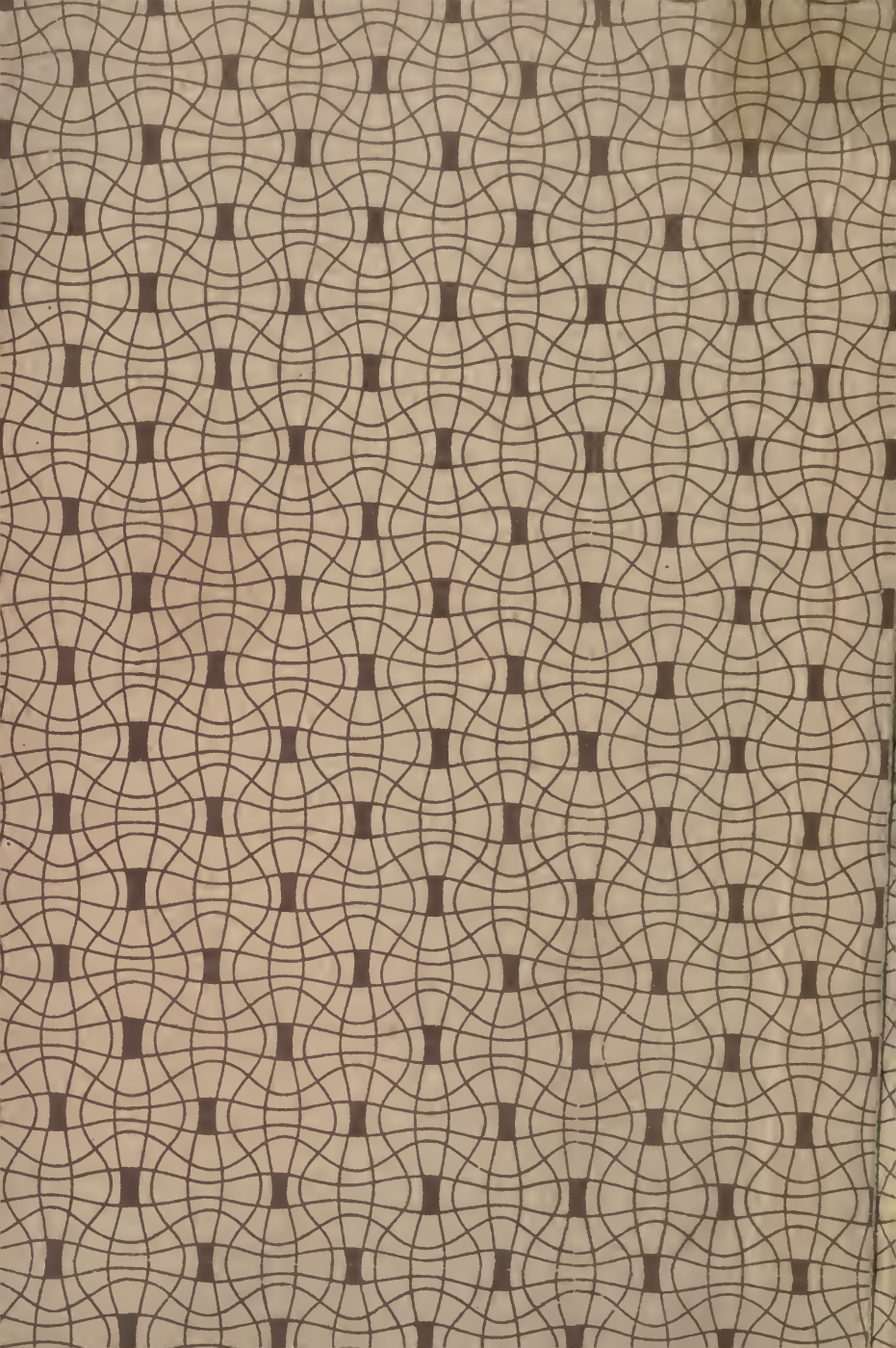
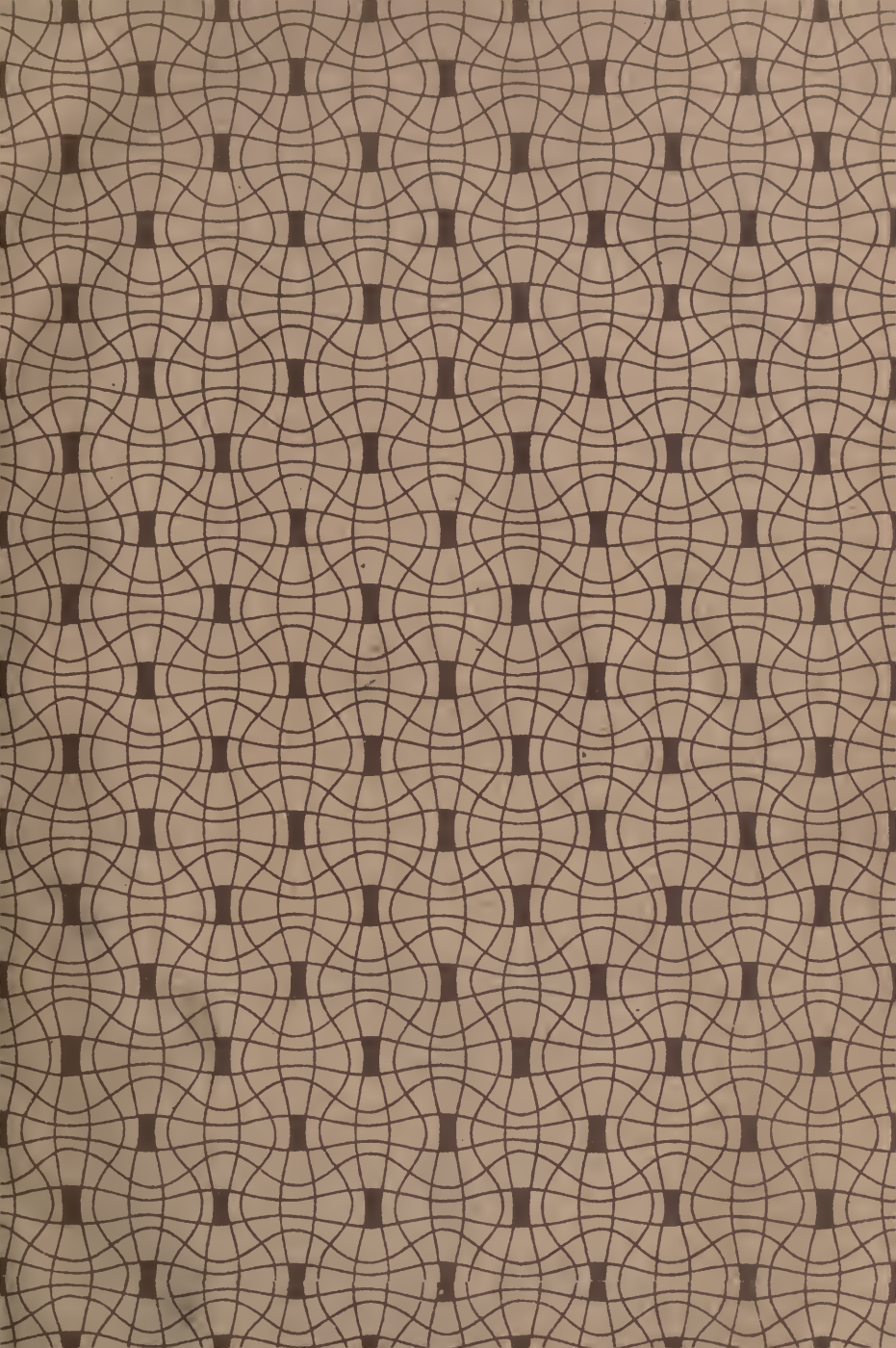




3 1761 06209208 5

ZEMI SELEM







Presented to the
LIBRARY *of the*
UNIVERSITY OF TORONTO
from
the estate of
MR. AND MRS.
G. V. KELTON

ZEMÍ ŠELEM

78 24878
12-



Hned nato zavřena mliže, jež nás chránila pro okamžik před útoky dravců.
(Str. 217.)

JULIUS VERNE:

ZEMÍ ŠELEM

(LA MAISON À VAPEUR)

PŘELOŽIL

BEDŘICH FRICKE

ILLUSTROVAL

L. BENETT

TŘETÍ VYDÁNÍ

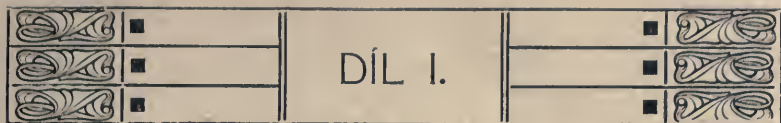


V PRAZE
NAKLADATEL JOS. R. VILÍMEK

SPÁLENÁ ULICE ČÍSLO 13.



Tiskem Jos. R. Vilimka v Praze.



KAPITOLA I.

Cena na hlavu.

Tímto vypisuje se odměna dvou tisíc liber sterlinků tomu, kdo dodá, živého nebo mrtvého, jednoho z dřívějších vůdců povstání sipojů, který prý zdržuje se nyní v okrese Bombayském, totiž naboba Dandu Panta, známějšího pod jménem . . .“

Tak zněla úřední vyhláška, která dne 6. března 1876 z večera v Aurungabadu veřejně vyvěšena byla.

Poslední slovo, proslulé to jméno, které jedni zrovna tak proklínali jako druzí tajně obdivovali, scházelo na vyhlášce, kterou teprve před tím připevnili na zdi polospadlého bungalovu u břehu Dudhmy.

Ono jméno scházelo proto, poněvadž spodní polovice vyhlášky, na níž bylo vytištěno tučným písmem, byla utržena rukou fakira, kterého nikdo nepozoroval na liduprázdném pobřeží. Zároveň se zmíněným jménem zmizelo také jméno geniálního guvernéra okrese Bombayského, umístěné proti podpisu indického místokrále.

Proč as jednal onen fakir tímto způsobem? Doufal snad, že povstalec z roku 1859 ujde roztrháním vyhlášky soudnímu stíhání a hrozícímu odsouzení? Směl doufati, že tak smutně proslulá osoba stane se nenalezitelnou zároveň zničením útržku oné vyhlášky?

To by bylo zpozdilé.

Vždyť množství stejných vyhlášek vyvěšeno bylo na zdech domů, paláců, mešit a hotelů Aurungabadských. Mimo to chodil ulicemi města vyvolavač, který vyhlášku místodržitele hlasitě předčítal. I obyvatelé nejmenších osad provincie věděli již, že za vydání Dandů Pantů slíbeno jest hotové jmění. Za dvanáct hodin budou všichni lidé provincie mluvíti o tomto, marně na útržku zničeném jmění. Byly-li správy spolehlivé, hledal-li nabob opravdu útočiště v tomto dílu Hindostanu, padne bezpochyby dříve nebo později někomu do rukou, poněvadž měli všichni o jeho zatknutí pochopitelný zájem.

Jakým účelem veden byl tedy onen fakir, když roztrhl výtisk oně již tisícronásobně rozšířené vyhlášky?

Nejspíše to učinil ze zlosti, snad také z vnitřního opovření, poněvadž při tom pokrčil rameny a odešel pak klidně do hustě obydlené a nejchudší části města.

Největší část východoindického poloostrova mezi západními a východními Ghaty nazývá se „Dekkan“. Obyčejně označuje se tímto jménem také celá jižní polovice Indie na této straně Gangu. Dekkan, jehož jméno znamená v sanskritu „Jih“, obsahuje několik provincií okresu Madrasského a Bombayského. Jednou z nejdůležitějších jest provincie Aurungabad, jejíž hlavní město bývalo druhdy hlavním městem celého Dekkanu.

V 17. století přeložil proslulý mongolský císař Aureng-Zeb své sídlo do tohoto města, které vyskytuje se již v nejstarších dějinách Hindostanu pod jménem Kırkhi. Čítalo tenkrátě snad stotisíc obyvatelů proti nynějším padesáti tisícům pod vládou Angličanů, kteří spravují tuto provincii na účet nizama Haiderabadského. Město toto jest jedno z nejzdravějších celého poloostrova a zůstalo dosud ušetřeno strašlivou asijskou cholerou i zimnicí, které tak krutě řádí v Indii. V Aurungabadu nalézají se dosud ctihodné zbytky jeho dřívější slávy. Na pravém břehu Dughmy palác velkého mogula, mausoleum oblíbené sultánky šacha Jahona, otce Aureng-Zeba, mešita vystavěná dle vzoru krásné mešity Tadské v Agře, jejíž čtyři minarety vypínají se nad štíhlou kopulí, a ještě jiné, architektonicky umělecké, bohatě ozdobené pomníky svědčí o moci a nádheře slavného dobyvatele Hindostanu, který uvedl tuto říši, k níž připojil ještě Kabul a Assam, na netušený stupeň rozkvětu.

Ač zatím, jak již podotčeno, počet obyvatelstva Aurungabadu značně poklesl, mohl se přece jednotlivec velmi snadno ukrýti mezi jeho pestře smíšenými příslušníky. Fakir, ať skutečný nebo falešný, nebyl mezi tímto tak různorodým množstvím lidu nikterak nápadný. Vždyť jeho druzi zaplavují celou Indii. Tvoří společně se „sayedy“

náboženský žebravý řád, prosí, koňmo nebo pěšky, o almužnu, a dovedou si ji vynutiti, když jim není dána dobrovolně. Hrají si často také na dobrovolné mučedlníky a jsou u vysoké vážnosti u nižších tříd Hindů.

Fakir, o kterém mluvíme, byl muž vysokého vzrůstu, neboť jeho výška obnášela více než pět střeviců, devět anglických palců. Čtyřicátý rok věku překročil sotva o jedno nebo dvě léta. Jeho zjev upomínal, zejména leskem černých, stále slídivých očí, na krásný typus Maharatský, ostatně bychom však poznali stěží jemné rysy jeho kmene následkem tisícerych jizev po neštovicích, tváře jeho pokrývajících. Zdálo se, že tento muž, v nejlepších letech, jest velmi obratný a silný. Zvláštním znamením u něho bylo, že mu chyběl prst na levé ruce. Měl zrzavé, do ruda přecházející vlasy a byl polonahý, bos, s turbanem na hlavě, sotva oděn chatrnou pruhovanou košilí vlněnou, již měl kolem boků pasem staženou. Na prsou mu bylo viděti znaky tvořícího a ničícího principu božské nauky Hindů, lví havu čtvrtého vtělení se boha Višnu, tři oči a symbolický trojzub divokého Sivy.

V ulicích Aurungabadských, zejména tam, kde se tísnilo kosmopolitické obyvatelstvo chudších čtvrtí městských, panovalo hluboké a snadno vysvětlitelné vzrušení. Tam bylo plno lidí před chatrnými chýšemi, které jim sloužily za obydlí. Muži, ženy, děti, starci, Evropané a domorodci, vojáci královských a domácích pluků, žebráci všeho druhu, rolníci z okolí — všichni štěbetali, hovořili a rozkládali současně rukama, vysvětlovali vyhlášku a uvažovali naděje k získání nesmírné, vládou vypsané ceny. Rozčilení myslí nemohlo by býti větší ani před loterním osudím, v němž nalezá se stejně vysoká výhra dvou tisíc liber. V tomto případě musíme ještě uvážit, že každý měl naději vztáhnouti ruku po šťastném losu — tímto losem byla hlava Dandu Panta. Bylo k tomu potřebí ovšem trochu štěstí, nejprve naboba vyhledati a potom trochu odvahy jeho se zmocniti.

Fakir — patrně jediný, kterému dle všeho na získání odměny nezáleželo — procházel se mezi skupinami, zůstáváje někdy státi, aby naslouchal hovoru jako člověk, který chce těžiti ze zaslechnutých slov. Nevměnil se nikde do zábavy; třeba však ústa jeho mlčela, jeho oči a uši nezahálely.

„Dva tisíce liber za objevení naboba!“ zvolal tu jeden, vztahuje ruce toužebně k nebi.

„Ne za objevení.“ odvětil jiný, „nýbrž za jeho polapení, a to je něco zcela jiného!“

„Věřu, není mužem, který se dá chytiti bez tvrdošíjného odporu.“

„Nevyprávělo se nedávno, že podlehl v bařinách nepalských zimnicí?“

„To rozhodně není pravda! Chytrý Dandu Pant dal asi o sobě prohlásiti, že jest mrtev, aby mohl žiti tím klidněji.“

„Vždyť se dokonce hovořilo o tom, že byl pohřben ve svém táboře poblíž hranic.“

„To byly falešné smuteční obřady, které se konaly jen proto, aby jiní byli oklamáni!“

Fakir nepohnul ani brvou, když slyšel toto poslední tak určité tvrzení. Na jeho čele utvořily se však mimovolně vrásky, když slyšel, jak Ind — nejčilejší z celé blízké skupiny — vypráví tyto podrobnosti, které byly příliš určity, než aby byly smyšleny.

„Je jisto,“ počal Ind, „že nabob roku 1859 uprchl se svým bratrem Balao Raem a s exradžou Gondským Debi Bux S'inghem do ležení na úpatí pohoří nepalského. Když je anglická vojska i tam příliš tísnila, umínili si všichni tři, že překročí indočínské hranice. Než to provedli, sosnovali nabob a jeho oba průvodčí svůj vlastní pohřeb, aby utvrdili vyskytnuvší se pověst o svém úmrtí; pochován byl tenkrátě ovšem pouze prst jejich levé ruky, který si k tomu obřadu uřízli.“

„Odkud to víte?“ tázal se jeden posluchač Inda, který mluvil s takovou jistotou.

„Byl jsem sám při těch pohřebních obřadech,“ odvětil Ind. „Vojáci Dandu Panta mne zajali, a teprve šest měsíců potom podařilo se mi uprchnouti.“

Fakir nespustil očí s Inda, dokud tento tak přesvědčivě mluvil. Z jeho očí vyšlehl blesk. Svoji zmrzačenou ruku ukrýval bedlivě pod vlněným rouchem, kryjícím mu prsa. Naslouchal, aniž promluvil slova, jeho rty však se při tom chvěly a odkrývaly řadu špičatých zubů.

„Znáte tedy naboba osobně?“ tázali se dřívějšího zajatce Dandy Pantova:

„Tak dobře jako sama sebe.“

„Nuže, máte tedy aspoň naději, že získáte odměnu dvou tisíc liber!“ zvolal jeden z okološtojících se špatně tajenou závistí.

„Snad . . .“ mínil Ind, „je-li pravda, že nabob odvážil se neopatrně až do okresu Bombayského, což se mi nezdá příliš pravděpodobným.“

„Co by zde také chtěl?“

„Nejspíše chce sosnovat novê povstání,“ prohlásil jeden ze skupení, „ne-li mezi sipoji, tedy alespoň mezi vnitrozemským obyvatelstvem.“

„Tvrdí-li vláda, že jeho přítomnost v provincii byla ohlášena,“ mínil jiný z oněch lidí, kteří jsou přesvědčeni, že se úřady nemehou nikdy mýlit, „má vláda o tom zajisté spolehlivé zprávy.“

„Toť možné!“ prohodil Ind. „Dejž Brahma, aby mi Dandu Pant padl do rukou, pak bylo by mé štěstí zajištěno!“

Fakir ustoupil několik kroků, neztratil však bývalého zajatce nabobova s očí.

Stmívalo se znenáhla, avšak ruch v ulicích Aurungabadských se nemenšil. Hovory o nabobovi se ještě množily. Zde vyprávěli, že ho viděli v městě samém, tam, že je již opět v dalekém kraji. Tvrdili také, že rychlý posel vyslaný ze severu přinesl místodržiteli zprávu o zatčení Dandu Panta. O deváté hodině večerní věděli nejlépe zpravení, že nalézá se již v městském vězení ve společnosti několika Thugů, kteří tam úpěli již přes třicet let, a že bude následujícího dne za svítání beze všech okolků oběšen na Siprském náměstí, jako kdysi Tántia Topi, jeho slavný soudruh z povstání.

O desáté hodině rozletěly se zase docela jiné zprávy. Rozkřikla se pověst, že zajatec právě uprchl, čímž oživila naděje všech těch, jež dráždila odměna dvou tisíc liber.

Ve skutečnosti však byly veškeré tyto zprávy liché. Nejlépe zpravení lidé nevěděli více, než méně dobře nebo špatně zpravení. Hlava naboba podržela tutéž cenu. Bylo tedy vždy ještě možná získati ji.

Onen Ind, který Dandu Panta znal osobně, měl tudíž více naděje, než kdo jiný, že získá tu odměnu. Zejména v okrese Bombayském mělo jen málo lidí příležitost setkatí se s obávaným vůdcem velkého povstání. Dále na severu a hlouběji v středních provinciích, v Sindhu, Bundelkundu, Audě, v okolí Agry, Delhi, Khaupuru nebo Luknově, v hlavním jevišti ukrutností z jeho rozkazů páchaných, byli by zajisté všichni povstalci proti němu, aby ho vydali anglickým soudům. Rodiče, manželé, bratři, děti a ženy jeho obětí dosud oplakávali ty, které dal nabob po stech povraždit. Ani deset uplynulých zatím roků nestačilo, aby potlačilo v srdcích jejich odůvodněný cit pomsty a nenávisti. Nedalo se tudíž mysliti, že Dandu Pant bude tak zpozdilý a odváží se do oněch krajín, kde všichni proklínali jeho jméno. Překročil-li tudíž, jak se vyprávělo, opět indo-čínské hranice, a nutil-li ho nějaký hanebný úmysl, bud

způsobení nové vzpoury nebo jiný, aby opustil neznámý útulek, který indické policii dosud zůstal tajemstvím, mohly mu pouze provincie Dekkanu skýtati volné pole a jakousi jistotu.

Viděli jsme však, že místodržitel dostal vítr o jeho přítomnosti v okrese a že ihned vypsals cenu na jeho hlavu.

Však musíme doznati, že vyšší společenské kruhy Aurungabadské, členové magistrátu, důstojníci a úředníci, poněkud nedůvěřovali zprávám došlým místodržitele. Pověst, že nedostizitelný Dandu Pant byl spatřen nebo dokonce zajat, objevila se již příliš často. O něm vyskytlo se tolik lichých zpráv, že se zvolna utvořila jakási legenda o jeho všudypřítomnosti a chytrosti, kterou dovedl přelstíti nejzručnější policejní zřízence; prostý lid však věřil slovům vlády.

K počtu nevěřících náležel ovšem též bývalý zajatec nabobův. Tento zpozdilý Ind, zmatený svojí lakotou a drážděn pudem osobní msty, myslil jen na to, aby zakročil, a byl svým úspěchem zcela jist. Jeho plán byl jednoduchý. Následujícího dne hodlal nabídnouti místodržiteli svoje služby a až se poučí o všem, co bylo o Dandu Pantovi známo, t. j. oč se opíraly zprávy obsažené ve vyhlášce, chtěl se odebrati na místo, z něhož ony zprávy došly.

K jedenácté hodině večer hodlal Ind, vyslechnuv tolik různých zpráv, jež mu vířily v hlavě a jež v jeho úmyslu utvrzovaly, konečně odebrati se na odpočinek. Za obydlí sloužila mu bárka zakotvená na břehu Dudhmy, i kráčel, zpola ve snu, s přimhouřenýma očima k ní.

Netušil ani, že fakir se ho nespustil, nýbrž že kráčel, ukryvaje se dle možnosti ve stínu, nepozorovaně za ním.

Na konci své hustě obydlené čtvrti Aurungabadu byly ulice v oné hodině méně oživeny. Hlavní tepna jeho ústila v opuštěný kraj, jež ohraničoval jeden z břehů Dudhmy. Byla to jakási poušť těsně u města.

Jen několik málo opozdilých chodců kráčelo zvolna k živějším ulicím. Brzy zanikl ohlas posledních kroků, Ind však toho nedbal, že ubírá se sám podél břehu řeky.

Fakir ho dosud stopoval a vyhledával nejtemnější koutky cesty, plíže se buď pod ochranou stromů nebo podél pošmurných tu i tam roztroušených rozvalin domů.

Tato opatrnost nebyla zbytečná. Měsíc právě vyšel a šířil matné světlo. Ind by tudíž byl mohl pozorovati, že ho někdo stopuje a velmi těsně stíhá. Kroky fakirovy zaslechnouti nemohl, po-

něvadž týž jsa bos více se po zemi plížil než kráčel. Ni nejmenší šramot neprozrazoval jeho přítomnost na břehu Dudhmy.

Tak uplynulo pět minut. Ind kráčel — takořka mechanicky — k bídné bárce, ve které trávil noci; jiného vysvětlení nepřipouštěl směr, kterým se ubíral. Kráčel jako člověk, jenž jest zvyklý ubírat se každým večerem opuštěným krajem, jsa zcela zaujat úmyslem, který chtěl zítra provést u místodržitele. Naděje, že se bude moci pomstít nabobovi, který tehdáž se zajatci příliš lidsky nezacházel, a prudká chtivost, získati onu odměnu, ho ohlušovala i oslepovala.

Neměl ovšem potuchy o nebezpečí, které ho následkem jeho nemoudrých výroků ohrožovalo.

Neviděl, že fakir se vždy více k němu blíží

Náhle však vrhnul se na něho muž jako tigr, a v ruce se mu zablysklo. Byl to paprsek měsíční, který se třeptil na čepeli malajské dýky.

Ind klesl, bodnut do prsou, těžce k zemi.

Nešťastník nebyl okamžitě usmrcen, ačkoli pevná ruka zasaдила mu ránu. S proudem krve splynulo také několik nejasných slov z jeho rtů.

Vrah se sehnul, uchopil svoji obět, zvedl ji do výše a tázal se, necháváje si obličej plně osvětliti měsíční září:

„Poznáváš mne opět?“

„On!“ sténal Ind.

Strašlivé jméno fakira bylo jeho posledním slovem, když skonal rychlým udušením.

Okamžik na to zmizelo tělo Indovo ve vlnách Dudhmy, jež no již nevydají.

Fakir čekal, až šplouchání vln utichlo. — Pak se obrátil, kráčel opuštěným krajem, potom městem, v němž ponenáhu nastávalo ticho, a ubíral se rychle k jedné z městských bran.

Však právě když tam dorazil, brána se uzavírala. Několik vojinů královského vojska stálo tam na stráž. Fakir nemohl provést svůj úmysl a opustiti město.

„A já přece musím ven ještě této noci . . . anebo nikdy!“ bručel.

Vrátil se a šel podél cesty vedoucí kolem koliště a slezl, dvě stě kroků dále, svah, aby se dostal na hořejší část pevnostních náspů.

Náspy čněly se strany vnější, padesát střeovic nad úpatí příkopu, který byl před nimi vykopán. Byla to kolmá zeď bez jakého-



Náhle zasvitlo několik blesků . . . (Str. 13.)

koliv výběžku, který by byl mohl sloužiti za oporu. Sestup po této stěně zdál se býti zcela nemožným. Pomocí provazu snad se dal uskutečnit, fakirův pás však byl dlouhý pouze několik stop, nemohl tedy dosáhnouti až dolů.

Fakir zastavil se na okamžik, ohlížel se kolem a přemýšlel, co má nyní počíti.

Na náspu prostíral se tu i tam temný listnatý příkrov, vrcholky to velkých stromů, které objímají Aurungabad jako živý rámeček. Koruny stromů sestávaly z dlouhých, ohebných a tuhlých větví, kterých snad mohl použiti k tomu, aby, byť i se značným nebezpečím, dostal se na dno hradebního příkopu.

Jakmile fakir připadl na tuto myšlenku neotálel ani okamžik. Zmizel pod takovým listnatým příkrovem a objevil se brzy zase za zdi asi na dolejší třetině dlouhé větve, která se pozvolna skláněla pod jeho tíží. Když se ohnula tak dalece, že se dotýkala hořejšího okraje zdi, spouštěl se fakir zvolna dolů, jako by se držel uzlovitého provazu. Tímto způsobem mohl se dostat i sice až do polovice příkopu, přece ale dělilo ho ještě asi třicet střeovic od půdy, již musel dostihnouti. aby mohl prchnouti.

Tak visel mezi nebem a zemí a hledal nohou trhlinu ve zdi, aby se mohl o ni opřít.

Náhle zasvítlo několik blesků temnem. Několik ran zahřmělo. Strážže upozorovaly uprchlíka a vystřelily; chybyly se však. Za to třesla koule dva palce nad jeho hlavou do větve, které se držel.

Dvacet vteřin na to přetrhla se větev, a fakir spadl do hradebního příkopu . . . Jiný by se byl při tom zabil, ale on zůstal neporušen a zdráv.

Uprchlíku bylo hračkou vyskočiti, vylézt na protější svah v dešti kulí, které se ho vesměs chybyly, a ztratiti se v temnu.

Dvě míle odtud spěchal, aniž ho kdo pozoroval, kolem ležení anglického vojska, rozloženého za Aurungabadem.

Dvě stě kroků za ležením se zastavil, obrátil se a zvedl zmrzačenou ruku hrozivě k městu se slovy:

„Běda těm, kteří ještě padnou Dandu Pantovi do rukou! Angličané, vy dosud nejste s Nanou Sahibem u konci!“

Nana Sahib! Toto válečné heslo, zlopravěstné všem, již se stali pamětníky velkého hrozného povstání z roku 1857, zvolal nabob ještě jednou jako poslední vyzvání dobyvatelům Indie.

KAPITOLA II.

Plukovník Munro.

Avšak, milý Mauklere,“ řekl mi inženýr Banks, „nemluvte ani slůvka o své cestě. Člověk by mýslil, že jste dosud ani neopustil Paříže. Nu, jak se vám líbí Indie?“

„Indie?“ odvětil jsem, „ano, abych o ní mohl mluvit, musel bych ji přece alespoň trochu vidět.“

„Nu, a což jste nejel z Bombaje do Kalkuty skrze celý poloostrov?“ řekl inženýr. „A tu, nebyl-li jste slepým . . .“

„To jsem nebyl, milý Bankse, ale byl jsem po celou jízdu oslepen . . .“

„Oslepen?“

„Zajisté. Oslepen kouřem, parou, prachem, ještě více však rychlostí jízdy. Nechci železnici hanět, vždyť to vaším povoláním stavět je, můj milý Bankse! dát se však zavřít do oddělení vozu, nevidět nic nežli skla v oknech, ve dne v noci uhánět střední rychlostí deseti mil za hodinu hned přes vysoké vjadukty ve společnosti volů a supů, hned zase skrze tunely ve společnosti krysa a netopýrů, nastavovat se jenom na nádražích, vypadajících jedno jako druhé, nevidět z měst ničeho jiného než vnější strany zdí a vrcholky minaretů a to vše za neustálého hlomozu, supění parostroje, pískání kotle, drnčení kolejí a skřípání brzd — jmenujete to snad cestováním?“

„Tak jest!“ zvolal kapitán Hod. „Odpovězte teď na to, Bankse, můžete-li. Co tomu říkáte, pane plukovníku?“

Plukovník, kterého kapitán Hod oslovil, sklonil poněkud hlavu: a řekl pouze:

„Rád bych slyšel, co Banks odpoví našemu hostu, panu Mauklerovi.“

„Ó, to mne nepřivede do rozpaků,“ mínil inženýr, „vždyť připouštím, že Maukler je úplně v právu.“

„Nuže,“ vpadl kapitán Hod, „je-li tomu tak, proč stavíte dráhy?“

„Abychom vám umožnili, kapitáne, dostat se za šedesát hodin z Kalkuty do Bombaje, spěcháte-li.“

„Já nespěchám nikdy.“

„Dobře tedy, pak si zvolte Great-Trunkskou silnici,“ odvětil inženýr, „zvolte si ji, Hode, a cestujte pěšky.“

„To také hodlám.“

„Kdy?“

„Jakmile pan plukovník se odhodlá provázeti mne na rozkošné, osm až devět set mil dlouhé procházce na přič poloostrovem!“

Plukovník usmál se tiše a položil se opět v dlouhé obyvyklé snění, z něhož ho stěží dovedli vytrhnouti i jeho nejlepší přátelé, jako inženýr Banks a kapitán Hod.

Před měsícem přibyl jsem do Indie, nespatriil jsem však, poněvadž jsem z Bombaye přes Allahabad do Kalkuty použil Great Indian Peninsulárské trati, z poloostrova skoro ničeho.

Zamýšlel jsem však nejprve procestovati jeho severní část, za Gangem, navštívit tamní velká místa, studovati vynikající památky a věnovati tomuto badání potřebný čas, abych ho řádně provedl.

Inženýra Banksa poznal jsem v Paříži. Již několik roků poutalo nás upřímné přátelství, které bližší důvěrný styk tím více utužil. Slíbil jsem mu, že časem přijedu do Indie, jakmile ukončení trati Scind Pendžabské a Delhijské, jejíž stavbu řídil, dopřeje mu trochu času. Teď jsem právě dostal slovu. Banks měl oprávněné nároky na několikaměsíční zotavení, i navrhoval jsem mu, aby tento klid věnoval namahavé cestě Indií. Rozumí se samo sebou, že s mým návrhem nadšeně souhlasil. Za několik neděl již, jakmile nastane příznivější pohoda, chtěli jsme se vydati na cestu.

Po mém příchodu do Kalkuty, v březnu 1867, seznámil mne Banks s jedním ze svých ctihodných soudruhů, kapitánem Hodem, a představil mne později také svému příteli, plukovníku Munroovi, u kterého jsme právě trávili večer.

Plukovník, jemuž tehdáž bylo sedmačtyřicet let, obýval v evropské čtvrti osamělý domek, vzdálen hlomozu, který panuje v tak zvaném obchodním a černém městě, kteréžto názvy správně charakterisují obě části indického hlavního města. Tuto čtvrt pojmenovali také „městem paláců“, a vskutku jest jich tam značný počet, smíme-li tak pojmenovati obydlí, na nichž z paláců není ovšem nic jiného než brány, sloupy a terasy. Kalkuta jest shromaždištěm všech stavebních slohů, kterých anglický vkus v městech starého i nového světa se zálibou používá.

Obydlí plukovníkovo bylo tak zvaný „bungalov“ nejjednoduššího tvaru, t. j. na pouhé cihlové podezdívce postavený dům bez patra, jehož střecha čněla pyramidovitě do výše. Kolkolem byla zbudována veranda podepřená lehkými sloupy. Po stranách tvořily kuchyně, kolny a obydlí služebnictva dvě vyčnívající křídla.

Celek ležel uprostřed zahrady, krásnými stromy zarostlé a nízkou zdí obklíčené.

Plukovníkův dům svědčil o bohatství majetníkův. Služebnictvo bylo tak četné, jak tomu bývá v indo-anglických domácnostech. Nábytek, látky, vnitřní zařízení, vše svědčilo výběrem a znamenitou zachovalostí o tom, že zde druhdy panovala ruka rozumné hospodyně, mimo to však také, že tato žena zde již není.

Dohled na sloužící a celkové vedení domácnosti svěčil plukovník úplně starému druhu válečnému, Skotovi, dřívějšímu „kondukteru“ královské armády, šikovateli Mac Neilovi, s nímž bojoval ve všech polních taženích v Indii, jednomu z oněch statečných srdcí, která se zdají bít v prsou těch, jimž se jednou věnovali. Byl to velký, silný, pětáctýřicetiletý muž, s plnovousem, jako všichni horalé skotští. Svým chováním, výrazem obličeje i starobylým oděvem zůstal tělem i duší Highlanderem (Horalem), ačkoliv vojenskou službu opustil zároveň s plukovníkem Munroem. Oba vzdali se služby v roce 1860. Nevrátili se však do „glénů“ své vlasti, do klanů svých předků, nýbrž zůstali oba v Indii a žili v jakémsi zátiší a osamělosti, což zasluhuje bližšího vysvětlení.

Když mne Banks představoval plukovníku Munroovi, kladl mi jen jediné srdce:

„Nezmiňujte se ani slůvkem o povstání sipojů,“ pravil, „nevslovujte nikdy jména Nana Sahib.“

Plukovník Eduard Munro pocházel ze starého skotského rodu, a jeho předkové prosluli v dějinách Spojeného království. Ke svým předkům čítal onoho sira Hektora Munroa, který velel roku 1760. armádě bengálské a který potlačil povstání, jež sipojové, skoro přesně o sto let později, opětně chtěli obnoviti. Praporek Munro udusil vzpuru s neúprosnou energií a neváhal jednoho dne dáti připoutat osmadvacet povstalců před ústí děl a rozstřílet je na kusy — děsný to způsob poprav, kterého bylo roku 1857. častěji použito a jehož vynálezcem snad byl onen předek plukovníkův. V oné době, kdy se sipojové vzbouřili, velel plukovník Munro 93. pluku skotské pěchoty královské armády. Prodělal skoro celé válečné tažení pod vrchním velením sira Jamesa Outrama, známého reka této války, jenž si zasloužil název „Bayarda indické armády“ a jímž ho také pokřtil sir Charles Napier. S ním tedy nalézal se plukovník Munro v Kavn-puru; účastnil se druhé válečné výpravy Colina Campbella v Indii, byl při obležení Luknova a opustil tohoto slavného vojína teprve, když byl Outram jmenován členem indické rady.

V roce 1858. vidíme plukovníka sira Eduarda Munroa velitelem Hvězdy indické, „the Star of India (K. C. S. J.)“. Byl povýšen za baroneta, a jeho manželka byla by tím nabyla titulu lady Munro, kdyby nešťastnice nebyla zahynula 15. července 1857 při strašlivém krveprolití Kavnpurském — způsobeném před očima a na rozkaz Nany Sahiba.

Lady Munroová — přítelkyně plukovníka nenazývali ji jinak nikdy — byla svým manželem zbožňována. Byla jedva sedmadvacet let stará, když zmizela beze stopy při onom hanebném vraždění zároveň se dvěma sty jiných obětí. Po dobytí Luknova jako by zázrakem zachráněná slečna Orrová a paní Jacksonová přežily, jedna svého manžela, druhá svého otce. Lady Munroová však nevrátila se již ke svému manželu. Ba bylo i nemožné naléztí její kosti ve směsici oněch četných obětí v dolu Kavnpurském, aby byly po křesťansku pohřbeny.

Ve svém zoufalství choval sir Eduard jen jedinou myšlenku, dopadnouti Nany Sahiba, kterého anglická vláda všude dala hledati, a uhasiti spravedlivý cit pomsty, jenž ho sžíral. Vystoupil proto z vojska, aby měl k tomu svobodnější ruku. Šikovatel Mac Neil ho všude následoval. Nadchnuti jsouce týmž duchem, puzeni touž myšlenkou a majíce týž cíl na zřeteli, sledovali oba muži každou jeho stopu a slídili po něm s neúmornou bedlivostí, nebyli však šťastnější nežli anglo-indická policie. Nana Sahib ušel veškerému jejich pátrání. Po třech letech marného namáhání museli se oba odhodlati prozatím upustiti ode všech dalších kroků. Ostatně rozšířila se právě v této době Indií zpráva o smrti Nany Sahiba a sice tentokráte s takovou pravděpodobností, že o tom již nebylo lze pochybovati.

Sir Eduard Munro a Mac Neil vrátili se tedy do Kalkuty, kde se usadili v opuštěném bungalovu. Tam nepročítaje knih ani novin, které by mu byly mohly připamatovati krvavou dobu povstání, a neopouštěje nikdy příbytku, živořil plukovník jako člověk beze vší snahy a cíle.

Zdalo se, že správa o opětném objevení se Nany v okrese Bombayském — novinka, kterou si lidé již po několik dní sdělovali, dosud nedošla k sluchu plukovníka. Bylo to věru štěstí, poněvadž by byl jinak bungalov okamžitě opustil.

To vše sdělil mi Banks, nežli mne uvedl do onoho domu, z něhož bylo štěstí na vždy vypuzeno. Právě proto nesměla by se státi ani zmínka o vzpouře sipojů a o ukrutném vůdci Naně Sahibovi.

Jen dva přátelé — dva všestranně osvědčení přátelé — navštěvovali pilně dům plukovníkův, inženýr Banks a kapitán Hod.

Jak jsem již uvedl, ukončil Banks právě svoji práci, která mu byla přidělena při stavbě trati Great Indian Peninsulárské. Byl to muž pětáctýřicetiletý, v plné síle svého věku. Měl se sice účastniti také na zařízení trati Madrasské, spojující záliv Arabský se zátokou Benguelaskou, tyto práce mohly však počítí sotva před uplynutím jednoho roku. Trávil tedy svoji dovolenou v Kalkutě, zaměstnávaje se neustále mechanickými problémy: bylť ducha neunavného a plodného, a neustále se zabýval nějakým svým vynálezem. Každou hodinu, která mu zbývala při tomto zaměstnání, věnoval plukovníkovi, k němuž ho poutalo dvacetileté přátelství. Trávil skoro každý večer pod verandou bungalovu ve společnosti sira Eduarda Munroa a kapitána Hoda, kterému právě byla udělena devítiměsíční dovolená.

Hod sloužil u první škadrony karabinníků královské armády a prodělal celé válečné tažení z let 1857—58, nejprve pod sirem Colinem Campbellem v Andě a Robilkhandu, na to pod sirem H. Røsem ve středních státech — válka to, jež skončila ztečením Gvalioru. Kapitán Hod, jenž tedy prodělal celou drsnou školu indické války, byl vynikajícím členem klubu Madrasského; měl ryšavé vousy a stár byl jedva třicet let. Ačkoliv náležel ke královské armádě, vypadal přece jako důstojník domorodého vojska, tak se za svého pobytu na poloostrově „indianisoval“. Ani rodem nemohl by se státi lepším Indem. Jemu platila Indie za říši z milosti Boží, za zaslíbenou zemi, jedinou, v níž může a má žítí muž. Zde mohl hovětí všem svým choutkám. Jsa povahou svojí vojákem, měl zde neustále příležitost bítí se. Což nedlel jako náruživý lovec v zemi, v níž jako by příroda nahromadila všecku dravou srstnatou a pernatou zvěř starého a nového světa? Neměl-liž jako náruživý lovec po ruce impozantní horstvo Tibetské, jež se pyšní nejvyššími vrchy světa? Co zabraňovalo mu jako neohroženému cestovateli odebrati se tam, kam dosud nikdo nepronikl, totiž do oněch pustých končin pohorí Himalajského? Což, neměl tu i jako nadšený závodník výborná závodiště, která v jeho očích se vyrovnala závodním drahám v Marchu i Epsoune? Tu však musíme říci hned, že právě o tomto posledním předmětu se rozcházely úplně náhledy jeho s Banksovými. Jako plnokrevný mechanik zajímal se inženýr jen pramálo o hrdinské kousky nějakých „gladiatorů“ nebo „Dcer vzduchu“.

Jednoho dne, když naň kapitán Hod znovu v té věci dotíral, odvětil Banks, že dostihy mohly by vzbuditi pouze pod jednou podmínkou vyšší zájem.

„Pod kterou?“ tázal se Hod.

„Pod tou,“ prohlásil Banks zcela vážně, „že jezdec, který dostihne poslední cíle, bude na místě zastřelen.“

„To je nápad! . . .“ odvětil Hød prostě.

Však byl mužem, který by byl sám prvý podnikl tento odvážný kousek.

Tací byli oba pilní hosté v bungalovu sira Eduarda Munroa. Plukovník rád naslouchal jejich hovoru, ba jejich urputně vedené repliky a dupliky vyloudily někdy i úsměv na jeho rty.

Oba stateční mužové chovali totéž přání, pohnouti plukovníka k cestě, která by ho poněkud povyrazila. Již častěji ho vybízeli, aby s nimi odebral se na sever poloostrova a strávil několik měsíců na blízku oněch „sanitárií“, do kterých se bohatá angloindická společnost za horkého počasí ráda uchyluje. Plukovník nikdy na to nepřistoupil.

Snažili jsme se také vyzkoumati jeho mínění o mojí a Banksově zamýšlené cestě: Téhož večera jsme se o ní rozhovořili. Čtenář již ví, že kapitán Hød horoval o dalekém pochodu do severní Indie. Nemiloval-li Banks koně, byl Hød nepřítel železnic. Nemožli se tudíž nijak sjednotiti.

Jediným východem z tohoto sporu bylo, setrvati dle libosti v povoze neb palankinu, což se dá na krásných a zachovalých hlavních silnicích Indie snadno provésti.

„Nemluvte mi o vašich spřeženích volů nebo hrbatých turů!“ zvolal Banks. „Bez nás byl byste ještě dnes odkázán na tyto primitivní povozy, o kterých v Evropě již po pět set let nechťi ničeho věděti.“

„Oho, Bankse,“ odvětil kapitán Hød, „s vašimi vagony a cramp-tony snad by mohly závoditi! Tací velcí bílí buvolové, kteří dovedou pořádně ujížděti tryskem a kteří se vyměňují každé dvě hodiny na poštovních stanicích . . .“

„A kteří táhnou jakousi čtyrkolou tartanu, v níž jsme zmítáni více než rybáři ve svých člunech na rozbořeném moři!“

„Nemluvil jsem o tartanech, Bankse,“ odvětil kapitán Hød. „Což nemáme povozy s dvěma, třemi nebo čtyřmi koni, které závodí v rychlosti s vašimi „umrlčími vozy“ *), jimž toto smutné jméno právem přísluší. Dal bych prostému palankinu přednost . . .“

„Teď přicházíte dokonce s vašimi palankiny, kapitáne Høde, skutečnými to šest stěviců dlouhými a čtyry stěvice širokými rakvemi, v nichž uzavřeni jsme jako mrtvolý!“

*) Franc. convoi = vlak i umrlčí vůz.

„Připouštím, Bankse, ale nejsme v nich vystaveni ústrkům a nárazům; můžeme dle libosti čísti, psáti i spáti, aniž nás na každé stanici probudí. V palankinu se čtyřmi až šesti gamaly *) urazíme snadno čtyři a půl míle *), aniž jsme v nebezpečí, jak u vašich nemilosrdných rychlíků, že dorazíme skoro dříve k cíli, než vlastně odjedeme.“

„Nejlepší by bylo,“ prohodil jsem, „kdybychom mohli vzítí hned svůj dům s sebou!“

„Jako hlemýžď!“ zvolal Banks.

„Milý příteli,“ odpověděl jsem, „hlemýžď, který by mohl dle libosti svůj dům opustiti a opět se do něho vrátiti, nemuseli bychom příliš litovati. Bylo by to nejvyšším stupněm pokroku v cestování, kdybychom mohli cestovati ve svém domě, který se pohybuje dle našeho přání s místa na místo!“

„Snad,“ pravil v tom plukovník Munro, „dostati se s místa, zatím co zůstáváme stále ve svých čtyřech zdech, vzítí s sebou svoje celé okolí a vzpomínky, které jsou k němu připoutány, zaměnití obzor, rozhled, vzduch a podnebí za jiné, aniž bychom musili změnit obvyklý způsob života . . . ano, ano . . . snad!“

„Tím vyhnuli bychom se bungalovům, určeným pro cestující,“ pokračoval kapitán Hod, „v nichž nikdy nenalezneme žádaného pohodlí a v nichž ubytovati se smíme jen s povolením úřadů!“

„Zrovna tak jako ošklivým hostincům, kde nám morálně i fyzicky derou kůži s těla!“ dodal jsem ne bez příčiny.

„Vůz potulných komediantů!“ vzkřikl kapitán Hod, „avšak v modernějším tvaru! Jaký to krásný sen! Zastaviti se, kdy chceme, odjeti dle libosti, putovati pěšky vedle něho, chceme-li se procházeti, ujížděti tryskem dle potřeby, vzítí s sebou nejen ložnici, nýbrž i salonní jídelnu a kuřácký pokoj, ale především kuchyň a kuchaře, to by byl pokrok, příteli Bankse! Pokuste se tomu odporovati, pane inženýre, pokuste se!“

„Ó ano, ano, příteli Hode,“ odpověděl Banks, „byl bych úplně s vámi za roveň, kdyby . . .“

„Kdyby? . . .“ opakoval kapitán, krče rameny.

„Kdyby vaše nadšení nebylo nuceno stanouti uprostřed cesty!“

„Což znáte ještě něco lepšího?“

„Nuže, poslyšte. Prohlašujete pohyblivý dům za něco lepšího než jsou vagony, salonní a dokonce i spací vozy železnic. Jste v právu,

*) Nosiči palankinu.

**) As osm kilometrů.



Vzpoua sipojů.

milý kapitáne, máme-li dosti času, cestujeme-li pro zábavu a nikoli za obchodem. Doufám, že v tom souhlasíme asi všichni?“

„Všichni!“ ujistovali jsme.

Plukovník Munro pokynul hlavou na znamení souhlasu.

„Toť tedy jasno,“ pokračoval Banks. „Dejme tomu, že byste se obrátil na stavitele kočárů — a tak trochu také architekta, a on by vám zhotovil žádaný pohyblivý vůz. Teď tu stojí v celé nádheře, vyhovuje všem požadavkům pohodlí. Není příliš vysoký, následkem čehož se nemůže převrhnouti, ani příliš široký, aby se mohl ubírat po všech silnicích, a jest duchaplně zavěšen na pérách, aby se v něm mohlo snadno a pohodlně choditi, slovem, jest dokonalý. Předpokládám, že jest zhotoven pro našeho přítele, plukovníka. On nás pozve všechny. Dejme tomu, že chceme navštívit severní končiny Indie, jako hlemýžďové, avšak jako hlemýžďové, jejichž tělo nepřiřostlo k domku. Vše jest připraveno. Nezapomenulo se na nic . . . ani na kuchaře a kuchyň, na kterých kapitánu tak záleží. Den odjezdu nastal; chystáme se k němu. All right! . . . Ano, ale kdo potáhne tenhle váš pohyblivý dům, ctěný příteli?“

„Kdo?“ zvolal kapitán Hod. „Mulové, oslové, koně, buvolové přece!“

„Hned v tuctech?“ tázal se Banks.

„Slonil“ vyrazil kapitán Hod. „Slonil To by bylo rozkošné a majestátní! Dům tažený slony znamenitě cvičenými, hrdými zvířaty, která táhnou a ujíždějí tryskem jako nejlepší kočárové koně na světě!“

„To by bylo velkolepé, pane kapitáne.“

„Průvod radžy krajem, pane inženýře.“

„Zajisté! Avšak . . .“

„Avšak . . . co? Což máte ještě nějaké avšak?“ vpadl mu kapitán Hod do řeči.

„Ó, tihle inženýři! Nejsou k ničemu, než aby všude čenichali obtížel . . .“

„A odstraňovali je, je-li to vůbec možno,“ odvětil Banks.

„Odstraňte je tedy!“

„To také učiním, a sice následovně. Veškeré ony hybné síly, milý Munro, které nám tu kapitán vyjmenoval, jdou sice, nosí, táhnou, ale — unaví se také. Stanou se spurnými, svéhlavými, zejména však potřebují všechny — píce. Jakmile tedy nastane nedostatek pastvin, poněvadž pět set jiter luk dá se stěžít vzíti s sebou, zastaví se příprěž, ztrácí síly, klesá, hyne hladem, pohyblivý dům nemůže dále a zůstane na jednom místě, jako bungalov, o němž teď

hovoříme. Z toho jest patrné, že onen dům nedá se zužitkovati prakticky dříve, dokud nebude zhotoven ve formě parního domu.“

„Který, jak se samo sebou rozumí, bude se pohybovati po kolejích!“ zvolal kapitán krče rameny.

„Ne, po všech silnicích,“ odvětil inženýr, „a bude tažen zlepšenou silniční lokomotivou.“

„Výborně!“ jásal kapitán. „Výborně! Od onoho okamžiku, kdy váš parní dům nebude nucen pohybovati se po kolejích a bude moci jeti, kam bude libo, aniž by musil následovati velitelskou železnou trať, jsem s radostí při tom!“

„Parní tahoun vyvinuje sílu tří až čtyř obyčejných koní, a tento výkon může se dle potřeby zvýšiti. Parní tahoun nepodléhá únavě ani nemoci. Jde stále ku předu v každé šířce, v každém podnebí, ve sněhu i dešti. Nemusí se báti ani útoků dravé zvěře, ani uštknutí hadů, ani bodnutí ovádů nebo jiných obtížných hmyzů. Nepotřebují ostnu honce ani biče kočího. Nemusí odpočívati, nezná spánku. Tahoun, zhotovený rukou lidskou, předčí veškerá tažná zvířata, která Prozřetelnost dala lidem, nezapomeneme-li na jeho vlastní účel a nežádáme-li dokonce, aby se dal snad upéci i na rožni. Jeho celá strava skládá se z kapky oleje nebo tuku, z trochu uhlí nebo dříví. Vy však víte, milí přátelé, že na indickém poloostrově je dosti lesů, že dříví patří tomu, kdo si je vezme.“

„Ovšem žel!“ zvolal kapitán Hod. „Sláva parnímu tahounu! Vidím již pohyblivý dům inženýra Banksa ubírající se po indických silnicích, razící si cestu bařinami, vnikající se supěním do hlubokých lesů, odvažující se až k brlohům lvů, pardalů, tigrů, medvědů, levhardů a guepardů; pod ochranou jeho stěn usmrtíme hekatomby dravců a zahanbíme Andersony, Gérardy, Pertuisety, Chassaingy a veškeré nimrody světa! Ó, Bankse, sbíhají se mi sliny v ústech, dovolte jen, abych mohl litovati, že jsem se nenarodil o padesát let později.“

„A proč, pane kapitáne?“

„Poněvadž se váš sen za padesát let uskuteční a parní dům bude zhotoven.“

„To se již stalo,“ odvětil inženýr prostě.

„Stalo? Vy snad? . . .“

„Ano, já, a obávám se pouze, že předčí ještě váš sen . . .“

„K dílu, Bankse, k dílu!“ zvolal kapitán Hod, vyskočiv, jako by ho byla zasáhla elektrická jiskra, a hotov ihned odjeti.

Inženýr upokojil ho pokynem ruky, pak obrátil se vážně k plukovníku Munroovi říka:

„Eduarde, nabídnu-li ti pohyblivý dům, přijdu-li za měsíc, až nastane lepší pohoda, k tobě a řeknu ti: „Zde je tvůj pokoj, který se pohybuje a ubírá tam, kam chceš, zde jsou tvoji přátelé, Maulker, kapitán Hod a já, kteří si důtklivě přejí provázeti tě na výlet do severní Indie, odvětiš-li pak: „Vydejme se na cestu, a Bůh nás cestujících chráníž?“

„Ano, přátelé,“ odvětil plukovník Munro po krátkém rozmýšlení. „Bankse, poskytnu ti potřebných prostředků. Splň svůj slib! Zhotov nám onen ideální parní dům, který předčí i Hodovy sny, a pak procestujeme celou Indii!“

„Hurrá! Hurrá! Hurrá!“ zvolal kapitán Hod, „a běda dravcům na hranicích Nepalských!“

V tom objevil se ve dveřích, přilákán výkřiky kapitánovými, šikovatel Mac Neil.

„Mac Nejle,“ oslovil ho plukovník, „odcestujeme za měsíc do severní Indie. Pojedeš s námi?“

„Ovšem že, pane plukovníku, když vy budete také při tomi!“ odvětil šikovatel Mac Neil.

KAPITOLA III.

Vzpoura sipojů.

Několik slov poučí nás o všeobecném stavu Indie v době, kdy se naše povídka odehrává, a zejména o velké vzpouře sipojů, kterou tuto v hlavních rysech uvádím.

Roku 1600 založena byla za vlády Alžběty na svaté půdě Aryavarty, uprostřed obyvatelstva 200 milionů duší, z nichž bylo 112 milionů vyznavačů Budhy, velectihodná indická společnost, známá pod anglickou přezdívkou „Old John Company“.

Tato tvořila z počátku pouze „spolek obchodníků“, kteří byli s východní Indií ve spojení, a v její čelo postavil se vévoda Cumberlandský.

Oné doby ochabovala již značně v Indii moc Portugalska, dříve tak rozšířená. Angličané využítkovali těchto poměrů a pokusili se o zřízení politické a vojenské administrace v okrese Bengalském,

jehož hlavní město Kalkuta mělo se státi střediskem nové vlády. Tuto provincii zabral nejprve 39. pluk královské armády z Anglie vyslaný. Odtud pochází nápis, který se dosud stkví na jeho praporu: „Primus in Indiis“.

Zatím a sice skoro současně sestoupila se pod patronátem Colbertovým francouzská společnost, která sledovala tytéž cíle jako spolek londýnských obchodníků. Z tohoto soupeřství povstaly ovšem různé třenice a dlouho trvající boje, vedené s různým štěstím, v nichž vyznamenali se mezi jinými Dupleix, Labourdonnais a Lally Tolendal.

Konečně musili Francouzové, podlehnuvše přesile, vyklidili Karnatik, ono území poloostrova, které se rozkládá na výchední jeho hranici.

Lord Clive, zbavený dřívějších soupeřů a nestrachující se ani Portugalska ani Francie, snažil se zajistiti si držení Bengálska, jehož generálním guvernérem byl jmenován lord Hastings. Počal za účelem zdárné a trvalé administrace prováděti různé reformy. Když však tak mocná a vše pohlující Indická společnost stála na vrcholu své moci, stihla ji rána, která ji poškodila v nejdůležitějších zájmech. Několik let na to, r. 1784, navrhl Pitt ještě několik změn v její původní smlouvě, dle nichž měla přejíti její správa do rukou královských úředníků. Následek toho byl, že Společnost ztratila roku 1813 výsadu obchodu indického a roku 1833 výsadu obchodu čínského.

Anglie, ač nemusela nadále bojovati s cizími mocemi na poloostrově, přece byla nucena podstoupiti mnohé dlouholeté pŕtky, dílem s dřívějšími majiteli země, dílem s posledními asijskými dobyvateli tohoto bohatého území.

Sem náleží na př. boj vedený roku 1784 lordem Cornwallsem s Tippo Sahibem, který byl usmrcen 4. května 1799 při posledním útoku generála Harrisa na Seringapatam; dále válka s Maharatty, kmenem to v 18. století ještě velmi mocným, potom válka s Pindarry, kteří se velmi hrdinsky bránili, válka s Gurky Nepalskými, oněmi statečnými horaly, kteří se při trpké zkoušce roku 1857 osvědčili jako věrní spojenci Angličanův, a konečně válka s Birmany roku 1823—1824.

V roce 1828 stali se Angličané, přímo nebo nepřímó, pány větší části říše. Za lorda Williama Bentincka nastala nová administrativní éra.

Po upravení branné moci indické sestávala armáda vždy ze dvou úplně rozdílných částí, z evropského vojska a z domorodců.

První tvořila královskou armádu s pluky jízdeckými, prapory pěchoty a několika prapory pěchoty evropské, stojící ve službách Indické společnosti; druhá skládala se z armády domorodé, sestávající z praporu pěchoty a jízdy, pod velením však důstojníků anglických. Mimo to bylo zde ještě dělostřelectvo, jehož mužstvo skládalo se, vyjímaje u několika baterií, ze samých Evropanů.

A jaká byla válečná moc těchto pluků či praporů, jež se bez rozdílu tak nazývají, v královské armádě? U pěších praporů po 1100 mužích v armádě Bengálské a po 800—900 v armádě Bombayské a Madrasské; při jízdě čítalo se na 600 šavlí u každého pluku obou armád.

Dle velmi přesných údajů Valbezenových, které uložil r. 1857 ve své velice zajímavé knize „Nové studie o Angličanech a Indii“, dal se počet domorodých vojáků odhadnouti na 200.000, evropských vojáků ve všech třech okresech na 45.000 mužů.

Sipojové, pravidelné vojsko pod velením anglických důstojníků, byli již ode dávna nakloněni setrátí jeho evropské disciplíny, pod které je byli sevrhli vítězové. Již v r. 1806 zavraždila posádka Madrasská ve Velloru ležící, snad na podnět syna Tippa Sahibova, polní stráž 69. pluku královské armády, zapálila kasárna, zavraždila důstojníky a jejich rodiny a postřílela i nemocné vojiny ležící v nemocnicích.

Jakou, alespoň zevnější příčinu, měla tato vzpoura? Dle udání prý otázka týkající se knírů, úpravy vlasů a náušnic, v pravdě však nenávisť potlačených proti vítězům.

Tato první vzpoura byla v brzkou potlačena královskou posádkou ležící v Askotu.

Podobná příčina — také pouze záminka — dala taktéž r. 1857. první podnět ku povstání, k daleko hroznější vzpouře, která by snad byla zřítla moc Anglie v Indii, kdyby se jí byly účastnily domorodé voje okresu Madrasského a Bombayského.

Především však nesmíme zapomenouti, že tato vzpoura nebyla povahy národnostní. Indové v kraji i v městech se jí nesúčastnili a proto obmezila se na poloneodvislé státy střední Indie, na severozápadní provincie a na království Audské. Pendžab se svými třemi eskadronami kavkazských Indů zůstal Angličanům věren. Věrnými zůstali i Sikhové, oni dělníci nižších kast, kteří se při obléhání Delh zvláště vyznamenali; dále Gourkhové, jichž přivedl radža Nepalský 12.000 k obležení Luknova; konečně maharadžové gvaliorští a patyalahští, radža Ramporský, Rani v Bhopalu, ti všichni zachovali

svoji vojenskou čest, anebo, abychom užili výrazu u domorodců indických obvyklého, „zůstali věrni soli“.

Na počátku vzpoury stál generální guvernér lord Kanning v čele správy. Tento státník snad klamal se o významu hnutí. Již od několika let bledla hvězda spojeného království nápadně na indickém nebi. Ústup z Kabulu roku 1848. zmenšil tím více úctu k evropským dobyvatelům. Také v krymské válce nestála anglická armáda ve mnohém směru na výši situace, a proto věřili sipojové, kteří měli podrobné zprávy o událostech na Černém moři, již v možnost, že: vzpoura domorodých vojsk setká se s úspěchem. Bylo již jen potřetí jiskry ke vznícení myslí, které byly dostatečně připraveny kázáními a zpěvy básníků i pěvců, braminů a „mulviů“.

Tato příležitost naskytla se r. 1857, kdy síla královské armády byla následkem vnějších zápletek značně oslabena.

Počátkem jmenovaného roku odebral se Nana Sahib nebo nabob Dandu Pant, který sídlil poblíže Khanouru, nejprve do Delh, potom do Luknova, patrně aby vyvolal dávno chystanou vzpouru.

Vskutku vypuklo nedlouho po odjezdu Nanově povstalecké hnutí.

Anglická vláda zavedla v domorodé armádě právě Enfieldskou pušku, při níž užívá se namaštěných patron. Tu náhle roznesla se pověst, že tato mastnota pochází dílem z krav, dílem z prasat, dle toho, jsou-li patrony určeny pro Indy nebo mohamedány domorodé armády.

Ale v zemi, kde domorodci naprosto ani mýdla nepoužívají, poněvadž snad se v něm nalézá tuk ze svatého nebo zakázaného zvířete, nemohlo býti provedeno užívání takových tukem natřených patron, které se ještě k tomu musily trhati zuby, bez značných obtíží. Vláda částečně vzala ohled na námitky jí činěné; přes to však, že používání zbraně změnila a ujišťovala, že na patrony neužívá se podobného zakázaného tuku, nepodařilo se jí přece ani jediného muže v armádě sipojů přesvědčiti a upokojiti.

Dne 24. února odešel 34. pluk v Berampurú přijetí patron. V březnu byl zabit pobočník a pluk, po popravě zbojců rozpuštěný, roznesl símě vzpoury po okolních provinciích.

Dne 10. května vzešli se v Miratu, severně od Delh, 3., 11. a 20. pluk; buřiči zavraždili svého plukovníka a několik štábních důstojníků; vyplenili město a vrátili se pak do Delh. Tam připojil se k nim radža, potomek Timurův, zbrojnice padla jim do rukou a důstojníci 54. pluku byli porubáni.

Dne 11. května byli v Delhi bez milosti masakrováni major Fraser a jeho důstojníci, a to dokonce v samém paláci evropského velitele, a dne 16. května padlo devětačtyřicet zajatých, mužů, žen i dětí pod sekerou vrahů.

Dne 20. května usmrtil pluk u Lahore ležící, přístavního velitele a evropského praporečníka.

Teď bylo děsné vraždění v proudu.

Dne 28. května padly v Nurabadu nové oběti mezi angloindickými důstojníky.

Dne 30. května zavražděn byl v Luknově brigádní velitel, jeho pobočník a několik důstojníků.

Dne 31. května bylo v Bareilli v Rohilkhandu porubáno několik překvapených důstojníků, kteří se nemohli brániti.

Téhož dne zavraždění sipoji 38. pluku v Shadžahanpuru, výběrčí daní a více důstojníků, následujícího dne pak přepadení a porubání za Barvarem jiní důstojníci, ženy a děti při útěku do stanice Sivaporské, vzdálené míli od Aurungabadu.

V prvních dnech června povražděna v Bhopalu část evropského obyvatelstva a v Jausi hrozným způsobem porubáno na rozkaz svržené Rani množství žen a dětí, které se utekly do pevnosti.

Dne 6. června podlehlo v Allahabadu šest mladých kadetů ranám sipojů.

Dne 14. června vzepřely se dva domorodé pluky v Gvalioru a povraždily důstojníky.

Dne 27. června odbyta v Kavnpuru první hekatomba obětí každého stáří a pohlaví, které byly utopeny nebo zastřeleny, předešla to k hroznému dramatu, jež se mělo několik neděl na to odehráti.

Dne 1. července zavražděno v Holkaru 34 Evropanů, důstojníků, žen i dětí, město vypleněno a zapáleno, v Ugově zavražděn téhož dne plukovník a pobočník 23. pluku královské armády.

Dne 15. července druhé hromadné vraždění v Kavnpuru. Tohoto dne sprovazeno se světa s neslýchanou ukrutností více dětí a žen na rozkaz Nany Sahiba, který si povolal ku pomoci mohamedánské řezníky z jatek. Bylo to hrozné vraždění, po němž svržena byla těla zabitých do studny.

Dne 26. září porubání šavlemi na jednom náměstí Luknovském, které od té doby nazývá se „squarem mar“, davy raněných, anebo házení za živa do ohně.

Mimo to událo se v městech i na venku ještě mnoho jednot-



Na poloviční cestě zastavil Hudson povoz . . . (Str. 31.)

livých vražd, které tomuto povstání vtiskly ráz nejdivočejší ukrutnosti.

Na tyto ukrutnosti odpověděli angličtí generálové ihned příslušnou odvetou, která snad byla nutná, aby vynutila u povstalců úctu k anglickému jménu, která však sama o sobě byla strašlivá.

Na počátku povstání podařilo se vrchnímu auditoru Montgommerymu a brigádníku Corbettovi, pod ochranou dvanácti děl s hořícím doutnákem odzbrojiti bez krveprolití 8., 16., 26. a 40. pluk domorodé armády. Rovněž tak musil 62. a 29. pluk v Multanu, aniž by byl mohl klásti vážný odpor, složiti zbraně. Také v Pešavaru odzbrojil brigádník S. Colton a plukovník Nicholson krátce před vypuknutím vzpoury 24., 27. a 51. pluk. Na hlavy uprchlých důstojníků 51. pluku byly vypsány ceny a všichni byli obyvateli okolních hor brzy přivedeni zpět.

To byl počátek odvety.

Vojenské oddělení pod velením plukovníka Nicholsona vytrhlo proti domorodému pluku, který byl na pochodu proti Delhům. Tento pluk byl brzy dostižen, poražen a rozprášen a stodvacet zajatých vráceno do Pešavaru, kdež byli odsouzeni ihned k smrti, zastřelen však byl pouze každý třetí muž. Na vojenské cvičiště přivezli deset děl, před ústí každého byl uvázán zajatec a čtyrykrát zahřmělo všech deset děl, při čemž pokrylo se okolí děsně roztříštěnými zbytky mrtvých, nad nimiž valil se vzduch zápachem spáleného masa znečištěný.

Dle Valbezena zemřeli skoro všichni tito odsouzenci s onou hrdinnou lhostejností, kterou dovedou Indové tak dobře si zachovati v okamžiku smrti.

„Pane kapitáne“, pravil hezký dvacetiletý sipoj, hladě rukou strašlivý vražedný přístroj, k jednomu důstojníku při popravě velícímu, „pane kapitáne, nemusíte mne přivazovat, nemám chuti uprchnouti!“

To byla první, hrozná poprava, po které následovalo ještě mnoho jiných.

Denní rozkaz, který onoho dne, po popravě dvou sipojů 55. pluku, vydal brigádník Chamberlain, zněl ostatně následovně:

„Viděli jste právě, jak dva z vašich soudruhů byli uvázáni živí před ústí děl a roztrháni na kusy; stejný trest stihne každého zrádce. Vaše vědomí zpraví vás o trestech, jež pak musejí oni vytrpěti na onom světě. Oni dva vojíní byli odpraveni děly a ne šibenicí, poněvadž jsem jim chtěl ušetřiti zneuctění rukou katovou a

dokázati, že vláda ani v těchto dnech nebezpečí necluce konati nic, co by se přičilo vašim náboženským a kastovníckým názorům“.

Dne 30. července padlo 1237 zajatých kulemi a padesát jiných ušlo této smrti jen tím, že se ve vězení, kdež byli zavřeni, udusili nebo hladem zemřeli.

Dne 28. srpna bylo z 870 sipojů, kteří uprchli z Lahore, neméně než 650 bez milosti povražděno vojiny královské armády.

Po ztečení Delhi, dne 23. září, vzdali se tři princové královského rodu, následník trůnu a jeho oba strýcové, na milost a nemilost generálu Hudsonovi, který je pod dozorem pouze pěti mužů odvedl středem nejméně pěti tisíc Indů. V polovici cesty zastavil Hudson povoz se zajatci, vstoupil do něho, kázal jim rozhaliti si prsa a usmrtil je všechny třemi ranami z revolveru.

„Tato krvavá exekuce anglického důstojníka,“ praví Valbezen, „vzbudila v Pendžabu svrchovaný obdiv.“

Po dobytí Delhi skončilo 300 zajatců děly nebo na šibenici, mezi nimi devětadvacet členů královské rodiny. Obležení města stálo ovšem 2151 Evropanů a 1686 domorodců.

V Allahabadu dály se hrozné vraždy, méně mezi sipoji, než mezi druhým obyvatelstvem, které bylo fanaticky puzeno skoro mimovolně pleníti.

Dne 16. září pokrývala v Luknově těla dvou tisíc zastřelených sipojů prostoru stopadesáti metrů ve čtverci.

Po řeži v Kavnuru přinutil plukovník Neil odsouzence, než je vydal na šibenici, aby, dle své kasty, každou skvrnu po krvi, která se našla ještě v domech, v nichž tehdáž ony oběti padly, očistili a jazykem olízali. Dle náhledu Indů bylo to nejhorším poháněním před smrtí.

Za druhého obiežení Luknova, po útoku na Žlutý dům dne 9. března 1858, když mnoho sipojů bylo povražděno, byl jeden z nešťastných zajatců od sikhů a to ještě před očima anglických důstojníků, za živa upečen.

Dne 11. března plnilo padesát děl sipojů příkopy paláce beguma Luknovského, a nebyl ani jediný raněný ušetřen vojáky, kteří se již zdržeti nedovedli.

Ve dvanácti bitevních dnech zahynulo 3000 domorodců provazem nebo kulemi, mezi nimi 380 na ostrově Hidaspu shromážděných uprchlíků, kteří se dostali až do Kašmíru.

Nepočítáme-li ani sipojů, kteří byli usmrceni se zbraní v ruce, shledáme, že při této nemilosrdné odvetě, kde o zajatých nemohlo býti ani řeči, bylo pouze v tomto Pendžabském polním tažení neméně

než 628 domorodců vojenskyli buďto dle stanného práva zastřeleno nebo před ústí děl uvázáno, mimo 1370 mužů civilních a 386, na vyzvání obou veřejných mocí, civilních i vojenských, oběšeno.

Na počátku roku 1859 odhadoval se počet povražděných domorodých důstojníků a vojáků na 120.000 mimo 200.000 civilních osob, které musily pykati svým životem za svoje, často ani nedokázané účastenství ve vzpouře. Strašlivá to odplata, prcti které Gladstone v anglickém parlamentu zajisté právem protestoval.

Pro následující vypravování jest důležité sestaviti bilanci tohoto nesmírného nekrologu, poněvadž čtenář vidí, jaká neukojená asi zášť zůstala v srdcích poražených, po pomstě toužících, i v srdcích vítězů, kteří ještě deset roků potom nosili smutek pro oběti Kavnpuru a Luknova.

Vlastní vojenské události v tomto tažení proti povstalcům podniknutém sestávají z následujících výprav, které zde v krátkosti vypočítáme

Zahájeno bylo výpravou do Pendžabu, při které zahynul sir John Lamena.

Pak přišlo obležení Delhi, onoho střediska vzbouření, tisíci uprchlíky sesíleného, a během obležení Mohamed šach Bahadurský svolán byl za císaře Hindostanského. „Skoncujte to s Delhi!“ rozkázal generální guvernér ve své poslední depeši velitelsky velícímu generálovi, a obležení, započaté v noci dne 13. června, skončilo se dne 19. září, když generálové sir Harry Bernard a John Nicholson při něm padli.

V tomtéž čase nastoupil generál Havelock pochod na Kavnpur, když se byl dal Nana Sahib svolati za padišaha a korunovati v citadele Bilburské. Vymohl si vstup dne 17. července, bohužel příliš pozdě, aby zabránil poslednímu vrazdění a aby se zmocnil Nany Sahiba, jemuž se poštěstilo uprchnouti s 5000 muži a 40 děly.

Na to vytáhl Havelock poprvé proti království Andskému a překročil dne 28. července, pouze se 17.000 muži a desíti děly Ganges na cestě do Luknova. Teď vytrhli také sir Colin Campbell a generál-major sir James Outram do pole. Obležení Luknova trvalo osmdesátšedm dní a stálo život sira Henryho Lavrence a generála Havelocka. Na to připravoval se Colin Campbell, jsa přinucen vrátiti se do Kavnpuru, který nyní trvale zůstal v jeho moci, k druhému tažení.

Zatím osvobodily jiné voje Mohir, městů v střední Indii, a vypadly proti Malvě, čímž upevnily v onom království opět anglickou autoritu.

Počátkem roku 1859 podnikli Campbell a Outram v Audě druhé polní tažení se čtyřmi divisemi pěchoty, kterým veleli generál-majori sir James Outram, sir Eduard Lugar a brigádníci Walpole a Frank. Jízda byla pod velením sira Hope Granta, hlavní voje pod velením Wilsona a Roberta Napiera — úhrnem asi 25.000 bojovníků, k nimž připojil se radža Nepalský s asi 12.000 gurkhů. Povstalecká armáda begumina nečítala méně než 120.000 mužů a město Luknov 7—800.000 obyvatel. První útok podniknut byl dne 6. března. Dne 16. zmocnili se Angličané v řadě bitek, v nichž padl námořní kapitán sir William Peel a praporek Hudson, části města ležící u Gumti. Přes tyto získané výhody bránila se begum a její synové v paláci Musy Bagha, v nejkrajnější severozápadní části Luknova, velmi tvrdošjně a také Mulvi, mohamedánský náčelník vzpoury, který prchnul do středu města, nehodlal se vzdáti. Po útoku Outrama dne 19. a šťastném boji dne 21. zmocnili se Angličané konečně úplně této strašné bašty vzbouřených sipojů.

V měsíci dubnu dostihla vzpoura poslední fase. Ještě bylo podniknuto jedno tažení do Rohilkandu, kamž se uchýlil značný počet povstalců. Nejprve obrátil se vůdce královské armády proti Bareilli, hlavnímu městu království. Na počátku nevedlo se mu příliš dobře. U Židžpuru byli Angličané takřka poraženi. Brigádník Adrien Hope byl usmrcen. Ke konci měsíce přitřhnul však Campbell, dobyl opětně Šach-Žahanpur a podnikl dne 5. května útok na Bareilli, které zapálil a dobyl, aniž však mohl povstalcům zabrániti útek.

Zatím zahájil sir Hugh Rose tažení ve střední Indii. V prvních dnech měsíce ledna 1858 táhl tento generál napříč královstvím Bhopalským do Saungoru, osvobodil jeho posádku dne 3. února, ztékł deset dní později pevnost Gurakotskou, vynutil si průchod průsmyky Vindhyské řetězu horského v úžlabině Mandaupurské, překročili Betvu, dorazil do Jansi, kterou hájilo 11.000 povstalců pod vedením surové Rani, obklíčil ji dne 22. března za palčivého horka, vyslal na to 2000 mužů obléhací armády, aby zadržela 20.000 mužů posádky Gvaliorské, již velel zlopověstný Tantia Topi, porazil tohoto povstaleckého náčelníka, napadl město dne 2. dubna, ztékł hradby, zmocnil se citadely, z které Rani stěží uprchla, operoval na to proti pevnosti Kalpiské, v níž hodlali Rani a Tantia Topi zemřít, zmocnil se téže hrdinským útokem dne 22. května, pronásledoval odtud Rani a jejího průvodce, kteří se uchýlili do Gvalioru, spojil tamtéž dne 16. června svoje dvě brigády, které brigádník Napier ještě sesílil,

zničil povstalec v Moraru, dobyl toho města dne 18. a vrátil se v triumfu do Bombaye.

V boji předních stráží Gvaliorských zahynula i Rani. Tato nabobovi úplně oddaná, strašlivá královna, jeho nejvěrnější společnice v celém povstání, padla vlastní rukou plukovníka Eduarda Munroa. Nana Sahib nad mrtvolou lady Munroové v Kavnpuru a plukovník nad mrtvolou Rani v Gvalioru, toť byli dva mužové, z nichž jeden zastupoval povstání a druhý potlačení, dva nepřátelé, jejichž nenávisť musí mítí strašné následky, setkají-li se jednou.

Nyní bylo povstání potlačeno, vyjímaje v některých dílech království Audského. Proto vytrhl Campbell dne 2. listopadu ještě jednou do pole, zmocnil se posledních postavení povstalců a donutil ještě několik vynikajících vůdců k podrobení se. Jednoho z nich, Beni Madhva, však nedostihli. Během měsíce prosince slyšeli, že se uchýlil do jednoho pohraničního kraje Nepalska. Tvrdilo se také, že Nana Sahib, Balao Rao, jeho bratr a begum Audská se nalézají u něho. V posledních dnech roku proslýchalo se, že jmenovaní hledali útočiště v Rapti, blíže hranic Nepalska a Audy. Campbell tísnil je neustále, přece však se jim podařilo překročiti hranice. Teprve počátkem února roku 1859 mohla je anglická brigáda, jejímuž jednomu pluku velěl Munro, pronásledovati dále v Nepalsku. Beni Madhva byl při tom usmrčen, begum Audská a její syn naproti tomu padli do zajetí a bylo jim povoleno bydlet v Nepalu. Nana Sahib a Balao Rao byli už dávno považováni za mrtvé. Však mrtvi nebyli.

Avšak strašné povstání mohlo se pokládati za potlačené. Tania Topi vydán byl vlastním svým poručíkem Man-Singhem; odsoudili ho k smrti a popravili dne 15. dubna v Sipei. Povstalec „skutečně pamětihodný zjev dramatu indického povstání“, praví Valbezen, „který se ukázal jako politická hlava plná nejmělejších plánů“, zemřel srdnatě na popravišti.

Konec povstání sipojů, jež by bylo snad připravilo Angličany o Indii, kdyby se bylo rozšířilo po celém poloostrově, a zejména kdyby bylo mělo národnostní ráz, způsobilo však přece rozpadnutí se ctihodné východoindické Společnosti.

Již od konce roku 1857 hrozil lord Palmerston radě ředitelů sesazením.

Dne 1. listopadu 1858 ohlašovala ve dvaceti řečích sepsaná vyhláška, že její Veličenstvo Victoria Beatrice, královna Velké Británie, chápe se žezla Indie, jejíž císařovnou byla provolána několik roků na to.

Bylo to dílo lorda Stanleje. Nejdůležitějším zařízením nové vlády bylo, že místo titulu guvernér zaveden byl název místokrále, že byl nově jmenován státní sekretář a patnáct členů ústřední správy, že nebyli členové indické rady pojeti v indickou službu, že guvernéri okresu Madrasského a Bombayského jmenování byli královnou, úředníci pak v službách indických a vrchní velitelé státním sekretářem.

Královská armáda čítá nyní o 17.000 mužů více než před vzpourou sipojů, tudíž 52 pluků pěchoty, 9 pluků střelců a značný počet dělostřelectva, pět set šavlí pro každý jezdecký pluk a 7000 bodáků pro každý pěší pluk.

Domorodá armáda sestává ze stosedmatřiceti pluků pěchoty a čtyřiceti pluků jízdy; její dělostřelectvo jest však bez výjimky evropské.

Takové jsou dnešní poměry poloostrova v administrativním a vojenském ohledu, taková skutečná branná moc, která strážuje území 400.000 čtverečných mil.

„Angličané šťastně našli,“ praví Grandidier právem, „v nové velké a krásné zemi mírný, pilný a ne nevzdělaný lid, který byl dávno zvyklý cizímu jhu. Však, nechť mají se na pozoru, i klid má svoje hranice, a buď-li jho příliš tuhé, zvednou se jednoho dne hlavy a rozdrtí je.“

KAPITOLA IV.

V jeskyních Ellorských.

Bylo tomu vskutku tak. Maharatský kníže Dandu Pant, adoptovaný syn Baji Raa a Peišvy Punahské, krátce Nana Sahib — té doby snad jediný dosud na živu jsoucí vůdce ze vzpoury sipojů, — šťastně prchl ze svého nepřístupného úkrytu v Nepalu. Jsa udatný, smělý, zvyklý vzdorovati každému nebezpečí, obratný v klamání svých pronásledovatelů, zkušený v umění stíratí své stopy a chytřejší než kdokoliv jiný, odvážil se až do provincií Dekanu, puzen svojí stále ještě planoucí záští, kterou strašlivá odvěta ve vzpouře z roku 1857 jen ještě více dráždila.

Ano, byla to smrtelná nenávisť, již Nana Sahib přísahal pánům Indie. Jemu, jakožto dědici Baji Raa, zpěchovala se Společnost po smrti tohoto vypláceti na dále pensi osmi lakh rupií, na kterou měl oprávněné nároky. V tom jest nutno také hledati příčinu této nenávisti, která propukla v tak děsných zločinech.

Však co chtěl Nana Sahib nyní? Již před osmi lety byla vzpoura sipojů úplně potlačena. Anglická vláda zvolna nastoupila místo ctihodné společnosti a dovedla celý poloostrov držeti lépe na uzdě než dříve spolek obchodníků. Po vzpouře nezbylo ani stopy ani v armádě domorodců, která byla úplně jinak organisována na nových základech. Doufal Nana Sahib snad v úspěch, pokusí-li se rozpoutati národnostní hnutí v nejnižších vrstvách obyvatel Hindostanu? Poznáme brzy jeho úmysly. Rozhodně, a to věděl také sám, bylo jeho objevení se v provincii Aurungabadské ohlášeno, generální guvernér zpravil o tom místokrále v Kalkutě a vypsal cenu na Nanovu hlavu. Nezbyvalo mu tudíž nic jiného, než okamžitě prchnouti a vyhledati si skryté útočiště, které mu poskytne jistotu proti pronásledování anglo-indické policie.

Nana také neztratil ani minuty. Znal krajinu dokonale a holdal prchnouti do Ellory, vzdálené pětadvacet mil od Aurungabadu, kdež doufal shledati se se svým druhem.

Noc byla tmavá. Když se falešný fakir přesvědčil, že není pronásledován, obrátil se k mausoleu mohamedána Sha-Sufia, svatého, jehož relikvie slynou zázračnou léčivou mocí. V mausoleu spali všichni, kněží i poutníci, a Nana je minul, aniž ho kdo obtěžoval otázkami.

Tma nebyla však tak neproniknutelna, aby onen nesmírný žulový balvan, na kterém se čtyry míle k severu vypíná nedobytná tvrz Daulutabadská ve výši dvousetčtyřiceti stop nad širou rovinou, neobjevil se zrakům. Nabob vzpomněl si při tom, že jeden z jeho předků, císař Dekkanský, kdysi hodlal zvoliti za své sídlo velké město, které prostíralo se druhdy na úpatí tvrze. Mohlaf býti skutečně nedobytnou polohou vhodným střediskem povstaleckého hnutí v této části Indie. Nabob však odvrátil hlavu a pohlédl pouze na okamžik záštiplným zrakem na tvrz, která se nyní nalézala v rukou jeho úhlavních nepřátel.

Odtud měnila se rovina zvolna v pahorkatinu, prvé to útvary půdy mající přejítí do hor. Nana, muž v nejlepším věku, nezmírnil svých kroků, když vystupoval na příkřejší svahy. Chtěl urazit dnešní noci pětadvacet mil, to jest vzdálenost mezi Ellorou a Aurungabadem. Doufal, že si tam bude moci bezpečně odpočinouti.



Generál vynutil si průchod průsmyky . . . (Str. 33.)

Nezdržel se tudíž nikde, ani v karavanseraji otevřené každému, kdo šel mimo, ani v polorozvaleném bungalovu, kde by byl mohl, ocitnuv se již ve vzdálenější části pohoří, několik hodin spáti.

S východem slunce spěchal uprchlík okolo vesnice Rozahu, v níž se vypíná prstý hrob nejslavnějšího mongolského císaře Aurenga Zeba. Pak dostihl oné proslulé skupiny jeskyní, které si vypůjčily jméno od blízké vesnice Ellory.

Pahorek, do něhož vtesány ony jeskyně, má podobu půlměsíce. Jeho podivuhodné stavby tvoří čtyři chrámy, čtyřicet buddhistických klášterů a několik menších jeskyň. Ruka lidská využítvala toho čedičového lomu důkladně. Indiští stavitelé v prvním století křesťanského letopočtu vybírali odtud kámen, nikoli však ke zbudování mistrovských ukázek umění stavitelského, které jsou roztroušeny po ohromném poloostrově, nýbrž aby získali ve skále samé dutiny, z nichž utvořili dle potřeby „šetye“ nebo „vihary“.

Nejpamátnějším z těchto chrámů jest tak zvaný kailův. Mysleme si kamenný balvan, stodvacet stop vysoký a měřící šest set stop v objemu. Tuto hmotu vytesali s neuvěřitelnou smělostí ze skály samé, osamotnili ji uprostřed dvora třistašedesát stop dlouhého a stošestaosmdesát stop širokého — dvora to, který urvali pomocí nástrojů čedičové skále. Po zhotovení tohoto balvanu zpracovali jej stavitelé jako řezbáři kus slonové kosti. Zvenčí zhotovili z něho sloupy, vytesali malé pyramidy a kulaté kupole, ponechali při tom dosti kamene na basreliefy, z nichž v nadživotní velikosti zhotovení slonové zdají se nésti celou stavbu; uvnitř provedli prostranný sál s kaplemi po stranách, jejichž klenby spočívají na černých ze skály vytesaných sloupech. Zkrátka, vyrobili z tohoto monolitu chrám, který vlastně „vystavěn“ nebyl, v celém světě jediný chrám, jenž se může měřit směle s nejpodivuhodnějšími stavbami Indie a který snese i srovnání s hypogeem starého Egypta.

Chrám tento, jenž je dnes zcela opuštěn, nesl již tehdy stopy ničivého času. Jednotlivé části jeho se rozpadávají. Jeho basreliefy zvětrávají jako skalní stěna, z níž byly vyrobeny. Snad přetrvá ještě tisíciletí. Co však u děl přírody jmenujeme prvním dětstvím, je u děl rukou lidských již první jejich ctností. V levém dolejšímu rohu zelo několik trhlin a jedním z těchto otvorů, který byl zpola zakryt hřbetem slona, proklouzl Nana Sahib, aniž kdo měl tušení o jeho příchodu do Ellory.

Trhlina ústila ve vnitř do dlouhé úzké chodby, která vedla základy vnikaříc pod svatyni chrámovou, kdež se rozšiřovala v ja-

kousi kryptu, či spíše cisternu, nyní ostatně vyschlou, jež druhy s'oužila za jímku dešťové vody.

Když Nana vstoupil do chodby, zapískl zvláštním způsobem, načež mu zcela podobné písknutí odpovědělo. Nebyla to ozvěna. V temnotě zablesklo se světlo.

Zároveň objevil se Ind s malou svítilnou v ruce.

„Pryč se světlem!“ zvolal Nana.

„Jsi to ty, Dandu Pante?“

„Ano, bratře!“

„Nuže, a . . . ?“

„Nejprve mi dej jíst,“ odvětil Nana, „pak si pohovoříme. Však k jídlu ani hovoru nepotřebuji světla. Uchop mne za ruku a veď mne!“

Ind chopil se Nanovy ruky, vedl ho do pozadí těsné krypty a pomohl mu položit se na lože ze suché trávy, které právě byl opustil. Písknutí fakirovo nejspíše ho vytrhlo z poslední dřimoty.

Tento muž, který byl patrně zvyklý pohybovati se v této tmě, našel brzy trochu potravin, chleba a jakýsi druh paštiky z „murghi“, v Indii tak obvyklého masa slepičího, mimo to láhev z tykve, v níž nalézalo se půl pinty silného nápoje, jménem „arak“ známého, který zhotovuje se destilováním šťávy kokosové palmy.

Nana jedl a pil, aniž promluvil jen slůvko. Umíral hladem a únavou. Jeho celý život soustřeďoval se teď v očích, které svítily v temnu jak zornice tygří.

Ind čekal bez pohnutí, až se nabobu zlíbí promluviti.

Tento muž byl Balao Rao, vlastní bratr Nany Sahiba.

Balao Rao, sotva o rok starší než Dandu Pant, podobal se tomuto dle těla k nerozeznání. I povahou byl celý Nana Sahib, s toutéž záští proti Angličanům, s touž lstivostí ve svých záměrech, s touž krutostí ve svém konání, jedna duše ve dvou tělech. Po celou vzpouru byli oba nerozluční; po jejím potlačení poskytla jim tatáž jeskyně na hranicích Nepalu útočiště. Teď poutala je jediná myšlenka, roznítiti znova boj, k němuž byli oba připraveni.

Když se Nana rychle shltanou potravou občerstvil a nabyl opět sil, zůstal ještě drahnou dobu seděti, opíraje hlavu o ruce. Balao, který soudil, že chce několik hodin odpočívati, zachovával mlčení.

Tu pozdvihl Dandu Pant hlavu, uchopil ruku svého bratra a počal tlumeným hlasem:

„Moje objevení se v okrese Bombayském bylo prozrazeno. Guvernér vypsál cenu na moji hlavu. Zaručil dva tisíce liber tomu, kdo vydá Nanu Sahiba úradům.“

„Dandu Pantel“ zvolal Balao Rao, „tvoje hlava má větší cenu! Toť by byla sotva cena za moji a za čtvrt roku byli by šťastni, kdyby je mohli dostatí obě za desateronásobnou cenu.“

„Ovšem,“ odvětil Nana, „za tři měsíce, dne 23. června, bude výroční den bitvy u Plassey, jejíž stá ročnice, v roce 1857, měla býti koncem násilné vlády Angličanů a osvobozením dítek sluncel. Naši proroci to předpověděli, naši bardové o tom pěli. Za tři měsíce bude tomu, bratře, sto devět let, a Indie jest dosud deptána nohou cizích výbojníků.“

„Dandu Pante,“ odvětil Rao, „co se nezdařilo roku 1857, snad se zdaří, ba musí se zdařiti deset let později. V letech 1827, 1837 a 1847 bylo v Indii povstání. Každých deset let uchvacuje Indy zimnice vzpoury! Nuže, tohoto roku uzdraví se koupelí v proudech evropské krve!“

„Brahma budiž s námi,“ bručel Nana, „a pak, zkáza na zkázul! Běda vůdcům královské armády, kteří neklesli pod ranami našich sipojů! Lawrence jest mrtev, Bernard jest mrtev, Hope jest mrtev, Napier jest mrtev, Hobson jest mrtev, Havelock jest mrtev! Někteří však ještě žijí, jako Campbell, Rose a jiní, mezi nimi ten, kterého nejvíce nenávidím, plukovník Munro, potomek onoho katana, který dal první vázati Indy před jícny děl, muž, jehož vlastní rukou byla usmrcena moje družka, Rami Jansiská! O, padne-li mi do rukou, uvidí, zapomněl-li jsem na hanebnosti plukovníka Neila, na vraždění Sekandera Bogha, na zpusošení paláce begumy, paláce v Bareillu, Jansi, Moraru, na ostrově Hidaspu a v Delhil! Uvidí, zapomněl-li jsem, že jsem mu přísahal smrt jako on mně!“

„Což nevystoupil z armády?“ tázal se Balao Rao.

„Ó, při prvním hnutí vstoupí opět do služby,“ ujišťoval Nana Sahib. „Nezdaří-li se povstání, usmrtím ho dýkou a kdyby se i nalézal ve svém bungalovu v Kalkutě.“

„Dobře, avšak nyní? . . .“

„Nyní musíme pracovati dále na započatém díle. Tentokráte musí se státi vzpoura národní. Nechť jen Indové v městech a vesnicích se vzbouří, sipojové brzy s nimi budou za jedno. Prošel jsem střední a severní část Dekkanu; všude shledal jsem myslé zralé k povstání. Ve všech městech, všech osadách čekají naši vůdcové, aby mohli jednati. Bramínové fanatisují lid. Tentokráte strhne náboženství i vyznavače Šivi a Višnu. V určitou dobu a na dané znamení povstanou miliony Indů, a královská armáda bude zničena!“

„A Dandu Pant? . . .?“ tázal se Balao Rao, uchopiv ruku svého bratra.

„Dandu Pant,“ odvětil Nana, „nebude korunován pouze na padišaha v tvrzi Billhurské, nýbrž stane se vladařem celé svaté říše indické!“

Po těchto slovech zadumal se Nana Sahib, skříživ ruce, a v oku jeho zračil se výraz jak u člověka, jenž nepohlíží do minulosti ani do přítomnosti, ale vidí jasnou budoucnost. Umlkl.

Balao Rao varoval se vyrušiti ho. Těšilo ho, že tato divoká duše rozohňuje se samo sebou, a teprve dle potřeby byl hotov, aby oheň, doutnající v ní, rozdmýchal plným plapolem. Nana Sahib nemohl ani naléztí jiného druhu, který by tak přilnul k němu, žádného horlivějšího rádce, který by ho pudil k jeho cílům. On byl, jak jsme již řekli, jeho druhé já.

Po několika minutách mlčení pozvedl Nana hlavu a vrátil se do přítomnosti.

„Kde jsou naši lidé?“ tázal se.

„V jeskyních Adžuntalských, kde nás mají dle úmluvy očekávat,“ odvětil Balao Rao.

„A naše koně?“

„Ty zanechal jsem na dostřel odtud na silnici z Ellory do Boregami.“

„Snad pod ochranou Kâlagany?“

„Ano, bratře. Jsou dobře opatřeni, pící a odpočinkem posilnění a očekávají pouze ještě nás, aby se vydali na cestu.“

„Ku předu tedy,“ zvolal Nana. „Musíme býti před úsvitem v Adžuntahu.“

„A kam obrátíme se odtamtud?“ tázal se Balao Rao. „Nezmátl kvapný tvůj útěk také tvoje plány?“

„Nikoliv,“ odvětil Nana Sahib. „Dospějeme Santpurrrských hor, v nichž znám všechny cestičky a cesty a kde mohu ujíti všem léčkám anglické policie. Tam budeme ostatně na území Bilkův a Gundů, kteří zůstali věrni naší věci. Tam, v horách Vindhyských, kde plamen vzpoury každým okamžikem může vyšlehnouti, chci vyčkati příznivý okamžik.“

„Ku předu tedy,“ odvětil Balao Rao. „Aj, oni slíbili tedy dva tisíce liber tomu, kdo tě zajme! Však nestačí vypsati pouze cenu na tvoji hlavu, ale musí ji mít!“

„Nedostane jí žádný,“ odvětil Nana Sahib. „Pojd rychle, bratře, neztrácejme ani okamžiku, pojd!“

Balao Rao běře se jistým krokem úzkou chodbou, která vedla k tomuto temnému útulku pod základy chrámovými. Když přišel k východu zakrytému hřbetem slona, vystrčil opatrně pouze hlavu, rozhlížel se v pravo i v levo temnotou, přesvědčil se, že nejbližší okolí jest opuštěno, a odvážil se teprve potom ven. Aby byl úplně jist, běžel asi dvacet kroků po silnici ležící v prodloužené ose chrámu, a poněvadž ani zde nespátřil nic podezřelého, oznámil bratrovi krátkým písknutím, že cesta jest volná.

Brzy na to opustili oba bratři směle půl míle dlouhé údolí, které jest zcela naplněno galeriemi, klenbami a jeskyněmi, pnoucími se často do značné výše. Vyhnuli se mohamedánskému mausoleu, které slouží za bungalov pro poutníky a zvědavce všech národností, jež lákají zázračná díla Ellorská; konečně, když se ještě proplížili mimo vesnici Rozahu, nalézali se na silnici spojující Adžuntah s Boregamou.

Vzdálenost mezi Ellorou a Adžuntahem měří asi padesát mil (80 km.), avšak Nana nebyl již oním uprchlíkem, jenž prchal pěšky z Aurungabadu, bez prostředků, bez pomoci. Jak Balao Rao pravil, očekávali ho na silnici tři koně, které uhlídal Ind Kálagani, věrný sluha Dandu Panta. Koně byli ukryti míli od vesnice v hustém křoví. Jeden byl určen pro Nanu, druhý pro Balaa Raa, třetí pro Kálaganu, a brzy na to ujížděli všichni tři tryskem směrem k Adžuntahu. Fakir na koni nemohl býti nikomu nápadným, neboť hezký počet těchto nestydatých žebráků často žádá s koně o almužnu.

V této roční době, pro pouti méně způsobilé, byla silnice velmi málo oživena. Nana a jeho průvodčí spěchali co nejrychleji ku předu, aniž se musili obávat, že budou obtěžováni nebo zdržováni. Dopřávali pouze svým koním krátkého odpočinku a sami pojedli z potravin, které Kálagana vezl s sebou v sedlové torbě. Tímto způsobem vyhnuli se obydlenějším částem provincie, bungalovům a vesnicím, mezi jinými osadě Rodže, smutné to hromadě černých domů, které čas zrovna tak začoudil jako pochmurné domy Cornwallské, a Pulmaru, městečku ztrácejícímu se ve stromoví a zeleni polodivokého kraje.

Půda byla úplně plochá. Na všech stranách prostíralo se vřesoviště, zbrázděné porůznu skupinami hustých džunglí. Čím však více blížili se Adžuntahu, tím stával se kraj nerovnějším.

Skvostné jeskyně, které nesou toto jméno, sokyne zázračných jeskyň Ellorských, ba snad ještě krásnější než tyto, zaujímají spodní část údolíčka, asi půl míle od města vzdáleného.

Nana Sahib nemusil se tudíž ubíratí Adžuntahem, kde vyhláška guvernérova zajisté již byla uveřejněna a následkem toho také se nemusil obávatí, že bude poznán.

Po patnáctihodinné jízdě z Ellory vstoupil se svými dvěma průvodci do průsnyku vedoucího do proslulého údolí, jehož sedmadvacet přímo ze skály vytesaných chrámů ční tu nad hlubokými propastmi.

Noc byla krásná, nebe plné zářících hvězd, však bezměsíčné. Rozličné vysoké stromy, indické fíky a několik oněch „barů“, které patří k obrům indické flory, odráželo se v temných obrysech od hvězdnatého pozadí nebes. Ani vánek nerušil klidu, ani lístek se nepohnul, a ani hlásku nebylo slyšeti vyjma temné bubláni bystřiny, která plynula několik set kroků odtud v hloubí rokle. Toto bubláni však stávalo se stále silnějším a proměnilo se ve skutečný hukot, když koně dostihli vodopádu Satkhundského, jenž se vrhá s výše padesáti sáhů a tříští se na výběžcích křemenitých a čedičových skal. V úzlabině byla vlhká mlha, která by se byla třpytila ve všech sedmi barvách duhy, kdyby byl měsíc vyšel v této rozkošné jarní noci na obzor.

Nana Sahib, Balao Rao a Kâlagani byli u cíle. Za náhlým obratem úzlabiny, která tam tvoří ostrý úhel, prostíralo se před nimi údolí ozdobené mistrovskými díly budhistického stavitelského umění. Na zdech oněch chrámů, které jsou bohatě ozdobeny sloupy, růžicemi, arabeskami a verandami, oživeny ohromnými sochami fantastických zvířat a prostoupeny temnými kobkami, v nichž dříve bydleli kněží jako strážcové svatých místností, může se umělec ještě dnes podívatí některým freskám, které zdají se býti teprve teď vymalovány a které zobrazují královské obřady, náboženské slavnosti a bitvy se všemi zbraněmi oné doby, a to věrně tak, jakým vše bývalo v nádherné této zemi v prvních dobách křesťanského letopočtu.

Nana Sahib znal všechna tajemství těchto tajemných kob. Za nešťastných dnů vzpoury ukryl se tu nejednou, když královské voje byly mu těsně v patách. Podzemní chodby, které koby spojovaly, úzké v křemenu skal vytesané tunely, klikaté cesty, které se ve všech směrech křižují, tisíceré rozvětvení tohoto labyrintu, jehož prozkoumání unavilo by i nejtrpělivějšího člověka — se vším tím byl důkladně obeznámen. Nebyl by v nich zabloudil ani tehdy, kdy žádná pochodeň neosvětlovala hluboké jejich temno.

Nana kráčel, ač byla noc tmavá, k jedné méně významné jeskyni. Vchod do ní zakryt byl hustou záclonou, z křovin utvořenou, a hro-

madou velkých kamenů, které nejspíše při některém zemětřesení spadly mezi rostoucí křoviny kamenné.

Lehké zaškrábání nehtem stačilo k ohlášení přítomnosti nabobovy u vchodu do jeskyně.

Hned objevily se dvě, tři hlavy Indů v křovinách, pak deset, potom dvacet, a tolikéž i mužů plížilo se mezi skalami jako hadi, až utvořilo dobře ozbrojenou četou asi čtyřicíti mužů.

„Ku předu!“ povel Nana Sahib.

Věrní bojovníci nabobovi, hotoví každým okamžikem jíti pro něho na smrt, následovali jej, aniž se tázali po vysvětlení a aniž věděli, kam je vede. Kráčeli sice pěšky, jejich nohy však dovedly závoditi v rychlosti s koňmi.

Malá četa vnikla do průsmyku, vedoucího podél rokle k severu, a obešla horu. Hodinu na to dostihla silnice Kandeišské, jež se ztrácí v roklinách Sotpurřských hor.

Za svítání překročila odbočku železnice Bombaysko-Allahabadské vedoucí do Nagpuru, jakož i hlavní trať samu, vedoucí k severovýchodu.

Vlak z Kalkuty právě ujížděl s největší rychlostí mimo, chrle bílé kotouče páry do překrásných banian podél cesty a plašil svým hukotem šelmy v džunglích.

Nabob zarazil koně a volal hlasitě, ukazuje za ujíždějícím vlakem:

„Jdi a řekni místokráli indickému, že Nana Sahib žije dosud a že zatopí tuto trať, proklaté dílo jeho rukou, krví dobyvatelů!“

KAPITOLA V.

Ocelový obr.

Neviděl jsem nikdy užaslejších a udivenějších zástupů než byly ony, jež stály z rána dne 6. května na silnici z Kalkuty do Čander-nagoru, o čemž obličeje mužů, žen a dětí, Indův i Angličanů vydávaly neklamně svědectví. A vskutku byl tento úžas zcela přirozený. S východem slunce opustil totiž jedno z posledních předměstí hlavního města Indie podivuhodný povoz, smíme-li vůbec tímto jménem



»Pryč se světlem!« zvolal Nana . . . (Str. 39.)

označiti zvláštní stroj, který se pohyboval podél pobřeží řeky Hugly. V čele, a dle všeho jako jediná hybná síla malého vlaku, kráčel klidně a tajemně ohromný, asi dvacet stop vysoký, třicet stop dlouhý a průměrně široký slon. Jeho chobot byl zahnut do výše jak ohromný roh hojnosti, užším koncem do výše. Oba kly, celé pozlacené, čnely hrozivě jako dva srpy z čelistí. Tmavozelené, nepravidelnými skvrnami poseté tělo kryla bohatá, pestrá pokrývka se stříbrnými a zlatými ozdobami, ovroubená velkými třapci a spletým třepením. Na zádech zvířete nacházela se jakás ozdobná vížka s kulatou, dle indického vzoru zhotovenou střechou, a ve stěnách jejích upraveny byly velké skleněné čočky, podobné sklům ve světlících lodních.

Slon vlekl vlak sestávající ze dvou ohromných vozů či spíše dvou skutečných domů, jakýchsi pohyblivých bungalovů, z nichž každý spočíval na čtyřech kolech, jejichž náboje, věnce a loukotě byly ozdobeny řezbami. Z kol bylo ostatně vidět pouze spodní část, poněvadž zbytek pohyboval se v krytých bubnech, jež zakrývaly napolo spodek ohromných těchto vozů. Skládací můstek, jenž se poddával každému záhybu, spojoval první vůz s druhým.

Dovedl-liž pak jediný, třeba sebe silnější slon, táhnouti obě tyto masivní stavby tak zcela bez námahy? Toto záhadné zvíře to dovedlo. Jeho široké nohy se zvedaly a dopadaly automaticky s nepřesnější pravidelností jako stroj a dalo se ihned z kroků do klusu, aniž bylo potřebí pobídnutí hlasem nebo ostnem mahuta.

To ovšem muselo sváděti v úžas diváky, dokud nebyli dosti vzdáleni. Když se však kolos přiblížil, shledali toto a úžas jejich přecházel v obdiv:

Nejprve zaslechli jakési odměřené hučení a šumění, velice podobné zvláštnímu ryku tohoto obra indické fauny. Dále vystupovaly ze vztyčeného chobotu v krátkých přestávkách kotouče bílé páry.

A přece zdálo se, že je to slon. Bylo nade vše pochybnost jisto, že jeho vrásčitá, černě zelenavá kůže pokrývá onu mohutnou kostru, kterou příroda ušetřila králi tlustonožců! Jeho oči leskly se jako živé! Údy jeho se pohybovaly!

Tak tomu bylo. Kdyby však některý odvážlivec byl vložil ruku na mohutné zvíře, bylo by se mu ihned vše vysvětlilo. Celek byl vlastně velice zdařilý stroj, překvapující napodobení, který i zblízka zdál se býti živý a jenž tím oklamal oči každého.

Ve skutečnosti byl slon z ocelového plechu a kryl ve svém těle úplnou silniční lokomotivu.

Tento přístroj, neboli „steam-house“ (parní dům), aby chom užili správného názvu, byl inženýrem slíbený pohyblivý dům.

Parní vůz, či lépe parní dům sloužil za obydlí plukovníku Munroovi, kapitánu Hodovi, Banksovi a mně.

V druhém vládl šikovatel Mac Neil lidem patřícím k výpravě.

Banks splnil svůj slib, pukovník Munro svůj také, a proto vydali jsme se z rána dne 6. května tímto neobyčejným způsobem na cestu, abychom navštívili severní kraje indického poloostrova.

K čemu však měl být dobrý tento umělý slon? Proč tolik fantasmie, jež se nesrovnává s praktickým smyslem Angličanů?

Posud nenapadlo nikomu dáti lokomotivě tvar čtvernožce, nechť se tato pohybovala po makademu silnice nebo po kolejích železnice!

Přiznávám se, že se nás všech při prvním pohledu na tento překvapující stroj zmocnil nemalý úžas. Přečetné otázky „jak“ a „proč“ dopadaly jako krupobití na přítele Banksa. Silniční lokomotiva byla zhotovena dle jeho plánu a pod jeho dozorem. Kdo, pro Bůh, připadl na ten bizarní nápad, skrytí ji za ocelovými stěnami mechanického slona?

„Milí přátelé“, pravil Banks klidně a vážně, „znáte radžu Buthanského?“

„Znám ho,“ odvětil kapitán Hod, „či lépe znal jsem ho, poněvadž před třemi měsíci zemřel.“

„Tak jest,“ dotvrzoval inženýr; „nežli však zemřel, nejen že žil, nýbrž žil i zcela jinak než ostatní lidé. Především miloval ve všem nádhery. Neodepřel si nic — pravím nic — co si jednou umínil. Jeho mozek pracoval stále, aby vymýšlel to nejnemožnější, a byť by tento orgán zůstal nevyčerpatelným, byl by se přece radžův měsíc vyčerpal, kdyby se byly měly uskutečnit všechny jeho vrtochy. Byl bohat jako všichni nabobové dřívější doby. Jeho pokladny naplněny byly zlatem. Jeho náruživostí bylo pouze, rozhazovati peníze méně banálním způsobem než miliony jeho spolubratří. Jednoho dne napadla ho myšlenka, která ho brzy tak ovládla, že mu nedala spáti, myšlenka, na kterou byl by Šalamoun býval hrdým a kterou by byl zajisté uskutečnil, kdyby byl již znal páru, byla to myšlenka cestovati zcela novým způsobem a míti povoz, o jakém dosud nikdo ani nesnil. Znal mne, povolal mne ke svému dvoru a sdělil mi sám plán svého pohyblivého přístroje. Byli byste na omylu, kdybyste se domnívali, že jsem se při tomto návrhu radži dal do smíchu. Chápal jsem dobře, jak tato velkolepá myšlenka mohla vzniknouti v mozku indického radži, a choval jsem pouze přání, abych je co nejdříve uskutečnil ke spokojenosti mého poetického zákazníka i mne samého. Seriousní inženýr nemá každý den čas pohybovati se v říši fantasmie a oboha-

covati faunu z Apokalypsy nebo tvory z Tisíce a jedné noci novým živočichem dle svého rozmaru. Myšlenka radži dala se uskutečniti. Vždyť víte, že mechanikou dá se provésti skoro vše. Dal jsem se do práce, a povedlo se mi umístiti v tomto obalu z ocele, který představuje slona, parní kotel, stroj a tender silniční lokomotivy, se vším příslušenstvím. Pohyblivý rybak, který se dá dle potřeby vztyčiti nebo snížit, posloužil mi za komín; excentry podařilo se mi spojití nohy zvířete s koly přístrojů; oči jeho zařídil jsem jako čočky majáku, abych z nich nechal vyzařovati dvě elektrická světla, a tak zhotoven byl umělý slon. Však tvorba nešla mi jen tak snadno od ruky. Musil jsem překonati mnohou překážku, která se nedala rozuzliti na ráz. Tento motor — můžete si jej nazvati třeba velkou hračkou — stál mne mnohou bezesnou noc, tak že můj radža, který svoji netrpělivost skoro již ani na uzdě udržeti nemohl a skoro neustále v mé dílně se zdržoval, zemřel dříve, než poslední úder kladiva strojníkou upravil jeho slona tak, aby mohl počítí svoji cestu krajem. Ubožák nemohl již svůj pohyblivý dům vyzkoušeti. Jeho dědici však, strážlivější lidé než byl on, pohlíželi na stroj s hrůzou a pověřivostí jako na dílo blázna. Snažili se co nejrychleji zbaviti se ho za každou cenu obstojnou, i koupil jsem jej já na plukovníkův účet. Pochopíte nyní, milí přátelé, proč a jakým způsobem pouze my na celém světě, za to ručím, máme nyní k službám parního slona s osmdesáti koňskými či spíše osmdesáti slonními silami po třech stech kilogrammetrech!“

„Výborně, Bankse, výborně!“ zvolal kapitán Hod. „Mistrovský inženýr, který je mimo to umělcem, básníkem ocele a železa, toť v dnešní době bílá vrána!“

„Po smrti radžově a zakoupení jeho slona,“ pokračoval Banks, „nemohl jsem se odhodlati rozkotat stroj a vrátiti lokomotivě její obvyklý tvar.“

„Jednal jste také zcela správně!“ zvolal kapitán. „Ó, náš slon je skvostný a velkolepý! A jaký obdiv vzbudíme s tímto mohutným zvířetem, až nás potáhne širými rovinami a džunglemi Hindostanu! Toť myšlenka radžovská! A této myšlenky využítukjeme, není-liž pravda, pane plukovníku?“

Plukovník Munro se tomu pousmál. To znamenalo u něho úplný souhlas se slovy kapitánovými. Usnesli jsme se tudíž pevně, že se na cestu vydáme, a tak byl ocelový slon, podivuhodný tvor, umělý leviathan vyhlédnut k tomu, aby vlekl pohyblivé obydlí čtyř Angličanů, místo aby vozil jednoho z nejbohatších radžů indického poloostrova ve vší jeho slávě.

Silniční lokomotiva, při níž zužitkoval Banks veškeré vymoženosti moderní vědy, byla zhotovena následovně:

Mezi čtyřmi koly umístěn byl celý mechanismus, s válci, písty, parní rozdělovatel, napájecí pumpa, excentry a nad ním zavěšen byl kotel. Tento rourový kotel, bez zpětného průchodu plamene, měl šedesát čtverečních metrů výhřevní plochy. Zaujímal přední část prostory ocelového slona, jehož záda v zadu ukrývala tendr určený pro zásoby vody a paliva. Mezi kotlem a tendrem, které byly oba montovány na jednom podstavci, zůstalo volné místo pro topiče. Pro strojníka určena byla malá, na hřbetě slona se nalézající věžička, ve které se ve případě hroziícího nebezpečí mohli všichni ukrýti. Před očima strojníkovými nalézaly se pojišťovací záklopkoy a tlakoměr k udání napětí páry, při ruce regulator a páka, z nichž první řídil pravidelný přítok páry, druhá vedla k přesunovači, jímž působilo se na stroj, že se pohyboval buď ku předu nebo zpět.

Z věžičky mohl strojvůdce skrze tlusté, skleněné čočky, zasažené do úzkých okének, viděti pohodlně na cestu před sebou a měniti pomocí pedálové páky postavení předních kol a tím umožňovati pohyb v jakémkoli oblouku.

Péra z nejlepší ocele, upevněná na osách, nesla kotel a tendr, aby při nerovnostech cesty mírnila nárazy. Kola sama, nad pomyslení dobrá a dokonalá, byla na obvodu rýhována, aby se mohla vtiskati do půdy a neklouzala se.

Stroj pracoval, jak prohlásil Banks, silou osmdesáti nominálních koňských sil, které se však daly stupňovati na stopadesát efektivních koňských sil, aniž bylo třeba obávati se výbuchu. Stroj zhotovený dle soustavy Fieldovy měl dvojaté válce s měnivou rejkou. Neprodyšně uzavřený obal kryl celý mechanismus na ochranu před silničním prachem, který by jej byl jinak brzy poškodil. Jeho hlavní předností však bylo, že málo potřeboval a mnoho vykonal. V porovnání s výkonem byla spotřeba stroje neslýchaně nepatrná, necht se topilo uhlím nebo dřívím, poněvadž rošt byl přizpůsoben každému palivu. Normální rychlost této silniční lokomotivy odhadnul inženýr na pětadvacet kilometrů za hodinu, na příznivé půdě mohla však dosíci až čtyřiceti kilometrů. Jak jsem již podotkl, nemohla se kola smekati, poněvadž svým rýhováním vtisla se do půdy, nýbrž i proto, že závěs stroje na pérách nejlepšího druhu byl tak dokonalý, že vyrovnával stejnoměrně váhu stroje, která bývá kymácením se vozu na to či ono místo posunována. Vzdušnými brzdami měli kola úplně ve své moci, tak že je mohli pozvolna neb rázem zastaviti.

Podivuhodná byla také lehkost, s jakou stroj překonával stoupání. Banks docílil těchto výsledků tím, že bral bedlivě zřetel k váze i hnací síle stroje, která působila na každý píst jeho lokomotivy. Tak mohla vystupovati po srázích 10—12 centimetrů na jeden metr stoupajících, výkon to velmi pozoruhodný.

Ostatně jsou indické silnice, Angličany založené, které mají několik tisíc mil délky, v stavu skutečně výtečném, tak že hodí se znamenitě k převážení břemen. Jmenujeme jen Great Trunk Road, která protíná poloostrov a má délku dvanácti set mil, t. j. skoro dvou tisíc kilometrů.

Prohlédněme si nyní steam-house, jež umělý slon vlekl za sebou.

Banks zakoupil od dědiců nabobových na účet plukovníka Munroa nejen silniční lokomotivu, nýbrž i povozy, které táhla. Nebude nám divno, že radža Buthanský dal i tyto zaříditi dle svého vkusu a indické mody. Nazval jsem je pohyblivým bungalovem, a toto jméno zasloužily právem, neboť oba vozy jsou pravým zázrakem domácí architektury.

Představme si dvě pagody bez minaretů, s krytem na dvojitém krovu, tvořícím zakulacenou kupoli, s přístavky před okny, které spočívají na vyřezávaných pilířích, okrášlených jemnými ozdobami z různého dřeva, s konturami, tvořícími elegantní oblouky, a s bohatými verandami na přední i zadní straně. Ano! Dvě pagody, jež jako by byly odneseny s posvátného pahorku Sonnaghurského, a jež připíatě k sobě, ve vleku ocelového slona měly nastoupiti cestu po silnicích indických.

Musíme se zmíniti ještě o jedné vlastnosti zázračného slona, která neobyčejně stroj tento velmi účelně doplňovala, totiž že mohl také plovati.

Dolní část sloního těla, v níž jsou stroje, tvoří totiž skutečnou lodici z lehkého plechu, již umožňují plouti velmi důmyslně umístěné válce se vzduchem. Přetíná-li vodní proud cestu, vrhne se slon do něho, vozy jej následují, a nohy zvířete, pohybované táhly, přepraví celý steam-house. Toť znamenitá výhoda, zejména v rozlehlém území Indickém, kde se nalézají mnoho řek, přes něž dosud nevedou mosty.

Tak vypadal tedy tento ve světě jediný povoz, a tak si jej přál rozmarný radža Buthanský. Třebas však Banks vyhověl jeho fantastickému přání a dal motoru podobu slona a vozům zevní tvar pagod, přece uznal za dobré zaříditi vnitřek dle vkusu anglického, a to na dlouhou cestu. I to se mu povedlo.

Steam-house sestával, jak jsem již řekl, ze dvou vozů, jejichž vnitřní šířka obnášela neméně než šest metrů. Byly tedy širší než osy kol, které měřily pouze pět metrů. Poněvadž byly vozy zavěšeny na velmi dlouhých a neobyčejně pružných perách, vyrovnaly se nárazy při jízdě tak dokonale, jako nepatrné oťesy na dobře stavěných železnicích.

Přední vůz byl patnáct metrů dlouhý. V předu kryla veranda, na lehkých sloupech spočívající, prostorný balkon, na němž mohlo se pohodlně procházeti deset osob. Do salonu vedla dvě okna a dvěře, mimo to opatřen byl ještě dvěma okny po stranách. Salon, v němž nalézal se stůl a knihovna a kolem něhož táhly se kypré pohovky, byl umělecky vyzdoben a skvostnými látkami potažen. Silný smyrnejský koberec kryl jeho podlahu. „Tattisy“, t. j. jakýsi druh vetiverových stínidel, před okny umístěné a stále svlažované voňavou vodou, udržovaly příjemný chládek nejen v salonu, ale i ve vedlejších kabinách sloužících za ložnice. Se stropu visela „punka“, již pohyboval řemen, dokud byly vozy v pohybu, a potom sluha, když se zastavily. Bylo opravdu nutno použití veškerých pomůcek ke zmírnění nesmírného vedra, které v některých měsících dosahuje ve stínu až 45° C.

Na druhé straně salonu, naproti dveřím k verandě, vedly druhé, z drahého dřeva zhotovené dvěře do jídelny, která byla osvětlena nejen postranními okny, nýbrž i světlíkem z matného skla. Uprostřed postavený stůl poskytnul osmi osobám dosti místa; poněvadž ale jsme byli jen čtyři, měli jsme náležité pohodlí. Bufety a stolky, opatřené veškerým přepychem stříbrných úborů, skla a porcelánu, které vyžaduje anglický komfort, tvořily další zařízení jídelny. Rozumí se samo sebou, že veškeré křehké předměty stály do polovice ve zvláštních zárezích, jako na lodích a že byly chráněny proti jakýmkoli nárazům i na nejhorších cestách, budeme-li kdy nuceni se po nich ubírat.

Dvěře na konci jídelny ústily na chodbu, která vedla ke druhému balkonu, nad kterým opět se vypínala veranda. Podél chodby nalézaly se čtyři pokojíky se strany osvětlené, v nichž stála postel, umyvadlo a malá pohovka, a které byly zařízeny zrovna tak jako kabiny velkých transatlantických parníků. První pokojík určen byl pro plukovníka Munroa, druhý v pravo pro inženýra Banksa další pro kapitána Hoda, kdežto můj nalézal se v levo od pokojíku plukovníkova.

Druhý, dvanáct metrů dlouhý vůz opatřen byl jako první balkonem s verandou, jenž byl spojen s prostrannou kuchyní, po jejichž

stranách nalézaly se dvě hojně zásobené špižírny. Tato kuchyně byla rovněž ve spojení s chodbou, která se rozšiřovala ve čtverhrannou místnost, jídelnu to služebnictva, osvětlenou oknem ve stropě. Po stranách nalézaly se čtyři pokojíky pro šikovatele Mac Néila, strojníka, topiče a sluhu plukovníka Munroa; dále u zadní stěny další dvě kabiny, jedna pro kuchaře, druhá pro sluhu kapitána Hoda; jiné místnosti sloužily za zbrojnici, lednici, skladiště atd. a vcházelo se do nich balkonem na zadní části vozu.

Vidíme, že Banks zařídil obě pohyblivá obydlí steam-housu zrovna tak prakticky jako pohodlně. V zimě mohla se zahřívati vzdušným topením, vedoucím z lokomotivy, mimo to postavena byla v salonu a jídelně ještě dvoje malá kamna. Mohli jsme tudíž také klidně čeliti všem nepohodám studeného počasí, i v předhořích Tibetských.

Rozumí se, že ani vysoce důležitá otázka stran potravin nebyla zanedbána, vezli jsme s sebou tolik vybraných konserv, že se mohla jimi společnost živiti po celý rok. Největší část zásob našich sestávala z konzervovaného masa z nejlepších továren, zejména z masa vařeného a dušeného a z oněch „murghíů“ neboli paštik ze slepičího masa, jichž se na celém indickém poloostrově spotřebuje veliké množství.

Následkem nových způsobů přípravy, které dovolují dalekou dopravu tekutých potravin v koncentrovaném stavu, nemělo se nám nedostávat ani mléka k první snídani, která předchází snídani vlastní, ani masité tresti pro „tiffin“, který se podává před večeří. Mléko, které se odpaří, až nabude hustoty syrobu, dá se do plechových, hermetický uzavřených krabic obsahu as 450 gramů, z něhož získáme přidáním pětinasobné váhy vody asi tři litry tekutiny. Tato směs má totéž složení jako čerstvé, dobré mléko. Podobně zhotovuje se masitá třešť, která se nejprve zavaří, pak sformuje v tabulky, které rozpuštěny ve vodě, dají výtečnou polévku.

Led, který jest v teplých krajinách velmi důležitý a příjemný, mohli jsme si v krátké době zhotoviti pomocí známého přístroje Carréova, v kterém se následkem vypařování tekutého čpavku teplota rychle značně sníží. Jedna místnost, ležící ve zmíněné zadní části vozu sloužila za lednici, v které jsme mohli svou loveckou kořist dle libosti uschovati. Byla to, jak každý snadno pochopí, výtečná pomůcka, která nám za všech poměrů zajišťovala výtečnou potravu.

Také ve sklepě nalézala se hojnost nápojů. Francouzská vína,



»Ku předu!« povelol Nana Sahib . . . (Str. 44.)

různá piva, kořalky, arak na prvním místě a v dostatečném množství pro prvý čas.

Podotýkám při tom, že naše cesta neuchylovala se nikde daleko od obydlených krajů poloostrova. Vždyť Indie není poušť. Kdo neskrblí rupiemi, může si tam pohodlně opatřit vše potřebné a ještě více. Na sebe samy budeme odkázáni nejvýše snad při prezimování v severní části, na úpatí Himalaye. Ještě i tu měli jsme zajištěnu co nejpohodlnější existenci. Praktický duch našeho Banksa pamatoval právě na vše a mohli jsme mu svěřiti směle starost o naše zásobování.

Směr naší cesty — který byl ostatně stanoven jenom v zásadě a mohl býti dle okolností změněn — byl následující:

Z Kalkuty chtěli jsme se ubíratí údolím Gangu až k Allaha-badu a procestovati království Audské až k prvním výběžkům Tibetu, tam chtěli jsme v některém místě trávití několik měsíců, aby kapitán Hod měl příležitost hověti své lovecké zálibě, a pak vrátiti se až do Bombaye.

Celá cesta obnášela asi devět set mil, při čemž ovšem celý dům i se svými obyvateli cestoval s námi. Kdo by otálel za těchto poměrů jen okamžik vykonati třeba několikráte za sebou cestu kolem světa?

KAPITOLA VI.

První etapy.

Dne 6. května o svítání opustil jsem hotel Spencer, jeden z největších v Kalkutě, který jsem obýval od svého příjezdu do hlavního města Indie. Velké to město nemělo již pro mne prazádných tajností. Ranní procházky v prvních denních hodinách, večerní projíždky v kočáru na Strand až k esplanadě přede tvrzí Williamskou, mezi stkvělými povozy Evropanů, kteří pohlížejí s hrdým opovržením na neméně stkvělé povozy otylých a nemotorných domorodých boháčů, prohlídky obdivuhodných obchodních ulic, jimž právem náleží jméno bazarů, výlety k místům na spalování mrtvol na břehu Gangu, do botanických zahrad přírodopytce Hookera, i k „madam Káli,“ strašlivé ženě se čtyřmi rukami, divoké bohyni smrti, která se skry-

vala v malém chrámu jednoho z těch předměstí, kde se stýká moderní civilizace s domácím barbarstvím — vše to bylo již odbyto. Prohlédl jsem si také palác místokrálov, jenž se zvedá přímo proti hotelu Spencer, rovněž podivuhodný palác Chowringi Road a Town-Hall, jež jest věnována památce velkých mužů naší doby; studoval jsem podrobně zajímavou měšitu Huglyskou; procházel jsem se u přístavu, který jest přeplněn nejkrásnějšími obchodními loděmi anglické mariny; rozloučil jsem se s arghily, adjutanty či filosofy — tito ptáci mají tolik jmen — určenými čistiti ulice a udržovati město v příznivém stavu zdravotním, i to bylo již odbyto, a nezbyvalo mi nic než odjeti. Zmíněného rána najal jsem si tedy na gubernérském náměstí palkighari, jakýsi druh prokletého, čtyřkolého, dvouspřežního povozu — který se ovšem nesmí ukázati mezi pohodlnými výrobky anglického umění kočárnického — a tento dopravil mne brzy do bungalovu plukovníka Munroa. Sto kroků za předměstím očekával nás náš vlak. Potřebovali jsme se v něm jenom „domácně zařídití,“ — toť správné označení. Rozumí se, že naše zavazadla byla již předem umístěna v určených k tomu místnostech. Nevzali jsme s sebou ovšem nic než to nejpotřebnější. Pouze co se týče zbraní, setrval kapitán Hod na tom, že nezbytně musíme míti čtyry enfieldské pušky s třaskavými kulemi, čtyry pušky lovecké, dvě pušky na kachny a ještě několik jiných pušek a revolverů, jimiž jsme se mohli ozbrojiti všichni více než dostatečně. Tato válečná výbroj byla určena ovšem více k usmrcování dravé zvěře než k lovu zvěřiny, však Nimrod výpravy nedal si v tom poroučeti.

Kapitán Hod ostatně tonul v blahu. Radost, že vyvede plukovníka z jeho ústraní, potěšení, že projede severní provincie indické v nebyvalém povozu, vyhlídka na zcela neobyčejné hony a výlety do hor Himalayských, vše to oživovalo a dráždilo ho více než obyčejně a nutkalo ho k nekonečným výkřikům a stiskům ruky, při čemž nám skoro drtil kosti.

Hodina odjezdu nastala. První kotel měl své napětí, stroj byl připraven k práci. Strojník stál na svém místě drže ruku na regulátoru. Ozvalo se obvyklé pronikavé písknutí.

„Ku předu,“ zvolal kapitán Hod, mávaje kloboukem, „ocelový obre, ku předul“

Název „ocelový obr“, který náš nadšený přítel ušetřil obdivuhodnému motoru našeho vlaku, byl zajisté případný a zůstal mu také na dále.

Na tomto místě zmíníme se ještě o mužstvu výpravy, které bydlelo v druhém pohyblivém domě.

Strojník Storr, rodem Angličan, sloužil dříve společnosti „Great Southern of India“, od níž teprve před několika měsíci vystoupil. Banks, jenž ho znal, věděl, že je statečný muž a přemluvil ho, aby vstoupil do služeb plukovníka Munroa. Bylo mu čtyřicet let, byl zručný, ve svém oboru velmi zkušený muž, který mohl konati platné služby.

Topič jmenoval se Kâluth. Pocházel z oné třídy Indů, jichž si společnosti železniční proto tolik váží, poněvadž v tropickém vedru Indie vydrží bez úhony u parního kotle, zrovna tak jako Arabové, kterým svěřují paroplavební společnosti při plavbách po Červeném moři obsluhu kotlů. Stateční ti lidé spokojují se nanejvýš s tím, že se pouze vaří tam, kde by se Evropan v krátku již upekl.

Sluhou plukovníka Munroa byl pětatřicet roků starý Ind, kmene Gurkhů, jménem Gúmi. Sloužil v onom pluku, který na důkaz nezdolné poslušnosti přijal bez reptání nové střelivo, jež bylo první příčinou, nebo alespoň záminkou vzpoury sipojů. Byl malý, hbitý, dobře urostlý, neobyčejně oddaný a nosil dosud černý stejnokroj brigády „riflů“, na němž lpěl téměř jako na své vlastní kůži.

Šikovatel Mac Neil a Gúmi byli s duší s tělem oddáni plukovníku Munroovi.

Bojujíce po jeho boku ve všech bitvách v Indii, provázejíce ho při jeho bezvysledných pokusech dopadnouti Nanu Sahiba, následovali ho také do jeho ústraní, aby ho nikdy již neopustili.

Vedle Gúmiho, sluhy plukovníkova, musíme se zmíniti o Foxu, veselém, velmi sdílném plnokrevném Angličanu, sluhovi to kapitána Hoda a náruživém lovcu jako jeho pán. Za žádnou cenu by byl nevyměnil svoji nynější službu za jinou. Pro svoji chytrost zasloužil své jméno Fox — liška, ale byla to liška, která skolila již sedmatřicátého tygra, tedy jen o tři méně než jeho pán. Ostatně byl si tím jist, že dlouho na této cifře nezůstane.

Abych již úplně vyjmenoval personál výpravy, musím se zmíniti ještě o našem černém kuchaři, který kraloval v předním dílu druhého domu, mezi oběma špižírny. „Monsieur Parazard“ — tak se jmenoval, — rodem Francouz, který již pekl a smažil pod všemi šírkami zeměkoule, byl toho přesvědčení, že neprovozuje obyčejné řemeslo, nýbrž že vykonává úřad veliké důležitosti. Pontifikoval v pravém slova smyslu, když ruka jeho se vznášela z trouby do trouby, rozdělující s pečlivou přesností chemika pepř, sůl nebo jiná koření, která pomáhala na nohy jeho učeným preparátům. Poněvadž byl monsieur Parazard neobyčejně zručný a čistotný, odpouštěli jsme mu rádi jeho kulinaristickou ješitnost.

Deset osob tedy, totiž sir Eduard, Munro, Banks, kapitán Hod a já, Mac Neil, Storr, Káluth, Gûmi, Fox a monsieur Parazard tvořili družinu, již ocelový obr dopravoval ve dvou pohyblivých domech do severní části indického poloostrova. Nesmíme však zapomenouti na oba psy Fanna a Blacka, jichž se kapitán Hod pro jejich výtečné vlastnosti jako pomahačů při honbě nemohl dosti vynachváliti.

Bengalsko jest, byť i ne nejzvláštnějším, přece však nejbohatším krajištěm Hindostanu. Není sice vlastní zemí radžů, kteří sídlí více ve středu této širé říše; za to prostírá se v silně zalidněném území, které lze snad pokládati za vlastní zemi Indů. Sáhá na severu až k nepřekročitelným hranicím Himalaje a naše cesta vedla napříč těmito krajinami.

Po stanovení prvních etap jízdy usnesli jsme se na tomto: Hodlali jsme postupovati několik mil vzhůru podél řeky Hugly, t. j. ramena Gangy, které proudí okolo Kalkuty, pak minouti po pravé straně francouzské město Čandernagor, sledovati železnici až do Byrdwanu, pak odbočiti na Behar, abychom v Benaresu opětně dostihli Gangy.

„Přátelé,“ prohlásil při tom plukovník Munro, „ponechávám úplně vám, stanoviti směr naší cesty . . . určete ji jen beze mne, vše, co učiníte, bude mi vhod.“

„Milý Munro,“ odvětil na to Banks, „budeš musít přece projevití svůj náhled . . .“

„Ne, ne Bankse,“ vpadl plukovník, „podrobuju se ti a neběží mi snad o to, abych navštívil některou provincii dříve než druhou. Dovolte mi však otázku: Kterým směrem hodláte se ubírat, až dorazíme do Benaresu?“

„K severu!“ zvolal kapitán Hod prudce, „cestou, která vede přímo k prvním předhořím Himalaje, tedy napříč královstvím Udkým!“

„Dobře, dobře, přátelé,“ odvětil plukovník Munro, „pak snad vás o něco požádám . . . O tom však si promluvíme později. Do té doby jednejte dle svého uznání!“

Tato slova sira Eduarda Munro nemohla nezbudití trochu mé zvědavosti. Jaký as choval úmysl? Vydal se na cestu snad jen s tou myšlenkou, že snad náhoda dá mu naléztí to, co se jeho snaze nezdařilo? Doufal snad, že se mu poštěstí zastihnouti Nanu Sahiba, žije-li dosud, v severních končinách Indie? Choval snad ještě nějakou naději v konečnou pomstu? Co se mne týkalo, tož měl jsem jakousi předtuchu, že plukovník Munro veden jest nějakými zvláštními pohnutkami, a zdálo se mi dokonce, že šikovatel Mac Neil jest zasvěcen do tajností svého velitele.

Během prvních hodin tohoto rána usadili jsme se v salonu steam-housu.

Dvěře i obě okna na verandu byla otevřena, a pohybující se punka chladila příjemně vzduch.

Regulátor v Storrově ruce ovládal ocelového obra. Jen míli za hodinu, více prozatím nežádali cestující, kteří zvědavě pohlíželi na okolní krajinu.

Z předměstí Kalkutského provázelo nás nejprve asi sto Evropanů, kteří se podívovali našemu povozu, a nesčíslný počet Indů, kteří naň zevlovali s jakýmsi bázlivým úžasem. Znenáhla scvrkl se jejich počet, přece však neušli jsme výkřikům podivu mimojdoucích, kteří svými obdiv vyjadřujícími „vahl vahl“ skoro plýtvali. Rozumí se, že tento obdiv platil méně oběma nádherným vozům, jako spíše ohromnému slonu, jenž je, chrle kotouče páry, vlekl za sebou.

V deset hodin byla v salonu prostřena tabule a poněvadž jsme tu skutečně byli méně otřásáni nežli v salonním voze první třídy, pochutnali jsme si všichni výtečně na snídani monsieura Parazarda.

Cesta, kterou se náš vlak ubíral, vedla podél břehu Hugly, nejzápadnějším to z přechetných ramen Gangu, které dohromady tvoří hustou síť tak zvané delty Sunderbundske. Celý ten kraj je útvaru alluviálního.

„Co zde vidíte, milý Mauclere“, pravil mi Banks, „je výsledek sporu mezi svatým Gangem a neméně svatým zálivem Bengálským. Vše jest otázkou času. Snad nenalezli bychom tu ani hrudky hlíny, která by nepocházela z Himalaje, odkud ji odplavil proud Gangu. Řeka pozvolna ohlodala pohoří, aby utvořila půdu této provincie, v které si vyryla koryto . . .“

„Které dosti zhusta opouští, aby si vybrala jiné!“ dodal kapitán Hod. „Ó, ten Ganges je podivín, blouznivec, náměsíčník! Lidé vystavěli město na jeho břehu, a za několik málo století leží ono s vyschlými nábřežími uprostřed kraje, poněvadž proud změnil směr i ústí. Tak omýval kdysi nevěrný proud úpatí Radžmahalu a Gauru, které nyní zmírají žízní uprostřed vyschlých polí rýžových.“

„To snad nemusíme se obávat, že také Kalkutu stihne podobný osud?“ tázal jsem se.

„Kdož to ví?“

„Oho, což tu nejsme my?“ namítal Banks. „Což neznáme hrází? Bude-li třeba, dovedeme již zabránití vystoupení Gangu. Přiložíme mu jednoduše svěrací kazajku!“

„Šťěstí pro vás, milý Bankse,“ prohodil jsem, „že vás zde neslyší žádný Ind podobným způsobem mluvíti o svém posvátném toku; toho by vám nikdy neodpustil.“

„Ovšem“, musil doznati Banks, „vždyť Ganges jest jim synem Božství, ne-li Božstvem samým a co činí, není nikdy bezprávím v jejich očích.“

„Ba ani ne zimnice, cholera a mor, jimž nedá nikdy zcela zahnouti“ zvolal kapitán Hod. „Tygrům a krokodilům, jimiž se hemží Sunderbund, se při tom ovšem zle nevede. Naopak, mohli bychom říci, že tento zkázonosný vzduch svědčí oněm tvorům zrovna tak, jako čistá atmosféra sanatoria v parné době Anglo-indovi. Ó těch šelem — Foxel“ zvolal Hod, obraceje se k svému slušovi, který poklízal stůl.

„Pane kapitáne?“ ozval se Fox.

„Není-liž pravda, usmrtil jsi sedmatřicátého?“

„Ano, pane kapitáne, dvě míle od Port Canningu,“ odvětil Fox, „bylo to jednoho večera . . .“

„Dobře, dobře!“ přerušil ho kapitán Hod, vyprázdňuje řádnou sklenici rumu s vodou. „Znám příhodu tvého sedmatřicátého; mne by však více zajímala příhoda s osmatřicátým.“

„Osmatřicátý není dosud usmrčen, pane kapitáne!“

„Však ty ho usmrtil, Foxe, zrovna tak jako já jedenačtyřicátého!“

V hovoru kapitána se svým sluhou, jak vidíme, slovo „tygr“ prostě se nevyslovovalo. Bylo zbytečno. Oba lovci si rozuměli.

Čím dále jsme se hnali ku předu, tím více úžilo se koryto Hugly, které jest u Kalkuty skoro kilometr široké. Nad tímto místem má řeka břehy jen velice nízké. Tam povstávají často strašné smršťe, které rozšiřují zkázu celou provincií. Zničené celé čtvrti městské, pobořené domy, spustošené celé sady, tisíce mrtvol rozmetaných v městech i na venku, toť ony truchlivé obrazy, jež za sebou zanechávají děsné ty orkány, které všecky předčila prudkostí smršť z roku 1844.

Jak známo, má podnebí Indie tři roční období: dobu dešťů, zimy a vedra. Tato jest sice nejkratší, za to však nejobtížnější. Nejstrašnější měsíce jsou březen duben a květen. Květen jest ze všech nejparnější. Kdo v této době denně tráví několik hodin na slunci, dává při tom život v šanc, alespoň Evropan.

Dosti často dostoupí teploměr i ve stínu 106° Fahrenheita (as 41° Celsia).

„Lidé oddechují jako dýchaviční koně,“ praví Valbezen, „a za války k potlačení vzpoury museli si vojáci polévatí hlavu studenou vodou, aby zmírnili nával krve k mozku.“

My jsme vedrem příliš netrpěli, díky pohybu steam-housu, vánku způsobenému kýváním se punky a díky vlhkému vzduchu, který neustále vnikal vetiverovými, ob čas navlhčoványi stínidly.

Ostatně blížila se doba dešťů, která trvá od června do října, a bylo se co báti, aby nám nezpůsobila více nepříjemností nežli doba horka. Však za poměrů, za jakých jsme cestovali, nemusili jsme se báti ničeho vážného.

K jedné hodině odpoledne dorazili jsme po rozkošné procházce, při které jsme ani z domu nevyšli, do Čandernagoru.

Navštívil jsem tento koutek země, jediný, který v celém okrese Bengálském ještě náleží Francii, již dříve. Toto město, pod ochranou trojbarevné vlajky stojící a mající právo vydržovati si pouze patnáct vojáků k vlastní ochraně, stará sokyně Kalkuty v bojích 18. století, jest nyní pusto, bez průmyslu, bez obchodu, jeho tržiště jest opuštěno, jeho pevnůstky prázdný. Snad by byl Čandernagor oživil, kdyby železnice Allahabadská se ho dotkla; následkem nároků francouzské vlády však byla anglická společnost nucena vyhledati jiný směr a vyhnouti se území francouzskému, takže Čandernagor ztratil poslední příležitost, aby se opětně mohl vyšínouti k jakési obchodní důležitosti.

Náš vlak proto také nevejel do tohoto města. Zastavil se tři míle od něho u latanového lesa. Když jsme rozbili svůj tábor, vy-padalo, jako by se zde započalo se stavbou vesnice. Vesnice však byla pohyblivá a pokračovala z rána dne 7. května v přerušném pochodu, když jsme byli strávili klidnou noc ve svých pohodlných pokojích.

Za této zastávky postaral se Banks o obnovení paliva. Ač stroj spotřeboval jen málo, dbal přece inženýr toho, aby tendr vezl vždy dosti vody i uhlí ke krytí potřeby na šedesát hodin.

Této zásady drželi se věrně i kapitán Hod a jeho věrný Fox, vzhledem k sobě, takže jejich vnitřní kamna — čili jejich žaludek, jenž měl velmi velkou výhřevní plochu — byl stále opatřen značným množstvím dusičnatého paliva, nezbytného, aby lidský stroj byl zachován po delší dobu v dobrém chodu. Cesta, kterou jsme hodlali nyní uraziti, měla býti delší. Chtěli jsme jeti plné dva dny, odpočívati dvě noci, abychom dorazili do Byrdvanu a navštívili toto město během dne 9. května.



Hodina odjezdu nastala. »Ku předu! zvolal kapitán Hod. . . (Str. 55.)

O šesté hodině ranní dal Storr znamení k odjezdu parní píšťalou, profoukl válce, a ocelový obr rozběhl se poněkud rychleji než včera.

Několik hodin jeli jsme poblíže trati, která přes Byrdvan dostihuje u Radžmahelu opět údolí Gangu, kterým pak probíhá až k Benaresu. Právě hnál se kolem rychlík z Kalkuty. Zdálo se, že nás zve udivenými zraky svých cestujících na souboj. Nedbali jsme. Jeli snad rychleji nežli my, rozhodně však ne pohodlněji!

Kraj, jímž jsme tyto dva dny projeli, byl neustále rovný a následkem toho dosti jednotvárný. Tu i tam houपालo se několik štíhlých kokosovníků, kterýžto druh stromů za Byrdvanem brzy úplně mizí. Tyto velké, k rodu palém patřící stromy totiž milují pobřeží a daří se pouze tehdy, když vzduch, který vdechují, obsahuje několik molekul vzduchu mořského. Proto také neshledáváme se s nimi za dosti úzkým pruhem pobřežním a marně bychom je hledali uvnitř Indie. Flora vnitrozemí však proto není méně zajímavá a pestra.

Po obou stranách Gangu tvoří kraj takořka ohromnou šachovnici rýžových polí, která se prostírájí do nedohledné dálky. Půda jest rozdělena ve čtverce a obklopena hrázemi, tak asi jako solenčáky nebo ústřicová ložiska na mořském pobřeží. Zde však převládala zelená barva, a zdálo se, že žně budou velmi vydatny na této vlhké a teplé půdě, jejíž kouřící se výpary poukazovaly na úžasnou její plodnost.

Příštího večera vypustil stroj v určenou hodinu a s přesností, které mu mohl záviděti každý rychlík, poslední kotouč páry a zastavil před branami Byrdvanu.

Toto město jest v administrativním ohledu hlavní osadou anglického kraje, který však sám patří maharadžovi, platícímu vládě neméně než deset milionů daní. Město skládá se většinou z nízkých domů, mezi nimiž jsou krásná stromořadí, dosti široká, aby náš vlak jimi mohl projeti.

Strávíme tudíž tuto noc v rozkošném místě plném stínů a zeleně. Tohoto večera mělo sídlo maharadžovo o malou městskou čtvrt více, totiž o naši pohyblivou samotu, o naši vesničku ze dvou domů sestávající, jíž bychom však byli nezaměnili ani za celou čtvrt městskou, v níž vystavěn jest v anglo-indickém slohu skvělý palác vládce Byrdvanského.

Náš slon zde ovšem vzbudil tutéž pozornost jako jinde, totiž podivení smíšené s hrůzou u všech Bengalců, kteří se sbíhali se všech stran s nepokrytou hlavou a účesem à la Titus, muži oděni pouze zástěrou kolem boků, ženy bílým „sarri,“ který je zahaloval od hlavy k patě.

„Strachuji se zde pouze,“ počal kapitán Hod, „že maharadžovi napadne chtítí koupiti našeho ocelového obra a že nám zaň nabídné cenu, za kterou bychom ho jeho Výsosti musili postoupit.“

„To se nestane nikdy!“ zvolal Banks. „Bude-li si to přátí, zlotovím mu raději nového slona tak silného, že bude moci odvléci celé jeho hlavní město z jednoho konce na druhý. Našeho však neprodám za žádnou cenu, není-liž pravda, Munro?“

„Za žádnou cenu,“ potvrzoval plukovník s tváří muže, jímž nepohne ani milionová nabídka.

O koupi našeho obra nemohlo býti ani řeči. Maharadža v této době vůbec v Byrdvanu nesídlil. Nás poctil návštěvou pouze jeho „kâmdar“, jakýsi tajemník, který si náš vlak prohlédl. Za to pozval nás tento muž — a my jsme jeho pozvání milerádi přijali — k návštěvě zahrad paláce, v nichž bujely nejkrásnější exempláry tropických rostlin, ovlažovaných tekoucí vodou, která zachycena byla v rybnících nebo plynula potůčky; dále k procházce parkem, ozdobeným fantastickými kiosky, kde prostíraly se rozkošné zelené trávníky a kde procházely se volně také kozy, jeleni, daňci a sloni jako zástupcové zvířat domácích a kde zavěni byli tygři, lvi, pardalové a medvědi jako zástupcové dravců v nádherných klecích.

„Tygři v klecích jako kanáři, pane kapitáne!“ zvolal Fox. „Tot přece hanbal“

„Zajisté, Foxel“ odvětil kapitán. „Kdyby šlo po jejich přání, zajisté by se raději proháněli volně v bařinách, třeba i před ústím pušky s třaskavými koulemi“

„To si také myslím!“ souhlasil sluha s hlubokým povzdechem.

Následujícího dne, 10. května, opustili jsme Byrdvan. Vším potřebným hojně zásobený. steam-house překročil dráhu na přejezdu a obrátil se přímo k Ranghuru, městu od Kalkuty asi pětasedmdesát mil vzdálenému.

Následkem toho minuli jsme ovšem po pravici ležící dosti značné město Muršedabad, které neskytá ani ve své anglické ani indické části nic pozoruhodného; dále Monghir, jakýsi indický Birmingham, přikrčený na předhoří, ovládajícím koryto svatého proudu; potom Patnu, hlavní město království Beharského, kterým jsme hodlali napříč projeti, bohaté obchodní středisko pro vývoz opia, které téměř mizí pod množstvím zde rostoucích popínavých rostlin; my však měli něco lepšího na práci; musili jsme odbočiti jižněji o dva asi stupně pod údolím Gangu.

V tomto dílu cesty zvýšili jsme rychlost ocelového obra, a udržovali jej v mírném poklusu, jenž nás úplně přesvědčil o výtečném

zařízení našich pohyblivých domů. Silnice ostatně byla dobrá a hodila se k tomuto pokusu. Dravci snad ulekli se ohromného slona chrlicího dým a páru. Nespatřili jsme alespoň k největšímu úžasu kapitána Hoda v džunglích této končiny ani jediného. Ostatně hodlal se kapitán oddati své lovecké vášni teprve v severních územích Indie, tak že dosud nenařikal.

Dne 15. května byli jsme blízko Ramghuru, asi padesát mil od Byrdvanu. Průměrná rychlost jízdy obnášela dosud patnáct mil ve dvanácti hodinách, nic více.

Tri dny na to, dne 18. zastavil se vlak sto kilometrů dále, u městečka Čittry.

Tato první část jízdy uplynula beze vši nehody. Dny byly horké, odpočinek pod ochranou verandy za to tím příjemnější. Tak strávili jsme parné hodiny v sladké zahálce.

Večer vyčistili Storr a Káluth pod dozorem Banksa kotel a prohlédli stroj.

Zatím odebrali jsme se, kapitán Hod a já, provázeni Foxem a Gúmim s oběma stavěcími psy, do okolí tábora na hon. Dosud ulovili jsme pouze drobnou zvěř srstnatou a pernatou, jíž kapitán jako myslivec sice opovrhoval, ale jíž jako labužník zase si vážil, následujícího dne nalézalo se k jeho největšímu uspokojení na jídelním lístku monsieura Parazarda o několik štavnatých pokrmů více, tak že jsme mohli šetřit se zásobami.

Nikdy Gúmi a Fox s námi nebyli, poněvadž musili štípati dříví a nosit vodu, vždyť bylo nutno naplniti tendr pro příští den. Z té příčiny volil Banks také se zálibou zastávky na břehu potoka a na blízku lesa. Potřebný materiál opatřován vždy pod dozorem inženýra, který se sám o všechno staral.

Když bylo vše opatřeno, zapálili jsme si doutníky — výtečné manillské šeruty a kouřili jsme za hovoru o této zemi, kterou Hod a Banks důkladně znali. Kapitán opovrhoval obyčejným doutníkem a ssál svými mohutnými plícemi voňavý kouř z „hukahu“ dvacet stěviců dlouhým troubelem, jenž mu sluha pečlivě nacıpával.

Bylo by nás velice těšilo, kdyby nás byl plukovník Munro jednou doprovázel na některém z těchto krátkých výletů do okolí. Pokaždé zvali jsme ho před svým odchodem, ale on rovněž tolikráte odmítl a zůstal se šikovatelem Neilem doma. Oba procházeli se pak pouze několik set kroků po silnici. Mluvili málo, zdálo se však, že si dobře rozumějí, takže nepotřebují slov, aby si vyměnili své myšlenky. Podobalo se, že jsou oba zcela zaujati strašnými vzpomínkami, které nic nedovedlo smazati. Kdož věděl, neobživnou-li tyto vzpomínky

tím více, čím blíže přicházeli plukovník Munro a šikovatel k jevišti děsné vzpoury.

Patrně plukovník veden byl asi k tomu, že se k nám připojí na tuto cestu do severní Indie, ne tak prostým přáním, neodlučovat se od nás, ale s určitou, utkvělou ideou, již poznáme snad později. Banks a kapitán Hod souhlasili s mými náhledy; všichni tři tázali jsme se mimovolně, obávající se budoucnosti, zda tento slon, kráčeje rovinami poloostrova, nevtěče zároveň s sebou také nějaké hrozné drama.

KAPITOLA VII.

Poutníci Phalgušti.

Behar tvořil dříve císařství Magadhaské. Byl to v dobách budhistů jakési posvátné území a jest dosud pln chrámů a klášterů. Před mnoha stoletími však nastoupili bramíni místo kněží Budhových. Zmocnili se „viharů“, těží z nich a živí se výnosem kultu; věřící proudí se všech stran; konkurují silně svatým vodám Gangu, poutím do Benaresu a náboženským slavnostem Džaggernautu: slovem celá krajina náleží jim.

Je to bohatá země s nekonečně dlouhými, smaragdově zelenými poli rýžovými, nesmírnými plantážemi makovými a četnými, v bujném zelení ukrytými osadami, ostíněná palmami, mandlovníky, datlovníky a tarasy, mezi které rozestřela ruka přírody skoro neprostupnou síť lian. Cesty, po kterých se ubírá steam-house, tvoří samé husté klenuté chodby, jejichž vlhká půda tají okřívající svěžest.

Majíce mapu před očima, ubíráme se, neobávající se, že zabloudíme, dále ku předu. Hučení a supění našeho slona mísí se s ohlušujícím křikem opefenců a disharmonickým křikem opic. Jeho dým valí se v hustých kotoučích mezi fénixy, banány, jejichž zlatožluté plody září jako hvězdy z lehkých mráček. Kam přijde, vzlétají houfy něžných rajek, jejichž peří mizí v bílých kotoučích páry. Tu i tam odrážejí se ostře skupiny banánů a oranžů, nebo malá políčka „dahlů“ t. j. druhu keřovitě rostoucího hrachu se s oiky na metr

vysokými, jichž užívá se v zálesáckých vesnicích ke zhotovování plotů.

Však to horkol! Vlhký vzduch sotva že vniká navlhčenými stínidly před našimi okny. Kraj pokryt jest ohnivým dechem „hot windů“ — teplých větrů — které se, přeletující širé roviny na západě, prosytily horkem. Jest na čase, aby červnový monsum změnil tento stav atmosféry. Nikdo nesnese bez nebezpečí udušení na dlouho působení tohoto žhavého slunce.

Kraj jest také zcela opuštěn. Dokonce i „raiotové“, zvyklí na palčivé paprsky sluneční, musí zanechat každé polní práce. Lze použití pouze ještě stinných ulic a těch také pouze proto, že se jimi ubíráme pod ochranou svého pohyblivého bungalovu. Topič Káluth jest zajisté zhotoven, nesmím říci z platiny, poněvadž platina se roztaví, nýbrž z čistého uhlíku, aby se neroztekla před svým rozpáleným kotlem. Však nel! Ten statečný Ind odolal! Má zajisté jinou, teplo odrážející povahu, kterou nabyl na můstcích lokomotiv na tratích střední Indie.

Dne 19. května ukazoval teploměr zavěšený na stěně jídelny teplotu 106° Fahrenheita (41·11° Celsia). Toho večera musili jsme se vzdátí své hygienické procházky „havakany“. Toto slovo značí vlastně „jísti vzduch“, t. j. že vdechujeme po dusném parnu tropického letního dne trochu svěžího, čistého večerního vzduchu. Tentokrát by byla atmosféra naopak strávila nás.

„Pane Mauclere,“ oslovil mne v tom šikovatel Mac Neil, „to mne upomíná na poslední dny března, když sir Hugh Rose pokoušel se baterií, sestávající pouze ze dvou děl, prostřeliti průlom do pevnostních zdí Jansijských. Před šestnácti dny přešli jsme Betvu a odsedlali v té době jen jedenkrát koně. Bojovali jsme mezi ohromnými žulovými stěnami, což zde znamená totéž jako bojovati mezi stěnami vysoké pece. Našimi řadami kráčeli „chitsiové“, kteří nosí vodu v měchách, a lili nám ji na hlavý, mezitím co jsme stříleli, bez čehož bychom byli padali jako mouchy. Ano, tu mi něco napadá. Byl jsem unaven, hlava mi hrozila puknouti, kle. al jsem skoro k zemi . . . V tom mne zpozoroval plukovník Munro, vyrval chitsimu měch z ruky a vylil obsah jeho na mne . . . byla to poslední voda, již mohl nosič opatřit! Věřte, takového něco se nikdy nezapomene. Nel! Kapku krve za každou kapku vody! A kdybych vycedil veškeru svoji krev za pana plukovníka, zůstanu přece ještě jeho dlužníkem!“

„Šikovateli,“ tázal jsem se, „nepozorujete, že plukovník Munro jest od našeho odjezdu ještě zamyšlenější a zamklejší než obyčejně? Zdá se, že každým dnem . . .“

„Tak jest, pane Mauclere,“ odvětil Mac Neil, přerušuje mne, „je to také zcela přirozené! Vždyť pan plukovník blíží se stále více Luknovu a Khavnpuru, kde Nana Sahib povraždil tak hanebně . . . Ó, nemohu o tom mluvit, aniž by mi krev stoupala k hlavě! Bylo by snad lépe změnit směr cesty a nejeti oněmi provinciemi, kde zuřila vzpoura nejhrozněji. Pamatujeme se na tyto děsné události ještě příliš dobře, než aby vzpomínka na ně byla již vybledla.“

„Můžeme směr změnit,“ odvětil jsem. „Chcete-li, šikovateli, promluvíme o tom s Banksem a kapitánem Hodem . . .“

„Ne, ne, je příliš pozdě,“ odvětil Mac Neil. „Zdá se mi dokonce, že si pan plukovník přeje ještě jednou spatřit jeviště oné děsné války a že chce navštívit místo, kde paní Munroová našla smrt — a jakou smrt!“

„Je-li tomu tak,“ odtušil jsem, „bude snad lépe vyhovět plukovníku Munroovi a ničeho neměnit na našem plánu. Často skýtá nám útěchu a zmírnění bolu, můžeme-li se vyplakat u hrobu těch, kteří nám byli drahými . . .“

„U hrobu, anol!“ zvolal Mac Neil. „Což však smíme zvát také hrobem onu studnu v Kavnpuru, do níž nasváženo ve zmatené směsici tolik nešťastných obětí? Stojí u ní snad pomník, podobný oněm, jaký budují zbožné ruce na našich skotských hřbitovech, na nichž uprostřed květin a stinných stromů vytesáno jest jméno, jediné jméno toho, kdo pod ním odpočívá? Ach, pane, obávám se, že bude plukovník trpět hrozně. Opakuji však, že jest již pozdě odvrátiti ho od této cesty. Kdož ví, nezpěchoval-li by se poslechnouti nás. Ne, nechme toho, a Bůh stůj při nás!“

Mac Neil měl patrně důvody, že mluvil s takovou určitostí o úmyslech plukovníka Munroa. Sděлил-li mi však všecko a byla-li jediným důvodem, že opustil Kalkutu, pouze touha, aby spatřil ještě jednou Kavnpur? Budiž však tomu jakkoliv, teď pudilo ho to jako magnet k místu, kde ono strašlivé drama bylo rozuzleno! Teď musili jsme se poddati běhu věci.

V tom mi napadlo otázkati se šikovatele, zdali sám vzdal se všech myšlenek na pomstu, slovem, věřil-li, že Nana Sahib jest mrtev.

„Ne,“ odpověděl mi Mac Neil přímo. „Ač nemám stop, na nichž bych své důvody založil, přece nemohu věřit, že Nana Sahib zemřel, aniž byl potrestán za své zločiny! Ne, ne! A přece, nevím nic a ničeho jsem o tom neslyšel! . . . Je to jakýsi pud, který mne ovládá . . . Ó, jak by to blažilo srdce moci schladiti tuto oprávněnou zášť! Dejž Bůh, aby mne tušení neklamalo, a abychom ještě . . .“

Šikovatel neukončil větu . . . Jeho posunek dokončil, co jeho rty nechtěly vyslovit. Sluha souhlasil úplně s pánem.

Když jsem Banksovi a kapitánu Hodovi sdělil obsah této rozpravy, vyslovili se oba, že směr cesty se nemůže a nesmí změnit. Nemluvili jsme ostatně nikdy o tom, že se podíváme do Kavnpuru samého, poněvadž jsme hodlali po překročení Gangu u Benaresu cestovati východními provinciemi království Audského v Rohilkandem přímo na sever. Dosud nebylo jisto, nechť si šikovatel Mac Neil myslil cokoliv, že plukovník Munro touží po tom spatřiti opětně Luknov nebo Kavnpur, místa tak strašlivých pro něho upomínek; však, i kdyby si to přál, nehodlali jsme mu odporovati.

Nana Sahib konečně byl osobností tak známou, že cestou o něm zajisté uslyšíme, potvrdí-li se zpráva, že se v Bombayi objevil. V době našeho odjezdu z Kalkuty bylo o nabobovi sotva zmínky a z našich příležitostných dotazů dalo se souditi, že úřady byly špatně zpraveny.

Kryly-li však tyto domněnky mimo nadání pravdivé jádro, a choval-li plukovník Munro teď skutečně tajné úmysly, bylo s podivem, že to nesdělil místo Mac Neilovi svému důvěrnému příteli Banksovi. Dalo se to však vysvětliti tím, jak i Banks prohlásil, že vynakládal vše, aby plukovníka odvrátil od tohoto nebezpečného a zbytečného podniku, kdežto šikovatel ho spíše k němu nabádal.

Dne 19. května okolo poledního minuli jsme osadu Čittru. Steam-house byl tedy vzdálen 450 kilometrů od místa odjezdu.

Následujícího dne, s nastávající nocí, dne 20. května, dorazil ocelový cbr po palčivě žhavém dnu do Gaye. Zastavili jsme se u břehu Phalgu, svaté to řeky, jež jest svými poutěmi daleko široko známa. Oba domy umístili jsme na hezkém, skvostnými stromy ostiněném místě na břehu řeky, dvě míle před městem.

Hodlali jsme zde strávit 36 hodin, totiž dvě noci a jeden den, poněvadž toto místo, jak jsem již podotkl, zasluhovalo bližší povšimnutí.

Následujícího rána, proto, abychom ušli polednímu žáru, rozloučili jsme se, totiž Banks, kapitán Hod a já, již o čtvrté hodině s plukovníkem Munroem a ubírali jsme se do Gaye.

Tvrdí se, že do tohoto střediska bramínského kultu přichází ročně nejméně 150.000 věřících. Když jsme se blížili k němu, spatřili jsme také silnici pokrytou nesmírným množstvím mužů, žen a dětí. V dlouhém, slavném průvodu ubírali se všichni, kdož přežili námahy daleké pouti, aby vykonali svoje náboženské obřady.

Banks seznal území Baberské již dříve, při příležitosti přípravných prací k železnici, která dosud nebyla uskutečněna, nemohli



Místo skládá se z nízkých domů . . . (Str. 62.)

jsme si tudíž přáti lepšího průvodu, jenž přiměl dokonce i kapitána Hoda, aby zanechal doma své lovecké nářadí, tak že jsme se nemusili obávat, že nás náš nimrod cestou opustí.

Těsně před osadou, kterou právem můžeme nazvati „svatým městem“, upozornil nás Banks na posvátný stan, jenž obklopen byl zbožnými poutníky každého pohlaví a stáří.

Byl to t. zv. „pipal“ s ohromným kmenem; ačkoliv většina jeho větví stářím již opadala, mohl přece čítati dva až tři tisíce let, kterýžto náhled potvrdil Ludvík Rousselet na své vysoce zajímavé cestě indickým územím radžů dva roky později.

Tento poslední representant pipalů, které dlouhou řadu století stínily toto místo, a z nichž první zasazen byl pět set roků před počtím křesťanského letopočtu, nesl náboženské jméno „Boddi“. Fanatikové, kteří klečeli kolem něho, věřili, že je to týž, jemuž Budha kdysi žehnal. Stojí na polorozvalené terase, poblíž prastarého chrámu z pálených cihel.

Tisíce Indů pohlíželo dosti nelaskavě na přítomné tři Evropany. Neozvali se sice proti nám, nedovolili nám však proniknutí ani k terase ani ke zříceninám chrámu. Poutníci tvořili kolem oněch svátostí skutečné zdi, jimiž sotva dovedli bychom si prorazit cestu.

„Kdyby zde byl bramín,“ pravil Banks, „dosáhli bychom více a mohli bychom si stavbu podrobně prohlédnouti.“

„A kterak?“ tázal jsem se s úžasem, „což jsou kněží méně přísní, než jejich věřící?“

„Můj milý Mauclere,“ poučoval mne Banks, „neznám přísnosti, která by se nedala zlomití několika rupiemi. Celkem jest velmi užitečno, že jsou bramíni.“

„To věru nepochopil“ odvětil kapitán Hod, jenž nedával na jevo vůči Indům, jejich mravům, předsudkům a předmětům jejich úcty tolik shovívavosti, jíž požívají zcela spravedlivě u jeho krajanů.

Indie byla v jeho očích pouze „vyhrazené lovecké hájemství“ a pro něho měli dravci v bařinách více ceny než všichni obyvatelé měst a vesnic dohromady.

Když jsme si dostatečně prohlédli okolí posvátného stromu, vedl nás Banks dále směrem ke Gayi. Čím blíže jsme přicházeli k tomuto městu, tím více rostl počet poutníků. Brzy spatřili jsme průsekem ve stromové Gayi ležící na vrcholku skály, kterou korunuje svými obdivuhodnými stavbami.

Především vzbuzuje pozornost cestujícího chrám Visny. Proveden je v moderním slohu, poněvadž ho královna Holcarská dala teprve před několika lety znova vystavěti. Nejpozoruhodnější zvlášt-

ností tohoto chrámu jsou v nitru jeho se nalézající vlastní stopy kroků Višňových, když kdysi sestoupil k zemi, aby bojoval s démonem Mayou. Boj mezi bohem a zlým duchem byl brzy rozhodnut. Zloboh podlehl, a skála, nalézající se v samém Višnu-Padu, svědčí hlubokými otisky nohou, že tu démon měl kousek krušné práce.

Řekl-li jsem, že tyto otisky nohou jsou patrný v kamenu, musím dodat, že tomu věří pouze Indové. Evropanu není dovoleno podívatí se na tyto božské stopy. Možná, že je k rozeznání jich v posvátném kameni potřebí také pevné víry, které se lidem ze Západu většinou nedostává. Tentokrát Banks ani svými rupiemi ničeho nesvedl. Ani jediný kněz nedal se uplatiti k takovému zhanobení posvátných předmětů. Nedovolím si rozhodnouti, zdali snad výška obnosu nedostihla požadavků bramínského svědomí, rozhodně však se nám nepodařilo vniknouti do chrámu a nevíme tudíž dosud nic o „stopách“ onoho něžného a krásného muže azurové barvy, oděného v kroj dávných králů, proslulého svými desíti vtěleními, zástupce tvořivé síly, v opak Šivy, zástupce ničivé, kterého pokládají Vaišnavové, ctitelé Višny, za pravého z tří set milionů bohů, kteří se vyskytují v jejich mnohobožském bájesloví.

Proto však přece nemuseli jsme litovati svého výletu do svatého města a k Višnu-Padu. Není ovšem možná vylíčiti to množství chrámů, řadu domů a nesmírný počet viharů, skrze které nebo kolem kterých jsme se museli ubírat, abychom se k němu dostali. Sám Theseus s klubkem Ariadny byl by zabloudil v tomto labyrintu! Sestoupili jsme tedy opět s Gayské skály.

Kapitán Hod' zuřil. Chtěl si vylíti vztek na bramínovi, jenž nám zabraňoval vstup do Višnu-Padu.

„Co vás to napadá, Hode,“ pravil mu Banks, zdržuje ho, „víte, že Indové ctí svoje kněze, bramíny, nejen jako tvory vznešené krve, nýbrž i jako bytosti vyššího původu?“

Když jsme se dostali k oné části Phalgu, jež omývá skálu Gayskou, spatřili jsme před sebou nesmírné množství poutníků. Tu tísnili se v nevyčísitelném zmatku muži, ženy, starci a děti, bohatí babuové i chudí raiotové nejnižších tříd společenských, měšťáci i venkované, vaišiové, kupci a majitelé dvorců, kšatryové, hrdí domorodí bojovníci, sudrové, zubožení řemeslníci nejnižších sekt, pariové, kteří jsou postaveni mimo zákon a kteří znečistí svým zrakem předměty, na které pohlédnou — slovem, všechny třídy nebo kasty Indie, tu silný Radžput odstrkuje lokty slabého Bengalce, onde obyvatelé Pendžabu mohamedány ze Scindu. Jedni přibýli v palankinech, druzí na vozech, v nichž zapřaženi hrbatí volové. Tu odpočívají jedni

vedle svých velbloudů, jejichž hadovité hlavy strou se po zemi, druzí vykonali celou cestu pěšky, a stále ještě přicházejí nové davy se všech stran poloostrova. Tu i tam vypínají se stany, stojí odpražené vozy a je viděti chýže z větví, sloužící všem ke krátkému pobytu.

„Jaký to pustý hluk!“ prohodil kapitán Hod.

„Voda Phalgu nebude po slunce západu právě chutná k pití!“ mínil Banks.

„A proč ne?“ tázal jsem se.

„Poněvadž jest posvátná, a všeccky tyto podezřelé davy se v ní vykoupají, jako Gangisté činívají ve vlnách Gangu.“

„Jest naše ležení po proudu odtud?“ zvolal Hod, ukazuje rukou směrem, kde stál náš vlak.

„Ne, kapitáne, upokojte se,“ odvětil inženýr, „naše ležení je proti proudu.“

„To je štěstí, Bankse, nepřeji si, aby náš ocelový obr byl napájen z tohoto nečistého pramene!“

Prodrali jsme se tisíci Indů, kteří se tísnili na úzké prostře.

Při tom bylo slyšeti nejprve neladný lomoz řetězů a zvonků, který vyvínovali žebráci, namáhající se vzbuditi veřejnou útrpnost.

Hemžilo se tu zrovna zástupci společností tuláckých, po celém indickém poloostrově tak rozšířených. Mnozí ukazovali falešné rány jako Clopin-Trouillefouové*) ve středověku. Bývají-li žebráci ze řemesla, většinou jen strojenými mrzáky, tož jest tomu zcela jinak u těchto fanatiků. Věru bylo by ztěžka podati o tom zřejmějších důkazů.

Tu bylo vidět fakiry, tak zv. „gussainy“, polonahé, posypané popelem; onde člověk se zdřevěnělou rukou, čehož docíleno neustálým napínáním, tamo dlaň prorostlá nehty vlastních prstů. Jiní zase uložili si měřiti celou cestu z domova až sem svým vlastním tělem. K tomu cíli lehajíce na zem a zvedajíce se ihned na to urazí tím způsobem sta mil, jako by byli měřičskými řetězy. Tamo viselo několik věřících, opojených mangem — jakýmsi druhem tekutého opia svařeným s konopím — na větvích na železných skobách, které si zatkli do masa na ramenách. Při tom se ještě otáčeli, až se přetrhly a oni spadli do vln Phalgu.

Jiní opět ke cti Šivy majíce nohy zprobodány, jazyky provrtány a tělo šípy skrz naskrz celé zpropícháno, dávali řinoucí se krev

*) Clopin-Trouillefou, známý král žebráků z románu Hugova, „Notre Dame de Paris“.

svou lízati hadům. Celé to divadlo bylo ovšem evropským očím hnusné. Spěchal jsem rychle dále, když mne Banks náhle zadržel řka: „Teď blíží se hodina modlitby!“

Právě objevil se uprostřed lidstva bramín. Zvedl pravou ruku a ukázal k slunci, které dosud bylo ukryto za skalou Gayskou.

První z něho vytrysknuvší paprsek byl znamením. Množství skoro úplně nahé vřhlo se do vln. Někteří spokojili se krátkým potopením, jako v prvních dobách křtu; jiní za to zaměnili předepsanou koupel v opravdovské zábavy ve vodě, na nichž se náboženský charakter stěží dal ještě poznati. Nevím, zdali zasvěcenci, zatím co mručeli „sloky“ čili pamětní veršky, jež jim kněží za určitou odměnu předříkávali, nepomýšleli více očistiti své tělo nežli svoji duši. Nejdříve zachytili plochou dlaní trochu vody, rozstříkli ji do všech čtyř úhlů světa a porosili si několika kapkami obličej, jako koupající se, kteří se baví na plochem břehu mořských lázní. Mimo to vyrvali si za každý spáchaný hřích jeden vlas. Jak mnohý by byl asi zasloužil, aby byl vyšel s úplně holou hlavou z vln Phalgu! Hluk a jáсот koupajících se, kteří zvlnili vodu rychlým ponořováním a tlučením nohou jako špatní plavci, byl tak strašlivý, že i aligatoři prchali zděšeně k druhému břehu. Tam vyseděli, hledíce s vypoulenýma očima na rej lidí, kteří je vypudili z jejich říše, a klapali hrozivě mohutnými čelistmi. Poutníci se o ně vlastně nestarali více než o neškodné ještěrky.

Byl nejvyšší čas, abychom tyto podivné svaté nechali samotny, aby se mohli připravit ke vstupu do Kailu, t. j. ráje Bráмова. Kráčeli jsme tudíž podél břehu Phalgu, abychom dorazili opět do svého ležení.

Snídaně shromáždila nás všechny u tabule, a zbytek neobyčejně parného dne uplynul beze vší příhody. Kapitán Hod prošel k večeru ještě jednou nejbližší okolí a přinesl něco zvěře. Zatím doplnili Stoir, Káluth a Gúmi zásoby vody a paliva a upravili pec pod kotlem, poněvadž jsme hodlali časně z rána vyraziti.

V devět hodin večer odebrali jsme se všichni do svých pokojků. Klidná, velice však teplá noc zahalila vše kolkolem. Husté mraky zakrývaly hvězdy a tížily vzduch ještě více. Ani po západu slunce teplota příliš neklesla.

Vzduch byl tak dusný, že jsem jen stěží usínal. Oknem, jež jsem nechal otevřeno, nevanul chlad, ale palčivý vzduch, jenž se mi zdál naprosto nezpůsobilým ku pravidelné funkci plic. Blížila se půlnoc, a dosud jsem nezamhouřil oka. Přes to chtěl jsem před odjezdem tři až čtyry hodiny dřívati, však byl jsem na omylu chtěje

spánku poroučeti. Sen se mi vyhýbal. Pevná vůle nezmohla ničeho, působila spíše opak.

Byla asi jedna hodina z rána, když zaslechl jsem temný hluk, který se šířil podél břehů Phalgu.

Domníval jsem se nejprve, že se vlivem atmosféry přesycené elektřinou přihneme od západu nějaká bouře. Tato bude snad děsná, promíchá však alespoň vrstvy vzduchové a usnadní dýchání.

Mýlil jsem se. Větve stromů, kryjících náš tábor, ani se nepohnuly.

Vystrčil jsem hlavu oknem a naslouchal jsem. Vzdálený hluk sice bylo slyšet, vidět však nebylo ničeho. Temně černá hladina Phalgu prostírala se přede mnou, bez oněch kmitavých záblesků, které by bylo každé pohnutí rozhodně způsobilo. Hluk nevycházel tedy ani ze vzduchu, ani z vody.

Nepozoroval jsem nic podezřelého. Ulehnul jsem tedy opět a počal jsem, zmořen únavou, dřímati. Někdy zaslechl jsem ještě onen hluk, ale pak jsem pevně usnul.

Dvě hodiny na to, právě když začalo svítati, byl jsem náhle probuzen.

Kdosi volal inženýra:

„Pane Banksel!“

„Co se stalo?“

„Pojďte rychle!“

Poznal jsem hlas Banksův a strojníka, jenž vsoupil do chodby mezi našimi pokojíky.

Vstal jsem ihned a opustil jsem svoji ložnici. Banks a Storr dleli již na přední verandě. Plukovník Munro přišel právě přede mnou a kapitán Hod objevil se brzy na to.

„Co se stalo?“ tázal se inženýr.

„Pohledte tam!“ odvětil Storr.

Světlo nastávajícího dne dovolovalo pohled na břeh Phalgu a na část silnice podél něho vedoucí, na několik mil. Užasli jsme nemálo, když jsme spatřili několik set Indů, tábořících v tlupách podél břehu a na silnici.

„Toť jsou naši včerejší poutníci!“ mínil kapitán Hod.

„Co zde však chtějí?“ tázal jsem se.

„Očekávají bezpochyby východ slunce,“ odvětil kapitán, „aby se vrhli do posvátných vln.“

„Ne,“ odušil Banks. „Koupele si mohou odbyti v Gaye samotné. Přišli-li sem, tedy...“

„To znamená, že náš ocelový obr vzbudil obvyklou pozornost!“ vpadal kapitán Hod. „Zaslechli nejspíše, že gigantický slon, kolos, jakého dosud neviděli, jest na blízkou a přitrhli sem, aby se mu divili!“

„Zůstane-li jen při obyčejném obdivu,“ prohodil inženýr vrtě hlavou.

„Čeho se ještě obáváš, Bankse?“ tázal se plukovník Munro.

„Ó, ničeho . . . jen, že nám ti fanatikové zastoupí cestu a zdrží nás.“

„Buď rozhodně opatrný! S takovými svatými nemůžeme zacházeti dost něžně.“

„Zajisté!“ souhlasil Banks.

Pak zavolal topiče:

„Kâluthé, jsou topeniště v pořádku?“

„Ano!“

„Zapal tedy!“

„Ano, ano, zapal, Kâluthel!“ opakoval kapitán Hod; „top, aby náš slon dech páry a kouře vychrlil těm poutníkům do obličejel!“

Bylo půl čtvrté z rána. Kotel vyrobí za půl hodiny dostatečné množství páry. Topič zapálil palivo, dřevo praskalo na roštu a z chobotu mohutného slona, který čněl až do větví vysokých stromů, vystupoval černý kouř.

V tom blížily se jednotlivé skupiny Indů. Mezi množstvím nastalo všeobecné pohnutí. Brzy byli jsme těsně obklopeni. Poutníci v prvních řadách zvedali ruce nebo je natahovali ke slonu. Mnozí se ukláněli, klesali na kolena nebo vrhali se úplně na zem, nejspíše na důkaz, že se slonu koří a k němu se modlí.

Plukovník Munro, kapitán Hod a já stáli jsme zatím na verandě, jsouce poněkud znepokojeni, jakého stupně tento fanatismus dosáhne. Mac Neil přistoupil také a hleděl mlčky ven. Banks vstoupil se Storrem do věžičky, kterou obrovské zvíře neslo na hřbetě a odkudž je mohli dle libosti uvést v pohyb nebo zastavit.

O čtvrté hodině již klokotalo a syčelo to v kotli. Indové tento temný hukot zajisté považovali za hněv nadpozemského sloná. Tlakoměr ukazoval teď tlak pěti atmosfér, a Storr vyfoukl páru záklopkami, což vypadalo, jako by ucházela koží obrovského tlustokožce.

„Máme dostatečný tlak, Munro!“ zvolal Banks.

„Odjeď tedy, Bankse, pozorně však, abys nikoho neporanil!“

Bylo již skoro jasno. Silnice podél Phalgu byla pokryta věřícími, kteří nejevili chuti nám ustoupiti. Za těchto okolností ovšem nebylo snadno jeti ku předu a nikoho neporaniti.

Banks několikrát zapískal na parní píšťalu, načež poutníci odpověděli děsným řevem.

„Uhněte se! Pozor!“ zvolal Banks hlasitě a poručil strojníku, aby regulátor pootevřel.

Bylo slyšeti syčení páry vnikající do pístů. Stroj otočil se o půl kola, z chobotu vystoupil mohutný kotouč páry.

Množství na okamžik ustoupilo. Strojník otevřel regulátor na polovic. Hučení ocelového obra se sesilovalo, a náš vlak hnul se hustými řadami Indů, kteří neměli chuti ustoupit.

„Dejte pozor, Bankse,“ zvolal jsem.

Nahnuv se přes zábradlí, pozoroval jsem, že se vrhl asi tucet fanatiků na cestu patrně v tom úmyslu, aby se dali rozdrtit koly těžkého stroje.

„Ti hlupáci!“ zvolal kapitán Hod, „pokládají náš vlak za vůz Džagernauty! Chtějí se dát rozšlapat nohami památného slona!“

Na pokyn inženýrův zavřel strojník přítok páry. Poutníci ležící přespříč silnice neměli se ku vstávání. Kolem nich ječelo a řvalo rozčilené množství a dodávalo jim různými posunky odvahy.

Stroj se zastavil. Banks nevěděl, co má počít, a byl patrně v rozpacích.

Náhle mu něco napadlo.

„Uvidíme přece . . .!“ pravil.

Otevřel kohout sloužící k čištění a profukování válců. Ihned zasyčel mohutný proud páry po zemi, že vzduch otrásl se hukotem.

„Hurál Hurál Hurál!“ křičel kapitán Hod. „Jen více, příteli Bankse, jen více!“

Tento prostředek působil. S křikem vyskočily dobrovolné oběti, když je zastihla horká pára. Chtěli se sice dát rozdrtit, však ne opáříti.

Dav ustoupil, a cesta se uvolnila. Regulátor byl docela otevřen, a kola zařízla se hluboko do země.

„Ku předu, ku předu!“ naléhal kapitán Hod tleskaje a směje se z plna hrdla.

Ocelový obr rychle ujížděl a zmizel brzy s očí lidí oněmělých úžasem jako báječný tvor uprostřed mraku páry.



S křikem vyskočily dobrovolné oběti . . . (Str 76.)

KAPITOLA VIII.

Několik hodin v Benaresu.

Teď byla silnice volna pro steam-house — ona silnice, po které jsme hodlali jeti přes Sasserâm na pravém břehu Gangu až do Benaresu.

Měli za poslední zastávkou jel stroj zase obyčejnou rychlostí a urazil asi půltřetí míle za hodinu. Banks hodlal přenocovati dnešní noci pětadvacet mil od Gaye a strávití noc klidně poblíže malého města Sasserâmu.

Indické silnice vyhýbají se co možná tokům, vyžadujícím mostů, jejichž zřízení na naplavené půdě stojí značný náklad. I v oněch místech, kde se řece nebo proudu nemohou vyhnouti, často jich není. Nalezneme tam však obyčejně přívoz, starodávný výpomocný prostředek, který rozhodně nestačí k přeplavení našeho povozu. Na štěstí jsme ho nepotřebovali.

Zrovna tohoto dne museli jsme překročiti značnou řeku Sônu. Jsouc nad Rhotasem posílána přítoky Koputem a Koylou ústí asi uprostřed mezi Arrahem a Dinaporem v Gangu.

Přeplavba byla neobyčejně lehká. Slon proměnil se zcela jednoduše ve vodní motor. Sestoupil po mírném svahu až do řeky, přeplul ji a široké nohy bičovaly vodu jako lopatky kol, při čemž vlekl vozy, které pluly za ním, za sebou.

Kapitán nemohl se radostí ani utišiti.

„Pohyblivý důml!“ volal neustále, „dům, který jest zároveň vozem a parníkem! Teď scházejí mu již jen křídla, aby se proměnil v letouna a vznesl se do vzduchu!“

„To se také ještě uskuteční, příteli Hode,“ pravil inženýr zcela vážně.

„Ano, vím to, příteli Bankse,“ odvětil zrovna tak vážně kapitán, „vše se jednou uskuteční! Jen jedno ne, totiž, že za dvě stě let budeme ještě mezi živými, abychom spatřili všecky ty zázraky! Život není sice vždycky zrovna příjemný, a přece bych si přál žiti několik století — z pouhé zvědavosti!“

K večeru, dvanáct hodin po odjezdu z Gaye, když jsme projeli pod hrdým rourovým mostem železničním, který se pne čtyřadvacet stop nad hladinou Sôny, zastavili jsme na blízku Sasse-

râmu. Chtěli jsme tam zůstatí pouze jednu noc, abychom se záso-
bili dřívím a vodou, a hodlali jsme ráno zase odjetí.

Tento program byl proveden ve všech bodech, a vyjeli jsme
z rána dne 22. května, dříve ještě než začalo pražití, což si slunce
uchystalo až na hodiny polední.

Kraj byl neustále stejný, t. j. bohatý a pečlivě osetý, jako podél
celého pobřeží rozkošného údolí Gangesského. Nejmenuji zde četné
vesnice, které jsou roztroušeny uprostřed nezměrných rýžových
polí nebo ukryty pod skupinami palem, ve stínu mandlovníků nebo
jiných skvostných stromů. Ostatně jsme u nich nezastavili.

Zastavila-li nám někdy dlouhá, tury tažená kára cestu, stačilo
pronikavé zapísknutí parní píšťaly, aby se nám vyhnula, a náš vlak
jel kolem, k největšímu úžasu venkovanů.

Během tohoto dne spatřil jsem také s potěšením četná růžová
pole. Nebyli jsme teď již příliš vzdáleni od Ghaziporu, střediska
výroby růžové vody či spíše růžové trestí.

Tázal jsem se Banksa, může-li mi sdělití něco bližšího o tomto
hledaném výrobku, nejdůležitějším v umění voňavkářském.

„Uvedu vám čísla,“ odvětil Banks, „abych dokázal, jak ná-
kladná jest výroba. Čtyřicet liber růží podrobí se nejprve při mír-
ném ohni jakési pozvolné destillaci, a to vydá třicet asi liber rů-
žové vody. Tato voda nalije se nyní na nových čtyřicet liber květů
a překapuje se tak dlouho, až směs váží jen dvacet liber. Tato vy-
staví se nyní po dvanáct hodin studenému nočnímu vzduchu a násle-
dujícího jitra pluje na povrchu — unce vonného oleje. Z osmdesáti
liber růží — množství to nejméně dvousettisíc květů — dobude se
tedy konečně unce etherického oleje. Je to skutečně hromadná
vraždal Nesmíme se tudíž diviti, že růžová essence i ve výrobní zemí
stojí čtyřicet rupií čili sto franků.“

„Ah,“ mínil kapitán Hod, „kdyby k výrobě unce alkoholu bylo
třeba osmdesáti hroznů, to by byl grog po čertech drahý!

Toho dne museli jsme překročit ještě Karamnaku, přítok Gangu.
Indové udělali z této nevinné řeky jakýsi Styx, na němž není radno
plouti. Jeho břeh nemá lepší pověsti nežli břeh Jordanu nebo po-
břeží Mrtvého moře. Mrtvolvy, které se do něho hodí, odnáší přímo
do bramínského pekla. Nechci se zde zabývatí otázkami víry; tvrdí-li
však někdo, že voda této pekelné řeky má nepříjemnou chuť a že je
škodlivá zdraví, musím tomu odporovati, poněvadž naopak je vý-
borná.

Večer, když jsme byli projeli pahorkovitým krajem s nepře-
hlednými makovými poli a širými plantážemi rýžovými, tábořili

jsme na pravém břehu Gangu, naproti prastarému Jerusalemu Indů, svatému městu Benaresu.

„Čtyřicetihodinová zastávka!“ zvolal Banks.

„Jak daleko jsme vzdáleni teď od Kalkuty?“ tázal jsem se inženýra.

„Asi třicet padesát mil,“ poučoval mne, „a doznáte, milý příteli, že jsme ani nepozorovali délku cesty ani obtíže jízdy!“

Ganges! Známe-li řeku, jejíž pouhé jméno vzbuzuje více poetických legend, a nezdá-li se, že se v něm sjednocuje celá Indie? Najdeme-li na celé širé zeměkouli údolí, které se dá porovnat s jeho údolím, které se, aby řídilo jeho tok, prostírá v délce více než pět set mil a čítá neméně než sto milionů obyvatelů? Známe druhé místo, kde se událo více zázraků od doby, kdy vystoupily asijské kmeny? Co by řekl Viktor Hugo, který tak nadšeně opěval Dunaj, o Gangu? Ano, to už může mluvit s vysoka, když kdo má

. . . vlnobití jako širé moře
když krajem dalekým se dere vpřed,
jak had, jenž obemknout chce svět
od západu tam, kde slunce vzhází zořel

Ganges však má své nebezpečné vlnobití, své smršťe, které řadí hůře než bouře evropské řeky. Vine se jako had nejčarovnějšími krajinami světa! Také on plyne od západu k východu. Nepramení však v nepatrných pahorcích — vrhá se s nejvyššího řetězu horského na světě, s horského obra Tibetu, a pohlcuje veškeré přítoky. Setupujeť s Himalayel

Následujícího dne, 23. května, prostírala se při východu slunce jeho širá hladina před naším zrakem. Na bílém písku povalovalo se několik hloučků mohutných krokodilů, kteří takřka pili první paprsky slunce. Chovali se klidně, jsouce obráceni k zářící kouli, jako by byli nejhorlivějšími vyznavači Brahmy. Několik mimo plujících mrtvol vyrušilo je však brzy z pobožnosti. Vypravuje se o mrtvolách, které proud unáší, že plují na zádech, jsou-li to mrtvolý mužů, na prsou však, jsou-li to mrtvolý žen. Mohu ujistit, že toto tvrzení je nepravdivé. Netvorové vrhli se rychle na vítanou kořist, kterou jim řeky poloostrova denně přivádějí, a odvěkli ji do hlubiny. —

Kalkutská železnice vede před svým rozdvojením se u Allahabadu, odkud běží je lno rameno do Delhi a druhé do Bombaye, stále po pravém břehu Gangu, arci co možná v čáře přímé, sledující

četné jeho okliky. U stanice Mogul Serai, od které jsme byli pouze několik mil vzdáleni, odbočuje kratší trať, která se po překročení proudu dotýká Benaresu a probíhá Gumtiským údolím šedesát kilometrů daleko až do Džaunporu.

Benares leží tudíž na levém břehu. Zde jsme však nehodlali překročití Ganges, nýbrž teprve v Allahabadu. Ocelový obr zůstal tedy na místě, které jsme si v předvečer 22. května zvolili. U břehu kotvily gondoly hotové převéztí nás do posvátného města, které jsem si přál prohlédnouti poněkud zevrubněji.

Plukovník nemohl se v městě, které často navštívil, o ničem více poučiti, nic nového v něm shlédnouti. Onoho dne sice hodlal se k nám připojiti, po zralé uvaze rozhodl se však pro výlet podél břehu řeky, který chtěl konati ve společnosti Mac Neilově. Oba tudíž opustili steam-house před námi, Kapitán Hod, který dříve ležel posádkou v Benaresu, hodlal navštívití několik druhů. Banks a já — inženýr mne chtěl provázet — byli jsme tudíž jediní, které zvědavost vylákala do města.

Řekl-li jsem, že kapitán Hod ležel posádkou v Benaresu, nesmíme zapomenout, že voje královské armády obyčejně nesídlí přímo v indických městech. Jejich kasárny nalézají se v tak zvaných „cantonmentech“, které následkem toho tvoří skutečně anglické město. Tak jest tomu v Allahabadu, Benaresu a jiných městech říše, kde se usazují se zálibou nejen vojáci, nýbrž i úředníci, obchodníci a soukromníci. Každé z těchto velkých měst skládá se tudíž vlastně ze dvou částí, z jedné, v níž nalezneme veškerý přepych Evropy, a z druhé, v níž se zvyky a obyčeje Indů zachovaly s veškerým místním zbarvením.

Anglické, k Benaresu přiléhající město, jest Secrole, jehož bungalovy a křesťanské chrámy neposkytují ničeho zajímavého. Tam nalézají se také lepší hostince, v nichž ubytují se cestující. Secrole je městem, které by mohli továrníci ve Spojeném království zabaliti v bedny, aby je ihned zase jinde postavili. Není tam tudíž nic zajímavého. Jakmile jsme, Banks a já, usedli v gondole, plula tato šikmo přes Ganges, abychom si nejdříve prohlédli skvostný amfiteater, jež tvoří Benares nad vysokými břehy.

„Benares,“ pravil mi Banks, „jest nejpřednějším posvátným městem Indie, Mekka Indů, a každý, kdo se zde jen čtyřiaadvacet hodin zdržuje, zajišťuje si tím část věčného blaha. Pochopíte, jaké množství poutníků sem láká toto dogma a kolik obyvatel musí čítati město. jemuž přiznal Brahma takové přednosti.“

Benares prý je přes třicet století starý. Byl tedy založen as v době, kdy Troja zmizela s povrchu zemského. Poněvadž mívával ode dávna značný, ne sice politický, nýbrž duševní vliv na celý Hindostan, zůstal až do 9. století uznaným střediskem budhistické víry. V té době uskutečnil se náboženský převrat. Braminismus zatlačil starý kult. Benares stal se hlavním sídlem bramínů, ohniskem poutí věřících a tvrdí se, že sem přichází ročně 300.000 poutníků.

Posvátné město má dosud svého radžu. Tento Anglii pouze bídně placený kníže obývá nádherný palác v Ramnaguru na Gangu. Je skutečným potomkem králů Kaziských (dřívější jméno Benaresu), nemá však žádného vlivu, z čehož by si však ničeho nedělal, kdyby mu nebyli snížili plat na jednu lakh rupií, t. j. 100.000 rupií (200.000 korun), peníz, který dřívějším nabobům nestačil ani na drobné výdaje.

Vzpouza z roku 1857. dotkla se, jako vůbec všech měst v Gangeském údolí, i Benaresu. Onoho času ležel v něm posádkou 37. pluk domorodé pěchoty, sbor pravidelné jízdy a půl pluku sikhů. Z královských vojsk bylo tam pouze půl baterie evropského dělostřelectva. Tato hrstka nedovedla odzbrojit domorodé vojáky. Vládní úřady očekávaly tudíž toužebně příchod plukovníka Neila, který byl s 10. plukem královské armády na pochodu do Allahabadu. Plukovník Neil vtrhl do Benaresu s pouze dvěmastypadesáti muži a rozkázal ihned přehlídku na vojenském cvičišti.

Když byli sipajové shromážděni, rozkázal jim, aby odložili zbraně. Oni to odepřeli, následkem čehož strhl se mezi nimi a pěchotou plukovníka Neile boj. Pravidelná jízda připojila se ihned k povstalcům, rovněž i sikhové, kteří se domnívali, že jsou zrazeni. Teď vychrlilo půl baterie kartáčů, které buřiče přes jejich přesilu a rozhořčení rozprášily.

Boj strhl se mimo obydlí. V městě samém došlo pouze k bezvýslednému povstání mohamedánů, kteří rozvinuli zelený prapor — pokus, jenž zcela selhal. Od onoho dne nebyl v Benaresu po celou vzpouzu klid již porušen, ani tehdy ne, kdy se zdálo, že vzpouza v západních provinciích vítězí.

To vše vyprávěl mi Banks, zatím co člun náš plul po vlnách Gangu.

„Milý příteli,“ pravil, „navštívíme tedy Benares; dobrá! Jakkoliv však město jest prastaré, nenaleznete v něm ani jedinou stavbu, která by byla starší tří set let. Nedivte se tomu. Je to následek náboženských svárů, při nichž oheň a železo hrají vždy jen smutnou

úlohu. Přes to však jest Benares podivuhodným městem, a nebudete litovat, že jste podnikl tento výlet. “

Brzy na to zakotvila naše gondola v přiměřené vzdálenosti, abychom ze zátoky, podobné zátoce neapolské, mohli přehlédnouti malebný amfiteatr jeho domů, stavěných nad sebou na pahorku, a množství paláců, z nichž celý komplex následkem snížení se půdy, kterou vlny proudu neustále podryvají, hrozí sesutím. Čarovné toto panorama jest korunováno nepalskou pagodou čínského slohu, zasvěcenou Budhovi, lesem věží, hrotů, minaretů a pyramidionů, čnějících nad chrámy a mešitami, nad kterými trčí zlatý hrot Šivova lingamu, a oběma úzkými šipkami mešity Aurungzebské. Banks nepřistál bezprostředně u jednoho z „ghatů,“ čili schodiště, které vede od hladiny vodní k pobřežním ulicím, nýbrž kázal plouti podél nábřeží, jehož zdivo sáhá až k řece.

Viděl jsem opětně scény Gayské, jen že v jiné končině. Místo zelených lesů Phalguských tvořil obraz posvátného města pozadí. Předmět však byl skoro týž.

Také zde pokrývalo tisíce poutníků břehy řeky, terasy a schody a vrhali se po třech a čtyřech plni zbožnosti do proudu. Nesmíme se však domnívati, že tato koupel jest bezplatná. Hlídači s červenými turbany a mečem po boku vybírali spolu s čilými bramíny vstupné u posledních stupňů ghatů, prodávajíce při tom zároveň různé amulety a jiné posvátné předměty.

Ostatně netísnil se tu pouze poutníci, kteří se chtěli vykoupat, nýbrž i kupci, jejichž jediným zaměstnáním bylo nabírání svčené vody, kterou prodávají až do nejzazších koutů poloostrova. Na důkaz pravosti jest každá láhev opatřena pečetí bramínů, přes to však dějí se při tom velké podvody, neboť vývoz této zázračné vody nabyl příliš značných rozměrů.

„Zdá se mi, že by veškeré vody Gangu nestačily pro spotřebu věřících!“ mínil Banks.

Ptal jsem se ho na to, nepříhodí-li se někdy při tomto koupání nehoda, poněvadž o bezpečnostních opatřeních nebylo ani potuchy. Plaveckých mistrů, kteří by neopatrné varovali vydati se do rychlého proudu, zde ku př. nebylo.

„Nehody jsou dosti časté,“ odvětil mi Banks, „však duše věřícího jest zachráněna, byť i tělo bylo ztraceno. Proto si z toho příliš mnoho nedělají.“

„A krokodili?“ pátral jsem dále.

„Krokodili drží se ponejvíce stranou. Hluk ve vodě je leká a plaší. Těchto netvorů jest třeba obávati se mnohem méně než zlo-

synů, kteří se ponořují, pod vodou plují, ženy a děti uchvacují a je o šperky olupují. Vypravuje se také o bídňiku, který pokryt umělou hlavou hrál delší dobu úlohu falešného krokodila a nashromáždil si značné jmění při tomto výnosném a nebezpečném řemesle. Konečně sežral tohoto vetřelce skutečný krokodil, a nezbylo z něho nic než hlava z vydělané kůže, která plula ještě po vodě.“

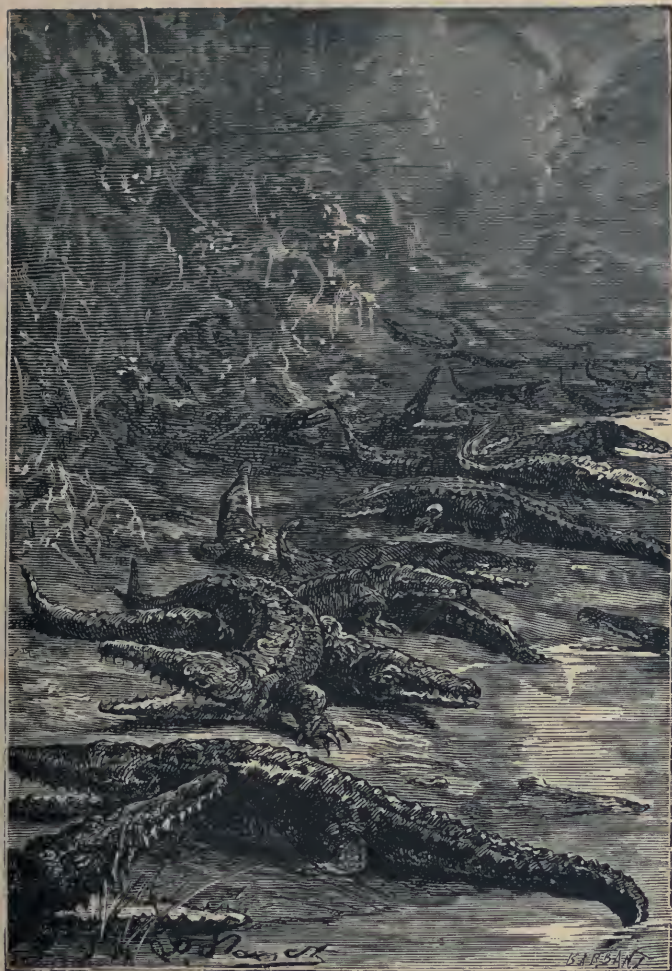
Mimo to je ještě dosti přepjatých věřících, kteří vyhledávají dobrovolně smrt v Gangu a to způsobem mnohdy velmi rafinovaným. Upevní si ku př. kolem těla růženec prázdných avšak otevřených nádob podoby osudí. Voda do nich pozvolna vniká a táhne je za radostného pokřiku okolostojících ke dnu.

Gondola dopravila nás brzy ku Manmenka-ghatu. Zde vypínaly se hranice, na kterých upalují se mrtvolky všech těch, kteří chovají obavy v svůj posmrtný život. Věřící dávají se rádi upáliti na tomto místě a proto planou hranice ve dne v noci. Z velké dálky dávají se sem dopravovati bohatí babuové, jakmile jsou uchvázeni nezhojitelnou nemocí. Benares je v jejich očích bezpochyby nejlepší stanicí odjezdu při „jždě na onen svět“. Spáchal-li zesnulý pouze odpustitelné hříchy, odletí duše jeho kouřem Manmenky přímo do místa věčného blaha. Byl-li však velkým hříšníkem, musí se duše jeho napřed očistiti v těle nově narozeného bramína. Pak smí doufati, byl-li jeho život při druhém vtělení bezúhonný, že mu nebude uložena třetí „avatařa“ (třetí vtělení se), dříve než bude připuštěn k požitkům bramínského nebe.

Zbytek dne použili jsme k návštěvě města, jeho nejdůležitějších staveb a bazarů, obložených dle arabského zvyku temnými krámy. Zde prodávají se zejména jemné mušelíny, mimo to „kinkoby“, zlatem protkávané hedvábné látky, nejdůležitější to výrobek benarsského průmyslu. Ulice jsou dobře zachovalé, avšak úzké, jako skoro ve všech městech ozařovaných kolmými téměř paprsky tropického slunce. Vždyť i ve stínu je zde nesmírné parno. Litoval jsem upřímně nosiče našeho palankinu, ačkoliv si tito nestěžovali.

Ubožáci mohli si při tom vydělati několik rupií a to stačilo, aby měli dosti síly a zmužilosti. Zcela jinak vypadal naproti tomu Ind, či spíše Bengalec, s jiskrným zrakem a potměšilým výrazem v obličejí, který nás bez ostychu všude následoval.

Při vystupování na nábreží Manmenko-ghatské prohodil jsem v hlasitém hovoru jméno plukovníka Munroa. Bengalec, který viděl přistáti naši gondolu, se při něm mimovolně zachvěl. Nevěnoval jsem tomu další pozornosti, napadlo mi to však opět, že se nám tento vyzvědač lepí stále na paty. Opustil nás pouze, aby za chvíli



Na bílém písku povalovalo se několik hloučků krokodilů . . . (štr. 80.)

na to opětně se objevil před nebo za námi. Byl to přítel nebo nepřítel? Nevěděl jsem; rozhodně však vzbudilo u něho jméno plukovníka Munroa neobyčejný zájem.

Náš palankin zastavil se brzy na úpatí velkých schodů se sto stupni, které vedou z nábřeží k mešitě Aureng-Zebské.

Dříve vystupovali věřící, jako poutníci v Římě, na tento druh *Santa Scaly* pouze po kolenou. Tenkrátě čněl chrám Višny na tomtéž místě, které nyní zaujímá mešita dobyvatele.

Byl bych si rád prohlédl Benares z vrcholku minaretů, které jsou mistrovským dílem stavitelským. Při výšce stodvaatřiceti stop mají stále jen průměr obyčejného komína, ale uvnitř vinou se schody; byl však, a sice právem, vydán zákaz vystupovati na ně. Již teď uchylují se oba minarety značně od kolmice, a sesují se co nejdříve, poněvadž nemají tak pevné základy jako šikmá věž v Pise.

Když jsme opouštěli mešitu Aurenga-Zeba, užířel jsem opětně Bengalce, který nás u její brány očekával. Pohlédl jsem na něho ostře, a on sklopil oči. Nežli jsem naň upozornil Banksa, chtěl jsem se přesvědčiti, bude-li nás tato podezřelá osoba stále následovat, a mlčel jsem proto.

V zázračném městě Benaresu je sta pagod a mešit, a rovněž tolik skvělých paláců, z nichž rozhodně nejkrásnější patří radžovi nagporskému. Žádný radža si totiž neodepře získati si kousek půdy v posvátném městě, do něhož putují všichni v době velkých slavností Mely.

Nebyl jsem s to, abych seznal chrám Bišešvarský, v němž vypíná se lingam Šivův. Tento neforemný kámen, prý část těla nejdivočejšího boha indického bájesloví, pokrývá studnu, jejíž ztuhlá voda dle pověsti má zázračné účinky. Viděl jsem také Mankarniku nebo posvátný vodotrysk, v němž koupají se věřící k velkému užítku bramínů, dále Man-Mundir, hvězdárnu zřízenou před dvěma sty lety císařem Akbarem, jejíž přístroje, nehybné a neužitelné, jsou vesměs zhotoveny z — kamene.

Slyšel jsem také vyprávět o paláci opic, který navštěvují všichni do Benaresu zavítavší cizinci. Pařížan by rozhodně očekával, že uvidí slavný opičí dům z Jardin des Plantes. Chyba lávky!

Palác není nic než chrám, Durga Khund, ležící za jedním předměstím. Pochází z 9. století a jest jednou z nejstarších staveb města. Opice zde nejsou zavřeny v zamřížovaných klecích, nýbrž pobíhají volně po nádvoří, přeskakují z jedné zdi na druhou, vylézají na vrcholky ohromných mandlovníků a rvou se hlasitě o pražená zrna, jež tak milují, a jež jim návštěvníci přinášejí. Zde, jako všude jinde,

vybírají bramíni, strážci Durgy Khundu, malou daň, následkem které tento stav v Indii jest nejnvýnosnější.

Rozumí se, že jsme byli vedrem nemálo unaveni, když jsme pomýšleli večer na návrat do steam-housu. Snídali a obědvali jsme v jednom z nejlepších hotelů anglického města Secrolu, přiznávám se však přece, že jsme postrádali kuchyň monsieura Parazarda.

Když se gondola vrátila k úpatí ghatu, aby nás přepravila na pravý břeh Gangu, spatřil jsem Bengalce naposledy těsně u našeho člunu. Zdálo se, že loďka, kterou řídil jakýsi Ind, ho očekává. Což se hodlal přeloučit rovněž přes řeku a následovati nás až do našeho tábora? Stávalo se to znenáhla podezřelým.

„Bankse“, počal jsem v tom šeptem, ukazuje na Bengalce, „to je špehoun, který špehuje každý náš krok.“

„Pozoroval jsem ho,“ odvětil Banks, „a viděl jsem také, že jméno plukovníka Munroa vzbudilo jeho pozornost.“

„Neměli bychom ho tedy . . . ?“

„Ne, ne, nechme ho na pokoji,“ vpadl mi Banks do řeči. „Bude lépe, bude-li myslit, že není pozorován . . . ostatně tu již není.“

Skutečně zmizel člun Bengalcův mezi množstvím loděk, které nyní brázdily tmavé vlny Gangu.

Tu obrátil se Banks k našemu lodivodu.

„Znáš onoho muže?“ tázal se co možná lhostejně.

„Ne, viděl jsem jej poprvé!“ odvětil lodník.

Noc se skláněla. Sta lodic okrášlených prapory a pestrými svítilnami, obsazených pěvci a hudebníky, křižovalo se teď všemi směry na proudu. Na levém břehu vysvitlo mnoho ohňostrojů, které mne upomínaly na nebeskou říši, kde jsou ve velké vážnosti. Toto divadlo, jemuž není rovno, dá se jen stěží popsati. Nemohl jsem se dozvědět, z které příčiny uspořádána byla tato patrně improvizovaná noční slavnost, již zúčastnili se Indové všech tříd. Naše gondola dostihla levého břehu právě v okamžiku, kdy slavnost končila.

Zdála se býti preludem. Netrvala déle než pablesk světla, který zazáří na okamžik na nebi a zase uhasne. Však, řekl jsem již, že Indie ctí tři sta milionů bohů, ďáblů, svatých a blahoslavených každého druhu, že rok nečítá tolik hodin, minut a vteřin, aby na každého připadla alespoň jediná.

Plukovník Munro a Mac Neil vrátili se již před námi do našeho tábora. Banks tázal se šikovatele, událo-li se něco za naší nepřítomnosti.

„Nic,“ odpověděl Mac Neil.

„Neplížila se kolem nějaká podezřelá osoba?“

„Ne, pane Bankse. Máte snad příčinu k nějakému podezření?“

„Byli jsme na svém výletu do Benaresu neustále stopováni,“
odvětil inženýr, „a to se mi dokonce nelíbí.“

„A tento vyzvědač byl? . . .“

„Bengalec, kterého na nás upozornilo teprve jméno plukovníka Munroa.“

„Co by ten muž as od nás chtěl?“

„To nevím, Mac Neili, rozhodně však musíme býti opatrnými.“

„Budu na strážii!“ ujišťoval šikovatel.

KAPITOLA IX.

Allahabad.

Vzdálenost mezi Benaresem a Allahabadem obnáší asi stotřicet kilometrů. Silnice vede skoro neustále podél pravého břehu Gangu a leží mezi železnicí a řekou. Storr opatřil uhlí a zásobil jím tendr, tak že výživa slona byla na několik dní zajištěna. Očekával, jsa pečlivě vycíděn — řekl bych málem vykartáčován — a očištěn, jakoby byl právě vyšel z dílny, takřka netrpělivě okamžik odjezdu. Nevzpínal se sice, avšak slabé skřípění kol prozrazovalo napětí par, utajených v jeho hrudi.

Náš vlak vydal se dne 24. s rychlostí tří až čtyř mil za hodinu na cestu.

Noc uplynula bez příhody, a Bengalce jsme také již nespátřili.

Budiž zde jednou pro vždy sděleno, že náš způsob života, co se týče času vstávání a spaní, první a druhé snídaně, oběda a odpočinku po něm, byl zřízen s vojenskou přesností. V steam-housu konalo se vše tak pravidelně jako v bungalovu v Kalkutě. Okolní kraj měnil se neustále před naším zrakem a přece se zdálo, že naše obydlí se nehýbe z místa. Uvykli jsme již úplně novému způsobu života, jako cestující na palubě zámořského parníku — vyjímaje jeho jednotvárnost, neboť nás neobklopoval neustále týž obzor.

Tohoto dne okolo jedenácté hodiny spatřili jsme na rovině památné mausoleum mongolského slohu, vystavěné na počest dvou blahoslavených osob islamu, totiž Kassima Solimana, otce i syna;

půl hodiny na to pevnou tvrz Šynarskou, jejíž pitoreskní valy korunují nedobytné, od hladiny Gangu stopadesát stop kolmo do výše čnějící skalisko.

Nezastavili jsme se zde, abychom navštívili tvrz, která jest jednou z nejdůležitějších v údolí Gangu, jsouc tak položena, že v případě útoku nepotřebuje ani prachu ani olova. Připravená lavina kamenů by rozhodně rozdrtila každého útočníka, který by se odvážil vyšplhati na její zdi.

Na úpatí jejím rozkládá se stejnojmenné město, jehož hezké domy ukryty jsou v zeleni.

Víme již z Benaresu, že je několik privilegovaných měst, která pokládají Indové za města posvátná. Nalezli bychom jich na indickém poloostrově při bedlivém sčítání na sta. Také ve tvrzi Šynaru jest takové posvěcené místo. Ukazují zde totiž mramorovou desku, na níž lehává ten či onen bůh při pravidelné své denní siestě. Onen bůh při tom zůstává ovšem neviditelným. Nenamáhali jsme se ovšem ani, abychom ho spatřili.

Večer zastavil ocelový obr pro příští noc blíže Mirzaporu. V tomto městě není pouze značný počet chrámů, nýbrž jsou tam i průmyslové závody a skladiště na bavlnu, která se v okolí pěstuje. Vyšine se jednou na důležitě obchodní město.

Následujícího dne 25., překročili jsme o druhé hodině odpoledne malou říčku Tonsu, v níž bylo v této roční době vody pouze na stěvíc. O páté hodině minuli jsem místo, kde se připojuje trať z Bombaye do Kalkuty. Blízko onoho místa, kde ústí Džumna do Gangu, obdivovali jsme se nádhernému železnému viaduktu, jenž koupá svých šestnáct, šedesát stop vysokých pilířů ve vlnách tohoto krásného přítoku. Přejeli jsme bez obtíží kilometr dlouhý loďkový most, který spojuje pravý břeh s levým, a večer zastavili jsme blíže jednoho předměstí Allahabadského.

Následující den, 26., byl stanoven k návštěvě tohoto důležitého města, z něhož vybíhají hlavní tratě Indické. Leží rozkošně uprostřed obou toků Džumny a Gangu.

Příroda patrně učinila vše, aby povýšila Allahabad za hlavní město anglické Indie a za sídlo místokrálovo. Nelze pochybovat, že se jím jednou stane, budou-li smřště nynější hlavní město Kalkutu příliš obtěžovat. Jest jisto, že několik prozíravých hlav tuto možnost již uznalo a uvažovalo. Ve velkém těle, které se jmenuje Indií, leží Allahabad na onom místě, kde se nalézá srdce, jako Paříž v srdci Francie. Londýn sice neleží uprostřed Spojených království, avšak Londýn také nemá onu vůdčí převahu oproti anglickým městům

Liverpoolu, Manchesteru, Birminghamu, jako Paříž oproti všem městům Francie.

„A odtud odebereme se rovnou na sever?“ tázal jsem se Banksa.

„Ano,“ odvětil „alespoň co možná přímo. Allahabad je nejzápadnějším bodem první části naší cesty.“

„Nuže, konečně!“ zvolal kapitán Hod, „tato velká města jsou sice zcela dobrá a krásná, ale nekonečné roviny, širé bařiny jsou ještě daleko lepší. Budeme-li se ubíratí stále podle kolejí, pojedeme konečně ještě po nich a náš ocelový obr promění se v prostý parostroj! Jaké to ponížení!“

„Upokojte se, Hode, to se nikdy nestane. Odebéřeme se brzy do našeho oblíbeného území.“

„Pojedeme tedy přímo k indo-čínským hranicím, aniž jsme spatřili Luknov?“

„Rád bych se vyhnul tomuto městu, především však Kavnpuru, které má pro plukovníka Munroa příliš mnoho truchlivých upomínek.“

„Pravdu máte,“ pravil jsem, „nikdy nepojedeme dosti daleko od něho.“

„Povězte mi, Bankse,“ vpadl kapitán Hod, „neslyšel jste v Benaresu docela nic o Nanu Sahibovi?“

„Zcela nic,“ odvětil inženýr. „Nejspíše obdržel guvernér Bombayský opět jednou falešnou zprávu, a Nana vůbec se v okrese Bombayském neobjevil.“

„Budiž tomu jakkoliv, rozhodně však pospíchám, abych se dostal z Gangesského údolí,“ pravil Banks, „které od Allahabadu až ku Kavnpuru bylo svědkem tolika hrůz za vzpoury sipojů. Rozhodně nesmíme vyslovit jméno tohoto města ani jméno Nany Sahiba před plukovníkem.“

Následujícího dne chtěl mne také Banks provázet po těch několik hodin, které jsem hodlal věnovati návštěvě Allahabadu. Bylo by ovšem potřebí nejméně tří dnů k důkladné prohlídce oněch tří měst, z nichž se skládá. Celkem jest však méně památný nežli Benares, ačkoliv patří také mezi památná města.

O indickém městě nedá se ani vyprávěti. Skládá se z hromady nízkých, úzkými ulicemi profatých domů, nad kterými ční tu i tam několik opravdu skvostných tamaryšků. V anglickém městě ani cantonmentech rovněž není památností, jsou tam krásná, zchovalá stromořadí, prostranná náměstí, zkrátka všechny prvky města, jež jest určeno později vyšinouti se na hlavní město.

Město leží v širé rovině, severně a jižně obklopeno oběma toky Džumnou a Gangem. Tato rovina sluje „rovinou almužen“, poněvadž sem indická knížata ode dávna přicházela, aby zde konala skutky milosrdenství. Dle zprávy Rousseletovy, který uvádí úryvek ze *Životopisu Hionena Thsanga*, „jest daleko záslužnějším dáti na tomto místě jeden peníz, nežli na jiném deset tisíc“.

Křesťanský Bůh splácí dobrodiní pouze stonásobně. To jest ovšem stokráté méně, přece však k němu mám více důvěry.

Zmíním se na tomto místě ještě o tvrzi Allahabadské, která zasluhuje návštěvy. Jest vystavěna na západě velké roviny almužen a zvedá hrdě své vysoké zdi z červeného pískovce, jejíž děla, smím-li užití toho výrazu, mohla by zpřerážeti oběma proudům „ramena“. Palác, uprostřed tvrze, dřívější oblíbené sídlo sultána Akbara — v jednom rohu Lat šacha Ferize t. j. nádherný, šestatřicet stop vysoký monolit, nesoucí lva, — nedaleko odtud malý chrám, který Indové nemohou navštěvovati, poněvadž jim přístup do tvrze není dovolen, ačkoliv jest jedním z jejich nejsvětějších míst, to asi jsou památnosti této tvrze, která vzbuzuje pozornost všech cestujících.

Banks sdělil mi také, že se o tvrzi Allahabadské vypráví legenda upomínající na pověst o znovuzřízení chrámu Šalomounova v Jeruzalemě.

Když sultán hodlal založiti tvrz Allahabadskou, zdálo se, že se kameny chtějí zpěčovati. Zdi sotva postavené opět se bortily. Tázali se věstců. Tito odvětili jako obyčejně, že jen dobrovolná oběť dovede usmířiti rozhněvaný osud. Jeden Ind nabídl se za oběť. Obětovali ho bohům, a tvrz byla nyní bez nehody zřízena. Tento Ind jmenoval se Brog, a dodnes má město dvojité jméno Brog-Allahabad.

Banks doprovodil mne odtud do zahrad Khusruových, které jsou právem proslulé. Jedna z nich byla posledním sídlem sultána, dle něhož jsou tyto zahrady pojmenovány. V jedné z bílých mramorových zdí jest zasazena obrovská ruka. Ukázali nám ji s ochotou, kterou jsme při posvátných otiscích noh v Gay velice postrádali.

Tato památka ovšem nepochází od nohy boha, nýbrž od obyčejného smrtelníka, příbuzného Mohamedova.

Za vzpoury v roce 1857 šetřili v Allahabadu krve zrovna tak málo, jako v ostatních městech Gangesského údolí. Boj svedený na vojenském cvičišti Benaresském mezi vojskem královské armády a povstalcí, způsobil vzpouru domorodých vojáků a zejména 6. pluku armády Bengálců. Hned na počátku bylo zavražděno osm kadetů; konečně však musili sipojové, následkem odhodlaného vystoupení

několika evropských dělostřelců, kteří náleželi ku sboru vysloužilců Šunarských, složití zbraně.

V cantonmentech bylo hůř. Domorodci se vzepřeli, otevřeli vězení, vyplenili loděnice a zapálili obydlí Evropanů. Zatím se tam dostavil plukovník Neil, když v Benaresu opět udělal pořádek, se svým plukem a sto střelci pluku Madrasského. Obsadil lodkový most, vzal dopoledne dne 18. června předměstí útokem, zahnal členy prozatímní vlády, kterou zřídili mohamedáni, a stal se pánem provincie.

Během tohoto krátkého výletu do Allahabadu dbali jsme, Banks i já, stále bedlivě na to, sleduje-li nás zde někdo jako v Benaresu: tentokrát jsme však nepozorovali ničeho.

„Nechť si,“ mínil inženýr, „teď je nedůvěra na místě! Byl bych si přál cestovati na zapřenou, poněvadž jest plukovník Munro domorodcům dobře znám!“

K šesté hodině dostavili jsme se k obědu. Plukovník Munro, který ležení také na čas opustil, byl již zpět a očekával nás. Kapitán Hod navštívil několik v cantonmentech posádkou ležících druhů a vrátil se skoro v tutéž dobu co my.

V tom pozoroval jsem, že mi plukovník Munro připadá, byť i ne zrovna smutnější, tedy alespoň zamyšlenější než jindy, i upozornil jsem na to Banksa.

Zdálo se, že šlehá opět z jeho očí oheň, který snad slzy již dávno uhasily.

„Máte pravdu,“ pravil Banks, „to má svoji příčinu. Co se as stalo?“

„Otažme se Mac Neila,“ řekl jsem.

„Zajisté. Mac Neil snad ví . . .“

Inženýr opustil salon a otevřel pokojík šikovatelův.

Tento nebyl přítomen.

„Kde je Mac Neil?“ tázal se Banks Gûmiho, který právě pro-
stíral stůl.

„Odešel,“ prohlásil Gûmi.

„Jak dlouho?“

„Asi před hodinou na rozkaz plukovníka Munroa.“

„Nevíte kam?“

„Ne, pane Bankse, a také nevím proč.“

„Nestalo se tu nic zvláštního, co jsme odešli do města?“

„Nic!“

Banks se vrátil, sdělil mi, že šikovatel odešel a že nikdo neví, za jakým účelem, a prohlásil:



Mankarnika v Benaresu . . . (Str. 86.)

„Nevím sice dosud, co se událo, něco však se stalo. Mějme tudíž strpení!“

Usedli jsme k obědu: Obvykle se plukovník Munro účastnil zábavy. Rád naslouchal našemu vypravování o výletech, které jsme podnikli, a bavilo ho to, co jsme přes den dělali. Dbal jsem pečlivě toho, abych nikdy nehovořil o něčem, co by mohlo jakkoli upamatovati na povstání sipojů. Zdálo se mi, že to sám pozoruje, aniž jsem věděl, je-li mu to příjemné.

Musel jsem se ovšem dosti přemáhati, abych se nezmínil před ním o městech jako Benaresu a Alahabadu, v nichž zuřila vzpoura.

Obával jsem se tudíž dnes, že mne vyzve, abych vyprávěl o Allahabadu. Zbytečná obava. Plukovník Munro netázal se ani Banksa ani mne, jak jsme strávili den. Mlčel po celou dobu oběda. Zdálo se, že jeho stísněnost roste každým okamžikem. Pohlédl několikrát na silnici vedoucí ku cantonmentům, a zdálo se mi, že několikrát sebou pohnul, jako by se chtěl vzdáliti od tabule. Patrně očekával plukovník Munro s nevysvětlitelnou netrpělivostí návrat šikovatele Mac Neila.

Oběd odbyt za nálady dosti stísněné. Kapitán Hod přihlížel stísněně na Banksa vyzvídaje, co se to událo. Banks ovšem věděl zrovna tak málo jako on sám.

Po jídle sestoupil plukovník Munro, místo aby se oddal odpočinku, jak obvykle, po schůdkách verandy, kráčel kousek po silici a pohlížel delší dobu v jejím směru; pak vrátil se k nám.

„Bankse, Hode a vy, Mauclere,“ počal, „doprovodili byste mne laskavě k prvním domům cantonmentu?“

Opustili jsme ihned svá sedadla a následovali jsme plukovníka, který kráčel zvolna a zamlkle.

Asi sto kroků dále zastavil se sir Eduard Munro před sloupem po pravé straně silnice, na němž upevněna byla vyhláška.

„Čtete!“ pravil.

Bylo to, nyní dva měsíce staré, vypsání ceny na hlavu Nany Sahiba, které oznamovalo jeho přítomnost v okrese Bombayském.

Banks a Hod nemohli potlačiti výraz zklamané naděje. Dosud namáhali se s úspěchem, jak v Kalkutě tak i na další cestě, aby tato vyhláška nepadla plukovníku Munroovi do očí. Nešťastná náhoda zklamala jejich opatrnost.

„Bankse“, pokračoval sir Eduard Munro, uchopiv inženýra za ruku, „ty jsi věděl o této zprávě?“

Banks nevěděl, co by odpověděl; mlčel tedy.

„Nuže tedy, ano,“ odvětil kapitán Hod za něho, „věděli jsme o ní, proč však měli jsme o tom před vámi mluvit? Kdo ručí za to, že je pravdiva a proč měli jsme buditi ve vás upomínky, které vám způsobily již tolik žalu?“

„Bankse,“ zvolal plukovník Munro, jehož obličej nabyl zcela jiného výrazu, „což jsi zapomněl, že mi přede všemi jinými přísluší souditi tohoto muže? Včz tedy, odhodlal-li jsem se opustiti Kalkutu, učinil jsem to proto, že ona cesta povede mne na sever Indie, a že nevěřím ve smrt Nany Sahiba a že jsem nezapomněl na svoji povinnost mstitele. Když jsem šel s vámi, choval jsem jen jedinou myšlenku, jedinou naději. Doufal jsem, že náhodou a s pomocí Boží dosáhnu svého cíle, Nanu tedy nesmím hledat na severu, nýbrž na jihu. Dobře tedy! Odebeřme se na jih!“

Naše předtuchy nás tedy nezklamaly! Bylo tomu tak — tajná myšlenka, či spíše utkvělá myšlenka ovládala dosud, ne-li více než dřívě, ubohého plukovníka Munroa. Teď odhalil ji před námi úplně.

„Nevyslovil-li jsem se o tom před tebou, Munro,“ odvětil Banks po delším mlčení, „buď přesvědčen, že jsem nevěřil v přítomnost Nany Sahiba v okrese Bombayském. Úřady byly, o tom teď nelze již pochybovat, zase jednou zklamány. Ona zpráva datuje se ze 6. března, a od té doby nebylo opětné objevení se naboba ničím dokázáno.“

Plukovník Munro neodpověděl hned na poznámku inženýrovi a pohlédl ještě jednou mlčky na silnici.

„Přátelé,“ pravil konečně, „chci vás zpravit o všem. Mac Neil vydal se s dopisem ku guvernérovi do Allahabadu. Za krátko budu vědět, zdali se Nana Sahib objevil skutečně v západních provinciích a je-li tam dosud či zmizel-li již opět.“

„Co zamýšlíš podniknouti, Munro, byl-li skutečně spatřen?“ tázal se Banks, chápaje se ruky plukovníkovy.

„Půjdu tam!“ odvětil sir Eduard Munro, „půjdu všude, kam mne volá povinnost spravedlnosti, již dosud nebylo učiněno zadost!“

„Jsi k tomu skutečně odhodlán, Munro?“

„Zajisté, Bankse! Vy, milí přátelé, můžete beze mne pokračovati ve své cestě — ještě tohoto večera odjedu vlakem do Bombaye.“

„Dobře tedy, nepojedeš však sám,“ prohlásil inženýr, obraceje se k nám. „My tě budeme provázeti, Munro!“

„Ano, ano, pane plukovníku!“ zvolal kapitán Hod. „Bez nás nesmíte se vydati na cestu! Místo dravců budeme honiti onoho bidníka.“

„Dovolte mi, pane plukovníku,“ dodal jsem, „abych se směl připojit ke kapitánovi a k vašim přátelům.“

„Zajisté, Maucelere,“ odvětil Banks, „dnes večer opustíme všichni Allahabad . . .“

„Toho nebude již potřebí“ ozval se v tom kdosi.

Ohledli jsme se. Před námi stál šikovatel Mac Neil s časopisem v ruce.

„Čtete pane plukovníku,“ pravil. „Guvernér mi nařídil, abych vám toto předložil.“

Sir Eduard Munro četl jak následuje:

„Guvernér okresu Bombayského sděluje tímto obyvatelstvu, že vyhláška ze dne 6. března, týkající se naboba Dandu Panta, stala se bezpředmětnou. Včerejšího dne byl zaskočen v soutěskách hor Sautpurrských, kamž se svou tlupou utekl, a byl usmrčen v potyčce. O totožnosti jeho osoby nelze pochybovati, poněvadž ho obyvatelé Kavnpuru a Luknova poznali. Mimo to chyběl padlému prst levé ruky, a jest dávno dokázáno, že si jej uřadil, když svým domnělým pohřbem chtěl vzbuditi víru o své smrti. Indická říše nemusí se již obávati úkladů ukrutného naboba, který jí stál tolik krve.“

Plukovník Munro přečetl tyto řádky temným hlasem. Časopis vypadl mu z ruky.

Mlčeli jsme. Nemuseli jsme se již obávati budoucnosti, poněvadž smrt Nany Sahiba byla určitě zjištěna.

Po několika minutách mlčení přešel plukovník čelo rukou, jako by chtěl zapuditi trapné upomínky.

„Kdy odjedeme z Allahabadu?“ tázal se na to.

„Zítřa za svítání,“ odvětil inženýr.

„Mohli bychom se zdržeti několik hodin v Kavnpuru?“ pokračoval plukovník Munro.

„Ty hodláš . . . !?“

„Ano, Bankse, chtěl bych . . . chci Kavnpur ještě jednou . . . naposled spatřit!“

„Za dva dny tam budeme,“ prohlásil inženýr prostě.

„A pak? . . .“ tázal se plukovník dále.

„Pak . . .“ opakoval Banks, „pak budeme pokračovati na svém výletu na sever Indie.“

„Ano! . . . na sever! . . . na sever!“ zvolal také plukovník hlasem, který mi sevřel srdce.

Mohl jsem se skoro domnívati, že sir Eduard Munro dosud po-

chybuje o výsledku posledního boje mezi Nanou Sahibem a anglickým vojskem. Byl snad v právu oproti zdánlivě nepopíratelné skutečnosti?

To ukáže budoucnost.

KAPITOLA X.

Via dolorosa.

Království Audské bývalo druhdy jedním z nejznamenitějších a jest dodnes nejbohatší v celé Indii. Ovládali je různí mocní a malomocní vladaři. Malomoc jednoho z nich, šacha Vajada Aliho, umožnila dne 6. února 1857 připojení jeho říše k území Společnosti.

Událo se to sotva několik měsíců před propuknutím vzpoury, a tato území stala se potom také jevištěm nejděsnějšího rubání a na to nejstrašnějších odvet.

Dvě jména měst, Luknov a Kavnpur, nabyla od oné doby skutečně smutnou slávu.

Luknov jest hlavním, Kavnpur jedním z nejdůležitějších měst dřívějšího království.

Plukovník chtěl se odebrati do Kavnpuru; po jízdě podél pravého břehu Gangu a širými rovinami plnými indychových plantáží jsme tam z rána dne 29. května dorazili. Po dva dny pohyboval se ocelový obr průměrnou rychlostí tří mil za hodinu, při čemž jsme urazili oněch dvě stě padesát kilometrů mezi Allahabadem a Kavnpurem.

Teď byli jsme vzdáleni tisíc kilometrů od svého východiska, od Kalkuty.

Město Kavnpur má asi 60.000 obyvatel. Pokrývá na pravém břehu Gangu úzký, pět mil dlouhý pruh. Leží zde také posádkou 7000 mužů.

V celém městě by cizinec marně hledal pozoruhodnou stavbu, ačkoliv prý jest prastarého původu a dokonce prý vystavěno bylo ještě před křesťanskou érou. Zvědavost nás rozhodně nevyhládala do Kavnpuru; nýbrž přivedlo nás sem pouze výslovné přání sira Eduarda Munroa.

Dne 30. května časně z rána opustili jsme svůj tábor. Banks, kapitán Hod a já provázeli jsme plukovníka a šikovatele Mac Neila na této bolestné cestě, jejíž nejdůležitější místa sir Eduard Munro chtěl poslednímkrát navštívit.

Jest nutno, abychom věděli následující, co zde krátce dle vypravování inženýrova podávám.

„Kavnpur, který v době připojení království Audského byl střežen velice spolehlivým vojskem, obsazen byl v době výbuchu vzpoury pouze dvěma sty padesáti muži královské armády, proti třem plukům domorodé pěchoty, 1, 53 a 56, dvěma plukům jízdy a baterii dělostřelectva armády Bengalců. Mimo to žil zde značný počet Evropanů, úředníků, obchodníků a j., dále osm set padesát žen a dětí 32. královského pluku, který tábořil v Luknově.

„Plukovník Munro bydlil již několik let v Kavnpuru. Zde se seznámil se také s mladou dívkou, která se stala později jeho chotí.

„Slečna Honlayova byla rozkošná, duchaplná mladá Angličanka šlechtné povahy a velkodušného smýšlení, hrdinná a hodná, aby ji muž, jakým byl plukovník, miloval, obdivoval a zbožňoval. Bydlila se svojí matkou v bungalovu poblíže města, v němž Eduard Munro se s ní roku 1855 oženil.

„Dvě léta po sňatku, 1857, když v Miratu se odehrály první výstupy vzpoury, musel plukovník Munro ihned nastoupiti ke svému pluku. Zanechal manželku a tchyni v Kavnpuru, žádal je však, aby se ihned připravily k odjezdu do Kalkuty. Plukovník si pravil, že Kavnpur není bezpečný, a pozdější události jeho tušení bohužel v plné míře potvrdily.

„Paní Honlayová a lady Munroová zdržely se poněkud s odjezdem, což mělo nejhorší následky. Ubohé ženy byly překvapeny událostmi a nemohly Kavnpur již opustiti.

„Divise, k níž náležel pluk plukovníka Munroa, stála tehdy pod velením generála sira Hughu Wheelera, přímého, poctivého vojína, který stal se brzy obětí zákeřnického jednání Nany Sahiba.

„Nabob sídlil tenkrát ve svém zámku v Bilhuru, deset mil od Kavnpuru, a předstíral stále nejlepší shodu s Evropany.

„Víte, milý Mauclere, že první pokusy vzpoury udály se v Miratu a Delhách. Dne 14. května stihla o tom zpráva do Kavnpuru. Téhož dne počal se také již 1. pluk sipojů chovati nepřátelsky.

„Tu nabídl Nana Sahib vládě své služby. Generál Wheeler byl rozhodně špatně zpraven, že větil v poctivost onoho bídніка, jehož vojáci se skoro současně zmocnili budovy pokladního úřadu.

„Téhož dne porubal nepravdělný pluk sipojů, který byl na pochodu do Kavnpuru, své evropské důstojníky před branami jmenovaného města.

„Teď objevilo se nebezpečí v celé velikosti. Generál Wheeler nakázal všem Evropanům, aby se uchýlili do kasáren obývaných ženami a dětmi 32. pluku Luknovského, — do kasáren to ležících těsně u silnice do Allahabadu, jediné, odkud mohla dojít očekávaná pomoc.

„Tam musili se odebrati i Lady Munroová a její matka. Po celou dobu tohoto nuceného pobytu byla mladá žena svým druhům v neštěstí bezměrně oddána. Starala se o ně osobně, podporovala je svými penězi, dodávala jim slovy i skutky odvahy a byla jim pravou matkou, šlechetného srdce a, jak jsem již řekl hrdinnou ženou.

„Zbrojnice zatím byla odkázána ochraně vojáků Nany Sahiba.

„Teď však rozvinul zrádce prapor vzpoury, a dne 7. června podnikli sipojové z jeho návodu útok na kasárny, které hájilo pouze tři sta boje schopných vojáků.

„Tito stateční lidé bránili se však dle možnosti proti palbě útočníků, přes opravdové krupobití střel, přes nemoci všeho druhu, umírajíce hladem a žízní, nastal brzy nedostatek potravin, a studny záhy byly bez vody.

„Drželi se až do 27. června.

„Tu navrhl jim Nana Sahib, aby se vzdali s jistými podmínkami, a generál Wheeler na to neprominutelným způsobem přistoupil, ač ho lady Munroová důtklivě prosila, aby se boje ještě nevzdával.

Dle úmluvy měli všichni muži, ženy a děti — as pět set osob, také lady Munroová a její matka — vstoupiti na lodi a odplouti po Gangu do Allahabadu.

„Sotva však lodi odrazily od břehu, počali sipojové na ně vražednou palbu a zasypávali je dělovými kullemi a kartáči. Následkem toho se některé potopily, jiné počaly hořeti. Jediné lodi podařilo se odplouti na několik mil.

„Na této nalézaly se lady Munroová a její matka. Na okamžik se zdálo, že jsou zachráněny. Žoldníci Nanovi je však pronásledovali, zajali je opět a odvěkli je zpět do cantonmentu.

„Tam rozdělili zajaté, muže ihned usmrtili, ženy a děti zavřeli s oněmi, které dne 27. ušly smrti.

„Celkem bylo na dvě stě obětí, které očekával dlouhý smrtelný

zápas, a které umístili v bungalovu, jehož jméno „Bibi-Ghar“ nabylo smutné slávy.“

„Od koho jste se však dověděl o těchto strašlivých podrobnostech?“ tázal jsem se Banksa.

„Od starého šikovatele 32. pluku královské armády“, odvětil mi inženýr. „Tento muž tehdy unikl jako zázrakem a byl od radži Raišvarahského — provincie království Audského — i s několika jinými uprchlíky přijat velmi lidumilně.“

„Co se stalo s lady Munroovou a její matkou?“

„O tom, co se dále dělo, milý příteli, nemáme zpráv od očitých svědků, můžeme si to však snadno domyslet. Vždyť sipojové byli pány Kavnpuru, alespoň do 15. července — devatenáct — devatenáct století! Nešťastní zajatci čekali od hodiny k hodině na spásu, která přišla bohužel příliš pozdě.“

„Již od nějaké doby spěchal generál Havelock z Kalkuty Kavnpuru na pomoc a vtrhl tam, když byl buřiče několikrát porazil, dne 17. července.“

„Dva dny před tím však, když se Nana dozvěděl, že královské voje přešly řeku Pandu-Naddi, umínil si, že zvěční poslední hodiny svého panství ohavným hromadným krveprolitím. Domníval se, že jest vůči dobyvatelům Indie ke všemu oprávněn!“

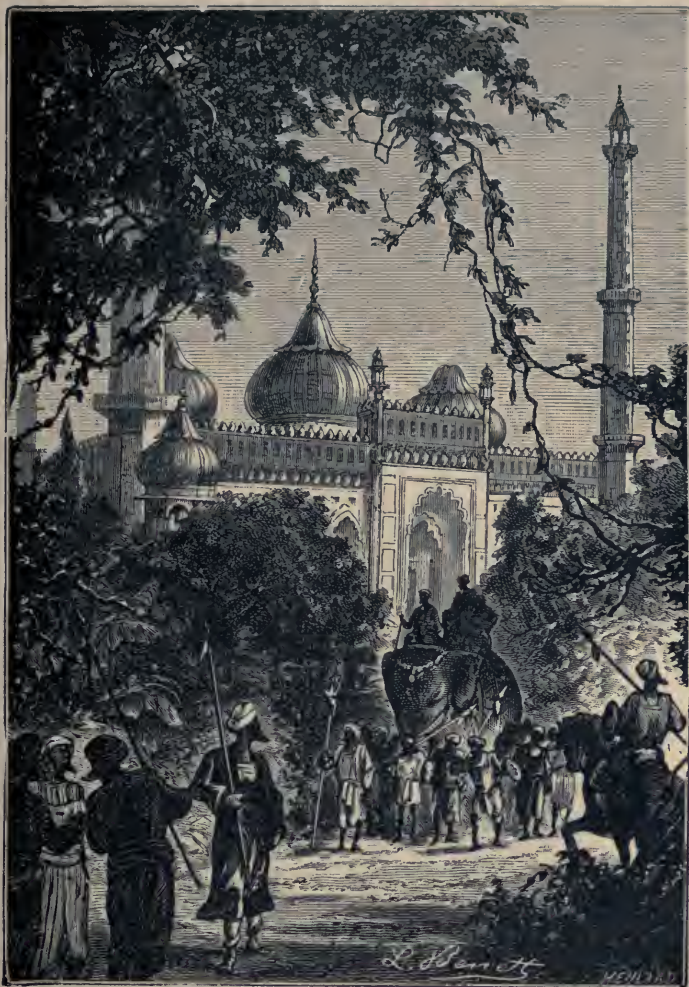
„Několik mužů, kteří sdíleli zajetí se ženami v Bibi-gharu, bylo porubáno před jeho očima.“

„Teď zbylo ještě mnoho žen a dětí, mezi nimi také lady Munroová a její matka. Oddělení 6. pluku sipojů obdrželo rozkaz, aby je okny bungalovu postřílelo. Poprava počala; poněvadž však Naně Sahibovi, který musel pomýšlet na ústup, nešla dosti rychle, poslal krvelačný kníže také ještě několik mohamedánských řezníků mezi své katany — a teď nastalo vraždění jako na jatkách!“

„Následujícího dne naházeli ženy a děti, živé i mrtvé, do blízké studně, a když přitrhli Havelockovi vojáci, ještě prý se ze studně, až po vrch naplněné mrtvolami kouřilo!“

„Teď počala odvěta. Větší počet buřičů, spoluvinníků Nany Sahiba, padl generálovi Havelockovi do rukou. Tento vydal děsný rozkaz, jehož znění nikdy nezapomenu.“

„Studna, v níž nalézají se pozůstatky ubohých, na rozkaz „Sahibův zavražděných žen a dětí, zasype se hlínou a zřídí se „v podobě hrobu. Oddělení evropských vojinů pod vedením důstojníka vykoná dnes večer tuto zbožnou povinnost. Dům a místnosti, v nichž odbývalo se vraždění, nebudou čištěny a myty „krajany obětí. Brigádník žádá, aby každá kapka nevinné krve



Luknov mešita Imambara . . . (Str. 105)

„byla odsouzenici odstraněna jazykem a olízána před vykonáním „rozsudku smrti. Po přečtení rozsudku smrti bude tudíž každý „přiveden k onomu domu, aby tam část podlahy očistil. Bude „přísně dbáno toho, aby tato práce co možno nejvíce se přičila „náboženskému citu odsouzených, a žalárník nechť nešetří biče, „bude-li toho třeba. Po skončené práci bude rozsudek vojenského „soudu vykonán vedle domu na šibenici.“

„Tak zněl,“ pokračoval Banks hluboce dojat, „onen denní rozkaz, který byl přesně proveden. A přece ubohé oběti nežily již — byly již zavražděny, zmrzačeny, roztrženy. Když plukovník Munro, který přibyl dva dny později, chtěl vyhledati mrtvoly lady Munroové a její matky, nenalezl ničeho — — ničeho!“

To vše sdělil mi Banks před naším příjezdem do Kavnpuru a teď ubíral se plukovník Munro k onomu místu, kde tenkrát od-
bývalo se ono strašlivé krveprolití.

Před tím však hodlal vyhledati bungalov, v němž dříve by-
dlila lady Munroová a kde strávila své mládí, místo, kde ji naposled
spatřil, práh, na kterém ji naposled objal.

Tento bungalov nalézal se poněkud osaměle za předměstím,
nedaleko cantonmentu. Trosky, zčernalé zbytky zdí, několik po-
kácených, teď uschlých stromů, to bylo vše, co zbylo z domu dříve
tak útulného. Po šesti letech nalézal se tedy bungalov v témže
stavu, do kterého jej uvedly ruce vrahů.

Strávili jsme hodinu na tomto osamělém místě. Sir Eduard
Munro kráčel mlčky těmito troskami, které vyvolaly v jeho nitru
tolik upomínek. Vzpomínal na ony šťastné doby, které se mu již
nikdy nevrátí. Viděl snad opětně mladou dívku, která vesele po-
bíhala ve svém rodném domku, v němž ji kdysi poznal, a chvílemi
zamhouřil oči, aby lépe rozeznal obrazy, které se vznášely před jeho
duší. —

Náhle však se prudce a přece násilně obrátil a odváděl nás
odtud.

Banks doufal, že se plukovník spokojí návštěvou onoho bun-
galovu... chyba lávky! Sir Eduard Munro si as umínil, že vy-
prázdní tento hořký kalich až na dno. Prohlédnuv si obydlí lady
Munroové, chtěl vidět i kasárny, v nichž mnoho nevinných, pro
které se jeho hrdinná manželka tak obětovala, musilo vytrpěti ve-
škeré hrůzy obležení.

Tyto kasárny leží na rovině před městem, a teď staví se chrám
na onom místě, kam tehdáž musili uprchnouti obyvatelé Kavnpuru.
K těmto kasárnám vede dlážděná, krásnými stromy ostíněná cesta.

Zde tedy odehrálo se první jednání děsné tragedie, zde žily, trpěly a prožily smrtelný zápas kdysi lady Munroová a její matka, když vzdání se přivedlo tolik obětí do rukou Nany Sahiba, jež on zasvětil strašlivé smrti již tenkrát, když zrádce slíbil, že je propustí do Allahabadu. V okolí nedokončené dosud stavby bylo vidět tu i tam zbytky zdí co svědectví opatření k obraně, které generál Wheeler dal zříditi.*)

Plukovník Munro stál dlouho nepohnutě a mlčky u těchto trosk. Viděl asi před sebou ty strašlivé výstupy, jejichž jevištěm byly — po bungalovu, kde žila lady Munroová tak šťastně, kasárny, v nichž nevyřadně trpěla!

Teď zbývala již jen návštěva Bibi-gharu, onoho příbytku, který proměnil Nana Sahib v žalář, a kde zela kdysi ona studna, která pojala oběti jeho ukrutnosti.

Když Banks viděl, že se plukovník obrací oním směrem, uchopil ho za ruku, jako by ho chtěl zadržet.

Sir Edvard Munro pohlédl mu přímo do očí a pravil děsivě klidným hlasem:

„Pojďme!“

„Munro, prosím tebe . . .“

„Půjdu tedy sám!“

Náš odpor byl marný.

Ubírali jsme se tedy k Bibi-gharu, před nímž prostírá se zahrada osázená krásnými stromy.

Zde zvedá se gotické osmihřanné sloupořadí obklopující místo dřívější studny, jejíž ústí jest nyní zakryto kameny, které tvoří jakýsi podstavec, nad nímž vznáší se anděl milosrdenství, jedno z posledních děl dláta Marochettiho.

Lord Canning, generální guvernér Indie v době děsné vzpoury roku 1857, dal zříditi tento náhrobek dle náčrtku ženijního plukovníka Yuby a chtěl dokonce sám nésti i útraty.

Plukovník Munro nemohl se ubrániti slzám na onom místě, kde obě ženy, matka a dcera, sražené katany Nany Sahiba, uvr-

*) Zatím dávno byla ukončena stavba tohoto pamětního chrámu. Nápis na mramorových deskách hlásají jména inženýrů trati East-Indijské, kteří za velké výpravy v roku 1856 podleli svým ranám nebo nemocem; jména důstojníků, poddůstojníků a vojnů 34. pluku královské armády, kteří padli dne 17. listopadu v bitvě před Kavnpurem; jméno kapitána Stuarda Beathona, důstojníků, mužstva a žen 32. pluku, kteří našli smrt při obléhání Luknova a Kavnpuru nebo za vzpoury; konečně jména mučedníků bibi-gharských, kteří byli zavražděni v červenci r. 1857.

ženy byly snad ještě živé do studny. Sklesl na úpatí pomníku na kolena.

Těsně vedle něho stál šikovatel Mac Neil a plakal tiše.

Nám všem plakalo skoro srdce, poněvadž jsme nenalézali slov, abychom ho potěšili v tomto nezhojitelném zármutku, kdežto jsme přece doufali, že sir Eduard Munro prolije zde poslední slzy.

Ach kdyby byl býval mezi prvními vojíny, kteří vnikli do Kavnpuru a kteří se dostali po onom bezpříkladném vraždění do Bibigharu — zármutek by ho byl zajisté usmrtil.

Jeden z anglických důstojníků sděluje o tom následující zprávu, kterou Rousselet uvádí ve své zmíněné knize:

„Hned po našem vniknutí do Kavnpuru pátrali jsme po ubohých ženách a dětech, o kterých jsme věděli, že se nalézají v moci onoho hnusného Nany Sahiba, dozvěděli jsme se však příliš brzy o jejich hanebném zavraždění. Trýznění neukojitelnou touhou po pomstě a proniknutí pocitem ukrutných utrpení, které musely vystatí ony ubohé oběti, cítili jsme, že se v nás probouzejí zcela cizí, zuřivé myšlenky. Polo šílení vrhli jsme se k místu obětí. Ustydělá krev, smíšená s různými hadry, pokrývala až po kotníky podlahu onoho malého prostranství, v němž byly uvězněny. Dlouhé hebké vlasy, kusy oděvu, střevíčky malých dětí a jejich hračky povalovaly se po potřísněné podlaze. Krví postříkané zdi svědčily o strašném smrtelném zápasu. Zvedl jsem malou modlitební knihu, na jejíž první stránce byla napsána tajemná slova: „27. června opustili lodi . . . 7. července, zajatci Nany . . . nešťastný den.“ To nebyl však jediný děsný pohled, který nás očekával. Ještě hroznější byl pohled na onu hlubokou studnu, do níž byly uvrženy zmrzačené trupy oněch nežných tvorů! . . .“

Sir Eduard Munro nebyl přítomen, když se první voje Havelockovy zmocnily města. Přišel teprve dva dny po této strašné oběti lidské. A teď spatřil pouze místo, kde byla kdysi ona děsná studna, bezejmenný hrob dvou set obětí Nany Sahiba.

Zde podařilo se Banksovi s pomocí šikovatele odvésti ho násilím.

Plukovník Munro zajisté nikdy nezapomněl oněch dvou slov, která vyryl jeden z vojáků Havelockových svým bodákem na roubení studny:

„Remember Cawnpore!“

„Pamatuj na Kavnpur!“

KAPITOLA XI.

Změna monsunu.

O jedenácté hodině vrátili jsme se do svého tábora a byli bychom, jak se dá snadno vysvětlit, opustili rádi Kavnpur co nejrychleji, avšak nutná správká napájecího čerpadla u stroje zdržela nás ještě až do druhého dne.

Měl jsem půldruhého dne času, čehož jsem hodlal použití k návštěvě Luknova.

Banks nehodlal dotknouti se tohoto města, v kterém by byl plukovník Munro opětně spatřil jeviště nejstrašnějších ohavností války. Měl snad pravdu, poněvadž i tam očekávaly ho nejtruchlivější upomínky.

Opustil jsem po obědě steam-house a použil krátké odbočky trati, která vede z Kavnpuru do Luknova. Trať tato jest sotva dvacet anglických mil dlouhá, a za dvě hodiny dorazil jsem do důležitého hlavního města království Audského, které jsem hodlal pouze zběžně prohlédnouti, pouze abych si o něm získal jakousi představu.

Byl jsem ostatně utvrzen v tom, co jsem již dříve slyšel o stavbách Luknovských, zřízených ve 12. století pod vládou mohamedánských císařů.

Lyonský Francouz jménem Martin, prostý voják v armádě Lally Tollendala, který se roku 1730 stal miláčkem krále, byl tvůrcem, vynálezcem a takřka i stavitelem tak zvaných divů hlavního města Audského. Oficiální sídlo vladařů, Kaiserbagh zvané, směs různých slohů stavitelských bez ladu a skladu, jest pouze „zevní stavbou“. Uvnitř není nic, vše je na zevní straně, ale i tato jest současně indická, čínská, maurická a . . . evropská. Rovněž takový je druhý, menší palác, Farid Bakš, také dílo Martinovo. Za to však Imambara, vystavěná Kaifialullou, prvním indickým architektem 17. století, uprostřed tvrze, je skutečně hrdý pomník a působí tisíce svých věžiček se zvonky skutečně velkolepý dojem.

Nemohl jsem opustit Luknov aniž bych navštívil Konstantinův palác, rovněž dílo francouzského desátníka, které proto také sluje Martinovým palácem. Chtěl jsem také spatřiti blízkou zahradu, Secunder Bagh, kde pobito bylo na sta sipojů, kteří oloupili hrob prostého vojína, než mohli uprchnouti z města.

Jméno Martinovo není jediným francouzským jménem, které jest v městě ve velké úctě. Starý poddůstojník francouzských myslivců, Duprat, vyznamenal se za vzpoury tak svojí udatností, že ho buřiči žádali, aby se jim postavil v čelo.

Duprat však nepřijal tuto nabídku přes slíbené poklady, přes hrozby, a zůstal Angličanům věren. Poněvadž však nyní byl vydán tím více útokům sipojů, kterým se nepodařilo udělati z něho zrádce, padl také v boji s nimi.

„Nevěřící pse,“ křičeli, „budeš naším i proti svojí vůli!“

Byl jejich — však pouze jako mrtvola.

Při odvetě hráli tudíž oba francouzští vojáci důležitou úlohu: sipojové, kteří oloupili hrob jednoho a usmrtili druhého, byli bez slitování porubáni.

Když jsem ještě prohlédl skvostný park, který obkličuje zeleným, květnatým rámem velké, půl milionu obyvatel čítající město, projel se jeho hlavními ulicemi na hřbetu slona a navštívil boulevard Hazrad Gaudž, vrátil jsem se téhož večera do Kavnpuru.

Den na to odjeli jsme za svítání dne 31. května.

„Konečně,“ zvolal kapitán Hod, „obrátime se zády k Allahabadu, Kavnpuru, Luknovu a všem ostatním, o které jsem se staral zrovna tolik jako o vystřelenou patronu!“

„Zajisté se k nim obrátíme zády, Hode,“ dotvrzoval Banks, „a odebereme se nyní přímo na sever, abychom dosáhli úpatí Himalaje nejkratší cestou.“

„Výborně!“ jásal kapitán. „Co já nazývám Indií, nejsou provincie plné měst se stísněným obyvatelstvem Indů, — ne, je to země, kde moji přátelé, sloni, lvi, tigři, pardalové, medvědi, turové a hadi na svobodě žijí! Toť jediný díl poloostrova, kde bych chtěl trávit svůj čas! Vždyť to uvidíte sám, Mauclere, a nebudete postrádati divů gangeského údolí.“

„Ve vaší společnosti, milý kapitána,“ odvětil jsem, „nebudu vůbec postrádati ničeho.“

„Ostatně nalezneme na severozápadě,“ prohodil Banks, „ještě dosti zajímavých měst, jako Delhi, Agru, Lahore . . .“

„Ale, drahý Bankse,“ přerušil ho Hod, „kdo jakživ slyšel něco o bídných hnízdech?“

„Bídných hnízdech!“ odvětil Banks. „Ne, Hode, to jsou krásná města. Upokojte se však, milý příteli,“ pokračoval inženýr, obraceje se ke mně, „ukážeme vám je, aniž překazíme válečné plány našeho kapitána.“

„Dobře, Bankse,“ mínil Hod, „ostatně však naše cesta počíná teprve dneškem!“

Pak zvolal hlasitěji:

„Foxel“

Sluha se objevil.

„Zde, pane kapitáne!“

„Foxe, pušky, karabiny a revolvery jsou přece v pořádku?“

„Zajistél“

„Prohlédni zámky!“

„To jsem již učinil.“

„Zhotov patrony.“

„Mám jich zásobu . . .“

„Je tedy všecko v pořádku?“

„Ano!“

„Uveď to, bude-li možno, do pořádku ještě většího!“

„Stane se.“

„Osmatřicátý bude se brzy skvíti na listině tvé slávy, Foxel“

„Osmatřicátý!“ zvolal sluha, z jehož očí vyšlehl blesk. „Připravím pro toho chlapíka pěknou třaskavou kouli, na niž si jistě nebude stěžovat.“

„Je dobře, Foxe, jdi tedy!“

Fox pozdravil po vojansku, otočil se na patě a odebral se do zbrojnice.

Udávám zde směr jízdy, jehož jsme se v druhém dílu cesty chtěli přidržeti, nepřinutí-li nás nenadálé příhody ke změně jeho.

Nejprve hodlali jsme se ubíratí asi pětasedmdesát kilometrů podél Gangu na severozápad, odtud pak podél vedlejšího toku mohutného proudu, Gutmi, na sever. Tím vyhneme se mnohým řekám, které tekou po pravé i po levé straně, a pojedeme šikmo západním územím království Audského a Rohilkandu až k prvním pahorkům hornaté krajiny Nepalu.

Inženýr vyvolil bedlivě tuto cestu, na které vyhneme se tolika obtížím. Uhlím ovšem nebudeme se moci v severním Hindostanu tak snadno zásobiti, za to však budeme míti stále dosti dříví. Náš ocelový obr mohl tudíž pokračovati s libovolnou rychlostí v cestě po dobře zachovaných silnicích, vedoucích nejkrásnějšími lesy indického poloostrova.

Byli jsme vzdáleni ještě as osmdesát kilometrů od městečka Bisvahu. Tuto vzdálenost chtěli jsme uraziti velmi pomalu a stanovili jsme k tomu šest dní. Mohli jsme při tom zastaviti, kde se

nám zlobí, a lovci výpravy budou mít dosti času, aby provedli svoje hrdinské kousky.

Kapitán Hod se svým sluhou Foxem, k nimž připojil se někdy i Gúmi, rozběhli se pohodlně na výzvědy, zatím co náš ocelový obr ubíral se volným krokem dále. Také já směl jsem je provázeti při jejich nadhánkách a také jsem se jich někdy, ač jsem pouze nezkušený lovec, zúčastnil.

Musím doznati, že plukovník Munro od oné doby, kdy nastal druhý díl naší cesty, méně se nás stranil. Stal se přístupnějším, když vyšel z okresu měst, a ocitl se uprostřed lesů a rovin, jimiž jsme se nyní ubírali. Zdálo se, že za těchto poměrů nabývá opět klidu, s jakým žil v Kalkutě. A přece, což mohl zapomenouti, že ho unáší jeho pohyblivý dům na sever Indie, kam ho táhl neodolatelný osud? Budiž tomu však jakkoliv, jeho hovor mezi jídlem i při odpočinku stal se živějším a pokračoval v něm často i za krásných nocí, kterým jsme se těšili v této parné roční době. Za to Mac Neil byl od oné návštěvy studny v Khavnpuru zamračenějším než obyčejně. Probudil snad pohled na Bibighar v jeho duši nanovo touhu po pomstě, kterou doufal ještě ukojiti?

„Nana Sahib,“ pravil mi jednoho dne přerývaně, . . . „ne . . . ne. Není to možná, že ho usmrtil!“

První den uplynul beze všech příhod. Kapitánu ani Foxovi nepodařilo se zastřeliti ani nejmenší zvíře. Bylo to smutné a zároveň podivné, leda že by snad objevení se ocelového obra zaplašovalo dravce v okolí. Projeli jsme ku př. různé bařiny, v nichž zdržují se se zálibou tigrové a jiní dravci, neobjevil se však ani jediný. ačkoliv střelci prohledali okolí do vzdálenosti dvou mil. Museli se tudíž spokojiti s tím, že se vydali s Blackem a Phannem na lov jedlé zvěře, kterou potřeboval monsieur Parazard denně k tabuli. Náš milý kuchař nedal si nic namluvit o tom a když mu sluha kapitánův vyprávěl o tigrech, pumách a jiných méně jedlých dravcích, pokrčil pouze pohrdlivě rameny a řekl prostě:

„Jsou k jídlu?“

Tohoto večera zastavili jsme se pod ochranou skupiny ohromných bananů. Noc byla zrovna tak klidná jako den tichý. Ani řvaní dravců nepřerušilo mlčení přírody. Náš slon odpočíval také. Syčení a hrčení vypouštěné páry přestalo. Oheň vyhasl a Banks, aby vyhověl přání kapitána, nevedl ani v činnost elektrický proud, který měnil oči ocelového obra ve dva mohutné majáky. Avšak kolem nic se nehnulo.

Zrovna tak uplynul 1. a 2. červen. Bylo to k zoufání.

„Proměnili mi království Audské!“ volával kapitán. „Odvedli mne do prostřed Evropy! Tady je zrovna tak málo tigrů jako ve škotských údolích!“

„Snad, milý Hode,“ odvětil plukovník Munro, „odbývaly se v těchto krajinách velké hony, které zaplašily zvěř. Nezoufejme; počkejte, až budeme na úpatí hor nepalských. Tam budete mít dosti času, abyste nám ukázal své mistrovství ve střelbě.“

„Doufám v to, milý plukovníku, jinak bychom věru museli dáti své koule rozlít v továrně na broky.“

Dne 3. června bylo nesmírné horko. Byli bychom se rozhodně upekli v našem pohyblivém domě, kdybychom nebyli jeli ve stínu stromů. Teploměr vystoupil ve stínu na 48 stupňů, a ani lísteček se nepohnul. Bylo tudíž také možná, že dravci při tomto dusném vedru ani v noci neopustili svoje brlohy.

Následujícího dne při východu slunce byl obzor na západě konečně poněkud zamračen. Spatřili jsme rozkošné divadlo tak zvaného zrcadlení, které se nazývá v některých krajinách Indie „seekote“, t. j. vzdušné zámky v jiných pak „dessasur“, t. j. zrakový klam.

Před naším zrakem však neprostírala se zdánlivá hladina vodní se svými čarovnými dojmy lomení se paprsků, nýbrž celý řetěz nízkých pahorků, pokrytých fantastickými zámky, tak asi jako břehy Rýna se svými starobylými hrady. Ocitli jsme se na několik okamžiků nejen v srdci Evropy, nýbrž o pět až šest století zpět, ve středověku.

Tento podivuhodně jasný zjev působil na nás dojmem skutečnosti. Ocelový obr připadal mi i se vším, co k němu náleželo, když tak kráčel ku městu z 11. století, ještě podivuhodnějším, než když se ubíral, zahalen v mračna páry, zemí Višnu a Brahmy.

„Díky tobě, matko přírodol!“ zvolal kapitán nadšeně. „Po tolika minaretech a kopulích, tolika mešitách a pagodách konečně přece jednou město z krásných dob feudálních s románskou a gotickou nádherou, které jeví se mému zraku!“

„Hrome,“ žertoval Banks, „jak je náš přítel Hod dnes poeticky naladěn. Což snad shtil před snídaní již nějakou baladu?“

„Jen se smějte, milý Bankse, žertujte a posmívejte se dle libosti,“ odvětil Hod; „avšak, jen tam pohlédněte! Vizte, jak vše v popředí se zvětšuje, z křoví stávají se stromy, z pahorků hory a . . .“

„Prosté kočky staly by se tigry, kdyby tu právě ty kočky byly, není-liž pravda, Hode?“

„O Bankse, to by nebylo k zahození! . . . Aj,“ zvolal kapitán, „tu se rozplývají moje zámky na Rýně, město mizí, a my padáme s nebe na zem, v obyčejný kraj království Audského, v kterém již ani tigři nechtí bydlet!“

Slunce, které vystupovalo na východu, změnilo náhle hru lomu paprsků. Hrady sesuly se jako domky z karet a pahorky klesly k zemi.

„Chcete snad nyní, milí přátelé, kdy přízrak zmizel,“ počal Banks, „a s ním poetické nadšení kapitánovo, zvěděti, k čemu poukazuje celý tento zjev?“

„Mluvte, inženýre!“ odvětil kapitán.

„K brzké změně počasí,“ prohlásil Banks. „Jsme ostatně v prvních dnech června, které přivodí vždy klimatické změny. Změna monsunu zahájí období dešťů.“

„Což, milý Bankse,“ odvětil jsem na to, „nejsme dobře ukryti? Nechť jen začne pršet! A bude-li pršet i jako v dobách diluviálních, bude to přece lepší než toto nesnesitelné vedro . . .“

„Vaše přání se splní, milý příteli,“ odvětil Banks. „Domnívám se, že déšť není již příliš vzdálen, a že uvidíme brzy vystupovati na jihozápadním obzoru první mraky!“

Banks se nemýlil. K večeru pokryl se západní obzor mraky, důkaz, že monsun v noci, jako se to často stává, se změnil. Zde posílal nám Indický oceán ona elektrinou nasycená mračna, která jsou, jako měchy boha Aeola, naplněna bouřemi a nepohodami.

Během dne ukázalo se také ještě několik jiných zjevů, o kterých žádný Anglo-Ind nemohl býti v pochybnostech. Podél silnice vířila před naším vlakem celá mračna jemného prachu. Rychlejší pohyb kol — jak našeho motoru, tak i obou pohyblivých domů — zvedl sice také prach, rozhodně však ne tolik. Vypadalo to, jako by mrak prachového peří tančil působením elektrického stroje. A vskutku byla půda ohromný sběrač, v němž se elektrické fluidum již po několik dní nashromažďilo. Tento prach byl zvláštní žluté barvy, a v každém jeho molekulu třpytil se lesknavý bod. Chvillemi se zdálo, že celý náš vlak jede plameny — ovšem plameny bez tepla, které však ani barvou ani živostí neupomínaly na oheň sv. Eliáše. Storr vyprávěl nám, že viděl často ujížděti vlaky mezi dvojitými stěnami takového zářícího prachu, a Banks potvrdil výrok strojníkův. Po celou čtvrt hodinu pozoroval jsem tento podivuhodný přírodní zjev okny věžičky, odkud mohl jsem přehlédnouti silnici na pět až šest kilometrů. Silnice, kterou nevroubily žádné stromy, byla pokryta prachem a sluncem ostře ozářena. Teď se mi zdálo, že horko vzduchu

prevyšuje žár topení u kotla; rozhodně bylo již nesnesitelné, a byl jsem napolo udušen, když jsem se uchýlil pod křídla punky nakolat se trochu čerstvého vzduchu.

Okolo sedmé hodiny večerní zastavil se steam-house. Tábor, který Banks vyvolil, ležel na pokraji lesa z překrásných banánů, který se prostíral na sever do nedohledné dálky. Byl profat krásnou silnicí, která nám zaručovala na příští den příjemnou jízdu pod svými vysokými a košatými stromy.

Banány, tito obři indické flory, jsou skutečnými dědečky, tak mohli bychom říci, hlavami rodin rostlinných, které jsou obklopeny svými dětmi a vnoučaty. Vypučivše ze společného kořene, zvedají se kolem hlavního pně, s kterým jinak nejsou spojeny, kdežto se ve výši zase ztrácejí v otcovských větvích. Vypadají pod hustou listnatou střechou jako kuřátka pod ochrannými křídly kvočny. Odtud ten zvláštní vzhled, který skýtají tyto časté staleté lesy. Staré stromy vypadají jako osamělé pilíře, které nesou nesmírné klenutí, jehož jemnější žebra opírají se o mladé banány, které také časem stanou se pilíři.

Tohoto večera zařídili jsme své ležení pečlivěji než jindy. Bude-li příští den také tak parný jako dnešní, hodlal Banks strávit jej na tomto místě a odjetí teprve v noci.

Plukovník Munro přál si toužebně, aby mohl strávit několik hodin v tomto krásném, tichém a stinném lese. Všichni s ním souhlasili, jedni, poněvadž skutečně potřebovali oddechu, druzí, poněvadž se chtěli pokusit, aby konečně našli zvěř důstojnou pušky Andersona nebo Gérarda.

„Fuxe, Gúmil“ volal Hod, „teď je teprve sedm hodin! Podnikneme ještě výlet do lesa, než nastane noc! Doprovodíte nás, Mauclere?“

„Můj milý Hode,“ pravil Banks, než jsem ještě mohl odpovédít, „udělal byste lépe, kdybyste se již nevzdaloval odtud. Kdyby nastala nepohoda, našel byste stěží zpáteční cestu. Budeme-li zde ještě zítra, mohl byste . . .“

„Zítra, ó, to bude jasný den,“ odvětil kapitán Hod, „teď je doba příznivější k pokusu.“

„Vím to, Hode, nastávající noc však zdá se mi nejistou. Trváte-li na tom, vydati se ještě dnes na lov, nevzdalujte se alespoň příliš. Již za hodinu bude velice tma a pak bude obtížno, nalézt zase náš tábor.“

„Buďte bez starosti, Bankse, je teprve sedm hodin, požádám pana plukovníka pouze o dvouhodinnou dovolenou.“

„Jděte tedy, milý Hode,“ odvětil sir Eduard Munro, „dbejte však Banksova napomenutí.“

„Zajisté, pane plukovníku!“

Kapitán Hod, Fox a Gûmi, opustili, jsouce opatřeni výtečnými puškami, ležení a zmizeli pod vysokými banány po pravé straně silnice. Já byl parnem tak unaven, že jsem zůstal raději ve steamhousu.

Banks nařídil, aby oheň nevyhasl zcela pod kotlem, nýbrž byl jen zmírněn, aby stále zachován byl tlak jedné až dvou atmosfér. Inženýr chtěl být připraven pro každý případ.

Storr a Kalúth obnovili zatím zásoby paliva a vody. Malý potok, který tekl po levé straně silnice, poskytl jim vodu a blízké stromy dříví potřebné k naplnění tendru. Monsieur Parazard obstarával své obvyklé práce, a přemýšlel, odnášeje zbytky oběda, již zase na zítřejší.

Bylo ještě dosti jasno. Plukovník Munro, Banks, šikovatel Mac Neil a já hodlali jsme odpočívatí na břehu potoka. Jasná, bublající voda osvěžovala poněkud skutečně dusný vzduch. Slunce bylo dosud nad obzorem. Odlesk jeho světla zbarvil mračna, která bylo vidět mezerami mezi listnatou střechou, modrošedě. Byly to těžké, husté, takřka zhuštěné mraky, kterými vítr nepohnul, které se však zdály míti motor ve svém nitru.

Hovořili jsme skoro do osmi hodin. Časem povstal Banks, odešel až k pokraji lesa, který ohraničoval na čtvrt hodiny od našeho ležení ostře planinu, aby si mohl prohlédnouti větší prostoru nebe. Když se vrátil, vrtěl povážlivě hlavou.

Posledněkrát jsme ho doprovázeli. Pod korunami banánů se znenáhla stmívalo. Od okraje lesa přehlédl jsem na západ širou rovinu, která se prostírala až k řadě nízkých, již v mracích mizejících pahorků.

Pohled na klidné nebe byl skutečně děsný. Ani vánek nepohnul listy vysokých stromů. Nebyl to však klid ve spánek pohřížené přírody, který básníci tak často opěvali, nýbrž olověný, chorobný spánek. Zdálo se, že celá příroda úpí pod jakýmsi napětím. Nemohu nebe porovnatí s ničím lépe, než s parním prostorem kotle, když pára je příliš napiata a hrozí výbuchem.

Tento výbuch mohl tu nastati každým okamžikem.

Mraky byly, jak se to v rovinách obyčejně děje, vysoko na sebe nakupeny a měly zohýbané, velmi ostře narýsované okraje. Zdálo se, že botnají, počtem ubývají a rozsahem přibývají, zatím co spočívaly stále na tomže podkladu. Patrně splynou za krátko v jedinou

hmotu, čímž se tím více zhuští. Malé vedlejší mráčky již se ztrácely, jako by byly puzeny zvláštní přitažlivou silou v celkové páře.

Okolo půl deváté hodiny protkl klikatý blesk s velmi ostrými uhly temnou hmotu v délce dvou tisíc pěti set až tří tisíc metrů.

Pětašedesát vteřin na to zaslechli jsme hrom, který hučel po delší dobu, jako se to děje vždy při těchto, asi patnáct vteřin trvajících blescích.

„Jedenadvacet kilometrů,“ pravil Banks, který pozoroval svoje hodinky. „To jest největší vzdálenost, na kterou je hřímání ještě slyšet. Jakmile však se bouře strhne, přičene se rychle, a nesmíme ji zde očekávat. Vraťme se tedy rychle, přátelé.“

„A kapitán Hod?“ tázal se Mac Neil.

„Hřímání ho as přiměje k návratu,“ mínil Banks, „a doufám, že uposlechně jeho hlasu.“

Pět minut na to dorazili jsme zase k našemu táboru a usedli pod verandou salonu.

KAPITOLA XII.

V trojím ohni.

Indie sdílí s některými krajinami Brazílie — zejména s Rio de Janeirem — výsadu, že jest ze všech krajů země nejčastěji navštěvována bouřemi. Je-li ve střední Evropě, jako v Německu, ve Francii, Anglii slyšet as dvacet dní v roce hlas hromu, je ho slyšet na indickém poloostrově alespoň padesát dní.

Dnes, dle všeho, mohli jsme očekávat neobyčejně prudkou bouři.

Když jsme se vrátili do steam-housu, pozoroval jsem tlakoměr. Sloupec rtuťi klesl v kratičkové době o dva palce, z 29 na 27 (as 730 mm.).

Sdělil jsem to plukovníkovi.

„Jsem znepokojen nepřítomností kapitána Hoda a jeho průvodčích,“ odvětil. „Nepohoda ihned vypukne, noc se blíží a tmy stále přibývá. Lovci vzdalují se vždy dále, než slíbí, a i více, než sami zamýšlejí. Jak naleznou v této tmě zpáteční cestu?“

„Ti střeštěncil“ vpadl Bnaks. „Nedají si také říci. Kdyby byli raději zůstali doma!“

„Zajisté, Bankse, teď však již odešli, a na nás jest, učiniti vše, abychom jim usnadnili návrat.“

„Nemáme po ruce prostředku, abychom jim místo, kde se nalézáme, označili?“ obrátil jsem se k inženýrovi.

„O ano,“ odvětil Banks, „rozžehneme-li své elektrické světlo, které je mohutné a daleko viditelné. Ihned zavedeme proud.“

„Znameníť nápad to, Banksel!“

„Mám jíti hledat kapitána Hoda?“ tázal se šikovatel.

„Ne, můj starý Neile,“ odvětil plukovník Munro, „nenalezl bys ho a sám bys zabloudil.“

Banks připravil články batterie, zavedl proud, a brzy vysílaly oči ocelového obra jako dva elektrické majáky světelné paprsky do tmy pod banány.

V této neobyčejně tmavé noci muselo světlo zářiti daleko a posloužiti našim lovcům za vůdčí hvězdu.

Náhle přihnala se bouře s děsnou prudkostí. Protrhla vrcholky stromů, ohýbala mladé banány k zemi a hvízdala jimi jako pišťalami varhan.

Vše bylo dílem okamžiku.

Krupobití uschlých větví a dešť urvaného listí pokryly silnici. Střechy steam-housu stenaly žalostně neustálými nárazy uraganu, jež provázelo nepřetržité dunění.

Museli jsme uprchnouti do salonu a hned veškerá okna těsně uzavřiti.

„Toť jakýsi druh tofanu,“ mínil Banks.

Tímto jménem naznačují Indové prudké a náhlé bouře, které pustoší zejména hornaté kraje a kterých se i v nížinách děsí.

„Storre,“ volal Banks na strojníka, „zavřel jsi dolní okna věže?“

„Zajisté, pane Bankse,“ pravil strojník. „S této strany nemusíme se ničeho obávat.“

„Kde je Kâluth?“

„Rovná zrovna poslední palivo v tendru.“

„Zítřa potřebujeme dříví jen sesbírat,“ mínil inženýr. „Vítř nám je pokácí a ušetří nám namáhání. Dbej jen, abychom udrželi potřebné napětí, Storre, a zůstaň ukryt pod střechem.“

„Stane se.“

„Jsou nádržky naplněny, Kaluthe?“

„Ano, pane Bankse,“ odvětil topič. „Zásoba vody jest úplná.“

„Dobře tedy, pojed dovnitř.“

Teď zasvitly blesky častěji, a z mračen bylo slyšeti neustále temné hučení hromu. Tofan neochladil vzduchu. Byl to suchý vítr se žhavým dechem, jakoby vycházel z ústí vysoké pece.

Sir Eduard Munro, Banks, Mac Neil a já opustili jsme salon, abychom se odebrali do verandy. Vysoké větve banánů odrážely se jako jemné, černé hroty od ohnivého pozadí obzoru. Po každém blesku ozval se v několika vteřinách hrom, jehož ozvěna ani neutichla, poněvadž do ní vpadla vždy nová hromová rána. Tak hučel neustále hluboký bas, do něhož mísily se ony suché výbuchy, které Lucretius tak případně přirovnal k ostrému zvuku roztrženého papíru.

„Proč jen se nevracejí před bouřkou?“ počal plukovník Munro.

„Snad,“ mínil šikovatel, „nalezl kapitán Hod se svými průvodčími úkryt v lese, v dutině stromu nebo pod nějakým skaliskem a vrátí se teprve zítra. My budeme stále na místě!“

Banks potřásl hlavou, patrně nesdílel náhledu Mac Neilova.

Teď — bylo as devět hodin — spustil se dešť strašlivým přívalem. Byl smíšen s velkými kroupami, které nás kamenovaly a tloukly na zvučící střechu steam-housu.

Znělo to jako strašlivé víření na buben. Neslyšeli jsme jeden druhého, i když nehmělo nepřetržitě. Banánové listy, otlučené kroupami, poletovaly kolem.

Banks, jehož v tomto ohlušujícím lomozu nebylo slyšet, ukázal nám rukou na kroupy, které bušily na boky ocelového obra.

Neuvěřitelné! Vše zářilo při dotyku s těmi tvrdými kusy ledu. Zdálo se opravdu, že z mraků kanou kapky tekutého kovu, které se rozstříkují při dotyku s ocelovým obrem. Tento zjev byl důkazem nesmírného napětí atmosferické elektřiny, která neustále se vybíjela, tak že celé nebe zdálo se v plamenech.

Banks pokynul nám, abychom se opět odebrali do salonu, a zavřel dveře vedoucí na verandu. Zajisté nebylo radno vystavit se venku těmto elektrickým výbojům.

Uvnitř domu byli jsme skoro ve tmě, tak že osvětlení okolí bylo tím jasnější. Jak jsme užasli, když jsme spatřili, že i naše sliny světélkovaly! Byli jsme tedy také my proniknuti elektrickým fluidem.

„Chrlili jsme oheň,“ toť výraz, kterým pojmenován byl tento zřídka pozorovaný, dosti strašlivý zjev. I nejchladnější srdce muselo bít rychleji při těchto neustálých blescích, při tom ohni venku, při nepřetržitém burácení hromu.

„A onil“ pravil plukovník Munro s politováním.

„Ano, kde asi jsou?“ odvětil Banks.

Naše postavení bylo děsné. Nemohli jsme podniknouti ničeho, abychom přispěli ku pomoci ohroženému kapitánu Hodovi a jeho průvodcím.

Úkryt mohli naléztí jen pod stromy samými a víme, s jakým nebezpečím je to při prudké bouře spojeno. Nebylo možno, aby se vzdálili v tomto hustém lese, nejméně pět až šest metrů od kolmice probíhající nejkrajnějšími konci nejdelsších větví, jak se to doporučuje lidem překvapeným bouří v sousedství stromů.

Vše to tanulo mi na mysl, když jsem zaslechl hromovou ránu, ještě sušší než předcházející, která splynula skoro v jedno s bleskem.

Zároveň bylo cítit ostrý zápach — pronikavý to zápach sirnatých par — a v dešťové vodě byla by se dala zajisté dokázati přítomnost značného množství této kyseliny.

„Blesk udeřil . . .“ mínil Mac Neil.

„Starre, Hâluthe, Parazardel!“ zvolal Banks.

Všichni tři vstoupili do salónu. Na štěstí nebyl žádný z nich zastižen.

Inženýr vyrazil dveře verandy a vstoupil na balkon.

„Tam . . . pohleďte tam! . . .“ pravil.

Deset kroků od nás, po levé straně silnice, byl bleskem zasažen velký banán. Při neustále se stíhajících blescích bylo jasno jako ve dne. Nesmírný kmen, jež jeho kořeny již udržeti nemohly, ležel napříč mezi druhými stromy. Kůra byla z něho po celé délce sloupnuta, a velký kus její svíjel se volně ve vzduchu, jako nesmírný had, plazící se po pni. Sloupnutí kůry událo se dle všeho zdola nahoru vlivem blesku vytrysknuvšího ze země s ohromnou prudkostí.

„Nechybělo mnoho a náš steam-house byl by býval zastižen!“ pravil inženýr. „Zůstaňme však přece zde, kde jsme lépe chráněni než pod stromy!“

Náhle zaslechl jsme hlasitý výkřik. Vycházel snad od našich se vracejících druhů?

„Byl to Parazardův hlas,“ pravil Storr.

A skutečně volal nás kuchař, který stál pod zadní verandou. Běželi jsme rychle k němu.

Sotva sto kroků od nás, po pravé straně, hořel banánový les. Nejvyšší vrcholky stromů mizely již pod vyšlehujícími plameny. Oheň šířil se neobyčejně rychle a blížil se steam-housu.

Nastalo vážné nebezpečí. Dlouhé sucho a vysoká teplota tří měsíců této roční doby vysušily stromy, křoviny a trávu. Oheň našel hojnou potravu v tomto velice hořlavém materiálu. Celý les byl v nebezpečí, že bude stráven ohněm.



. . . třesla nová hřmová rána . . . (Str. 121.)

Bylo vidět, že ohně přibývá na rozsahu a že se šíří na všechny strany. Dosáhne-li náš áb r, budou oba naše vozy v krátkce zničeny, neboť jejich slabé stěny nemohly vzdorovati jako ocelový kryt ohnivzdorné pokladny. Mlčeli jsme proti tomuto hrozícímu nebezpečí. Plukovník Munro skřížil ruce.

„Bankse,“ počal klidně, „je tvojí starostí, abys nás vyvedl z tohoto postavení.“

„Zajisté, Munro“, odvětil inženýr, „a poněvadž nemůžeme požár potlačit, budeme nuceni uprchnout.“

„Pěšky?“ zvolal jsem uleknutě.

„O ne, s celým vlakem.“

„A co se stane s kapitánem Hodem a jeho průvodčími?“

„Nemůžeme učinit pro ně nic. Nevrátí-li se, než odjedeme, nemohu si pomoci.“

„Nesmíme je však opustit!“ prohlásil plukovník.

„Až bude náš vlak v bezpečí, Munro,“ odvětil mu Banks, „až ho plameny nebudou moci dostihnouti, vrátíme se a prohledáme celý les, až je najdeme.“

„Čiň co ti libo, Bankse,“ pravil plukovník Munro, který se musil podrobit náhledu inženýrovi, jedinému, který byl na místě.

„Storrel!“ zvolal Banks, „odebeř se ke stroji, a ty, Káluthe, ke kotlu a rozdmychej oheň! — Jaký máme tlak?“

„Dvě atmosféry!“ odvětil strojník.

„Za deset minut musíme míti čtyři. Nuže, lidé, rychle k dílu!“

Strojník a topič nědali se nutiti. Brzy vířily z chobotu slona temné mraky kouře, které se mísily s proudy deště, o který se obr nestaral. Bleskům, které halily nebe v oheň, odpovídal deštěm jisker.

Proud páry proletěl komínem a tento umělý průvan urychlil žár dřeva, které Káluth naházal na rošt. Sir Eduard Munro, Banks a já zůstali jsme na zadní verandě a pozorovali jsme postup požáru v lese; velké stromy kácely se v ohni a větve praskaly jako rány z revolverů, líány svíjely se od pně ku pni, a oheň se šířil dál a dále. Za pět minut pokročil požár o padesát metrů, a bouři zmítané plameny šlehaly do takové výše, že blesky jimi šlehaly všemi směry.

„Za pět minut musíme odtud,“ prohlásil Banks, „sice chytí všě!“

„Požár šířil se s děsnou rychlostí!“ dodal jsem.

„Pojedeme ještě rychleji!“

„Jen kdyby zde byl Hod a jeho průvodčí!“ nařikal sir Eduard Munro.

„Budeme pískat, ano, ano, pískat!“ zvolal Banks, „snad to uslyšil“

Spěchal do věžičky a brzy ozývalo se vzduchem ostré pískání, které lišilo se od hlučícího hromu tak nápadně, že to musilo být daleko slyšet.

Naše postavení lze si snadněji domyslet, než popsat.

Na jedné straně nutnost, prchnouti co nejrychleji, na druhé povinnost, čekat na opozdilce.

Banks vrátil se na zadní verandu. Požár byl již jen padesát stop vzdálen od steam-house. Kolkolem šířil se nesnesitelný žár a žhavý vzduch nebylo lze již dýchat. Již padaly kusy hořících dřev na náš vlak. Na štěstí chránil ho déšť dosud trvajících, proti vlastnímu ohni ho však chránit rozhodně nemohl. Parní píšťala se posud ozývala, však ani Hod, ani Fox, ani Gúmi se neukazovali.

V tom přistoupil strojník k Banksovi.

„Tlak dosáhl žádané výše,“ pravil.

„Ku předu tedy, Storre,“ odvětil tento, „ne však příliš rychle! Dbej jen, abychom zůstali mimo dosah požáru.“

„Počkej ještě, Banksi,“ pravil plukovník Munro, nemoha se odhodlati k opuštění tábora.

„Ještě tři minuty, Munro,“ odvětil Banks chladně, „však ani vteřinu déle. Za tři minuty může již vzplanouti zadní část vozů!“

Dvě minuty uplynuly. Na verandě nebylo lze déle vydržet. Nemohli jsme ruku přiložit na rozpálený plech, který se počal bortit. Bylo by bývalo šílenstvím, čekat ještě déle.

„Ku předu, Storre!“ velel Banks.

„Ach, zdel . . .“ zvolal šikovatel.

„Jsou to oni!“

Kapitán Hod a Fox objevili se po pravé straně silnice. Na svých pažích nesli bezduché tělo Gúmiho a dorazili právě k výstupku druhého vozu.

„Mrtev?“ tázal se Banks.

„Ne, ale zasažen bleskem, který mu rozdrtil pušku v ruce,“ prohlásil kapitán, „a ochromen na pravé noze.“

„Bohudíky!“ vzdechl plukovník Munro.

„Mé díky, Bankse,“ dodal kapitán, „bez vašeho znamení píšťalou stěží byli bychom našli ležení!“

„Jen rychle odtud,“ naléhal Banks, „ku předu!“

Hod a Fox skočili do vozu a uložili Gúmiho, který byl bez sebe, do jeho pokojíku.

„Jaký tlak máme?“ tázal se inženýr strojníka.

„Skoro pět atmosfér,“ zněla odpověď.

„Ku předu tedy!“ opakoval Banks.

Teď bylo půl jedenácté. Banks a Storr usedli ve věžičce. Otevřeli regulátor, pára vrazila do válců, ozvalo se první zasupění a vlak pohnul se zvolna uprostřed trojnásobného osvětlení, požárem banánů, elektrických světél slona a šlehajících blesků.

Kapitán Hod vyprávěl nám stručně příhody na výletu, při němž lovci nenalezli ani stopu zvěře. S nastávající bouří setmělo se rychleji, než očekávali. Byli překvapeni prvním zahřměním ve vzdálenosti tří mil od ležení. Chtěli se ovšem ihned vrátit, avšak vzdor vši opatrnosti zabloudil mezi velkými skupinami banánů, které jsou si úplně podobny, poněvadž jim žádná pěšina neudávala směr.

Zatím vypukla nepohoda s děsnou prudkostí. Elektrické světlo nemohlo proniknouti až tam, kde se nalézali, tak že se zajisté neubírali přímo k steam-housu. Dešť, smísený s kroupami, padal v proudech. Nikde nenalezli ochrany než pod listnatou střechou, která brzy povolila.

Náhle třeskla hromová rána zároveň s oslňujícím bleskem. Vedle kapitána klesl Gúmi k nohoun Foxe. Z pušky držel pouze ještě pažbu v ruce. Hlaveň, zámek, oblouk spouště, zkrátka vše, co bylo z kovu, roztříštil elektrický výboj.

Jeho soudruzi mysleli, že jest mrtev, na štěstí tomu nebylo tak; ač nebyl zasažen elektrickým fluidem, přece byl ochromen na levou nohu, tak že nemohl udělat ani krok. Museli ho tedy nésti. Marně prosil, aby ho tu zatím nechali a teprve později pro něho přišli. Jeho průvodci nepovolili; jeden ho vzal za ramena, druhý za nohy a tak se ubírali na slepo temným lesem dále.

Plné dvě hodiny bloudili Hód a Fox takto, zastavovali se a kráčeli potom dále, nemajíce nijaké jistoty, ubírají-li se k svému ležení.

Konečně zaslechli uprostřed zuření živlů a skučení bouře ostrý hlas parní píšťaly, který byl zřetelnější, než to mohly býti výstřely z pušky. Poznali hlas ocelového obra.

Čtvrt hodiny na to dorazili k místu, které jsme právě clitěli opustit. Byl také nejvyšší čas!

Požár pokračoval rychleji, zatím co náš vlak ujížděl po široké a rovné silnici. Nebezpečí ještě vzrůstalo, když vítr přeskočil, jak se to často stává při podobných bouřích. Vál nyní místo se strany od předu a oživoval oheň jako ventilátor, který žene kyslík do topeniště. Lesní požár rychle se šířil. Hořící větve a doutnající kusy dřev vířily v mraku žhavého popele, který se zvedal ze země, jako by sopka chlrlila své žhavé hmoty k nebesům. Nemohu porovnat

tento požár s ničím lépe, než s proudem lávy, který se valí krajem a ničí vše na své cestě.

Banks to dobře pozoroval. I kdyby to byl neviděl, cítil žhavý proud vzduchu, který vál kolem nás.

Zrychlili jsme tudíž jízdu, ač to bylo nebezpečné na neznámých cestách. Deštěm zaplavená silnice byla tak vymletá, že stroj npracoval tak, jak si to inženýr přál.

Okolo půl dvanácté třeskla nová hromová rána s děsným bleskem.

Mimovolně jsme vykřikli. Myslili jsme, že Banks a Storr byli zabiti ve věži, z kteréž řídili jízdu.

Tímto neštěstím zůstali jsme však ušetřeni. Elektrický výboj zasáhl pouze špičku dlouhého ucha našeho slona. Stroj na štěstí neutrpěl polhromy a ocelový obr odpovídal na zuření nepohody pouze zrychleným hukotem a šumem.

„Hurál!“ zvolal kapitán Hod. „Hurál! Slon z masa a kostí byl by sklesnul na místě. Ty, ty, vzdoruješ bleskům, tebe nezadrží nic. Hurá, ocelový obre, hurál!“

Po celou půl hodinu držel se náš vlak v přiměřené vzdálenosti. Banks, obávaje se, že by mohl narazit na překážku, nechtěl jeti rychleji, než bylo třeba, aby byl kryt před ohněm.

Z verandy, kde jsme, plukovník Munro, Hod a já usedli, viděli jsme před sebou uláněti mohutné stíny, které letěly v před ve světle požáru a blesků. Byli to konečně dravci!

Z opatrnosti uchopil Hod svoji pušku, poněvadž bylo možné, že vyděšené šelmy vrhnou se na vlak, aby se v něm ukryly.

Nesmírný tigr se skutečně o to pokusil; ale když se mocně vymrštil, uchopily ho výhonky banánu za krk. Hlavní kmen, který se ohýbal pod nárazem bouře, napjal se jako dva dlouhé provazy, které zvíře uškrtily.

„Chudáku!“ pravil Fox lítostně.

„Tato zvířata,“ pokračoval kapitán Hod rozhorleně, „jsou stvořena k tomu, aby je usmrtila poctivá koule z pušky. Ano, ty ubožáku!“

Věru, kapitán Hod měl smůlu! Když hledal tigry, nenalezl jich, a když je viděl, ubíhali větrem o závod; že nemohl po nich stře-liti, nebo se škrtili jako myš v drátech pastí!

O jedné hodině noční zdvojnásobilo se nebezpečí beztoho již dosti značné.

Následkem nastalého větru, který vál se všech stran, rozšířil se požár již i před námi, tak že jsme byli úplně obklopeni.

Bouře se zatím zmírnila, jak se to stává vždy, rozpoutá-li se

podobná nepohoda nad širým lesem, kde stromy přitahují elektřinu a znenáhla ji úplně vyčerpají. Ačkoli však blesky šlehalo méně často, hrom ozýval se jen v přestávkách, a i déšť padal jen méně, přece víchř vál dosud se stejnou prudkostí.

Teď musili jsme jízdu co nejvíce urychlit, třeba že jsme se tím vydávali v nebezpečí vraziti na překážku nebo spadnouti do propasti.

Banks to také učinil s obdivuhodnou chladností, upíraje oči na okna věžičky a nespouštěje ruky s regulátoru.

Naše cesta vedla mezi dvěma ohnivými stěnami. Nezbývala jiná volba, museli jsme jimi projet.

Banks vniknul mezi ně rychlostí šesti až sedmi mil za hodinu.

Domníval jsem se již, že jsme ztraceni, když jsme museli projet velmi těsnou prostorou mezi plameny v délce více než padesáti metrů. Kola vlaku skřípěla na žhavých uhlech, které pokrývaly silnici, a žhavá atmosféra nás obklopila kolkolem! . .

Projeli jsme šťastně!

Konečně, o druhé hodině ráno, objevil se lem lesa v záři řídkých blesků. Za námi prostíralo se nekonečné plamenné moře. Oheň zajisté neuhasne dříve, dokud nestráví poslední banán.

Za svítání náš vlak zastavil; bouře úplně přestala, a my chystali se k odpočinku. Náš slon, kterého jsme bedlivě prohlédli, měl na pokraji boltce pravého ucha několik děr, jejichž kraje byly ohnuty do vnitř.

Takový blesk byl by zajisté usmrtil každé jiné zvíře než slona z ocele a požár pak byl by v krátku zničil celý vlak.

O šesté hodině jeli jsme po krátkém odpočinku dále, a k polednímu dorazili jsme k Revalu.

KAPITOLA XIII.

Lovecké příběhy kapitána Hoda.

Polovici dne 5. června a následující noc strávili jsme klidně. Potřebovali jsme nutně odpočinku po tolikerém namáhání a přestálém nebezpečí.

Království Audské neprostíralo již své bohaté nížiny před námi. Steam-house ujížděl nyní také úrodnými ještě, avšak tak zvanými

„mullahy“, t. j. hlubokými úvozy, rozbrázděným územím Rohilkandu. Bareilly jest hlavním městem tohoto ohromného čtverce, jehož strany měří stopadesát pět mil, který jest svažován hojnými přítoky Kogry a zarostlý četnými skupinami nádherných mandlovníků, mezi kterými prostírají se jednotlivé bařiny, mizející stále před pokračující kulturou.

Zde nalézalo se po dobytí Delh středisko vzpoury, k jejímuž potlačení vytrhl sir John Campbell; oddělení brigádníka Walpola z počátku nemohlo docílit zde úspěchu; a zde také zahynul přítel sira Eduarda Munroa, plukovník 93. pluku skotského, který se vyznamenal zejména při útoku na Luknov.

Žádné jiné území nemohlo býti příznivější naší jízdě, která byla velice usnadněna krásnými, dobře urovnanými silnicemi, vodními toky, které se daly snadno překročiti. Bylo nám již jen uraziti několik set kilometrů, abychom spatřili první pahorky, které spojují vrchy Nepalské s nížinou.

Nesměli jsme ovšem zapomenouti na nastávající deštivé počasí.

V prvních měsících roku vanoucí severovýchodní monsun přeskočil. Deštivé počasí jest na pobřeží nepříjemnější než uprostřed poloostrova a nastává zde také poněkud později, než ve středních částech Indie. Mimo to mění se zde jejich směr vysokými skalními stěnami, v nichž tvoří se jakési vzdušní víry. Tak mění se směr monsunu u Malabarského pobřeží již počátkem května, uprostřed středních a severních provincií teprve několik neděl později, tedy v červnu.

Psalí jsme teď červen, a svou další jízdu budeme konati za změných, avšak předvídaných poměrů.

Našemu statečnému Gúmimu, kterého blesk tak zákeřnicky odzbrojil, vedlo se následujícího dne lépe. Ochrunutí levé nohy pominulo a nezbylo mu z něho nic jiného než hněv na oheň nebes.

Během 6. a 7. června přálo Hodovi s pomocí Phanna a Blacka lovecké štěstí. Zastřelil několik antilop, které zde nazývají „nilgan“. Jsou to modří býci Indů, kteří by spíše zasloužili jména jelenů, neboť se jim podobají mnohem více než příbuzným boha Apisa. Také by se měli jmenovati spíše perlošedými jeleny, neboť jejich barva upomíná spíše na zamračené než na azurové nebe. Tvrdí se však, že některé z těchto skvostných zvířat se špičatými, rovnými rohy a dlouhou, poněkud ohnutou hlavou mají skutečně modrou srst — barva to, kterou příroda zvířatům neudělila, ani ne modrým liškám, jejichž srst jest vlastně černá.

Ovšem nebyli to dosud dravci, o kterých kapitán Hod horoval. Však i nilgan jest dosti nebezpečný, vrhne-li se, byv lehce poraněn, na střelce; první koule kapitánova a druhá Foxova přerušila však ihned útěk obou krásných zvířat. Zastřelili je takřka v letu, Fox však nevážil si jich více, než zvěře pernaté.

Monsieur Parazard za to byl jiného náhledu a pečené kýty, které nám téhož dne předložil u tabule získaly nás k témuž mínění.

Za svítání dne 8. května opustili jsme svůj tábor zřízený neda-leko malé vesničky Rohilkandu, které jsme dostihli po jízdě čtyřiceti kilometrů z Revahu. Náš vlak pohyboval se tudíž na silnicích deštěm rozmoklých jen velmi pomalu, mimo to vystoupily potoky ze svých břehů, a častokráte zdrželo nás zaplavené místo po několik hodin. Přes to neopozdili jsme se ani o den, takže dorazíme do konce června do hor, kde jsme se hodlali zdržeti po několik letních měsíců jako v sanatoriu. Nemuseli jsme se proto znepokojovati.

Onoho 8. července dal si kapitán Hod ujíti zajímavý výstřel z pušky.

Podél naší cesty prostíraly se bařiny porostlé bambusem, jak to často bývá na blízkou vesnic, které jsou vystavěny jako v květinovém košíku. Nebyly to ony bařiny ve smyslu Indů, ohraničující neúrodné roviny, nad kterými ční šedivé křoviny. Nalézali jsme se dosud v kultivované zemi a úrodném kraji, pokrytém většinou bařinatými poli rýžovými.

Náš ocelový obr, řízený rukou Storrovou, ubíhal klidně a vyrážel ze sebe kotouče páry, které mizely pod bambusy rostoucími podél silnice.

Náhle vyskočilo z nich jakési zvíře s překvapující rychlostí a vrhlo se slonu na krk.

„Číta, Číta!“ zvolal strojník.

Kapitán Hod spěchal ihned na přední balkon a uchopil pušku, kterou měl stále po ruce.

„Číta!“ zvolal nyní také.

„Střelte ji přecel!“ naléhal jsem.

„Vždyť mám dosti času!“ odvětil kapitán, spokojuje se tím, že namířil na zvíře.

Číta jest zvláštní druh indických levhardů, není tak velká jako tigr, ale její mrštnost a síla jsou stejně strašlivé.

Plukovník Munro, Banks a já stáli jsme na verandě a čekali na výstřel kapitánův.

Levhard patrně se zmýlil v našem slonu; tam, kde doufal nalézt živé maso, do něhož by mohl zatíti své zuby a drápy, našel



Zvíře skočilo na zem a zmizelo v džungli . . (Str. 126.)

kůži z ocele, která vzdorovala jeho útokům. Jsa rozzuřen tímto zklamáním, přidržel se uší našeho falešného zvířete a chtěl dle všeho již s něho seskočiti, když nás spatřil.

Kapitán Hod dosud na něho mířil jako střelec, který je si jist svojí rány a který v pravý okamžik dovede trefiti kořist na pravém místě.

Čita vztyčila se řvouc, věřila nejspíše nebezpečí, nechtěla však prchnouti. Nejspíše číhala na příhodný okamžik, aby se vrhla na verandu.

Vylezla skutečně na slonovu hlavu, obemkla nohama jeho rypák za komín sloužící a vyšplhala se po něm až ku vrcholu, z něhož vystupoval dým.

„Střelte přece, Hodel“ napomínal jsem ho znovu.

„Vždyť mám ještě dost času!“ odvětil kapitán.

Pak obrátil se ke mně, nespouštěje však levharda s očí.

„Vy jste dosud nikdy nezastřelil číty, Mauclere?“ tázal se.

„Nikdy.“

„Chcete ji skolit?“

„Kapitáne,“ odvětil jsem, „nechci vás oloupit o tento skvostný výstřel...“

„Eh,“ vyhrknul Hod, „to není rána pro střelce! Vezměte si pušku. Zaměřte šelmě na plece. Chybíte-li se, střelím ji v letu!“

„Budiž!“

Fox, který zatím přistoupil, podal mi dvojku, již držel v ruce. Uchopil jsem ji, natáhl kohoutek, zaměřil na plece levharda a vystřelil.

Zvíře, trefené sice, patrně však pouze lehce raněné, vymrštilo se mocným skokem přes věžičku strojníkovu a spadlo na první střežňu steam-housu.

Ač byl kapitán Hod znamenitý střelec, přece nyní po dravci vystřeliti nemohl.

„Sem, Foxe, pojd!“ zvolal.

Oba opustili verandu a vstoupili do věžičky.

Levhard uchýlil se na střežňu druhého domu, překročiv snadno spojující můstek.

Když kapitán zrovna chtěl střeliti, skočilo zvíře na zem, zvedlo se hrdě a zmizelo v džungli.

„Zastav! Zastav!“ zvolal Banks hlasitě na strojníka, který uzavřel páru a vzdušní brzdou ihned zarazil kola.

Kapitán a Fox seskočili na silnici a spěchali do houštiny, aby čítu dohonili.

Uplynulo několik minut. Naslouchali jsme s jakousi netrpělivostí. Marně. Žádná rána nezahřměla. Oba lovci vrátili se s prázdnou.

„Zmizel! Uprchl!“ hlásil kapitán Hod. „A ani kapky krve nelze v trávě nalézt!“

„Je to moje chyba,“ pravil jsem kapitánu. „Měl jste místo mne střeliti číu vy: byl byste se jí nechybill!“

„Možná, vy však jste ji trefil také,“ mínil Hod, „vím to, nejspíše však ne na pravém místě!“

„Nebyl to tedy ani můj osmatřicátý, ani váš čtyřicátý, pane kapitáne!“ pravil Fox mrzutě.

„Eh co,“ odvětil Hod se strojenou lhostejností, „číta není tigr! Jinak bych se byl, pane Mauclere, sotva odhodlal, přepustiti vám ránu.“

„K tabuli, pánové,“ vpadl plukovník Munro. „Snídaně nás očekává a potěší vás . . .“

„Tím spíše,“ dodal Mac Neil, „poněvadž pouze Fox je vinen vším neštěstím.“

„Já?“ odvětil sluha, kterého toto obvinění velice překvapilo.

„Zajisté, Foxe,“ pokračoval šikovatel, „vždyť puška, kterou jsi dal panu Mauclerovi, byla nabita pouze malými broky!“

Neil ukázal při tom druhou patronu, kterou vyňal z pušky mnou užité. Byly v ní skutečně pouze drobné broky.

„Foxel“ počal kapitán.

„Pane kapitáne!“

„Dva dny domácí vězení!“

„Ano, pane kapitáne!“

Fox odebral se do svého pokojíku, jsa odhodlán, po osmačtyřicet hodin se neukázati. Styděl se za svoji chybu a chtěl skryti svoji hanbu.

Následujícího dne, 9. června, prohledávali jsme, Hod, Gúmi a já rovinu podél silnice. Celé dopoledne poprchávalo, k polednímu se však nebe vyjasnilo, a mohli jsme doufati, že příznivější počasí vytrvá po několik hodin. Hod tentokráte nemínil lovití dravce, nýbrž jedlou zvěřinu. Hodlali jsme v zájmu kuchyně ve společnosti Blacka a Phanna klidně putovati podél rýžových polí. Monsieur Parazard ohlásil kapitánovi, že zásobárna jest prázdná, a že očekává od jeho důstojnosti, že jeho důstojnost „učiní potřebné kroky“, aby ji opět naplnil.

Kapitán Hod povolil, i vydali jsme se s obyčejnými brokovnicemi na hon. Po dvě hodiny nedocílili jsme jiného úspěchu, než že

jsme vyplašili několik koroptví a zajíců, vždy však v takové vzdálenosti, že nebylo ani pomýšlení střílení po nich.

Kapitán Hod ztratil brzy dobrý rozmar. Nemohl ovšem doufat, že v této rozsáhlé rovině bez bařin a křovin, za to s mnohými osadami a dvory, setká se s dravcem, který by mu byl poskytnul náhradu za včerejšího upláchlého levharda. Byl pouze dodavatelem a přemýšlel o přivítání se strany monsieurera Parazarda, vrátí-li se s prázdnou torbou.

My jsme tím ostatně nebyli vinní. Ve čtyři hodiny ještě jsme neměli příležitost vystřeliti. Vál suchý vítr a veškerá zvěř, jak jsem již řekl, prchala, než jsme se k ní dostali na dostřel.

„Milý příteli,“ oslovil mne v tom kapitán Hod, „tak to rozhodně dále nejde! Slíbil jsem vám, když jsme opouštěli Kalkutu, nejkrásnější hony a nyní brání mi nezměrné neštěstí, věčná smůla, abych splnil svůj slib.“

„Ale, milý kapitáne,“ odvětil jsem, „jen nezoufejte před časem. Lituji-li této nehody, lituji jí spíše k vůli vám než k vůli sobě! . . . Vždyť si to nahradíme v horách Nepalu!“

„Ano, tam,“ souhlasil kapitán Hod, „na prvních výběžcích Himalaje je tomu jinak. Poslyšte, Mauclere, vsadil bych se, že náš celý vlak, hučení páry a zejména ohromný slon plaší dravce, snad více ještě než železnice, a tomu bude stále tak, dokud bude v pohybu. Až zůstaneme stát na místě, doufám, že se to změní. Věru, onen levhard byl blázen! Byl zajisté blížek smrti hladem, že se vrhnul na našeho ocelového obra, a zasloužil věru, aby byl pozdraven pěknou kulí. Prokletý Fox! Nezapomenu mu nikdy, co vyvedl! — Kolik je teď hodin?“

„Hnedle pět.“

„Již pět a my dosud nevystřelili ani patronu!“

„Před sedmou nás doma neočekávají. Snad se nám poštěstí do té doby . . .“

„Ne, štěstí je jednou proti nám,“ odvětil kapitán Hod, „a věřte mi, štěstí je polovičním úspěchem.“

„Vytrvalost však neméně,“ odvětil jsem. „Umiňme si, že se nevrátíme s prázdnými rukama. Je vám to vhod, kapitáne?“

„Jé-li mi to vhod!“ pravil Hod. „Smrt všemu, co se ukáže!“

„Souhlasím!“

„Mauclere, přinesu raději polní myš nebo veverka, než bych šel s prázdnou domů!“

Kapitán Hod, Gúmi a já byli jsme v náladě, v níž nám každá kořist byla vítanou. Pokračovali jsme tedy v lovu se zápalem hod-

ným lepšího osudu; však i nejnevinější ptáci poznali asi náš úmysl, neobjeviloť se ani píрко.

Tak prodírali jsme se rýžovými poli, brzy po jedné, brzy po druhé straně silnice a vraceli se opět, abychom se nevzdálili příliš od tábora.

Marné namáhání! Ještě v půl sedmé měli jsme veškeré patrony. Byli bychom docílili téhož, kdybychom se byli vydali s hůlkou v ruce na procházku.

Pohlédl jsem na kapitána. Kráčel se zařatými zuby. Dlouhá a hluboká vráska mezi jeho obočím prozrazovala jeho němý vztek. Bručel cosi a proklínal veškerou srstnatou i pernatou zvěř, z níž dosud neukázal se ani jediný exemplář. Dle všeho by byl vypálil pušku na všecko, na skálu nebo strom — známý to zvyk myslivecký, aby si schladili vztek. Puška pálila ho v ruku, bylo to zřejmě znáti. Jednou hodil si ji přes ruku, pak nesl ji za řemen, nebo si ji přehodil přes záda, patrně zcela proti své vůli.

Gûmi hleděl naň s úžasem.

„Kapitán počne ještě zuřit, půjde-li to tak dále,“ pravil, vrtě hlavou.

„Věřu, obětoval bych rád třicet šilinků tomu, kdo by mu opatřil alespoň prostého holuba. To by ho upokojilo!“

Avšak ani za třicet šilinků, ani za dvoj- nebo trojnásobnou cenu nedala se zde sehnati ani ta nejlacinější zvěř. Kraj byl kolkolem opuštěný a nespatriili jsme ani vesnice ani dvoru.

Věřu, kdyby to bylo bývalo možné, byl bych vyslal Gûmiho, aby koupil za každou cenu kus drůbeže, třeba oškubanou slepici, kterou bych co oběť nabídnul našemu rozmrzelému kapitánovi.

Noc znenáhla nastávala. Za hodinu již nebude dosti jasno, abychom pokračovali ve svém bezúčelném výletu. Ačkoliv jsme si umínili, že se nevrátíme s prázdnou, zdálo se přece, že nám nic jiného nezbývá, nechceme-li strávití noc venku. Nehledě však ani k tomu, že hrozil déšť, bylo by naše omeškání znepokojilo plukovníka Munroa a Banksa, a to se nesmělo státi.

S očima široce rozevřenýma zíral kapitán Hod na pravo i na levo s rychlostí ptáka a kráčel stále ku předu, směrem však, který ho nevedl k steam-housu.

Pospíchal jsem, abych ho dohonal a donutil, aby se vzdal marných pokusů, když zaslechl jsem na pravo silný šum křídel. Pohlédl jsem vzhůru.

Bělavá hmota vzlétala zvolna z křoví.

Aniž jsem poskytl kapitánu Hodovi času, aby se ohledl, zaměřil jsem a hned zahřměly oba výstřely z pušky.

Neznámý mně pták padal zvolna na okraj rýžového pole.

Phann vyskočil a přinesl kořist kapitánovi.

„Konečně!“ zvolal Hod, „nebude-li monsieur Parazad nyní spokojen, může skočit hlavou napřed do svého hrnce.“

„Je to však jedlý pták, kterého jsem střílel?“

„Ovšem že . . . zejména, nemáme-li jiného!“ mínil kapitán.

„Na štěstí vás nikdo neviděl, pane Mauclerel!“ prohodil Gúmi.

„Na štěstí? . . . Co pak jsem vyvedl?“

„Aj, usmrtil jste páva, to je zakázáno, poněvadž páv je v celé Indii posvátným ptákem!“

„Vezmi das všechny posvátné ptáky i ty, kteří je za ně vyhlašují!“ zvolal kapitán Hod. „Tenhle zde je jednou zastřelen a bude sněden, pro mne třeba s patřičnou úctou, sněden ale bude přeci!“

A vskutku, páva ctí v celé Indii již od dob Alexandra Velkého. Indové pokládají ho za odznak bohyně Saravasti, ochránkyně narození a manželství. Na usmrcení tohoto ptáka jest učen těžký, i anglickými zákony uznány trest.

Tento exemplář z rodu slepic, který kapitána tak potěšil, byl se svými zelenými, kovově lesklými křídly opravdu krásný. Velký ohon vypadal jako vějíř z nejjemnějšího hedvábí.

„Teď ku předu,“ naléhal kapitán. „Zítرا předloží nám monsieur Parazad pečeného páva, nechť si všichni bramíni celé Indie říkají cokoliv. Nechť si páv není nic jiného, než lepší slepice, přece nám jeho uměle složené peří poskytne pěknou okrasu na tabuli.“

„Jste teď spokojen, kapitáne?“

„S vámi, milý příteli, zajisté, se sebou bohužel ne. Smůla mne dosud neopustila, musím tudíž čekat. Ku předu tedy!“

Ubírali jsme se k táboru, od něhož jsme byli asi tři míle vzdáleni. Kapitán Hod a já kráčeli jsme vedle sebe po cestě, která se vinula klikatě džunglemi hustě porostlými bambusem. Gúmi, který nesl loveckou kořist, šel několik kroků za námi. Slunce dosud nezapadlo, bylo však zakryto hustými mraky, tak že jsme v pološeru jen s obtíží poznali cestu.

Náhle ozval se z houštiny vedle nás hrozný řev, který mi připadal tak děsný, že jsem se mimovolně zastavil.

Kapitán Hod mne uchopil za ruku.

„Tigr!“ pravil.

Na to zaklel.

„U všech hromů Indií!“ zvolal, „teď máme pouze slepičí broky v puškách!“

Bohužel, bylo tomu tak, neměli jsme ani jedinou patronu s kulí. Ostatně nám ani nezbývalo času nabit ji do pušky. Již deset vteřin po řevu objevilo se zvíře v houštině a stálo jediným skokem na dvacet kroků od nás na cestě.

Byl to skvostný tigr onoho druhu, který Indové nazývají „man-eater“ (lidožrout), jehož řádění ročně podléhá sta obětí.

Naše postavení bylo děsné.

Hleděl jsem na tigra, hltal jsem ho zrakem a doznávám, že se mi puška chvěla v rukou. Byl asi deset střevíců dlouhý, měl oranžovou srst s bílými a černými pruhy.

Pozoroval nás také. Jeho oči svítily šerem a ohonem bičoval půdu. Sehnul se a zvedl se opět jako ku skoku.

Hod byl klidným jak obyčejně. Zaměřil na zvíře a bručel hlasem, který se nedá napodobit:

„Broky číslo šest! Střelit tigra slepičími broky! Netrefím-li ho do obou očí, jsme . . .“

Nemohl dokončit větu. Tigr se blížil, ne skoky, nýbrž plíživým krokem.

Gůmi, který se krčil za námi, taktéž na něho zaměřil, v jeho pušce byly však nabity pouze ptačí broky. Moje puška vůbec nebyla nabita.

Chtěl jsem vzít patronu z kapsy.

„Nehýbejte se!“ šeptal mi kapitán; „tigr by skočil, a k tomu nesmí dojít!“

Zůstali jsme tudíž všichni tři nepohnuti a němi.

Tigr se zvolna blížil. Hlavou, kterou dříve vrtěl, nyní ani nepohnul. Hleděl před sebe, zdánlivě však více na zem. Zdálo se, že široce rozevřenou tlamou, kterou držel blízko země, ssaje do sebe její výpary.

Brzy bylo hrozné zvíře již jen deset kroků od kapitána.

Stoje pevně na nohou a nepohnutě jako socha, soustředil Hod své celé žití v očích. Nastávající děsný boj, jehož výsledek nikdo neznal, zajisté nedal srdci jeho bít rychleji.

V tomto okamžiku se mi zdálo, že se tigr vrhne na nás.

Přiblížil se ještě o pět kroků. Musel jsem se přemáhat, abych nevzkřikl na kapitána:

„Tak přece střelte! Střelte přec!“

Ne však, kapitán to řekl — a to byla také naše jediná spása — chtěl vypálit zvířeti oči; k tomu ho musel mít těsně před sebou.

Tigr se přiblížil ještě o tři kroky a chystal se ke skoku . . .

Tu zavzněl prudký výstřel, na který následoval skoro okamžitě druhý výbuch.

Tento druhý výbuch vycházel z těla zvířete, které sebou několikrát škublo, zařvalo a mrtvo k zemi kleslo.

„Zázrak nad zázrak!“ zvolal kapitán Hod. „Moje puška tedy byla nabitá koulí a to ještě koulí třaskavou! Ó, tentokrát ti děkuju, Foxe!“

„Je-li to možné?“

„Pohledte sám!“

Kapitán Hod přelomil hlavně pušky a vyňal z levé patronu.

Byla to patrona s kulí.

Teď se vysvětlilo vše.

Kapitán Hod měl dvouhlavňovou karabinu a dvouhlavňovou pušku, obě stejné ráže. Fox omylem nabil karabinu loveckými patronami a pušku třaskavými kulemi. Zachránil-li tento omyl včera život levhardovi, zachránil dnes životy naše.

„Ano,“ pravil kapitán Hod, když jsem promluvil v tomto smyslu, „a tak blízek smrti jsem skoro ještě nikdy nebyl!“

Půl hodiny na to dorazili jsme do tábora. Hod dal zavolati Foxa a sdělil mu zažité dobrodružství.

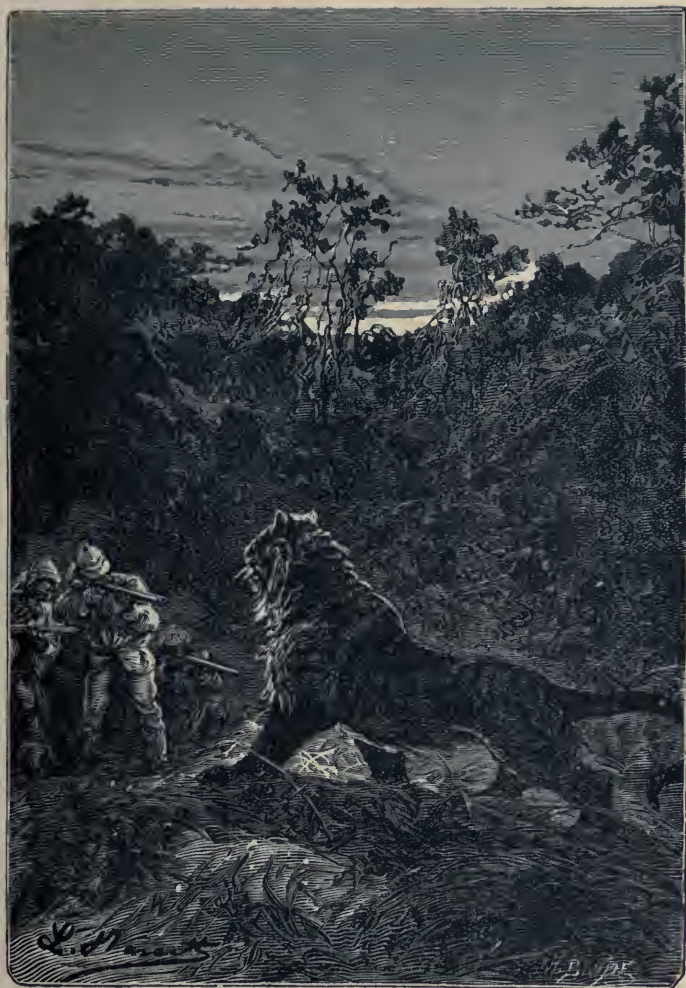
„Pane kapitáne,“ odvětil sluha, „z toho je patrno, že zasloužím čtyři dni vězení, poněvadž jsem se zmýlil dvakrát!“

„Jsem téhož mínění,“ pravil Hod, „poněvadž však tvůj omyl mi dopomohl k jedenačtyřicátému, je mým úmyslem nabídnouti ti za tuto guineu . . .“

„A mým, přijati jil“ vpadl Fox, pouštěje zlatý peníz do své kapsy.

Takové bylo první setkání se kapitána Hoda se svým jedenačtyřicátým.

Z večera dne 12. května zastavili jsme se u nepatrné osady a jeli ráno dále, abychom urazili těch stopadesát kilometrů, které nás dosud dělily od hor Nepalských.



Brzy bylo hrozné zvíře již jen deset kroků od kapitána . . . (Str. 131.)

KAPITOLA XIV.

Jeden proti třem.

Ještě několik dní a dorazíme k prvním svaluům onoho severního území Indie, které od stupně k stupni, od pahorku k pahorku, od hory k hoře se kupí až k nejvyšším hrotům zeměkoule. Kraj byl nyní nepatrně zvlněn a stoupal pozvolna, což však náš ocelový obr ani nepozoroval.

Počasí bylo bouřlivé, hlavně deštivé, teplota však zůstala snesitelnou. Cesty dosud nebyly špatné a široká rýhovaná kola našeho vlaku ujížděla vzdor značné váze jeho pohodlně po nich dále. Objevil-li se někde značný výmol, stačilo lehké stisknutí regulátoru rukou Banksovou, aby vpustil do válců trochu více onoho poslušného fluidu k přemožení překážky. Síly měl náš stroj, jak známo, dosti a otočení vpustného ventilu o jednu čtvrtinu rozmnožilo sílu jeho hned o několik sil koňských.

Dosud museli jsme si jen chváliti způsob jízdy i Banksem zvolený motor, rovněž tak pohodlí našich pohyblivých domů, kolem nichž neustále se měnila krajina před našima očima.

Znenáhla mizela širá rovina, která se prostírá od údolí Gangeského až k území Audskému a Rohilkandskému. Na severu tvořily vrchy Himalaye rám, o který se tříštily mraky hnané jihozápadními větry. Dosud nemohli jsme ovšem rozeznati pitoreskní profil onoho řetězu horského, který trčí až na osm tisíc metrů nad hladinou moře; čím více však blížili jsme se tibetské hranici, tím stával se kraj divočejším a místo kultivovaných polí zaujaly hustě porostlé bařiny.

Také flora tohoto dílu území hindostanského nabývala jiného rázu. Již zmizely palmy, aby ustoupily nádherným banánům a mandlovníkům, které rodí nejskvostnější ovoce Indie, a zejména skupinám bambusu, jehož lodyhy zvedají se snopovitě až do výše jednoho sta stop. Zde rostly také šacholany, které plnily vzduch svojí libou vůní, krásné javory, různé druhy dubů a jedlých kaštanů se svými ježkům podobnými plody, gumovníky, jejichž šťáva prýštila z otevřených buněk, velkolisté pinie z rodu pandanů, vedle nich skromnější sice avšak pestřejší čapí nůsky, rhododendry a vavříny, které věncily silnici jako zahradní záhon.

Tu i tam objevila se ještě vesnice se slaměnými nebo bambusovými chýšemi, dva až tři uprostřed velkých stromů ukryté dvorce, ale již jen na míle od sebe vzdálené. Také obyvatelstva ubývalo znatelně, čím více jsme se blížili vysocinám.

Pozadí krajiny tvořilo šedé, zamračené nebe a skoro neustále hustě pršelo; během čtyř dnů od 13. do 17. června přestalo sotva na půl dne. Museli jsme se tudíž zdržovat v salonu steam-housu a krátiti si dlouhé hodiny hovorem, kouřením a hraním whistu, jak se to obyčejně dělá v každém pevném stavení.

V tomto čase měly také pušky, k největší mrzutosti kapitána Hoda, pokoj; avšak dvě vyhrané partie vrátily mu dobrý rozmar. „Lze sice zastřeliti denně tigra, ne však vyhrátí denně partií!“ pravil.

Dne 17. června tábořili jsme na blízku seraje, jak se nazývají tyto výhradně pro cestující zřízené bungalovy. Počasí se poněkud zlepšilo a ocelový obr, který po čtyři dny perně pracoval, potřeboval ne-li odpočinku, tož přece alespoň nějaké péče. Usnesli jsme se tudíž, že zde strávíme půl dne a následující noc.

Seraj jest karavanseraj, veřejný hostinec u silnic indických, čtverec nízkých stavení, která obklopují dvůr a v jejichž rozích obyčejně ční čtyři věžičky, dodávající celku orientálský ráz. V těchto serajech působí služebnictvo výhradně k tomu určené, „bhisti“ čili nosiči vody, kuchař, prozřetelnost skromných vstupujících, kteří se spokojí s vejci a mladými slepicemi a „khansama“, t. j. dodavatel potravin, s kterým bezprostředně a ponejvíce velmi levně se obchoduje.

Strážce seraju „peon“ je prostý agent ctihodné společnosti, které náleží skorem všechny tyto závody, na které dohlíží vrchní inženýr.

Podivný, však přísně zachovávaný předpis těchto útulků káže, že každý cestující smí se v nich zdržeti po čtyřiaadvacet hodin; chce-li se zdržeti déle, musí si vyžádati svolení inspektora. Nemá-li toto, může kdokoliv, Angličan nebo Ind, žádati, aby mu postoupil svoje místo.

Rozumí se, že náš ocelový obr, jakmile se zastavil, vzbudil tu obyčejnou pozornost, obdivovali se mu a pohlíželi naň závistivým zrakem. Musím však doznati, že ho nynější obyvatelé seraje pozorovali s jakýmsi opovržením — opovržení to, které však bylo příliš strojené, než aby mohlo být pravdivé.

Ovšem nebyli to obyčejní smrtelníci, kteří cestují za obchodem nebo za zábavou; ani angličtí důstojníci, kteří se ubírali do canton-

mentů na hranici Nepalu, ani indiští obchodníci, kteří se ubírají se svou karavanou do stepí Afganistanu, za Lahore a Pešvar.

Nesídlil zde totiž nikdo menší, než princ Guru Singh ve vlastní vznešené osobě, syn neodvislého radži, který cestoval s velkou nádhrou severní Indií.

Tento kníže sám zabral ony tři nebo čtyři sály seraje a dokonce také veškeré vchody a vedlejší místnosti, které byly zřízeny pro lidi jeho průvodu.

Neviděl jsem posud radžu na cestách. Odebral jsem se proto hned, jakmile jsme se zastavili čtvrt míle od seraje, na rozkošném místěčku vedle malé říčky pod ochranou krásných banánů, v průvodu Banksa a kapitána Hoda do ležení prince Guru Singha, abychom si ho prohlédli.

Syn radži, který se ubírá na jiné místo, necestuje ovšem samotén. Nezávidím-li nikomu, jsou to oni, kteří se nemohou hnouti s místa, aniž by přivedli tím sto lidí do pohybu! Věřu, jest to příjemnější, být prostým chodcem, s torbou na zádech, holí v ruce a puškou na rameni, než princem, cestujícím v Indii se všemi těmi obřady, které mu ukládá jeho rod.

„Tu necestuje jednotlivec z jednoho města do druhého,“ mínil Banks, „nýbrž celá osada mění své zeměpisné souřadnice.“

„Chválím si steam-house,“ pravil jsem, „a nechtěl bych měnit s oním synem radži!“

„Kdož ví,“ prohodil kapitán Hod, „nebyl-li by tomuto knížeti náš pohyblivý dům milejší, než jeho těžkopádný cestovní aparát!“

„Potřebuje říci jenom slovo,“ zvolal Banks, „a já mu vystavím úplný parní palác, jen bude-li chtít hradit výlohy. Zatím však prohlédneme si, než nám udělí svoji zakázku, jeho ležení, bude-li to stát za to!“

Družina prince sestávala z neméně než pěti set osob. Pod velkými stromy v okolí seraje bylo postaveno souměrně na dvě stě vozů jako stany polního ležení, které taženy byly částečně tury, částečně bývolvy, zatím co tři velcí slonové ne li na svých hřbetech bohatě ozdobené palankiny; mimo to nalézalo se zde ještě dvacet velbloudů, docházejících z krajin západně od Indů ležících. Karavaně nescházelo skutečně nic, ani hudebníci, kteří bavili uši jeho výsosti, a bajadery, které okouzlovaly jeho zraky, ani umělci, kteří mu krátili hodiny odpočinku. Tři sta nosičů a dvě stě kopinníků doplňovalo tento velký personál, jejichž velký plat byl by vyčerpal každou jinou tobolku, vyjímaje onu neodvislého radži.

Hudebníci, hráči na tamburíny, cimbály a tamtamy přináleželi částečně onomu druhu umělců, kteří vyluzují hřmot místo tonů, částečně břinkali na kytary a čtyřstrunné housle, které patrně nikdy nebyly řádně naladěny.

Mezi umělci nalézalo se také několik „sapoallahů“ nebo krotitelů hadů, kteří plazy svým zaklínáním vábili nebo zapuzovali; dále „slutiové“ velmi zruční v cvičení s meči; akrobati, kteří tančili na kývajícím se provaze s pyramidou hliněných nádob na hlavě a s bývolími rohy na nohou a konečně kejklíři, kteří měnili dle přání diváků staré hadí kůže v jedovaté „kobry“ nebo naopak.

Bajadéry náležely ku třídě oněch hezkých „bundelisů“, které jsou tak hledány k „naučům“ nebo večerním společností, kdež hrají dvojitou úlohu pěvkyní a tanečnic. Tyto baletky byly oblečeny velmi nádherně, jedny v zlatotkaný mušelín, jiné v řásnaté sukne s šerpami, které napínaly při svých gracesních pohybech, a všechny ozdobeny byly skvosty, krásnými náramky na ruku, zlatými prsteny na prstech u rukou i nohou a stříbrnými zvonky na kotníkách. Takto vyšňořeny provozovaly proslulý tanec mezi vejci s neobyčejnou gracií a zručností a těšil jsem se skutečně, že nás radža pozve, abych se jim mohl jednou obdivovati.

Mimo to nalézalo se mezi personálem karavany ještě několik mužů, žen i dětí, nevím ovšem v jaké hodnosti. Muži byli zabalení v dlouhé kusy látek, zvané „dhoti“ nebo byli oděni jakousi košilí, „angarkahem“ a dlouhou bílou sukni, „džamahem“, který jim dával velmi bizarní vzhled.

Ženy oděny byly v „čoli“, kazajku to s krátkými rukávy a „sari“ podobnou dhoti mužů, kterou si ovinuly kolem boků, přehodíce její konec koketně vzadu přes hlavu.

Ležíce líně pod stromy, očekávali tito Indové hodinu jídla a kouřili zatím cigarety zabalené v zelený list nebo v garguli, v nichž spaluje se „gurago“, černavá směs tabáku, melasy a opia. Jiní žvýkali známou směs listů betelových, arakových ořechů a vápna, která prý podporuje trávení, velice to cenná vlastnost v pálčivém podnebí Indie.

Jsouce zvyklí na život v karavanách, snášeli se výborně a dali se vyrušiti pouze slavnostmi ze svého klidu. Podobali se členům kočující společnosti herců, kteří upadají také v úplnou netečnost, jakmile nejsou zaměstnaní na jevišti.

Když jsme přišli do ležení, uvítali nás Indové několika „salamy“ a hlubokými poklonami. Mnozí volali: „Sahib! Sahib!“ t. j. „Pane! Pane!“ a my děkovali jim přívětivě pokynem.

Podotýkám, že mi napadlo, že Guru Singh uspořádá nám na počest slavnost, jimiž radžové obyčejně neskrblí. Dvůr bungalovu zdál se mi stvořeným pro tance bajaderek, zaklínání kouzelníků a umělecké kousky akrobatů. Doznávám rád, že by mne bylo nadchlo býti přítomen takovému divadlu v seraji, pod skvostnými stromy a s přirozenou, personálem karavany utvořenou scenerií. Jak předčilo by podobné jeviště každé jiné v obmezeném divadle se svými zděmi z omalovaného plátna, napodobenými stromy a nepatrným počtem spoluúčinkujících!

Sděлил jsem tyto myšlenky svým druhům, kteří sice s nimi souhlasili, avšak ve splnění tohoto přání nedoufali.

„Radža Guzaratský,“ poučoval mne Banks, „jest neodvislý, který se sotva podrobil po vzpouře sipojů, kdežto jeho chování se bylo velmi obojetné. Nemiluje Angličanů, a jeho syn patrně také se k nám nebude chovati příliš ochotně.“

„Dobře tedy, co nám také záleží na jeho naučech!“ odvětil kapitán Hod, krče opovržlivě rameny.

Stalo se, jak jsme předvíдали, ba nedovolili nám ani, abychom si prohlédli vnitřek seraje. Princ Guru Singh snad očekával oficiální navštěvu plukovníka Munroa. Tomuto však na něm nezáleželo a nedal se tudíž nikterak vyrušiti.

Vrátivše se do svého tábora, pochutnali jsme si znamenitě na jídlech monsieurá Parazarda. Jídelní lístek skládal se ovšem hlavně pouze z konzerv. Špatné počasí bránilo nám již několik dní vydati se na hon, náš kuchař však byl takovým mistrem ve svém oboru, že konsejované maso a zeleniny nabyly pod jeho zručnými rukama zase svoji čerstvost a přirozenou chuť.

Vzdor prohlášení Banksovu doufal jsem tohoto večera stále ještě, že se mi dostane kýženého pozvání. Kapitán Hod se mi posmíval pro moji zálibu pro balet pod širým nebem a tvrdil, že je v divadle přece krásnější. Nevěřil jsem tomu sice, nemohl jsem to však následkem neochoty princovy dokázati.

Následujícího dne, 18. června, připravili jsme vše, abychom příštího jitra mohli dále.

O páté hodině počal Káluth topit. Náš nyní odpřažený slon stál na padesát kroků od obou domů a strojník dosud donášel potřebnou vodu.

Procházeli jsme se zatím podél břehu malé říčky.

Čtyřicet minut na to byl v kotle dostatečný tlak a Storr zrovna chtěl jeti nazpátek, když se blížil hlouček Indů.

Bylo to pět až šest mužů, oděných v bílé sukni a hedvábné pláště s turbany ozdobenými zlatým vyšíváním. Tucet puškami a šavlemi ozbrojených vojáků je doprovázelo. Jeden z těchto vojáků nesl zelenou korunu z listí — důkaz to, že se mezi nimi nalézá vznešená osobnost.

Tato vznešená osobnost byl kníže Guru Singh sám, muž asi pětaticetiletý, dosti hrdého vzezření — typ všech potomků oněch radžů, v nichž dosud zrcadlí se povaha maharattů.

Zdálo se, že kníže nepozoruje naší přítomnosti. Předstoupil několik kroků a blížil se k ohromnému slonu, kterého ruka Storrova zrovna chtěla uvést v pohyb. Když ho kníže chvíli pozoroval, se špatně tajeným podivem, tázal se Storra:

„Kdo vystavěl tento stroj?“

Strojník ukázal na inženýra, který teď přistoupil a zůstal na blízkou stát.

Kníže Guru Singh mluvil dosti dobře anglicky a obrátil se nyní na Banksa.

„Vy jste to . . .?“ pravil, pohnuv sotva rty.

„Ano, je to moje dílo!“ odvětil Banks.

„Řeklo se mi, že je to fantasmie zesnulého radži buthanského?“ Banks pokynul souhlasně hlavou.

„K čemu to však,“ pokračovala jeho výsost nedbale, krčíc rameny, „k čemu to, dáti se vléci mechanickým slonem, máme-li jich dosti z masa a kostí?“

„Ale,“ odvětil Banks, „tento slon jest mnohem silnější než všechny, které měl zesnulý radža.“

„Ó,“ pravil Guru Singh, usmívaje se opovržlivě . . . „silnější . . .!“

„Zajisté, a sice značně silnější!“ tvrdil Banks.

„Žádný z vašich,“ vpadl kapitán Hod, kterého toto chvástavé vystupování mrzelo, „nedovedl by mu ohnout nohu, nebude-li tomu chtít sám.“

„Řekl jste . . .?“ vrčel princ

„Můj přítel tvrdí,“ odvětil inženýr, „a já to potvrzuji, že toto umělé zvíře odolá tahu desíti párů koní, a že vaši tři sloni by jím nepohnuli ani na stěvíc.“

„Tomu rozhodně nevěřím,“ odvětil princ

„Jste v nepravu, nevěříte-li tomu,“ odušil kapitán Hod.

„A zaplatí-li to vaše výsost,“ pokračoval Banks, „uvoluji se rád zhotoviti takového, který bude mít sílu vašich dvaceti slonů, které si vyhledáte ve vaší stáji.“

„To se snadno řekne,“ odvětil Guru Singh velmi suše.

„A také se to provede!“ odsekl Banks.

Princ se zvolna rozpaloval. Bylo vidět, že nemiluje odporu.

„Mohli bychom to zde na místě zkusit,“ pravil po krátkém přemýšlení.

„Zajisté,“ odvětil inženýr.

„A dokonce tuto zkoušku,“ pokračoval Guru Singh, „učiniti předmětem značné sázky — neleká-li vás ztráta, podobně jakoby se ulekl váš slon, kdyby viděl, že se má měřiti s mými slony!“

„Ocelový obr, leknout, ustoupit?“ zvolal kapitán Hod. „Kdo se opovažuje tvrdit, že by ocelový obr ustoupil?“

„Já,“ odvětil Guru Singh.

„A mnoho-li sází vaše výsost?“ tázal se inženýr, skříživ paže.

„Čtyři tisíce rupií,“ prohlásil kníže, „máte-li čtyři tisíce rupií na prohrání!“

Tato suma odpovídá asi deseti tisícům franků. Sázka byla dosti značná a viděl jsem, že Banks, ač měl velkou důvěru, přece se nechtěl odvážit takového obnosu.

Kapitán by byl vsadil hned jednou tolik, kdyby mu to jeho skrovné služné bylo dovolilo.

„Něvsadíte se?“ tázala se jeho výsost, kterému čtyři tisíce rupií byly pouze maličkostí. „Bojíte se, odvážiti se čtyřmi tisíc rupiemi?“

„Sázím je,“ vpadl teď plukovník Munro, který přistoupil a se vmísil těmito několika závažnými slovy.

„Plukovník Munro sází se se mnou o čtyři tisíce rupií?“ tázal se kníže Guru Singh.

„Také o deset tisíc,“ odvětil sir Eduard Munro, „bude-li to vhod vaší výsosti!“

„Jak si přejetel!“ odvětil Guru Singh.

Záležitost tato stávala se zajímavou. Inženýr stiskl plukovníkovi ruku, aby mu poděkoval, že ho proti tomu vychloubavému radžovi nenechal na holičkách, přece však přeletěl jeho čelo mráček, tak že jsem se v duchu tázal, nepřeceňoval-li snad mechanickou sílu svého slona.

Kapitán Hod zářil radostí, mnul si ruce a přikročil k slonu.

„Teď pozor, ocelový obř,“ zvolal, „teď se čii pro čest staré Anglie.“

Naši lidé stáli všichni po jedné straně silnice. Také ze seraje přiběhlo mnoho Indů, aby se podívali na nastávající závody.

Banks odebral se do věžičky k Stoicovi, který uměle způsobeným průvanem hoření paliva podporoval, pouštěje páru chobotem ocelového obra.



Sloni jeho výsosti vypadali skutečně žalostně . . . (Str. 143.)

Zatím odebralo se několik sluhů Guru Singhových do seraje a přivedli odtamtud tři slony, kterým odebrali vše, co na sobě nesli. Tato tři skvostná, z Bengálska pocházející zvířata byla mnohem větší než ona z jižní Indie. Když se tito mohutní obři blížili, zmocnil se mne přece jakýsi nepokoj.

„Mahutové“, sedící na jejich širokých hřbetech, řídili je rukama a dráždili je křikem.

Když sloni kráčeli kolem jeho výsosti, zastavil se největší z nich — pravý to obr — sklonil obě koiena, zvedl rypák a pozdravil tak knížete jako dokonalý dvořan. Pak jej odvedli s druhými dvěma k ocelovému obru, kterého si užasle a patrně také poněkud ulekaně prohlíželi.

Na skobu podstavce tendru, který zakrýval zadek našeho slona, upevnili silné řetězy.

Doznávám, že mi srdce při tom prudčeji bušilo. Kapitán Hod hryzl si kníry a nemohl vydržet na jednom místě.

Plukovník Munro byl klidný, řekl bych skoro, ještě klidnější než kníže Guru Siogh.

„Jsmo hotovi,“ hlásil inženýr. „Bude-li vaší výsosti libo . . .“

„Zajisté!“ odvětil kníže.

Guru Singh dal znamení, mahutové zapískali zvláštním způsobem a tři sloni zatáhli současně, opírajíce mohutné nohy o zem. Stroj popojel několik kroků na zad.

Vykřikl jsem. Hod dupal.

„Přitáhni brzdu!“ velel inženýr prostě, obraceje se k strojníkovi.

Rychlý hmat, hučení a syčení unikající páry, a vzdušná brzda konala svojí povinnost.

Ocelový obr stál a nehnul se s místa.

Mahutové popoháněli zuřivě svoje tři slony a tito znova se namáhali.

Marně! Zdálo se, že náš slon srostl se zemí.

Kníže Guru Singh hryzl se do rtů.

„Ku předu!“ velel Banks.

Storr otevřel zcela regulátor; husté mraky páry vylétly slonu z chobotu; uvolněná kola otáčela se zvoina, zabírajíce do makadamu cesty, a přes zoufalé vzpírání se slonů vlekla je za sebou, při čemž vyrývali hluboké brázdy do půdy.

„Go ahead! Go ahead!“ volal kapitán.

Ocelový obr kráčel neustále ku předu, ohromná tři zvířata upadla při tom na bok a byla vlečena dvacet stěviců daleko, aniž to náš slon cítil.

„Hurá, Hurá!“ křičel kapitán Hod, jenž se již nemohl udržeti. „Mohli bychom zavěsiti ještě celý seraj vaší výsosti za vaše slony; pro našeho slona nebylo by to více než třešně!“

Plukovník Munro pokynul rukou. Banks uzavřel záklopku a stroj se zastavil.

Tři sloni jeho výsosti, se svými ve vzduchu se klátícími rypáky a třepetajícíma se nohama, podobni broukům na zádech ležícím, vypadali skutečně žalostně.

Kníže opustil ze zlosti a studu již své místo, nečekaje ani na konec zkoušky.

Odpráhli slony, kteří vstali, patrně velice zarmoucení svojí porážkou. Když kráčeli okolo ocelového obra, nemohl největší z nich, ač ho žádný kornak nevedl, se zdržeti, aby před ním nesklonil kolena a vzdal mu rypákem počest, jako to dělal knížeti Guru Singhovi.

Čtvrt hodiny na to přišel k nám Ind, „kamdar“ nebo tajemník jeho výsosti a odevzdal plukovníku váček s desíti tisíci rupiemi, obnosem to sázky.

Plukovník Munro uchopil váček a odhodil ho opovržlivě.

„Pro lidi jeho výsosti!“ pravil.

Pak odešel klidně do steam-housu.

Zajisté nemohl arogantnímu knížeti, který nás tak posměšně vyzval, lépe odpovědět.

Banks dal zatím, poněvadž náš ocelový obr byl opět zapřažen, znamení k odjezdu, a náš vlak rychle ujížděl okolo velice užaslých Indů, kteří hlasitě křičeli.

Brzy na to zmizel nám za ohybem cesty seraj knížete Guru Singha s očí.

Následujícího dne vyjel steam-house na pivní mírné vršky, které spojují rovinu s úpatím Himalayského řetězu horského. Našemu ocelovému obru bylo to hračkou; vždyť čtyřiaadvacet v jeho bocích uzavřených koní vítězně závodilo s třemi slony knížete Guru Singha.

Ujížděl tudíž pohodlně mírně stoupající silnicí a nebylo ani potřeba zvýšiti normální napětí páry.

Byl to opravdu zvláštní pohled na tohoto oheň chrlícího obra, který vlekl těžce oddychuje po silnici oba vozy. Rýhovaná kola tlačila pruhy do půdy, jejíž makadam skřípavě pukal. Náš nesmírně těžký tahoun totiž zanechával za sebou hluboké brázdy a poškozoval nemálo silnici, předchozími dešti již značně rozmočenou.

Steam house stoupal vždy výše, panorama se šířilo, rovina za námi zvolna klesala a na jihu ustupoval obzor již dále, než oko sahalo.

Tento zjev stal se ještě patrnějším, když jsme byli ještě několik hodin pod stromy hustého lesa. Objevila-li se potom rozsáhlá paseka, jako nesmírné okno, zastavil se náš vlak — na okamžik pouze, když právě vlhká mlha zakrývala kraj — na půl dne, prostíralo-li se velké panorama jasně před naším zrakem.

Toto vystupování trvalo, počítajíc v to kratší neb delší zastávky, zejména v noci, plných sedm dní, od 19. do 25. června.

„S trochou trpělivosti,“ ozval se kapitán Hod, „dostaneme se se svým vlakem ještě až na nejvyšší vrcholky Himalaje.“

„Nedůvěřujte mu příliš mnoho, milý kapitáne,“ odvětil inženýr.

„Dokázal by to přece, Bankse!“

„Ano, Hode, ale jen s tou podmínkou, že se mu nebude nedostávat sjízdné silnice, že bude moci vzít s sebou dostatek paliva, jehož na horách již nenalezneme, a dýchatelný vzduch, kterého je ve výšce dvou tisíc toas již málo. Vždyť ostatně chceme projeti pouze obydlitelné pásmo Himalaje. Až se dostane ocelový obr do střední výše sanatorií, zastaví se na rozkošném místěčku, u kraje lesa, kde uijeme potom čerstvého vzduchu vyšších oblastí. Pak bude mítí plukovník Munro svůj kalkutský bungalov v horách Nepalských, toť celý účel, a zůstaneme tam, jak dlouho se nám zlíbí!“

Dne 25. našli jsme konečně šťastně místo, kde jsme hodlali strávit několik měsíců. Již během posledních čtyřadvaceti hodin byla silnice stále obtížnější, buď že nebyla tak dobře založena, nebo že byla posledními dešti vymletá a hrbolatá. Ocelový ob. by zde byl skoro potřeboval vlečné lano, vyhnul se mu však zvětšenou spotřebou paliva. Káluth hodil jen několik kusů dřeva pod kotel a to stačilo, aby se zvětšilo napětí páry; přes to však nebylo třeba přitížiti záklopy pojišťovací, které se otevřely teprve při tlaku sedmi atmosfér, jež jsme nikdy nepřekročili.

Náš vlak pohyboval se již po osmačtyřicet hodin krajem skoro opuštěným. Osad a vesnic zde již nebylo, nejvýše jednotlivá stavení a tu i tam dvorec, ztracený uprostřed rozsáhlých smrkových lesů. Tři- nebo čtyřikrát pozdravili nás horalé úžasným voláním. Nemohli-liž se domnívati, když spatřili stoupati tento neobyčejný vlak, že to sám Brahma převáží velkou pagodu do nepřístupných hor na hranicích Nepalu?

Dne 25. června konečně zvolal Banks naposled „zastavit!“ — u cíle první části naší jízdy severní Indii! Vlak se zastavil uprostřed rozsáhlé mýtiny, blízko horské bystřiny, jejíž čistá voda dostačí pro

některé naše potřeby na několik měsíců. Odtud prohlédli jsme rovinu za námi na vzdálenost padesáti až šedesáti mil.

Steam-house byl nyní vzdálen třistadvacetpět mil od místa výjezdu a asi dva tisíce metrů nad mořem na úpatí Dhavalagiri, jehož vrchol ztrácel se ve výši 25.000 stop.

KAPITOLA XV.

Tandítský pâl.

Opustíme na okamžik plukovníka Munroa a jeho soudruhy, inženýra Banksa, kapitána Hoda a Francouze Mauclera a přerušíme na několik stránek zprávu o cestě, jejíž první díl, jízda z Kalukuty až k indo-čínským hranicím, končí se na úpatí horského řetězu Tibetského.

Čtenář bude se pamatovati na příhodu, která se udála, když steam-house se zastavil u Allahabadu. Časopis tohoto města oznámil plukovníku Munrovi, ve svém čísle ze dne 25. května, smrt Nany Sahiba. Potvrdí-li se tentokráte tato tak často rozšiřovaná a zase vyvrácená zpráva? Směl plukovník Munro po těchto podrobných zprávách ještě o ní pochybovati, či musel se vzdáti naděje, že bude moci dle zásluhy naložiti s buřičem z roku 1857?

Další průběh věci zodpoví nám tyto otázky.

Povíme zde, co se sběhlo od oné noci ze dne 7. na 8. březen, když opustil Nana Sahib v průvodu svého bratra Balaa Raa a svých věrných soudruhů i s Indem Kálaganim jeskyně Adžuntahské.

Šedesát hodin na to dostihl nabob rokle hor Sautpurrajských překročiv Tapi, která ústí na západním pobřeží poloostrova, blíže Syratu. Nalézal se teď sto mil od Adžuntahu, v řídce obydleném kraji provincie, což mu, alespoň pro okamžik, skýtalo jakousi jistotu.

Místo toto bylo skutečně dobře voleno.

Hory Sautpurrajské, jen prostředně vysoké, ovládají území Nerbuddské, jehož severní hranici tvoří hory Vindhyské. Oba tyto skoro rovnoběžně se protínající řetězy horské rozvětvují se mnohonásobně a tvoří útulky, v této nerovné krajině těžko přístupné. Hory Vindhyské prostírají se asi pod 23. rovnoběžku skoro celou Indií

od západu k východu a tvoří tím jednu z delších stran trojúhelníka střední Indie, hory Sautpuriajské nepřesahují za to 75. stupně délky a pojí se zde s horou Kaligongem.

Zde žil nyní Nana Sahib v zemi Gundů, oněch obávaných kmenů starousedlých, sotva podrobených národů, které chtěl přemluvit ku vzpouře.

Území Gudvanské tvoří čtverec se stranami dvě stě mil dlouhými, v němž žije přes tři miliony obyvatel, které Rousselet pokládá za domorodce, mezi nimiž símě vzpoury nikdy neumírá.

Ono území tvoří značný díl Hindostanu a jest skutečně jenom dle jména podrobena Anglií. Železnice z Bombaye do Allahabadu sice protíná tento kraj od jihozápadu na severovýchod a vysílá také větev do Nagporu, střediska provincie, vlastní obyvatelé však jsou dosud polodiví, odmítají každou civilisaci, snášejí jho Evropanů jenom s hněvem a mimo to se k nim do jejich hor lze jen stěží dostat, což Nana Sahib věděl velmi dobře.

Zde se hodlal ukrýti, aby ušel pronásledování anglické policie, až do té doby, kdy bude moci opět zapáliti pochodeň vzpoury.

Vzpoura zajisté najde značného rozsahu, zdaří-li se nabobovi tento úmysl, uposlechnou-li Gundové jeho hlasu a budou-li mu státi po boku.

Na severu Gudvanu leží totiž Bundelkund, k němuž náleží celý horský kraj mezi náhorní rovinou Vindhyskou a mohutným tokem Džumny. V této zemi, pokryté nejkrásnějšími pralesy Hindostanu, žijí Bundelasové, lstivý, ukrutný národ, u něhož všichni zločinci, političtí i jiní úkrytu vyhledávají a také nalézají; zde tísni se obyvatelstvo dvou a půl milionu duší na ploše osmadvaceti tisíc čtverečných kilometrů v stavu úplné divokosti; zde žijí dosud staří stranníci, kteří bojovali pod Tippo Sahibem proti vetřelcům; odtud pochází známí škrtitelé, Thugové, fanatičtí vrahové a po dlouhou dobu postrach Indie, kteří, aniž prolili kapku krve, přece nesčíslné oběti usmrtili, rovněž tak jako bandy Pindarrisovy skoro bezrestně páchaly nejhanebnější vraždy; zde dosud nalézají se děsní Dakoatové, spolek travičů, kteří rádi sledovali stopy Thugů; tam uprchl Nana Sahib již dříve, když upláchl královským vojnám po ztečení Džansie; zde ušel veškerému pátrání, dokud si nevyhledal ještě bezpečnější útulek v roklích na indo-čínských hranicích.

Na východ od Gudvanu leží Khondistan nebo země Khundů. Tak nazývají se divocí přívrženci Tado-Pennora, boha země, a Maunk-Soroa, červeného boha bojů, krvaví to adepti „meriahů“ či lidských obětí, které mohou Angličané jen s největším namáháním potíratí,

divoši, kteří stojí s barbarskými obyvateli polyneských ostrovů na stejném stupni a s kterými generál John Campbell a kapitáni Macpherson, Macviccar a Frye od roku 1840 až do roku 1854 sváděli těžké a kruté boje — fanatické, kteří se odváží všeho, jen když je vede mocná ruka pod náboženskou záminkou.

Na západ od Gudvanu leží země obydlená půl druhým až dvěma miliony Bhílů, dřívějších pánů Malvy a Radžputanu, kteří se nyní rozpadli v jednotlivé klany roztroušené skoro po celém území Vindhye, a kteří jsou skoro stále jen zpilí kořalkou, vyrobenou se stromu „mhovalu“, povahy však smělé, odhodlané, zruční a stále poslušní „kisri“, t. j. vyzvání k boji a plení.

Vidíme, že Nana Sahib volil dobře. Doufal, že způsobí v těchto středních krajinách poloostrova místo obyčejné vzpoury vojáků národnostní povstání, jehož měli se účastniti Indové všech kast.

Nežli však mohl něco podniknouti, musil se usaditi v zemi samé, aby mohl dle okolností s úspěchem na obyvatele působiti. Potřeboval bezpečný útulek, alespoň pro první čas, který by mohl opustiti, kdyby vzniklo nějaké podezření.

To tedy bylo první starostí Nany Sahiba. Indové, kteří ho následovali z Adžuntahu, mohli se svobodně procházeti celým okresem. Také Balao Rao, jehož se vyhláška guvernérova netýkala, byl by býval mohl býti úplně volným, kdyby nebylo podobnosti s jeho bratrem. Od jeho útěku z Nepalu nezabývala se již veřejná pozornost s jeho osobou, spíše měla příčinu pokládati ho za mrtvého. Byli by ho však přece zatkli, poněvadž byl Nanu Sahibovi příliš podoben; tomu muselo se předejít za každou cenu.

Oba, jedinou myšlenkou ovládaní a k tomutěž cíli pracující bratři, potrebovali tudíž také společný úkryt. Nemohlo býti těžké a nemohlo to také dlouho trvat, aby v roklinách pohoří Sautpurajského hledaný úkryt našli.

Hned na začátku dovedl je Ind, Gund, který znal všechny kouty údolí, na pravé místo.

Na pravém břehu malého přítoku Nerbuddy stál opuštěný pál, zvaný pál Tanditský.

Pál jest méně než vesnice, sotva samota, pár chýší, často osamělé stavení. Každá kočující rodina, která ho obývá, zdržuje se zde jen časem. Spáliv několik stromů, jejichž popel za krátkou dobu zmrví půdu, vystaví Gund pro sebe a svoji rodinu obydlí. Poněvadž však kraj jest velmi nejistý, dostane dům podobu malé pevnůstky. Ohrada z palisád jej obklopuje a hájí před nepřadnutím.

Ostatně nelze jej tak snadno naléztí v huštině ukrytý hustými kaktusy a křovinami.

Obyčejně stojí pâl na malém přívrší na stráni mezi dvěma strmými stěnami úzkého údolí uprostřed neproniknutelných křovin. Nic neprozrazuje, že zde kdysi hledal člověk útulek. Silnice nevede k němu, ba ani stezku není viděti. Abychom se k němu dostali, musíme se obyčejně brátí hlubokým korytem horské bystriny, jejíž voda smáčí každou stopu. Kdo použil této cesty, nezanechá za sebou žádného znamení. V horkém počasí jdeme vodou po kotníky, ve studeném až po kolena a nic nenasvědčuje tomu, že tudy kráčel živý tvor. Mimo to rozdrtila by lavina kamení, kterou může každá ruka dětská uvést do pohybu, každého, kdo by se chtěl proti vůli obyvatelů vedrati do pálu.

Jakkoliv Gundové se ukrývají osaměle ve svých peleších, přece se dovedou snadno dorozuměti od pálu k pálu. S výšin nestejně vysokých hřbetů pohoří Sautpurrajského dají se obyčejně signály v několika minutách rozšířiti krajem na dvacet mil dálky. Také zapalují na vrcholku skaliska oheň, použijí také hned celý strom za obrovskou pochodeň nebo nechají vystupovati pouze kouř z temene některé hory. Význam těchto znamení zná každý. Nepřítel, t. j. oddělení královských vojáků, několik zřízenců anglické policie vniklo do údolí, sleduje tok Nerbuddy, prohledává rokle horského řetězu, jest snad na stopě zločinci, kterého země ráda přechovává. Válečný pokřik, tak milý uchu horalů, promění se ve výstražné znamení. Cizinec pokládal by jej za vytí nočních zvířat nebo za pištění plazů; Gund však se nemýlí, má se na pozoru, stačí-li to, prchá, musí-li prchnout. Podezřelé pály jsou opuštěny neb dokonce spáleny. Kočovníci zalezou do jiných skrýší, jsou-li jim pronásledovníci příliš v patách, a u obydlí, proměněných v popel, nenajdou zřízenci úřadů nic podezřelého.

V jednom z těchto pálů — v pálu Tanditskem — usadil se Nana Sahib a jeho druhové. Gund, s tělem i duší nabobovi oddaný, dovedl je až sem, kde se dne 12. března domácně zařídili.

První starostí obou bratrů, jakmile se ocitli v pálu Tanditském, bylo, aby si prohlédli okolí. Přesvědčili se, kterým směrem a jak daleko mají volný rozhled; vyptali se na nejbližší obydlí a na lidi, kteří v nich sídlili. Prohledali bedlivě osamělý pahorek, na němž se zvedal pâl, prolezli okolní husté křoví a přesvědčili se konečně, že tam nemůže nikdo vniknouti jinudy, než korytem horské bystriny, Nazzurem, kterým se i oni sem dostali.



«Palte' Necht' nikdo neunikne . . .» (Str. 156.)

Pál Tanditský poskytoval tudíž se všech stran žádoucí jistotu, zejména poněvadž stál na půdě, jejíž tajné východy ústily na úbočí sousední skály a tak umožňovaly útek.

Nana Sahib a jeho bratr nemohli naléztí lepšího úkrytu.

Balao Rao nespokojil se vědomím, že je to pál Tanditský, nýbrž chtěl věděti i o jeho minulosti, a vyptával se proto, zatím co nabob prohlížel vnitřek, Gunda dále.

„Ještě něco,“ počal. „Jak dlouho jest tento pál již opuštěn?“

„Již rok,“ odvětil Gund.

„Kdo v něm dříve obýval?“

„Rodina kočovníků, která se tu zdržela pouze několik měsíců.“

„Proč jej tito lidé opustili?“

„Poněvadž půda, která je měla živiti, neposkytovala jim potřebné výživy.“

„Víš jistě, že od jejich odchodu zde nikdo nehledal úkrytu?“

„Nikdo.“

„Nevstoupil dosud žádný voják královské armády nebo policejní špehoun v okolí pálu?“

„Žádný.“

„Žádný cizinec ho nenavštívil?“

„Ne . . .“ odvětil Gund, „nejvýše žena.“

„Žena?“ opakoval Balao Rao živě.

„Ano, žena, která již po tři roky bloudí v údolí Nerbuddském.“

„Jaká to žena?“

„Kdo jest, nevím“, prohlásil Gund, „nemohu také říci, odkud pochází, a vůbec nikdo v celém údolí neví o ní nic bližšího. Nevíme ani, je-li cizinka nebo Indka!“

Balao Rao zamyslel se, na okamžik a pokračoval pak:

„Co dělá tato žena?“

„Přichází a odchází,“ odvětil Gund; „žije pouze z milodarů. Ctí ji v celém údolí s pověřivou uctivostí. Pohostil jsem ji často ve svém vlastním pálu. Nemluví nikdy. Snad je němá, a nedivil bych se tomu. V noci bloudí s hořící smolnou větví, pročež ji jmenují také všeobecně „bludičkou“.

„Zná-li však tato žena pál Tanditský,“ pokračoval Balao Rao, „snad se sem vrátí, dokud zde budeme; nemusíme se jí pak obávat?“

„Rozhodně ne,“ ujišťoval Gund, „ta osoba minula se s rozumem. Hlava jí více nepatří, její oči nerozumí tomu, co vidí, její uši tomu, co slyší! Je ke všemu, co se kolem ní děje, takřka slepá, hluchá a němá. Je to bláznivá a šílená osoba, je to mrtvola, která pouze ještě dýchá!“

Gund nastínil v obvyklé řeči indických horalů obraz podivné osoby, která byla známa v celém údolí jako „bludička“ Nerbuddy.

Byla to žena, jejíž bledý, ještě krásný obličej vypadal staře a zase ne staře, který však postrádal veškerého výrazu, a z něhož nedalo se souditi ani na původ ani na stáří. Zdálo se, že její těkavé oči uzavřely se duševnímu životu následkem děsného divadla, které dosud se před ní vznášelo.

S těmito mírnými, o rozum oloupenými osobami nakládají horalé vždycky přívětivě. Gundové, jakož vůbec divoši, pokládají duševně choré za posvěcené tvory, s kterými jednají s pověřčivou úctou. „Bludičku“ uvítali všude, kde se objevila, pohostinně. V žádném pálu nezavěli před ní dveří. Nakrmili ji, měla-li hlad, poskytli jí lůžko, byla-li unavena, aniž od ní očekávali díků, kterých ústa její nedovedla vysloviti.

Jak dlouho již vedla tento život? Odkud pocházela tato žena? To vše dalo se těžko zodpovědit. Proč bloudila nocí s pochodní v ruce? Chtěla si jí snad pouze posvítit? Či mínila jí odehnati dravce? Nikdo nevěděl. Někdy nepřišla po celé měsíce. Co dělala mezi tím? Zaměnila rokle Sautpurrajské se soutěskami Vindhyskými? Bloudila za Nerbuddou, v Malvě nebo Bundelkundu? Nikdo nevěděl. Často, nepřicházela-li dlouho, mysli, že ukončila tento truchlivý život. Nikoli však! Vracela se opět, jako dříve, aniž namáhání, nemoci nebo strádání dovedly zmařiti její tak křehký život.

Balao Rao poslouchal Inda pozorně. Tázal se sama sebe, zdali okolnost, že „bludička“ zná pâl Tanditský, že se v něm již ukrývala a že ho snad opět vyhledá, netají v sobě snad nebezpečí.

Tázal se tedy Gunda, ví-li on nebo jeho druhové, kde se šílená nyní zdržuje.

„Nevím,“ odvětil Gund. „Již šest měsíců neviděl jí nikdo v údolí. Kdyby se však přece vrátila do pálu Tanditského, nemusíme se její přítomnosti pranic obávat. Je to jenom živá socha. Neviděla by vás, neslyšela by vás, nevěděla by, kdo jste. Vstoupila by pouze, usedla by u vašeho krbu, odpočinula by si jeden nebo dva dny, zapálila by na to svoji pochodeň, opustila by pâl a bloudila by opět od domu k domu. Tak plyne její život. Tentokráte ostatně mešká tak dlouho, že se nejspíše vickrát nevrátí. Ona, která jest již duševně mrtva, bude nyní nejspíše také tělesně!“

Balao Rao měl to nyní za zbytečné, mluvit o tom s Nanou Sahibem a nestaral se o to dále.

Měsíc po jejich usazení se v pálu Tanditském neslyšeli dosud nic o návratu „bludičky“ do údolí Nerbuddského.

KAPITOLA XVI.

Bludička.

Po celý měsíc, od 12. března do 12. dubna ukrýval se Nana Sahib v pálu. Chtěl anglickým úřadům popřáti času, buď aby se vzdaly dalšího pátrání, neb aby se přidržely falešné stopy.

Oba bratři sice ve dne nikdy nevycházeli, za to však jejich věrní procházeli údolím, navštěvovali vesnice a samoty, ohlašovali narážkami objevení se mocného „multi“, poloboha a poločlověka a připravovali tímto způsobem druhy k národnostní vzpouře.

V noci odvažovali se i Nana Sahib a Balao Rao ze svého úkrytu a ubírali se pak až k břehům Nerbuddy, chodili od vesnice k vesnici, od pálu k pálu, očekávající hodinu, až budou moci vystoupiti s jakousi bezpečností také v územích radžů, Angličanům poplatných. Nana Sahib věděl ostatně, že několik poloodvislých a cizí jho s neľibostí nesoucích radžů ihned uposlechně jeho vyzvání. Posud však platila jeho činnost pouze divokým kmenům Gudvanským.

Barbarští Bhilové, kočovní Kundové a Gundové — kmen rovněž tak málo civilisovaný jako domorodí ostrované Velkého okeánu — byli hotoví se vzbouřiti, Nanu následovati. Prohlásil se z opatrnosti sice jenom dvěma nebo třem náčelníkům, přesvědčil se však, že jeho jméno samo upoutá několik milionů Indů, žijících roztroušeně v středních výšinách Hindostanu.

Po návratu do pálu Tanditského sdělovali si pak bratři, co slyšeli, viděli a vykonali. Také jejich lidé se kolem nich shromáždili a přinášeli odevšad zprávu, že duch vzpoury vane již jako bouře údolím Nerbuddy. Gundové čekali jen, aby mohli provolati „kisri“, válečné heslo horalů, a vrhnouti se na vojenské oddíly okresu.

Pravý okamžik však dosud nenadešel.

Nestačilo patrně, aby vzplanulo území mezi horami Sautpurajskými a Vindhyskými. Pochodeň vzpoury musela se ještě více šířiti z místa na místo, proto také bylo potřebí, shromážditi hořlaviny v územích podrobených Angličanům v sousedních provinciích Nerbuddy. Všecka ona města a osady Bhopalu, Malvy a Bundelkundu, jakož i celé království Scindijské, měla tvořiti jediné ohnisko požáru. Z podstatných příčin však Nana Sahib vyhledával sám svoje staré stoupence ze vzpoury roku 1857, domorodce, kteří jsouce věrní jeho úmyslům a nevěříce v jeho smrt, čekali den ode dne, až zase vystoupí.

Měsíc po svém příchodu do pálu Tanditského domníval se Nana Saliib, že bude moci vystoupiti s plnou jistotou. Byl přesvědčen, že zpráve o jeho opětém objevení se v provincii nebude dáno víry. Důvěrní vyzvědači poučili ho o veškerých opatřeních, která vykonal guvernér okresu Bombayského k jeho zajetí. Věděl dobře, že úřady vyvinuly v prvních dnech, ovšem marně, zimničnou činnost. Onen rybář Aurungabadský, bývalý zajatec Nanův, padl jeho dýkou, a nikdo netušil, že prchající fakir a nabob Dandu Pant, na jehož hlavu byla vypsána cena, jsou jedna a táž osoba. Týden na to ochablo počáteční rozčilení, uchazeči o cenu 2000 liber vzdali se veškeré naděje a jméno Nany Sahiba upadlo zase v zapomenutí.

Nabob mohl nyní zase býti osobně činným, a mohl, bez obavy, že bude poznán, pokračovati ve svém pobuřování. Odešel nyní, v průvodu svého bratra, z pálu Tanditského, oblékaje se brzy co Pars, brzy co prostý raiot (rolník), obrátiv se na sever, ku druhému břehu Nerbuddy až za západní svah Vindhyye.

Vyzvědač, který by byl stopoval veškeré jeho kroky; byl by ho dne 21. dubna zastihl v Indoře.

V tomto hlavním městě království Holkarského stýkal se Nana Sahib, zachovávaje přísné incognito, s četným, většinou mák pěstujícím obyvatelstvem, skládajícím se z odhodlaných a fanatických Rihillů, Mekranisů a Valajalů, většinou uprchlých sipojů domorodých pluků, kteří se ukrývali v přestrojení indických rolníků.

Na to překročil Nana Betvu, přítok Džumny, která teče podél západní hranice Bundelkundu na sever, a dorazil dne 19. dubna rozkošným údolím, porostlým nesčíslnými datlovníky a mandlovníky do Suaru.

Zde naiézají se památné starodávné památky stavitelské, totiž tak zvané „tôpy“, jakési náhrobky s polokoulovitou střechou, které tvoří na severní straně údolí hlavní skupinu Saldhary. Z rovů, těchto příbytků mrtvých, jejichž buddhistickému ritu věnované oltáře chráněny jsou kamennými střechami, vyrojilo se na volání Nany Sahiba na sta uprchlíků. Byli pohřbeni pod těmito troskami, aby ušli strašlivé odplatě Angličanů, a stačilo jim jediné slovo, aby věděli, co si nabob od nich přeje; pokyn v pravý čas musel dostačiti, aby je poštvál v houfech na dobyvatele. Dne 24. dubna nalézal se Nana v Bhilse, hlavním městě mocného okresu Malvaského, a shromáždil v troskách starého města prvky vzpoury, kterých by byl v novém městě nenalezl.

Dne 27. dubna dorazil nabob do Raygurhu, poblíž hranic království Pannaského, a dne 30. k troskám starého města Sangoru,

nedaleko místa, kde generál sir Hugh Rose svedl s povstalci krvavý boj, který mu průsmykem Maudanporským dal do rukou klíč k roklím Vindhjjským.

Zde připojil se k nabobovi zase jeho bratr, který se s Kâlaganim ubíral za ním, a oba prohlásili se náčelníkům vynikajících kmenů. V zahájeném rokování stanovili základní body všeobecné vzpoury. Zatím co Nana Sahib a Balao Rao operovali na severu, měli jejich spojenci veletí na severním svahu Vindhje. Oba bratři hodlali, než se vrátí do údolí Narbuddského, navštívit ještě království Panaské. Odebrali se tam podél Keynu, pod krytem nesmírných jehličnatých stromů, bambusů a pod ochranou nesčetných liáp, které pokrývají skoro celou Indii. Zde získali četné, divoké přívržence mezi chudými dělníky, kteří pracují na účet tamějšího radži v démantových polích. „Tento radža“, dí Rousellet, „dal, nahlížeje k jakému úkolu ho odsoudila vláda Angličanů, přednost tomu, státi se raději knížetem podzemním než bohatým osadníkem, ač přece jím byl. Démantová pole, která mu náležela, prostírala se na sever od Pennahu na třicet kilometrů a v jeho dolech dobývalo mnoho dělníků drahoukamy v Benaresu a Allahabadu velice hledané. Mezi těmito nešťastníky, kteří museli vykonávati nejtěžší práce, a které dal radža jednoduše stínati, když našli méně démantů, našel Nana Sahib tisíce přívrženců, hotových bojovati a zemřít pro neodvislost své vlasti.

Odtud vrátili se oba bratři konečně zase k Nerbuddě, aby se prozatím opětně ukryli v pálu Tanditském. Chtěli vzbouřiti ještě Bhopal, než vypukne povstání na severu i na jihu. Jest to velké mohamedánské město, které zůstalo vždy hlavním sídlem islamu v Indii, a jehož begum zůstal po celou velkou vzpuru Angličanům věrným.

Nana Sahib a Balao Rao dorazili v průvodu asi dvanácti Gundů dne 24. května do Bhopalu, v poslední den Moharumských slavností, jimiž světí mohamedáni nový rok. Oba byli oblečeni v kroj „Joguiů“, příšerné to sekty žebráků, kteří nosí dlouhé dýky se zakulacenými čepemi, jimiž se sekají v opojení, aniž by si příliš ublížili.

Nejsouce k poznání v tomto kroji, ubírali se oba bratři s procesím ulicemi města, uprostřed četných slonů, kteří nesli na hřbetě „tadziasy“, t. j. malé chrámky dvacet střeovic vysoké: vmísili se při tom mezi mohamedány s bohatými zlatotkanými rouchy a mušelínovými čepicemi a dostali se pak zase mezi hudebníky průvodu nebo mezi vojáky, bajadéry, mladíky v ženských šatech — pestré množství, které celému obřadu dávalo spíše vzhled karnevalu. Vy-

měnili při tom s Indy všech kast, mezi nimiž měli hojně přívrženců, mnoho nesrozumitelných, pouze buřičům z roku 1857 známých znamení.

K večeru odebrali se všichni účastníci k jezeru ležícímu těsně před východním předměstím. Za ohlušujícího křiku, střelby; pušek a praskání petard a záře tisíce pochodní vrhali věřící tadzie do vln jezera. Tím končily slavnosti Moharumské.

V tom ucítil Nana Sahib ruku na svém rameni. Obrátil se. Vedle něho stál Bengalec.

Bengalec mu sdělil následující šeptem a Nana Sahib naslouchal, aniž by svoje rozčilení i jen posunkem prozradil

„Plukovník Munro opustil Kalkutu.“

„Kde jest nyní?“

„Byl včera v Benaresu.“

„Kam se ubírá?“

„Na hranici Nepalu!“

„Za jakým účelem?“

„Aby tam strávil několik měsíců.“

„A pak?“

„Aby se vrátil do Bombaye.“

V tom zavznělo tiché zapísknutí. Množstvím proklouzl Ind a přiblížil se k Nanu Sahibovi.

Byl to Kálagani.

„Vydej se ihned na cestu,“ rozkázal mu nabob. „Vyhledej Munroa, který nyní cestuje severními kraji. Připoj se k němu. Prokaž mu nějaké služby, a odvaž se, bude-li třeba, životem, nehni se však od něho, dokud nevníkne za Vindhyou do údolí Nerbuddy. Pak, ale teprve pak, podej mi zprávu, kde mešká!“

Kálagani odvětil pouze pokynem a ztratil se zase v množství. Pokyn nabobův platil mu za rozkaz. Deset minut na to opustil Bhopal.

Teď přistoupil Balao Rao ku svému bratru.

„Jest čas, abychom odešli.“

„Ano,“ odvětil Nana Sahib, „musíme dorazit před východem slunce do pálu Tanditského.“

„Ku předu tedy!“

Oba kráčeli nyní v průvodu svých Gundů podél severního břehu jezera až k opuštěnému dvorci, kde na ně a jejich průvodce čekali koně. Tito byli velmi rychlí, krmení kořenitou pící, tak že urazí padesát mil za noc. O osmé hodině ujížděli tryskem po silnici z Bhopalu k Vindhji.

Nabob chtěl z opatrnosti doraziti přede dnem do pálu Tanditského, poněvadž bylo rozhodně moudřejší dostat se nepozorovaně do údolí.

Malý hlouček uháněl tedy, co koně stačili.

Nana Sahib a Balao Rao nemluvili spolu více ani slova, jímala je však tatáž myšlenka. Z tohoto výletu přes hory Vindhyské vezli si nejen naději, nýbrž i jistotu, že nesčetní přívrženci se k nim připojí. Výšina střední Indie jim úplně náležela. Staré vojenské oddíly, roztroušené po širých krajích, rozhodně nemohly odolati prvni mu nájezdu buřičů. S jejich zničením získá vzpoura volné pole a brzy zvedne se od jednoho pobřeží k druhému zeť fanatických Indů, o niž se patrně roztrčí královská armáda.

Zároveň myslil Nana Sahib také na šťastnou náhodu, která mu přivedla plukovníka Munroa do cesty. Konečně opustil plukovník Kalkutu, kde k němu byl těžký přístup. V nejbližší době neujde mu jediné jeho pohnutí. Ani se nenaděje a Kâlagani zavede ho do nejpustších krajín Vindhyských hor a tam nezachrání ho nic od pomsty, kterou mu Nana Sahib přísahal.

Balao Rao nevěděl o rozmluvě svého bratra s oním Bengalcem ničeho. Teprve u vchodu k pálu Tanditskému, kde na okamžik odpočívali, sdělil mu ji Nana Sahib krátce.

„Munro opustil Kalkutu a ubírá se do Bombaye.“

„Silnice do Bombaye vede až k pobřeží indického okeánu!“

„Silnice do Bombaye,“ odvětil Nana Sahib zvláštním hlasem, „vede tentokrát pouze k Vindhji!“

Tato odpověď řekla vše.

Vsedli zase na koně a zmizeli v houštinách břehu Nerbuddy.

Bylo pět hodin ráno. Rozednívalo se již. Nana Sahib, Balao Rao a jejich soudruzi dorazili právě ku korytu Nazzuru, které tvoří cestu k pálu.

Na tomto místě zanechal koně pod dozorem dvou Gundů, kteří je měli dovésti do nejbližší vesnice.

Ostatní následovali oba bratry a vystupovali po stupních ukrytých pod hladinou bystřiny.

Kolkolem panovalo ticho. Dosud nerušil hluk dne ticho noci.

Náhle zahřměl vzduchem výstřel, na který následovalo několik jiných. Zároveň bylo slyšet na hoře trojnásobné hurá!

Důstojník vedoucí oddíl padesáti vojáků, objevil se u pálu.

„Palte! Nechť nikdo neunikne!“ zvolal ještě jednou.

Ohned zahřměla nová salva vypálená z nejbližší blízkosti na Gundy, kteří obklopovali Nana Sahiba a jeho bratra.



Šílená poklekla a dlouho hleděla upřeně na tělo . . (Str. 159.)

Padlo pět nebo šest Indů; ostatní skočili zpět do koryta Nazzur a zmizeli v lese.

„Nana Sahib! Nana Sahib!“ volali Angličané, prodírajíce se úzkým křovím.

„Tu vztyčil smrtelně raněný ještě jednou ruku proti nim.

„Smrt a zkáza dobyvatelům!“ zvolal strašným hlasem a klesl nehybně zpět.

Důstojník přistoupil k mrtvole.

„Je to snad Nana Sahib?“ tázal se.

„Ano, je to on,“ odvětili dva vojáci z oddílu, kteří znali naboba dobře z Khavnpuru.

„Nuže tedy, za ostatními!“ velel důstojník. Celé oddělení spěchalo do lesa k pronásledování Gundů.

Sotva že všichni zmizeli, sestoupil bez hluku jakýsi stín po úbočí pálu.

Byla to „bludička“ zahalená v dlouhý kus hnědé látky, kterou objímal v pasu provaz.

Předešlého večera dovedla šílená nevědomky důstojníka a jeho lidi na toto místo.

Sotva že se vrátili do tohoto údolí, vyhledala bezděčně pál Tanditský, ku kterému ji táhl bezděčný pud. Tentokráte pronesl však podivný tvor, který dosud byl němý, jméno, jediné a to jméno vraha Khavnpurského.

„Nana Sahib! Nana Sahib!“ opakovala stále, jakoby byl následkem nevyšvětlitelného tušení zase vstoupil obraz naboba před její zrak.

Toto jméno vzbudilo v neobyčejné míře pozornost důstojníka. Následoval šílenou v patách. Což ukrývá se zde nabob, na jehož hlavu byla vypsána cena?

Důstojník nařídil potřebné a dal střežiti koryto Nazzuru až do svítání. Když do něho vstoupili Nana Sahib a Gundové, uvítal je salvou, která několik z nich skolila, mezi nimi vůdce vzpoury sipojů.

Takové bylo setkání, které telegram ještě téhož dne oznámil guvernér území Bombayského. Tato zpráva rozhlásila se blesku-rychle celým poloostrovem a tak dozvěděl se ji Munro dne 26. května z novin Allahabadských.

Tentokrát nedalo se pochybovati o smrti Nany Sahiba. Vždyť jeho totožnost byla dokázána a list přinášel tato slova:

„Indická říše nemusí se v budoucnosti ničeho již obávati od nelidského radži, který jí stál tolik krve!“

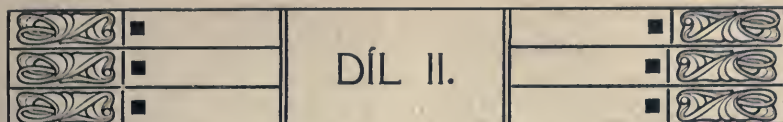
Když šílená opustila pâl, sestoupila i ona korytem Nazzuru. Z jejích tĕkavých očí vysvitl jakýsi vnitřní žár a její rty šeptaly jméno naboba.

Když přišla k místu, kde ležely mrtvoly, zastavila se před onou, kterou khavnpurští vojáci poznali. Obličej mrtvého byl dosud hrozivý.

Šílená poklekla a položila ruku na tělo provrtané kulmi, jehož krev potřísnila záhyby jejího roucha. Hleděla dlouho upřeně na ně, zvedla se, potřásla hlavou a sestupovala zvolna korytem Nazzuru.

Pak upadla bludička zase v obvyklou netečnost a jméno všemi prokletého Nany Sahiby nesplynulo již s jejích rtů.

KONEC DÍLU PRVNÍHO.



KAPITOLA I.

Naše sanatorium.

Nezměrná díla přírody!“ — Nepříslušel by tento hrdý název, jímž mineralog Hauy označil americké Andy, spíše rozsáhlému řetězu Himalajskému, který člověk do dnes nedovedl s matematickou přesností změřiti?

Tato myšlenka napadla mi při pohledu na onu velkolepou horskou přírodu, v níž jsme plukovník Munro, kapitán Hod, Banks a já hodlali strávití několik neděl.

„Tito horší obrové jsou nejenom nezměřitelní,“ prohlásil i inženýr, „nýbrž jejich vrcholky jsou také nepřístupny, poněvadž lidské ústrojí v takové výši již nemůže pracovati, poněvadž hustota vzduchu jest příliš nepatrná, než aby se v ní mohlo dýchat!“

Dva tisíce pět set kilometrů dlouhý násep prahor, žuly, ruly a svoru, který se prostírá od sedmdesátého druhého až k padesátému devátému poledníku, a dva okresy, Agiu a Kalkuta, dvě království, Buthan a Nepal, částečně pokrývá; — řetěz, na jehož vrcholcích, o třetinu vyšších než Montblanc, rozeznáváme tři pásma, první do výše 5000 stop s mírnějším podnebím než roviny před ním ležící, v němž daří se v zimě žito a v létě kukuřice; druhá od 5—9000 stop, kde taje již sníh, jakmile se blíží jaro; třetí od 9—25.000 stop, které pokryto jest tlustým ledem vzdorujícím i v horkém období paprskům slunce; — v této velkolepé vypuklině zeměkoule jedenáct průsmyků,

z nichž některé protínají pohoří ve výši 20.000 stop, kterými, následkem neustále hrozících lavin, následkem spouští bystřinami a posunováním se ohromných ledovců způsobených, jen s obtíží lze se dostat do Tibetu; nad tímto hřebenem, místy zakulaceným jako velkolepé kupole, místy plochým jako Tabulová hora u předhoří „Dobré naděje“, sedm až osm jednotlivých, částečně sopečnatých štítů, které ovládají prameny Kogry, Džumny a Gangu, jako Dukia a Kinčinčinga, které se pnou do výše přes 7000 metrů, Diodunga do výše 8000 metrů, Dhavalagiri do výše 8500 metrů; Džamulari do výše osm tisíc sedm set, Mont Everest dokonce do výše 9000 metrů, s jehož vrcholku přehlédlo by oko okršlek velký jako celá Francie; shluk hor, jichž nepřevýšily by Alpy, kdybychom je postavili na Alpy, ani Pyreneje, kdybychom je postavili na Andy, — to jsou ony ohromné vrchy, na jejichž temena nikdy nevstoupí noha ani nejodvážnějšího lezce, to jsou ony hory, které jmenujeme řetězem Himalajským!

První stupně těchto gigantických propyleí jsou z velké části hustě zalesněny. Tam nalezneme různé zástupce z bohaté rodiny palem, které ustupují ve vyšších pásmech nekonečným lesům dubů, cypřišů a pinií nebo bujným trsům bambusu a travin.

Banks, který nás o tom poučil, zmínil se také, že hranice věčného sněhu na indickém svahu pohoří sahá dolů až na čtyři tisíce metrů, kdežto na straně tibetské ustupuje až na šest tisíc metrů nad moře a to proto, že páry, unášené jižními větry, tříští se na ohromném náspu. Následkem toho nalézáme na druhé straně ještě ve výši 15.000 stop vesnice obklopené poli ječnými a rozkošnými lukami. Smíme-li věřit domorodcům, stačí tam jediná noc, aby se pastviny pokryly zeleným kobercem.

V středním pásmu jest zastoupena pernatá zvěř pávy, koroptvemi, bažanty, dropy a křepelkami. Koz je tam nesmírné množství, a ovcí všude hemží se hejna. V hořejších pásmech nalezneme již jen kance, kamzíky mimo divoké kočky, a osaměle opisuje orl své širé kruhy nad nuznou vegetací, která jest jen chudičkým vzorníkem arktické flory.

Až tam ovšem nepudila touha kapitána Hoda. K čemu byl by tento nimrod vyhledal Himalaji, kdyby zde byl mohl honiti pouze obyčejnou stolní zvěř? Na štěstí se tu však zajisté nebude nedostávat velkých dravců, hodných jeho enfieldské pušky a jeho třaskavých koulí.

Na úpatí prvních svahů řetězu horského protíná se totiž dolní pásmo, které nazývají Indové pásem Tarrianským. Je to dlouhý, šest až osm kilometrů široký, teplý a vlhký svah se zádumčivou

vegetací a hustými lesy, v nichž dravá zvěř se zálibou se zdržuje. Pouze patnáct set metrů nad tímto rájem lovců, milujících smělé a rozčilující lovecké zápasy, nalézal se námi vyvolený tábor. Mohli jsme tedy snadno sestoupiti do tohoto hájemství, které nikým nebylo střeženo.

Byli jsme skoro přesvědčeni, že kapitán Hod spíše bude vyhledávati dolejší stupně Himalaje než jeho hořejší pásma. Zde čekalo ostatně dle výroku všech cestujících, zejména žertovného Viktora Jaquemonta, ještě mnoho zeměpisných hádanek na svoje rozřešení.

„Tento ohromný horský řetěz je tedy znám dosud pouze nedokonale?“ tázal jsem se Banksa.

„Velmi nedokonale,“ odvětil inženýr. Himalaja podobá se malé planetě, která se sice spojila s naší zeměkouli, která však zachovává svoje tajemství.“

„Přece však hory ty procestovali,“ odtušil jsem, „a prozkoumali dle možnosti.“

„Zajisté! Cestujících do Himalaje bylo stále dost,“ potvrdil Banks. „Bratří Gérardové, Webb, důstojníci Kirpatrik a Fraser, Hogdson, Herbert, Lloyd, Hooker, Cunnigham, Strabing, Skinner, Johnson, Moorcroft, Thomson, Griffith, Vigne, Hügel, misionáři Huc a Gabet, v novější době bratří Schlagintweitové, plukovník Wangh a poručíci Reuillier a Montgomery poučili nás svými výbornými pracemi o horopisné soustavě tohoto hřbetu zemského. Přes to však zbývá ještě mnoho práce. Přesná výška nejdůležitějších hřbetů horských byla častokráte opravována. Tak ku př. pokládali dříve Dhavalagiri za krále celého řetězu, následkem pozdějších měření musil však postoupiti tuto hodnost Kinčinčinze, který dle všeho zase bude Mont Everestem zbaven trůnu. Tento totiž dosud převyšuje veškeré své soupeře. Dle tvrzení Číňanů předčí ho Kűen-Lűn — který ovšem dosud nebyl změřen přesnými nástroji evropských geometrů — ještě o maličkost a dle toho nesměli bychom nejvyšší vrchol zeměkoule hledati v Himalaji. Ona měření ovšem budou teprve potom správná, až se budou opírat o pozorování tlakoměrná a bude při nich dbáno všech opatření nutných při přesném měření. Kterak však bude možno dopravititi tlakoměr na ony skoro nepřístupné vrcholky? To se právě dosud nepovedlo.“

„Povede se to však,“ ozval se kapitán Hod, „zrovna tak jako výpravy k severní a jižní točně.“

„Nepochybují o tom!“

„Zrovna jako vstup do nezměrných hlubin okeánul!“

„Zajisté, zajisté!“

„Jako cesta do středu země!“

„Výborně, Hode!“

„Jako vůbec vše se jednou zdaří,“ dodal jsem.

„Dokonce i jízda na libovolnou oběžnici naší soustavy sluneční!“ pokračoval Hod, který nevěděl, kdy má s podobnými fantasiemi přestat.

„Ne, kapitáne,“ odvětil jsem, „Člověk jako prostý obyvatel země nebude nikdy s to, aby překročil její hranice. Třebas však jest připoután k její kůře, přece prozkoumá veškerá její tajemství.“

„Nejen že to dokáže, je to dokonce jeho povinností!“ vpadl Banks. „Vše, co leží v hranicích možnosti, dokáže se a musí se dokázat. Tak, až člověk nebude se moci ničemu více naučiti na kouli jím obývané...“

„Pak zmizí i se sferoidem, který mu již nebude skrývat tajemství,“ dokončil Hod větu.

„Nikoliv,“ odvětil Banks... „pak je bude ovládati a využítuje je cele ke svému prospěchu. Poněvadž se však zrovna nalézáme v území Himalaje, chci vám dáti, milý Hode, příležitost ku podivuhodnému objevu, který vás snad bude zajímati.“

„Jak to, Bankse?“

„Ve svém cestopise zmiňuje se missionář Huc o podivném stromu, který se všeobecně nazývá v Tibetu „stromem desetitisíců obrazů“. Dle indické legendy proměnil prý se Tong Kabak, reformátor buddhistického náboženství, ve strom již o několik tisíciletí dříve, nežli stihl týž osud Philemona, Baucidu a Dafne, ony zvláštní rostlinné bytosti mytologické flory. Vlasy Tong Kabaka proměnily prý se tehdy v listnatou korunu onoho svatého stromu, a na jeho listech prý missionář tvrdí, že to viděl na vlastní oči, nalézají se tibetská písmena, utvořená ze žilek listů.“

„Tedy strom, na němž rostou potištné listy!“ zvolal jsem.

„Ano, a na kterých lze čísti nejčistší, nejvyšší morálku,“ dodal inženýr.

„To bychom měli zjistit!“ pravil jsem se smíchem.

„Hleďte v tom nabytí jistoty, přátelé,“ mínil Banks. „Nalézáme-li podobné stromy v jižní části Tibetu, nalezneme je zajisté také v horním pásu na svazích Himalaje. Snažte se tedy při našich výletech objeviti tohoto... ano, jak bych se vyjádřil... tohoto „mravokárce!““

„Ne, to mi ani nenapadnel“ odvětil Hod. „Jsem zde, abych honil, a nemám času k slézání hor.“

„Avšak, milý příteli,“ odtušil Banks, „tak smělý lezec, jakým jste vy, vystoupí přece alespoň jednou na nějaký vrch?“

„Nikdy!“ prohlásil kapitán určitě

„A proč?“

„Vzdal jsem se všeho vystupování na hory!“

„A od kdy?“

„Od onoho dne,“ pravil kapitán Hod, „kdy jsem s nebezpečím života a s největším namáháním vystoupil na vrchol Vrigelu v království Buthanském. Ujistili mne, že dosud noha lidská naň nevstoupila. To dráždilo moji samolibost! Za tisíceroch nebezpečí dostal jsem se na jeho hřeben, co jsem však nalezl vtesáno v jeden balvan? . . . „Durand, zubní lékař, rue Caumartin, 14 Paříž!“ — Od té doby již nelezul!“

Ubohý kapitán! Musím však doznati, že kapitán Hod toto sklamání vyprávěl s tak veselými posunky, že jsme se museli smáti z plna hrdla.

Zmínil jsem se častěji o „sanatoriích“ poloostrova. Jsou to v horách ležící zdravotní stanice pro léto, kdy palčivé slunce vysušuje roviny Indie, hojně navštěvované soukromníky, úředníky a obchodníky.

Zmínky zasluhuje nejprve Simla, ležící pod třicátým prvním stupněm šířky a západně od šedesátého pátého poledníku. Je to skutečně kousek Švýcarska, s vodopády a bystřinami a salašemi, roztroušenými pod stínem cedrů a pinií, 2000 metrů nad mořem. Po Simle jmenují Dordžiling, s bílými domy, nad nimiž ční Kinčinčinga, asi pět set kilometrů od Kalkuty a ve výši 2300 metrů, poblíže osmdesátého šestého stupně délky a dvacátého sedmého stupně šířky — rozkošné místo v nejkrásnějším kraji země. Jiná sanatoria nalezneme na různých místech řetězu Himalajského. Teď rozmnožuje tyto svěží, zdravé stanice, které jsou nezbytné v palčivém podnebí Indie, ještě náš steam-house. Tento však patří úplně nám. Skýtá veškeré pohodlí nejelegantnějších obydlí poloostrova; zde nalézáme ve šťastném pásmu vedle všech požadavků moderního života klid, který bychom marně hledali v Simle nebo Dordžilingu, kde zdržuje se mnoho Anglo-Indů.

Náš tábor byl bedlivě vyvolen. Silnice, vedoucí k dolejší části pohorí, dělí se zde ve dvě ramena, která spojují několik vesnic, roztroušených na východě a na západě. Nejbližší vzdálena jest asi pět mil od steam-housu. Bydlí tam dobří horalé, kteří chovají kozy a ovce a pracují na úrodných polích žitných a ječných.

Náš četný personál zřídil pod vedením Banksovým v několika hodinách ležení, v kterém jsme se hodlali zdržet šest až sedm neděl.

Jedno předhoří velmi rozčleněného vedlejšího řetězu horského, které podpirají nesmírný hřeben Himalajský, poskytlo nám k tomu lehce zvlněné, asi míli dlouhé a půl míle široké návrší. Zelený koberec, který je kryje, podobá se hebkému sametu, z krátké, takřka aksamitové trávy, protkané vonícími fialkami. Stromům podobné rhododendry, velikosti malých dubů, přirozené květináče kamelíí, zvyšují příjemnost milého obrazu. Zde nepotřebuje příroda pilných dělníků Ispahanských nebo Smyrnejských, aby zhotovili tento koberec z jemné rostlinné vlny. Několik tisíc semen, které přináší jižní vítr této úrodné půdě, trochu vody a trochu slunce dostačí, aby utvořily toto jemné a nezmarné tkanivo.

Na výšině roste tucet nádherných stromů. Vypadá to, jakoby se byly oddělily od nekonečného lesa, který pokrývá úbočí předhoří a který vystupuje na sousedních skalách ještě do výše šesti set metrů. Cedry, duby, dlouholisté pandany, buky, jasany a rohovníky zelenají se zde uprostřed banánů, bambusů, mandlovníků a japonských fíkovníků. Někteří z těchto obrů ční vrchními větvemi do výše přes sto stop. Zdají se býti skutečně stvořeny k tomu, aby poskytovaly stín lesnímu obydlí. Steam-house jaksí doplňoval obraz krajiny. Kulaté střechy jeho dvou pagod snoubily se šťastně se vším tím zeleným větrovím, tuhými nebo ohebnými výhonky a listy, které jsou buď malé a jemné jako křídla motýlů, nebo široké a dlouhé jako polynesské pagaie. Naše pohyblivé domy mizely skoro pod houštinou listů a květin. Nic neprozrazuje jejich zvláštní vlastnost; podobají se spíše pevným obydlím, která své místo již nezmění.

Za námi bublá po pravé straně přes svah předhoří bystřina, jejíž klikatý stříbrný pás můžeme sledovati do výše tisíce stop, a která se vrhá do přirozené kotliny, kolem níž rostou skupiny krásných stromů.

Z této kotliny vytéká pak napříč lučinami potok, který končí hlučným vodopádem, vrhající se do nezměrné hloubky. Kráčíme-li k přednímu okraji výšiny, pozorujeme, že tato přečnivá mnohé jiné, nepatrnější hřbety horské, které dosahují v ohromných stupních až k rovině. Pozadí jest tak vzdáleno, že je okem ještě dostihnouti můžeme.

Na pravo stojí náš první vůz šikmým směrem, tak že můžeme přehlédnouti jižní obzor s balkonu verandy i postranními okny salonu a kabin ležících po levé straně. Nad ním ční vysoké cedry a rýsují se zřetelně na vzdáleném obzoru velkého řetězu horského, který jest pohřben pod věčným sněhem. Po levé straně opírá se druhý vůz o stěnu mohutné, sluncem pozlacené žulové skály. Svým bizarrním

tvarem, jakož i sytými barvami, upomíná tato skála živě na ohromně „plum-puddinky“, o nichž zmiňuje se Russell Killugh ve své cestě jižní Indií. Z tohoto, Mac Neilovi a ostatnímu personálu vyhrazeného obydlí jest vidět pouze jeden bok. Jest vzdáleno asi dvacet kroků od hlavního obydlí, jako přístavek: nějaké znamenité pagody. Z vrcholu střechy, která je kryje, vine se jemný pruh modravého kouře z kuchyňské laboratoře monsieura Parazarda. Dále na levo pokrývá skupina stromů sotva od lesa oddělená západní svah a tvoří jaksi postranní kulisu krajiny. V pozadí mezi oběma obydlími leží obrovský mastodon. Je to náš ocelový obr, ukrytý pod listnatou střechou pandanů. Zdá se, jakoby „okusoval“ svým vztyčeným rypákem hořejší větvě. Odpočívá, ačkoliv nepotřebuje odpočinku. Teď je srdnatým hlídačem steam-housu, jako nesmírné předpotopní zvíře, a chrání u silnice, po které vystoupil, vchod k naší pohyblivé osadě.

Jakkoli náš slon zdá se velikým — alespoň pokud nemyslíme na nebetyčný řetěz horský, který trčí 6000 metrů nad výšinou — přece nezdá se pranic skoro podobným onomu umělému obru, jímž obohatila zručná ruka Banksova indickou faunu.

„Komár na průčelí katedrály!“ pravil kapitán Hod jaksi hněvivě. Toto porovnání bylo velice případné. Za ním čnělo totiž žulové skalisko, z kterého dalo se zhotoviti pohodlně tisíc domů velikosti našeho, a toto skalisko tvořilo pouze oddíl, jeden ze sta stupňů oněch schodů, které vedou ke hřebenu hor, a jež Dhavalagiri korunuje svým špičatým hrotem.

Někdy sklání se nebe nad tímto obrazem k pozorovateli. Časem mizejí nejen nejvyšší hroty, nýbrž i prostřední hřeben v hustých parách, které se prostírají středním pásmem Himalaje a zahalují jeho celou spodní část. Krajina se tím jaksi scvrkuje a pak teprve nabývají, jakýmsi optickým klamem, obydlí, stromy okolních vrchů a také ocelový obr sám zase svojí přirozené velikosti.

Často také nižší mraky, hnané jižními vlhkými větry, plují ještě pod naším návrším. Pak nevidí oko nic než zpěněné moře, na jehož pohnuté ploše vykouzluje slunce čarou hru barev. Nahoře i dole mizí obzor, a zdá se, že se nalézáme v kraji vzdušném, ležícím mimo hranice zeměkoule.

Tu změni se vítr, vánek vniknuvší mezerou horského řetězu rozptýlí mlhy, moře par zhuští se skoro okamžitě, rovina unikne až k jižnímu obzoru, rozkošný profil Himalaje rýsuje se zase na očistěném pozadí nebes, rám obrazu nabývá normální velikosti a spojený zrak, který netísni překážka, vidí všechny jednotlivosti panoramatu v průměru šedesáti mil.

KAPITOLA II.

Matyáš van Guitt.

Následujícího dne, 26. června, vzbudil mne hlahol známých hlasů. Vyskočil jsem. Kapitán Hod a jeho sluha Fox hovořili živě v jídelně. Přidružil jsem se k nim.

Zároveň opustil Banks svoji jizbu, a kapitán oslovil ho hřmotně.

„Nuže, příteli Bankse, tu jsme konečně ve vytouženém přístavu! Zde teď zůstaneme! nejedná se již o několikahodinový pobyt, nýbrž o několikaměsíční.“

„Zajisté, milý Hode,“ odvětil inženýr, „a teď můžete honiti dle libosti. Píšťala ocelového obra nebude vás již volati do tábora.“

„Slyšíš to, Foxe?“

„Zajisté, pane kapitáne,“ ujišťoval sluha.

„Nyní buď mi nebe milostivo,“ zvolal Hod, „sanatorium steamhousu však neopustím dříve, dokud nepadl padesátý mojí puškou! Padesátý, Foxe! Zdá se mi však, že to s padesátým bude mítí jakési obtíže!“

„Překonáme je,“ prohodil Fox.

„Proč myslíte, kapitáne Hode?“ tázal jsem se.

„O, Mauclere, to je tušení . . . Předtucha myslím, nic více!“

„Vytrhnete tedy již dnes,“ pravil Banks, „a zahájíte polní tažení?“

„Ještě dnes,“ odvětil Hod. „Počneme tím, že si prohlédneme krajinu a dolejší pásmo až k lesům Tarryanským — předpokládajíc, že tigrové neopustí svoji starou vlast . . .“

„Co vás to napadá? . . .“

„Ach, moje známá smůla!“

„Známá smůla! . . . V Himalajil . . .“ prohodil inženýr, „bylo by to možné?“

„Nuže, vždyť uvidíme! Doprovodíte nás přece, Mauclere?“ tázal se kapitán Hod, obraceje se ke mně.

„Aj, zajisté!“

„A vy, Bankse?“

„Já také,“ odvětil inženýr, „a doufám, že dokonce také Munro připojí se jako já, t. j. více jako ochotník.“

„Oho,“ pravil kapitán Hod, „jako ochotník! Pro mne tedy, jako ochotník, ale dobře ozbrojený ochotník. Zde nesmíme se již

procházet s hůlkou v ruce. To by byla urážka dravců Tarryanských!“

„Souhlasím!“ odpověděl inženýr.

„Nuže, Foxe,“ pokračoval kapitán, obraceje se k svému sluhovi, „ku předu, a žádné přehmaty tentokrát! Jsme v zemi tigrů! Čtyři enfieldské pušky s třaskavými koulemi pro tebe a Gúmiho.“

„Buďte bez starosti, pane kapitáne,“ ujišťoval Fox. „Dravci si nesmí stěžovat!“

Tento den hodlali jsme tudíž věnovati výzkumu onoho lesa, který, ještě pod naším sanatoriem, pokrýval úpatí Himalaje. Nasnídavše se, sestoupili jsme, sir Eduard Munro, Banks, Hod, Fox, Gúmi a já po silnici, vedoucí šikmo svahem, zanechavše doma oba psy, kteří nám dnes nebyli nic platni.

Šikovatel Mac Neil, Storr, Káluth a kuchař zůstali rovněž doma, aby dokončili zařízení našeho tábora. Po dvou měsících bylo nutno ocelového obra uvnitř i zevně prohlédnouti, očistiti a do pořádku uvésti. To vyžadovalo dlouhou, pečlivou a vytrvalou práci, při níž jeho obyčejní kornakové, topič a strojník příliš odpočívati nesměli.

O jedenácté hodině opustili jsme sanatorium a několik minut později, při prvním ohybu cesty, zmizel steam-house našim zrakům za hustým stromovím.

Nepršelo již.

V hořejších vrstvách vzduchových visící mraky letěly rychle v dáli pod dechem čerstvého severozápadního větru. Himalaj byl šedý — teplota pro chůzi jako stvořená; ovšem nespátřili jsme nyní rozkošnou hru měnivého světla a stínu, kterou jindy ve velkých lesích jest viděti.

Byli bychom sestoupili dva tisíce metrů přímým směrem v pětadvaceti až třiceti minutách, naše cesta však se velice prodloužila následkem četných oklik, které vyžadovala příkrost svahu, takže jsme potřebovali neméně než půldruhé hodiny, abychom dorazili k hořejší hranici lesů Tarryanských, pět až šest tisíc stop nad rovinou ležících. Cesta uběhla nám však za veselého hovoru.

„Pozor,“ zvolal kapitán Hod. „Teď vstupujeme na území tigrů, lvů, pardalů, guepardů a jiných dobráckých obyvatel himalajské oblasti. Je to sice krásné vítěziti nad dravci, ještě však krásnější, nepodlehnutí jim! Jdeme proto pěkně pohromadě a dbejme moudré opatrnosti!“

Podobné odporučení z úst tak neohroženého lovce zasluhovalo zajisté všestranného povšimnutí. Každý z nás zapsal si je za uši.

Nabili jsme pušky a karabiny, prohlédli zámky a natáhli kohoutky. Byli jsme připraveni na vše.

Podotýkám ještě, že se musíme míti na pozoru nejen před dravci, nýbrž i před hady, jejichž nejnebezpečnější druhy zdržují se v lesích indických. „Belongy“, zelení hadi, bičovní hadi a jiní jsou neobyčejně jedovatí. Počet obětí, které hynou uštknutím oněch plazů, převyšuje pět až šestkrát počet domácích zvířat a lidí, kteří podléhají zubům dravců.

V území Tarryanském vyžadovala tudíž pouhá opatrnost dbáti všeho, pozorovat, kam stoupne noha, oč opře se ruka, naslouchat nejmenšímu šramotu, který vychází z trávy neb který ozve se v křoví.

O půl jedné dorazili jsme pod listnatou střechu několika těsně vedle sebe na pokraji lesa stojících stromů. Jejich husté větve splétaly se nad několika širšími pěšinami, jimiž se mohl ocelový obr pohodlně ubírat. Touto částí lesa dopravují horalé již po delší dobu poražené dříví; také teď ukazovaly se v mělkém jílu různé stopy kol. Tyto hlavní silnice vedly podél řetězu horského, protínaly celou Tarryanu a spojovaly paseky, které tu i tam vysekaly sekery drvoštěpů; po obou stranách ústily dále úzké pěšiny, které se ztrácely v neproniknutelném houští.

Kráčeli jsme tudíž po těchto alejích více jako měřiči než jako lovci, poněvadž jsme v první řadě chtěli seznati jejich polohu a směr. Ticho lesa nebylo přerušeno žádným řevem. Široké, patrně ještě zcela čerstvé stopy svědčily však, že dravci dosud neopustili Tarryanu.

Náhle, když jsme právě zahýbali kolem rohu aleje, která se uhýbala poněkud na pravo, před skaliskem ostře vystupujícím, zastavil nás výkřik kapitána Hoda, který stále kráčel před námi.

Dvacet kroků před námi zvedala se v rohu paseky ohraničené mohutnými pandany stavba, svým zevnějškem velice podivná. Dům to nebyl, neměla oken a komínu; lovecká chýše také ne, neboť neměla střílny. Celek podobal se indickému náhrobku, ztracenému uprostřed tohoto lesa.

Představme si prodlouženou krychli zhotovenou z kmenů vedle sebe do země zaražených, jejichž kořejší konce spojeny byly pevně ohebnými větvemi. Střecha utvořena byla z jiných kmenů, vodorovně ležících a s hlavami prvních kmenů čepy pevně spojených. Patrně snažil se stavitel této malé pevnůstky zajistiti ji na všech pěti stranách co největší pevnost. Byla asi šest stop vysoká, dvanáct stop dlouhá a pět široká. Vchod nebylo vidět, nebyl-li týž odecký na přední straně silným, na hoře zakulaceným trámem, který poněkud přečníval celou stavbu.

Nad střechu trčelo několik ohebných, zvláště uspořádaných a mezi sebou spojených větví. Na konci vodorovné páky, která nesla tuto armaturu, visel pohyblivý uzel, či spíše přazka zhotovená ze silných spletených lian.

„Aj, co je to?“ zvolal jsem s úžasem.

„To není nic jiného,“ odvětil Banks po krátkém zamyšlení, „nežli — pašť na myši! Na jaké myši jest určena, domyslí se snad pánové sami.“

„Tedy pašť na tigry?“ vyhrknul Hod.

„Zajisté,“ potvrzoval Banks, „pašť na tigry, jejíž dveře, obyčejně lianovým uzlem vyzdvížené, trám nyní uzavřel, poněvadž nějaké zvíře se dotklo uvnitř umístěného padáku.“

„Je to poprvé,“ pravil Hod, „co v lesích Indie vidím podobnou pašť. Pašť na myši, na mou věru! To jest však lovce nedůstojno!“

„A tigra rovněž!“ dodal Fox.

„Zajisté,“ mínil Banks, „jedná-li se však o to, vyhubiti dravce a ne o to, honiti je pro zábavu, jest vždy nejlepším onen prostředek, který jich co nejvíce učiní neškodnými. Tato pašť zbudována jest velmi obezřetně, aby lákala a jímala dravce jakkoli nedůvěřivé a silné.“

„Poněvadž rovnováha trámu, který držel dveře, jest porušena,“ prohodil plukovník Munro, „domnívám se, že se nejspíše chytil nějaký dravec.“

„Přesvědčíme se o tom brzy!“ zvolal kapitán Hod, „a není-li myš už mrtva...“

Kapitán provázel svoje slova příhodným posunkem a natáhl kohoutek pušky. Ostatní následovali jeho příkladu a připravili pušky.

Nemohli jsme pochybovati, že tento dřevěný domek jest pašť, jaké často nalézáme v lesích Malajských.

Nezdálo se však, že by ji byl zhotovil Ind; přes to bylo vidět na první pohled, že následkem citlivé a přece solidní konstrukce odpočívá úplně svému účelu.

Po krátkém rozmýšlení přiblížili se kapitán Hod, Fox a Gûmi k pašti, aby si ji nejprve se všech stran prohlédli. Mezi kolmými kmeny však nenalezli nikde skuliny, aby nahlédli do vnitř.

Naslouchali bedlivě. Ani nejmenší hluk neprozrazoval přítomnost živého tvora v dřevěné kostce, která před námi ležela němě jako hrob.

Kapitán Hod a ostatní vrátili se opět k přední části. Přesvědčili

se, že pohyblivé dveře sesmekly se v kolmých drážkách. Nadzvednou-li je, otevře se patrně vchod do pasti.

„Není ničeho slyšet!“ pravil kapitán Hod, položiv ucho ku dveřím. „Ani dechul Past je prázdná!“

„Rozhodně nebudte neopatrní!“ napomínal plukovník Munro.

Usedl na kmeni stromu na levé straně paseky a já sedl jsem vedle něho.

„Nuže, ku předu, Gúmi!“ naléhal kapitán Hod.

Obratný, jak opice zručný a jako leopard mrštný Gúmi — pravý indický šašek — porozuměl kapitánovi. Pro svoji obratnost rozhodně hodil se k tomuto úkolu. Vymrštil se rázem na střechu pasti a uchopil větev, která tvořila horní armaturu. Pak smekl se po páce k lianovému uzlu, který stáhl svojí vahou až k hořejší části trámu, který uzavíral vchod.

Tento uzel upevnil v mělkém k tomu určeném zářezu. Teď bylo potřebí jen dostatečného závaží na druhém konci páky, aby celý mechanismus byl uveden v pohyb.

To vyžadovalo však spojených sil celé naší malé společnosti. Odebrali jsme se proto, plukovník Munro, Banks, Fox a já na zadní stranu pasti, abychom tento pohyb způsobili.

Gúmi zůstal v armatuře, aby uvolnil páku, když nějaká překážka stavěla se v cestu.

„Bude-li mne třeba,“ volal kapitán Hod, „půjdu, půjde-li to však beze mne, zůstanu raději před pastí. Kdyby měl vyjít tigr, uvítám ho koulí.“

„A připočítal byste si ho za dvaatřicátého?“ tázal jsem se kapitána.

„Proč ne?“ odvětil Hod, „padne-li mojí puškou, zhyne přece na svobodě!“

„Neprodávejme kůži medvěda,“ vpadl inženýr, „dokud není zastřelen.“

„Zejména, poněvadž tento medvěd mohl by býti tigr!“ dodal plukovník Munro.

„Teď všichni najednou táhněte!“ zvolal Banks.

Dveře byly těžké a pohybovaly se jen nesnadno ve svých drážkách, přece však jsme je zvedli. Brzy byly as střevic od země.

Sehnut a s puškou u líce, snažil se kapitán rozeznati, ukáže-li se silná tlapa nebo hrozivý jícen u otvoru pasti, marně však.

„Ještě kus!“ zvolal Banks.

S pomocí Gúmiho, který se chopil zadního konce páky, vytáhl



Kapitán Hod přistoupil ještě blíže . . . (Str. 174.)

jsme dveře výše. Brzy stačil otvor, aby i větší dravec mohl proklouznouti.

.Neobjevilo se však žádné zvíře.

Bylo možno, že zajatec zalezl následkem hluku do nejtemnějšího kouta. Snad čekalo zvíře jen na příznivý okamžik, aby rázem vyskočilo, každého, kdo mu vstoupí do cesty, povalilo a v hloubi lesa zmizelo.

Byl to okamžik nejvyššího napětí.

Viděl jsem, jak kapitán popochází o několik kroků, prst na spoušti a snaží se přehlédnouti celý vnitřek pasti.

Dveře byly zcela vytaženy, a světlo vnikalo širokým paprskem do vnitř.

Teď bylo slyšet stěnami tlumený hluk, pak temný hlas, jakési strašlivé zívání, které mi bylo velice podezřelé.

Patrně bylo tam zvíře, které dříve spalo a nyní náhle bylo probuzeno.

Kapitán Hod přistoupil ještě blíže a namířil pušku na nejasnou postavu, která se objevila v pološeru.

Náhle oživilo to v pasti. Zavzněl ulekáný výkřik a po něm slova v dobré angličtině:

„Probůh, nestřilejte! Nestřilejte!“

Hned na to vystoupil z pasti muž.

Užasli jsme tak, že jsme pustili armaturu, čímž dveře spadly dolů a vchod zase uzavřely.

Zatím přikročila neočekávaně se objevivší osoba ku kapitánu Hodovi, jehož puška dosud mířila na prsa cizince, a pravila dosti pevným, důrazným pohybem ruky provázeným hlasem:

„Račte laskavě zvednout pušku, pane! Nestojí tu před vámi tarryanský tiger!“

„S kým máme vlastně tu čest . . .?“ tázal se v tom Banks, přistupuje k muži.

„S přírodovědcem Matyášem van Guittem, hlavním dodavatelem tlustokožců, lenochodů, proboscidů, dravců a jiných ssavců pro obchody pánů Charlesa Rice v Londýně a Hagenbecka v Hamburku.“

Na to ukázal rukou na nás.

„A pánové? . . .“

„Plukovník Munro a jeho soudruzi,“ odvětil Banks, představuje nás úhrnně.

„Na zábavné cestě lesy Himalajskými!“ doplnil obchodník hned sám. Rozkošný to věru výlet! Kloním se vám, pánové!“

Jaký to originál stál před námi? Mohli jsme se skoro domnívati, že jeho mozek utrpěl pobytem v pasti. Byl to blázen či rozumný muž? K jakému druhu dvourukých patřila tato osoba?

Dověděli jsme se to a seznali také tuto osobu, která se vydávala za přírodozpytce a jí také byla, blíže.

Pan Matyáš van Guitt, dodavatel zvěřinců, nosil brejle a byl asi padesát let stár. Hladký obličej, mžouravé oči, mohutný nos, neustálá pohyblivost v celém těle, v každé jím pronesené větě více než výrazné posunky, dodávaly mu zřejmý ráz starých venkovských komediantů. Kdo nesetkal se již někdy s podobnými sešedivělými divadelními hrdiny, jejichž celý život, ohraničený na obzoru rampou a zadní stěnou odehrál se v plátných sálech a zahradách předměstského divadla? Neúnavní mluvkové, na obtíž jsoucí posunkáři, velice zaujatí pro své vzácné „já“, nosívají hlavu co možno do výše, jen že tato bývá k stáru tak prázdná, že se musíme domnívat, že ani v nejlepším věku nebyla příliš plna. V Matyáši van Guittovi vězel takový kus zvětralého divadelního hrdiny.

Slyšel jsem několikrát veselou anekdotu o zuboženém pěvci, který se domníval, že musí každé slovo svojí úlohy doprovázet nejménějším posunkem.

Tak ku př. v opeře „Masaniello“ pohyboval při větě:

Kdyby z rybáře neapolského . . .

kterou vyrazil ze sebe mohutným hlasem, rukou vztyčenou proti divákům, jakoby měl viset na udici třepetající se štiku. Pak dále při slovech:

nebe knížete chtělo učinit . . .

vedl ruku k obloze, aby ukázal k nebi, kdežto druhá, k znázornění koruny, opsala kruh kolem vznešené hlavy --

děl by on, vzpiraje se osudu

při tom zdálo se, že se brání nějakému násilí --

a pluje dále na svém člunu . . .

zde konečně pohyboval oběma rukama živě z prava na levo a obráceně, jakoby pracoval veslem, aby dokázal svoji zručnost v zacházení s člunem.

Zcela podobné zvyky, jak onen pěvec, měl také obchodník Matyáš van Guitt. Ozdoboval rád svoji řeč nejvybranějšími frásami a stával se snadno posluchači, který se nemohl uchýlit mimo dosah jeho paží, nebezpečným.

Jak nám později sám vyprávěl, byl Matyáš van Guitt dříve professorem přírodních věd při Museu Rotterdamském, jemuž se úřad znelibil. Patrně vystupování tohoto ctihodného muže již tenkrát bylo směšné, a proudily-li kdy hromady posluchačů k jeho katedře, činily tak patrně méně proto, aby se něčemu naučily, nýbrž spíše, aby se pobavily. Za těchto poměrů odhodlal se, místo aby bezúčelně přednášel theoretickou zoologii, věnovati se v Indii praktické zoologii. Tato činnost líbila se mu rozhodně lépe, a vyšinul se při ní na znamenitého dodavatele velkých hamburských a londýnských firem, u nichž objednávají veřejné i soukromé zvěřince starého i nového světa svoje potřeby.

Matyáš van Guitt zdržoval se nyní v Tarryanu, aby obstaral velkou objednávku dravců pro Evropu. Jeho ležení nalézalo se sotva dvě míle od onoho místa, kde jsme ho vysvobodili z pasti.

Jak se však do ní obchodník dostal? Na to otázal se ho Banks, a on sdělil nám za přerozmanitých posunků následující:

„Ano, bylo to včera, slunce ukončilo již polokruh své denní dráhy. Tu napadlo mi prohlédnouti jednu z mých vlastnoručně zbudovaných pastí. Opustil jsem tudíž svůj kraal, který pánové bohdá brzy poctí svou návštěvou, a dorazil jsem na tuto mýtinu. Byl jsem sám; moji lidé měli nutné práce, od kterých jsem je nechtěl zdržovati. Bylo to nemoudré. Když jsem přišel k pasti, přesvědčil jsem se ihned, že pohyblivé trámy tvořící vchod jsou dosud zdviženy, a soudil jsem z toho zcela logicky, že se dosud nemohl chytit žádný dravec. Chtěl jsem se však přesvědčit, je-li vnačidlo posud na místě, a účinkuje-li páka správně a lehce. Vklouznul jsem tedy obratným plíživým pohybem skrze úzký vchod.

Ruka van Guittova znázorňovala při tom elegantním vlnitým pohybem plížení se hada vysokou travou.

„Vstoupiv do nitra pasti,“ pokračoval Holanďan, „prohlédnul jsem čtvrt kozy, jejíž výpary měly přilákati obyvatele této části lesa. Vnačidlo bylo nedotknuto. Chtěl jsem se právě obrátit, když jsem nárazem svého lokte uvolnil páku: trám spadl, a já seděl, nemoha uniknout, ve své vlastní pasti!“

„Musím však pánové,“ pokračoval pak, „přece doznati, že jsem z počátku pohlížel na celou záležitost s komického stanoviska. Byl jsem zavřen; pravda! Nebyl zde žalárník, aby mi otevřel bránu

žaláře; také pravda. Řekl jsem si však, že moji lidé, nepůjdu-li dlouho, budou po mně, a sice s úspěchem, pátrati. Celá záležitost zdála se mi pouze otázkou času.“

„Co lepšího můžeme v noclehárně dělat, nežli spát?“ praví starý francouzský spisovatel. Usnul jsem tedy, a dvě hodiny uplynuly, aniž se moje postavení změnilo. Nastal večer a ozval se hlad. Nejlepší, co jsem mohl učinit bylo, oklamati jej spánkem. Jednal jsem jako filosof a usnul jsem opět. Noc byla klidná; v lese se nic nepohnulo. Dřímál jsem klidně a spal bych snad dosud, kdyby mne byl neobvyklý hluk neprobudil. Závora pasti zvolna se otvírala, denní světlo vnikalo do mého temného úkrytu a mohl jsem jen vystoupit . . . Můžete si domyslit moje leknutí, když jsem spatřil namířenou vražednou zbraň na svoje prsa. Ještě okamžik, a byl bych provrtán kulí! Hodina mého vysvobození byla málem mojí poslední! — Pan kapitán však laskavě ještě v čas poznal ve mně tvora sobě podobného, a musím vám tudíž, pánové, vysloviti svoje nejsrdečnější díky za svoje osvobození!“

Toto vyprávěl nám obchodník. Doznávám, že jsme se jen stěží udrželi smíchu, ke kterému nás nutily jeho slova i posunky.

„Táboříte tedy v této části Terryanu?“ tázal se Banks.

„Ano, pane,“ potvrzoval Matyáš van Guitt. „Měl jsem již to potěšení sděliti vám, že můj kraal jest odsud sotva dvě míle vzdálen, a počtete-li jej svojí návštěvou, bude mi ctí, vás v něm uvítati.“

„Zajisté, pane van Guitte,“ ujišťoval plukovník Munro, „neopomeneme vás navštívit.“

„My jsme lovci,“ dodal kapitán Hod, „a zařízení kraalu nás rozhodně zajímá.“

„Lovci!“ zvolal van Guitt, „lovci!“

Jeho obličej zřejmě prozrazoval jeho city, že si lovců příliš neváží.

„Honíte dravce . . . zajisté, abyste je usmrcoval?“ pokračoval, obraceje se ke kapitánovi.

„Jedině proto, abych je usmrcoval,“ prohlásil Hod.

„A já jedině, abych je chytil!“ pravil Holanďan, udeřiv se při těchto slovech hrdě do prsou.

„Nuže, pane van Guitte,“ odvětil kapitán Hod, „tuť si nebudeme konkurovati!“

Obchodník potřásl hlavou. Poněvadž jsme se však prohlásili jako lovci, neodhodlal se opakovati ještě jednou svoje pozvání. Řekl pouze s elegantní úklonou:

„Chtí-li mne pánové následovati!“

V tomto okamžiku ozvaly se v lese různé hlasy, a půl tuctu Indů objevilo se na zatáčce silnice, která ústila v mýtině.

„Ah, tu jsou moji lidé!“ pravil Matyáš van Guitt.

Pak přistoupil blíže k nám, položil prst na ústa a šeptal nám:

„Prosím, ani slova o mém dobrodružství! Lidé z kraalu nemusejí vědět, že jsem se dal chytit ve své vlastní kleci jako dravec. Mohlo by to škodit mé důstojnosti, kterou si musím v jejich očích zachovat!“

Pokynuli jsme souhlasně, načež obchodník se upokojil.

„Pane,“ počal v tom Ind, jehož klidný a přece inteligentní obličej poutal moji pozornost, „již hodinu vás hledáme, aniž bychom . . .“

„Meškal jsem u těchto pánů, kteří mne chtějí doprovodit do kraalu,“ vpadl mu Matyáš van Guitt do řeči; „nežli však odejdeme, uveďme pasť opět do pořádku!“

Indové ochotně vyhověli tomuto rozkazu.

Zatím pozval nás Matyáš van Guitt, abychom prohlédli vnitřek pasti. Kapitán Hod vklouzl tam za ním a já jsem je následoval.

Prostora byla poněkud těsna pro posunky našeho hostitele, který se rozháněl tak, jakoby byl v nějakém salonu.

„Všecka čest vám,“ pravil kapitán Hod, prohlédnuv si zařízení, „to je opravdu velmi duchaplné!“

„Tak jest, pane kapitáne,“ odvětil Matyáš van Guitt. „Tomuto druhu pasti náleží rozhodně přednost před dřívějšími, koly z tvrdého dřeva opatřenými jamami a pružnými, pohyblivým uzlem u země držnými větvemi. V prvních se zvíře nabodne, v druhých uškrtní. Chceme-li dravce pouze vyhubiti, je to ovšem skoro lhostejné. Já však, který zde s vámi mluvím, potřebuji je živé a neporušené, aby neztráceli na ceně!“

„Přísně posouzeno,“ prohodil kapitán Hod, „nepracujeme stejnými prostředky.“

„Já však rozhodně lepšími než vy!“ odvětil obchodník. „Kdybychom se mohli dravců zeptat . . .“

„Ano, já se jich však zeptám!“ odvětil kapitán.

Kapitán Hod a Matyáš van Guitt se rozhodně jen stěží dorozumějí.

„Chytí-li se však nějaké zvíře,“ tázal jsem se obchodníka, „jak se ho zmocníte?“

„Přistrčím pohyblivou klec před otvor,“ prohlásil Matyáš van Guitt, „do níž se zajatci sami vrhnou a já je potom klidně a bezpečně pomocí svých krotkých buvolů dopravím do svého kraalu!“

Sotva že dokončil tato slova, zaslechli jsme z venčí hlasitý křik.

Co se tam as stalo?

Jeden Ind právě přesekl velice nebezpečného bičového hada tenkou hůlkou, zrovna když se tento jedovatý plaz blížil plukovníku Munroovi.

Byl to týž Ind, kterého jsem si již dříve všiml. Jeho rychlé, odhodlané jednání zachránilo sira Eduarda Munroa od neočekávané, jisté smrti.

Výkřik, který jsme zaslechli, vyrazil ze sebe jeden ze sluhů kraalu, který se svíjel ve smrtelném zápase na zemi.

Nešťastnou náhodou vletěla ufatá hlava hadova ubožáku na prsa, její zuby se do ní zafaly, a nešťastník, maje děsný jed v žilách, dokončil v minutě, aniž jsme mu dovedli pomoci.

Zaražení s počátku leknutím nad tímto děsným divadlem, spěchali jsme pak ihned k plukovníku Munroovi.

„Snad nejsi poraněn?“ tázal se ho Banks, chápaje ho starostlivě za ruku.

„Nikoliv, Bankse, upokoj se!“ odvětil sir Eduard Munro.

Pak vstal a přistoupil k Indovi, svému ochránci.

„Děkuji ti, příteli!“ pravil.

Ind pokynul na znamení, že nežádá za svůj skutek díky.

„Jak se jmenuješ?“ tázal se ho plukovník Munro.

„Kálaganil!“ odvětil Ind.

KAPITOLA III.

Kraal.

Litovali jsme živě smrti ubožákovy, která ho nenadále zastihla. Uštknutí bičového hada, nejedovatějšího ze všech celého poloostrova, neušetřil však nikoho. Byla to jen další oběť po tisících, které ročně podléhají v Indii těmto strašným plazům.*)

Tvrdí se — patrně jenom žertem — že na ostrově Martinique

*) V roce 1877 zahynulo 1677 lidí uštknutím těchto hadů. Odměny vyplacené vládou za ničení plazů těchto vykazují, že téhož roku jich bylo zabito 127.295.

dříve hadi nebyvali, a že je tam Angličané dopravili, když jej musili postoupit Francouzům. Francouzové neměli příčin k podobné odvetě, když opustili svoje osady v Indii. Byla zbytečná, neboť se o to již dosti postarala příroda.

Tělo Inda přecházelo účinkem jedu rychle v rozklad, tak že jsme ho bezodkladně museli pohřbíti. Jeho soudruzi prokázali mu tuto službu a vykopali dosti hlubokou jámu, aby ho dravci nemohli vyhrabati.

Po ukončení tohoto smutného obřadu pozval nás Matyáš van Guitt, abychom ho doprovodili do jeho kraalu — pozvání, které jsme velmi rádi přijali.

Za půl hodiny dorazili jsme do tábora obchodníkov, kterému právem přísluší název „kraal“, kdežto obyčejně tak se jmenují osady v jižní Africe.

Sestával z prostranné, podlouhlé, hluboce v lese poblíže mýtiny ukryté, koly obehnané prostory. Matyáš van Guitt dovedl jej způsobiti veškerým požadavkům svého obchodu. Se všech čtyř stran byl obklopen stěnou z palisád, v nichž nalézala se dosti široká vrata, aby jimi mohly projeti jeho vozy. Uprostřed pozadí skýtala podlouhlá, z kmenů a trámů hrubě zbudovaná chýše útulek obyvatelům kraalu. Po levé straně ohrady stálo šest v několik oddílů rozdělených klecí, každá na čtyřech kolech. Řev, který se z nich ozýval, prozrazoval, že nejsou prázdné. V pravo pobíhalo svobodně as tucet buvolů, kteří okusovali tučné horské louky a sloužili k potahu pohyblivého zvěřince. Personál osady skládal se ze šesti mužů, kteří ošetřovali buvoly, a z desíti Indů, kteří byli výtečně obeznámeni s lovem dravců.

Ošetřovatelé buvolů byli najati pouze na dobu lovu. Byli povinni dojížděti s klecemi k lovištím a odvézti je pak k nejbližší nádražní stanici. Zde naloží klece na truksy, a vlak dopraví je pak v krátkém čase do Allahabadu, Bombaye nebo Kalkuty.

Indičtí lovci byli muži, kteří se obyčejně nazývají „šikarové“. Vyhledávají stopy dravců a chytají dravce velmi obratně.

To bylo mužstvo kraalu, který Matyáš van Guitt a jeho lidé obývali již po několik měsíců. Byli zde ovšem ohroženi případy dravců jako zimnicí, která řádí zejména v Tarryani. Vlhkost noci, výpary škodlivých součástek půdy a vlhké teplo pod hustými korunami stromů, jimiž sluneční paprsky sotva mohou proniknouti, činí dolejší pásmo Himalaje velice nezdravým.

Obchodník a Indové byli však tak aklimatisováni, že jim „malarie“ neškodila více než tigrům nebo domorodcům Tarryani. My



Když jsme dorazili k táboru Matyáše van Guita, otevřel nám jeho vrata.
(Str. 82.)

bychom ovšem nesměli dlouho dlíti beztrestně v kraalu, což ovšem také nebylo úmyslem kapitána Hoda. Hodlali jsme pouze několik nocí strávit na číhané a vrátiti se pak do vyššího pásma k steamhousu, kamž výpary údolí nedostihovaly.

Když jsme dorazili k táboru Matyáše van Guitta, otevřel nám jeho vrata.

Zdalo se, že van Guitta naše návštěva velice těší.

„Teď pánové,“ počal, „dovolte, abych vykonal povinnosti hostitele. Tato osada vyhovuje všem požadavkům mého umění! Není ovšem ničím jiným, nežli velkou chýší, kterou jmenují lovci poloostrova „huddi“.

Mezi touto řečí otevřel obchodník dveře obydlí, které sdílel se svými lidmi. Uvnitř bylo vše velmi prosté. Jeden pokoj — smíme-li tak říci — pro pána, druhý pro šikary, třetí pro vozky; v každém je jediný kus nábytku, polní postel; čtvrtá prostora slouží zároveň za kuchyň a za jídelnu — vidím, že obydlí Matyáše van Guitta bylo velice nuzné a že právem zasluhovalo názvu huddi. Byli jsme pouze ve větší chýši, v ničem jiném.

Když jsme si prohlédli toto obydlí „těchto k prvnímu řádu náležejících ssavců dvourukých“, pozvali nás, abychom také popatřili na obydlí čtvernožců.

To byl rozhodně nejzajímavější díl kraalu. Jeho zařízení upomínalo spíše na kočující zvěřinec, než na pohodlné elegantní klece v zoologické zahradě. Nechybělo věru nic než vodovými barvami malované a po pestrých lešeních rozvěšené obrazy, na kterých je křiklavými barvami namalován krotitel šelem v růžovém trikotu a sametovém kabátci uprostřed poskakující smečky dravců, kteří se svíjejí s krvavou tlamou a nebezpečnými drápy pod bičem hrdinského Bidela nebo Pezona. Ovšem se zde nedostávalo také diváků.

Několik kroků dále leželi krotcí buvoli, kteří umístění byli po pravé straně ve zvláštním oddělení kraalu, kamž se jim donášela potřebná zásoba zeleného krmiva. Nebylo radno nechati je volně pobíhati po okolních pastvinách. Jak se Matyáš van Guitt elegantním způsobem vyjádřil, „nebyla tato svobodná pastva, která jest přirozená v klanech Spojeného království, v žádném poměru s nebezpečím lesů Himalajských.“

Vlastní zvěřinec skládal se ze šesti klecí upevněných na čtyřkolových vozech. Každá klec, na přední straně zamřížovaná, obsahovala tři oddělení. Pomocí dveří či spíše mříží, které se pohybovaly zdola nahoru, mohla se dle potřeby zvířata pouštěti z jednoho od-

dělení do druhého. V těchto klecích nalézalo se nyní sedm tigrů, dva lvi, tři pardalové a dva levhardi.

Matyáš van Guitt nám sdělil, že jeho zvěřinec bude úplný teprve, až chytí ještě dva levhardy, tři tigry a jednoho lva. Pak hodlal opustiti ležení, vydati se k nejbližší stanici a odjeti do Bombaye.

Zvířata, která jsme mohli v klecích pohodlně pozorovati, byly skvostné exempláry, patrně však dosud velice divoká. Byla ještě příliš krátkou dobu v zajetí, než aby si zvykla na tento obmezený způsob života. Svědčil o tom jak jejich děsný řev, tak i neustálé pobíhání od jedné stěny ke druhé a cloumání mřížemi, které byly na mnohých místech zohýbány.

Když jsme přistoupili ke klecům, zdvojnásobil se jejich vztek, aniž však Matyáš van Guitt toho zvláště dbal.

„Ubohá zvířata!“ pravil kapitán Hod.

„Ubohá zvířata!“ opakoval věrný Fox.

„Myslíte snad, že jsou více k politování než ona, která vy zastřelíte?“ tázal se obchodník suše.

„Méně k politování než na ostudu . . . že se dala chytit!“ odvětil kapitán Hod.

Musí-li dravci v zemích, jako v Africe, někdy dlouho se postiti — poněvadž se jim nedostává přeživavců, jejich obyčejné potraviny — není tomu tak v Tarryani. Zde pobíhají stáda zubrů, turů, buvolů, kaniů a antilop, které lvi, tigři a pardalové neustále pronásledují. Mimo to poskytují jim kozy a ovce, nečítaje ani „raioy“ (sedláky), kteří ovce pasou, jistou a bezpečnou kořist. V lesích Himalaje mohou pohodlně ukojiti svůj hlad. Jejich zuřivost, které se nikdy nevzdají, nedá se zde tudíž ničím omluviti.

Obyvatele svého zvěřince krmil obchodník masem buvolů a turů, které šikarové byli povinni v určitých dnech opatřovat.

Nesmíme se domnívat, že podobný lov není nebezpečný. Naopak. I tigr se musí obávat buvola, velice to nebezpečného zvířete, je-li poraněno. Již mnohý lovec byl toho svědkem, že buvol svými rohy vyvrátil strom, na který se tigr utekl. Říká se sice, že oko přeživavců podobá se čočce, která jim vše ukazuje v trojnásobné velikosti, a že jim člověk imponuje následkem toho svojí nesmírnou velikostí. Také vzpřímená postava děsí prý zvířata, tak že jest radno očekávati je stoje a ne kleče nebo leže.

Nevím, co je na tom pravdy, rozhodně však nepůsobí člověk, třeba se vzpřimil sebe více, nikterak na divokého buvola, a je jistě ztracen, nemá-li zbraně po ruce.

Zrovna tak je tomu u indického buvola s krátkou, skoro čtyřhrannou hlavou, se štíhlými, u kořene sploštěnými rohy, hrbatým hřbetem — kterým se podobá svým americkým druhům, s nohama bílými od kopyt až ke kolenům, jehož délka od ocasu až k tlamě obnáší často až čtyři metry. Pase-li se na tučné trávě ve stádech v nížinách, jest sice méně divoký, stane se však přece strašným lovcí, který naň nerozumně útočí.

Masem přeživců živil tedy van Guitt dravce svého zvěřince. Šikarové snažili se pro větší bezpečnost a pohodlí, chytati je do jam, z kterých je obyčejně vytahovali mrtvé.

Obchodník, muž, který rozuměl své věci, rozdíl jen velmi skrovné částky potravy mezi své zajatce. Obdrželi jednou denně, v poledne, čtyři až pět liber masa, nic více. Mimo to musili — zajisté ne z náboženského ohledu — postiti se od soboty do pondělka. Věru, byla to pro ně smutná, hubená neděle! Když jim však po osmačtyřiceti hodinách předložili skrovné sousto, nastal nevyličitelný, divoký život, děsné řvání, tu poskakovaly divoké bestie, že se pohyblivé klece třásky, div se neroztříštily.

Byli bychom málem zvolali s kapitánem Hodem: „Ubohá zvířata!“ Matyáš van Guitt však nakládal s nimi tak právem. Tato zdrželivost v klecích ušetřila zavřeným zvířatům jisté kožní nemoci, kterým jinak snadno podléhají, a dodávala jim na tržištích evropských větší ceny.

Domyslíme se snadno, že mluvidla van Guitta zrovna neodpovídala, když nám představoval svoje zvířata více jako majetník zvěřince, než jako přírodopisec. Naopak. Hovořil, líčil, rozprávěl a poněvadž dravci Tarryani byli hlavním předmětem jeho poněkud obšírných řečí, naslouchali jsme jim přece s jakýmsi zájmem. Neměli jsme kraal opustiti dříve, dokud nebude nám zoologie Himalaje ukrývati již žádné tajemství.

„Řekněte mi však, pane Matyáši van Guitte,“ tázal se Banks, „vynáší vám váš obchod skutečně tolik, aby vám nahradil nebezpečí s ním spojené?“

„Dříve,“ odvětil obchodník, „býval výnos dosti značný. Od několika let ovšem, musím to doznat, klesla cena dravců značně. Můžete se o tom z novějších cenníků snadno přesvědčit. Naším hlavním odběratelem je zoologická zahrada v Antverpách. Ptáky, hady, opice a ještěrovitě plazy, dravce starého i nového světa, toť tam dodávám dle zvyku...“

Kapitán Hod uklonil se při tomto slově.

„... jako kořist našich dobrodružných lovů v lesích poloostrova. Zdá se mi však, že se záliba obecnstva bohužel mění, a prodejné ceny budou brzy nižší než výrobní. Před krátkou dobou ku př. prodali samečka pštrosa za jedenáct set franků, a samičku dokonce pouze za osm set. Černá samička pardala našla pouze za šestnáct set franků odběratele, tigřice z Jávy za dva tisíce čtyři sta, a velká lví rodina — otec, matka, strýc a dvě nadějná lvíčata — za sedm tisíc dohromady!“

„To je ovšem po čertech málo!“ mínil Banks.

„Co se týče proboscidů...“ pokračoval Matyáš van Guitt.

„Proboscidů?“ tázal se kapitán Hod.

„Ano, tímto vědeckým jménem označujeme tlustokožce, které příroda vyzbrojila rypáky.“

„Tedy slony.“

„Ano, slony čtvrtohorní periody, mastodony předhistorické doby...“

„Děkuji uctivě,“ vpadl kapitán Hod.

„Co se tedy týče proboscidů,“ pokračoval Matyáš Guitt ve svém výkladu, „nestojí to skoro ani za to, je chytat, leda že bychom chtěli získati jejich kly, poněvadž spotřeba slonoviny se nezmenšila. Od té doby však, co dramatičtí autorové, kteří jsou se svými úspěchy u konce, předvádějí je ve svých divadelních kusech, cestují s nimi impressariové od města k městu, a jediný slon, který se ubírá s kočující společností provinciemi, dostačí, aby ukojil zvědavost celé země. Proto také žádají nyní slony mnohem méně, než dříve.“

„Což však dodáváte tyto zástupce indické fauny,“ tázal jsem se, „jenom zvěřincům evropským?“

„Odpustíte,“ odvětil Matyáš van Guitt, „předložím-li vám, aniž bych byl příliš zvědavým, dříve skrovnou otázku?“

Uklonil jsem se na znamení souhlasu.

„Jste Francouz, pane,“ počal obchodník. „Poznávám to nejen dle vaší výslovnosti, nýbrž i dle vašeho gallo-románského a keltického typu. Jako Francouz patrně nemáte zálibu v dalekých cestách a ku př. dosud jste necestoval kolem světa?“

Při tom opsal Matyáš van Guitt rukou ve vzduchu široký kruh.

„Dosud jsem neměl to potěšení!“ odtušil jsem.

„Netáží se vás,“ pokračoval obchodník, „zdali jste přišel do Indie, poněvadž v ní právě jste, nýbrž spíše, znáte-li důkladně indický poloostrov.“

„Jen z části,“ doznával jsem. „Navštívil jsem Bombaj, Kal-

kutu, Benares, Allahabád a údolí Gangeské. Viděl jsem při tom památky stavitelské, obdivoval se . . .“

„Ach, to nic není!“ přerušil mne Matyáš van Guitt, odvraceje hlavu a vyjadřuje rukou, že mu to neimponuje.

Načež pokračuje v hypotipose, to jest s živými řečnickými obraty a posunky vypravoval:

„Ano, to není nic, neseznal-li jste zvěřince mocných radžů, kterým na tom záleží, aby zachovali tato skvostná zvířata, chloubu a ozdobu Indie! Ó, pak se jen opět chopte hole! Jděte do Guikovar, abyste uctivě pozdravil krále Barodského! Obdivujte jeho zvěřinec, v němž nalézá se hojnost lvů z Kattyvaru, medvědů, pardalů, čit, rysů a tigrů, které jsem tam dodal já! Súčastněte se jednou svatby šedesáti tisíců holubů, která se každého roku slaví s velkou nádherou. Obdivujte se pěti stům „bulbulů“, slavíků poloostrova, na jejichž vychování vynakládá se tolik péče, jako by to byli následníci trůnů! Podívejte se na slony, z nichž jeden, jako vykonavatel rozsudků smrti, drtí odsouzenci na popravišti hlavul! Pak odeberte se do sadů radži Maissurského, nejbohatšího vladaře Asie. Navštivte palác, v němž zastoupeni jsou sty kusy nosorožci, sloni, tigři a zvířata vysoké hodnosti, patřící k animální aristokracii indické. Až to uvidíte, pane, pak vás již nebudu smět obviňovat z úplné neznalosti divů této neobyčejné země!“

Odpověděl jsem Matyáši van Guittovi pouze němou poklonou. Jeho náruživá řeč zakazovala mi již předem každý odpor.

Kapitán Hod však nemohl jinak, než předložit mu několik otázek, týkajících se bezprostředně fauny Tarryanské.

„Prosil bych vás ještě o několik zpráv o dravcích, s nimiž se doufám setkati v tomto dílu Indie. Poněvadž jsem pouze lovec, nebudu s vámi, pane van Guitte, soutěžiti, naopak, mohu-li vám býti nápomocným při lovu několika tigrů, kteří se vašim sbírkám dosud nedostávají, učiním tak milerád. Až bude však váš zvěřinec doplněn, nebudete mi snad zazlívati, že si z osobní záliby budu krátiti čas usmrcováním těchto šelem.“

Matyáš van Guitt tvářil se jako člověk, který se podrobuje nevyhnutelnému osudu, jež nemůže odvrátit. Připouštěl ostatně také, že se nalézá v Tarryani dosti škodných zvířat, po kterých na evropských trzích není valná poptávka, a jejichž vyhubení zdá se mu dovoleným.

„Střílejte kance, proti tomu nenamítám ničeho,“ prohodil. „Ačkoliv tito zástupci rodu tlustokožců nejsou masorádi . . .“

„Nejsou masorádi?“ prohodil kapitán Hod užasle.

„Míním tím, že jsou bejložravci, jsou však dosti divocí, aby se stali nebezpečnými lovci, který na ně směle útočí.“

„A vlci?“

„Oj! vlků je na poloostrově dost, a mimo to musíme se jich nemálo obávat, vrlinou-li se ve větším počtu na dvorec. Zdejší vlci podobají se úplně dravým vlkům polským, a pro mne nemají větší ceny než šakalové a divocí psy. Neupírám ostatně, že nadělají škod, poněvadž však nemají obchodní ceny, a nejsou hodni figurovat mezi vyššími rody zookratů, přepouštím vám je také, pane kapitáne.“

„A co je s medvědy?“ tázal jsem se.

„Ó, medvědi mají mnoho dobrých vlastností,“ prohlásil obchodník, kývaje souhlasně hlavou. „Ačkoliv nejsou indiští medvědi hledáni jako jiné druhy, mají přece jakousi obchodní cenu, která jim zaručuje laskavou pozornost znalců. Jsem na rozpacích, kterému z obou odrůd patří přednost, zda medvědům z údolí Kašmíru nebo z hor Raymahalských. Tato zvířata jsou však, vyjímaje, vyrušíme-li je z jejich zimního spánku, velice nevinné povahy a rozhodně nevzbudí kygenetické tužby pravého lovce, jaký v osobě pana kapitána se jeví přede mnou!“

Teď uklonil se kapitán, ačkoliv bylo vidět, že se při takovýchto speciálních otázkách s dovolením van Guitta nebo bez něho, přidrží pouze vlastního úsudku.

„Ostatně,“ pokračoval obchodník, „jsou medvědi pouze botanophagové...“

„Botanophagové?“ pravil kapitán.

„Ano,“ mínil Matyáš Guitt, „žije se pouze rostlinnou stravou a nepodobají se v ničem divokým dravcům, na které poloostrov je právem hrdým.“

„Počítáte leopardy k dravcům?“ tázal se kapitán Hod.

„Zajisté. Tato kočka jest mrštná, odvážná, srdnatá, vylézá na stromy a jest často nebezpečnější než tiger...“

„Oho,“ ozval se kapitán Hod.

„Pane,“ odvětil na to Matyáš van Guitt velice suše, „jakmile lovec není bezpečným již ani v úkrytu na kmenu, je velmi brzy na řadě, aby byl pronásledován.“

„A pardalové?“ tázal se kapitán dále, aby krátce přerušil jeho výklad.

„Ó, to jsou znamenití chlapíci,“ odvětil Matyáš van Guitt, „a můžete se sám přesvědčit, jaký mám skvostný exemplář! Podivuhodná to zvířata, která, je to opravdu zcela proti myslí, zvláštní antilogie, abych užil méně obvyklého slova, dají se vycvičiti k lovu!“

Zajisté, pánové, a zejména v Guicovaru vychovávají radžové svoje pardaly k této vznešené zábavě. Berou je s sebou v palankinu, se zavázanou hlavou jako supy nebo sokoly. Věru, jsou to skuteční čtyřnozí sokolové. Jakmile lovec spatří stádo antilop, sejme pardalu kuklu, a on vrlne se na plaché přeživavce, jejichž rychlé běhy jich neuchrání před jeho strašnými drápy! Ano, ano, pane kapitáne, tak tomu jest! Pardalů naleznete v Tarryani dosti, snad více, než vám bude milé; upozorňuji vás však přátelsky na to, že tito nejsou ochotní“ —

„Očekávám to také,“ pravil Hod.

„Zrovna tak jako lvi,“ dodal obchodník, zaražený touto odpovědí. „Ach, lvi!“ opakoval kapitán Hod. „Hovořme trochu o lvech!“ „Nuže,“ odvětil Matyáš van Guitt, „dle mého názoru stojí zdejší tak zvaní králové zvířat hluboko pod svými soukmenovci staré Lybie. Zde nekráší samečky mohutná hřívá, dědictví afiických lvů, naopak vypadají jako hanebně ostříhaní Samsonové! Ze střední Indie vystěhovali se úplně a uchýlili se do Kattyavaru, do pouště Teilské a do Tarryani. Tyto zvrhlé kočky žijí nyní jak poustevníci, osaměle, a není jim lze čerpati v obcování se sobě rovnými nových životních sil. V mé stupnici čtvernožců také nezařizují první místo. Ano, pánové, lvu lze uniknouti, tigru nikdy!“

„Ach, tigrové!“ zvolal kapitán Hod.

„Ano, tigrové!“ opakoval Fox.

„Jedině tigru přísluší koruna!“ pokračoval Matyáš van Guitt živěji. „Mluvíme o královských tigrech a ne o královských lvech, a to je také v pořádku. Jemu náleží celá Indie. Což nebyl prvním majitelem půdy? Není v právu, pokládá-li nejen anglosaské dobyvatele, nýbrž i syny slunce za cizí vetřelce? Vždyť on sám jest prvním děckem posvátné půdy Argavartské. Nalézáme tyto skvostné dravce také na celém poloostrově, a od mysu Komorinu až k hradbám Himalaje neopustili ani koutku území, v kterém žili jejich předkové!“

Paže van Guittovy opisovaly při tom, když nejprve naznačily mys na jihu, celou řadu horských vrchů.

„V Sunderbundu,“ pokračoval, „jsou jak doma. Jsou tam pány a běda tomu, kdo jim chce vyrvat toto území! V Nilgherisu zdržují se v houfech jako divoké kočky,

Si parva licet componere magnis!*)

*) Lze-li srovnávat tak nepatrné věci s velikými.

Pochopíte tedy, že jsou tyto nádherné kočky na trzích evropských velice lhoodány. Jakým lákadlem jsou tigrové ve veřejných i soukromných zvěřincích! Kdy se strachujete o život krotitele šelem? Jen když vstoupí do klece tигра. Které zvíře platí radžové stejnou váhou zlata, aby jim ozdobili svoje knížecí zahrady? Tigr! Kdo docílí nejvyšší ceny v zoologických bursách Londýna, Antverp a Hamburku? Tigr! Kterým druhem honu získají lovci Indie, důstojníci královské armády a domorodých pluků největší slávy? Lovem tigrů! Víte, pánové, jakou zábavu poskytují neodvislá knížata indická svým hostům? Nejprve zavrou královského tигра do klece, kterou postaví v širé rovině. Radža, jeho hosté, důstojníci a tělesná stráž jsou všichni ozbrojeni kopími, revolvery a puškami, a většinou sedí na rychlých solipedech.“

„Na solipedech?“ vpadl kapitán Hod.

„Nuže ano, na koních, je-li vám toto vulgérní jméno milejší. Již teď vzpínají se solipedové, znepokojeni blízkostí kočky, jejími výpary a blesky, které šlehájí jí z očí, a jezdcí je udržují jen s namáháním. Náhle otevrou se dvéře. Šelma vyrazí ven, skáče, letí, vrhá se na jednotlivé skupiny, a obětuje svému vzteku celé hekatomby. A byť se jí i podařilo prorazití svírající jí kruh železa a ohně, přece obyčejně podlehne — jeden proti stul Zhyne však smrtí, kterou předem pomstil!“

„Výborně, pane Matyáši van Guitte,“ zvolal kapitán Hod, který se nyní také rozhříval. „Věru, jest to asi krásné divadlo! Ano, ano, tigr je přece králem zvířat!“

„Veličenstvem, které pohrdá každou revolucí“ dodal obchodník.

„A pochytal-li jste jich mnoho, pane van Guitte,“ prohodil kapitán Hod, „já jich zase mnoho postřílel a doufám, že Tarryani neopustím dříve, dokud nepadne padesátý můj rukou.“

„Pane kapitáne,“ odvětil obchodník mrače se, „přenechal jsem vám kance, vlky, medvědy a buvoly. To vám ještě nestačí?“

Podotýkám, že se náš přítel Hod při této choulostivé otázce rozchřál zrovna tak, jako Matyáš van Guitt.

Nachytl jeden více tigrů než jich druhý postřílel? Jaká to nevyčerpatelná látka k hovorů! Co bylo záslužnějšího, chytati je nebo je střílet? Jaké to rozkošné themal

Již počali oba, kapitán a obchodník, vyměňovati krátké, rychlé věty, a řekněme to přímo, mluvíti současně, tak že jeden druhému nerozuměl.

Banks zakročil.

„Tigři jsou králové přírody, pánové,“ pravil, „o tom nelze pochybovat, a dovoluji si jen ještě podotknouti, že jsou svým poddaným nebezpečnými vladaři. Nemýlím-li se, bylo to v roce 1862, kdy tyto skvostné kočky veškeré telegrafní úředníky na ostrově Sangoru — sežraly. Vypravuje se také o tigřici, která během tří roků pohltila stoosmnáct obětí, a o jiné, která v téže době sežrala dokonce stošedmadvacet lidí! To je mnoho, i pro královnu! Od té doby, co byli sipojové odzbrojeni, padlo ostatně během tří let 12.554 osob zuby tigrů.“

„Zajisté, pane,“ odvětil Matyáš van Guitt, „zdá se však, že zapomínáte docela, že tato zvířata jsou omophagové.“

„Omophagové?“ prohodil kapitán Hod.

„Ano, žerou syrové maso, a Indové tvrdí, že ti, kteří jednou okusili lidského masa, jiného už ani nechť!“

„Nuže, a co tím chcete říci? . . .“ tázal se Banks.

„Aj, nic jiného,“ odvětil Matyáš van Guitt se smíchem, „než že právě poslouchají svojí přirozenost! . . . Vždyť přece potřebují potravu!“

KAPITOLA IV.

Královna Tarryani.

Poslední poznámka ukončila naši návštěvu v kraalu; byl čas, abychom se vrátili do steam housu.

Kapitán Hod a Matyáš van Guitt se neloučili jak nejlepší přátelé. Chtěl-li jeden ničiti dravce Tarryani, chtěl je druhý pouze chytati, a přece jich bylo dosti, aby byli oba spokojeni.

Umluvili jsme se ostatně, že mezi kraalem a sanatoriem zůstaneme v stálém spojení. Chtěli jsme si navzájem sdělovati, naskytne-li se příznivá příležitost k lovu nebo k chytání. Šikarové Matyáše van Guitta, kteří byli obeznámeni se všemi cestami a pěšinami, mohli kapitánu Hodovi prokázati platné služby, upozornili ho na stopy zvířat. Obchodník nabídl mu ochotně jejich služby, zejména Kálaganiho. Ačkoliv tento Ind patřil teprv krátkou dobu k personálu kraalu, ukázal se přece zručným a spolehlivým.

Za to slíbil kapitán Hod, že bude dle možnosti pomáhati při chytání dravců, kteří dosud scházejí ve sbírce Matyáše van Guitta.

Nežli opustil sir Eduard Munro kraal, do kterého se as tak brzy zase nevrátí, poděkoval ještě jednou Kâlaganimu, jehož odhodlané zakročení ho zachránilo, a řekl mu, že ho v steam-housu vždy milerád uvítá.

Ind poklonil se velice chladně. Na jeho tváři neobjevilo se znamení spokojenosti, když slyšel tak mluvití muže, který mu děkoval svůj život.

Vrátili jsme se k jídlu. Jak se samo sebou rozumí, mluvili jsme skoro výhradně o Matyáši van Guittovi.

„Hrome,“ vyhrkl kapitán Hod, „jaké posunky dovede ten obchodník dělat! Jaký výběr slov, jaký počet výrazů má! Chybuje pouze v tom, že dravce má za předměty výstavní!“

Následující dny, 27., 28. a 29. června, přšlo tolik, že naši lovci, ač po tom toužili, nemohli pomýšlet na to, aby opustili steam-house. Při takovém lrozném počasí by ani nenalezli stop, a dravci, kteří, jako vůbec všechny kočky, vodu příliš nemilují, neopouštějí pak rádi brlohů.

Dne 30. nastalo lepší počasí, a nebe se vyjasnilo. Téhož dne hodlali jsme, t. j. kapitán Hod, Fox, Gûmi a já navštívit kraal.

Již z rána přišlo k nám několik horalů. Slyšeli o tom, že přibyla podivná pagoda do Himalaje, a teď pudila je zvědavost k steam-housu.

Tito obyvatelé tibetské hranice byli krásní lidé, znamenití vojáci, nezdolné loyality a pohostinství, a stojící vysoko mravně i tělesně nad Indy rovin.

Domnělá pagoda vzbuzovala ovšem jejich obdiv, tím více však ocelový obr. A přce nyní klidně odpočíval. Co by byli tito hodní lidé teprve řekli, kdyby byli viděli, jak vystupuje po úbočích, chrle ze sebe kouř a oheň!

Plukovník Munro uvítal přívětivě tyto domorodce, z nichž někteří častěji procházejí celé území nepalské až k indo-čínským hranicím. Mezi hovorem učiněna také zmínka o onom dílu hranic, kde se Nana Sahib ukryl po porážce sipojů, když ho po celé Indii pronásledovali.

Horalé nevěděli o něm více než my. Zpráva o jeho smrti pronikla až k nim, a zdálo se, že o ní nepochybují. O jeho druhy, kteří ho přežili, nestaral se nikdo. Nejspíše našli si hluboko uvnitř Tibetu bezpečný úkryt, v němž by je asi stěží kdo našel.

Byl-li plukovník Munro, když se ubíral na sever poloostrova, odhodlán, odhaliti vše, co se jakkoliv týkalo Nany Sahiba, musel se

po těchto zprávách vzdáti svélio úmyslu. Když horalé takto mluvili, zůstal státi v myšlenkách a nezúčastnil se již hovoru.

Pouze kapitán se jich tázal na rozličné, ovšem zcela jiné věci. Dověděl se, že dravci, zejména tigrové, skutečně strašlivě řádí v dolejších pásmech Himalaje. Obyvatelé proto opustili jednotlivé statky i celé vesnice. Dravci zničili celá stáda ovcí a koz a také mnoho lidí padlo jim za oběť. Zdálo se, že přes značnou cenu vy-psanou vládou — tři sta rupií za každou tigří hlavu — počet těchto koček přece se nemenší a již vyskytovala se otázka, nemá-li člověk ustoupiti a ponechatí oněm volné pole.

Lidé dodali také, že tigři neobmezují se nyní pouze na Tarryani, nýbrž objevují se všude v rovině, kde jim vysoká tráva, džungle nebo křoviny poskytují úkryt.

„Zlopověstní škůdcové!“ mínili.

Tito hodní lidé nectili, a sice právem, tigry tak jako obchodník Matyáš van Guitt a náš přítel, kapitán Hod.

Obyvatelé vrátili se, jsouce potěšeni uvítáním, domů a slíbili, že příležitostně opět navštíví steam-house.

Když odešli, vydali jsme se, kapitán Hod, naši dva průvodčí a já, dobře vyzbrojeni a na každou příhodu připraveni, na cestu do Tarryani.

Když jsme přišli k mýtině s pastí, z které jsme Matyáše van Guitta šťastnou náhodou vysvobodili, přišel nám tento s jakousi obřadností vstříc.

Pět až šest jeho lidí, mezi nimi Kâlagani, byli zaměstnáni přepravou tigra který se předešlé noci chlytil z pastí do pohyblivé klece.

Bylo to opravdu skvostné zvíře, při jehož pohledu vzbudil se v kapitánu Hodovi jakýsi pocit závisti.

„Zase o jednoho méně v Tarryani,“ bručel s lehkým povzdechem, který vzbudil ozvěnu v srdci Foxově.

„A o jednoho více ve zvěřinci,“ mínil naproti tomu obchodník. „Ještě dva tigry, jednoho lva a dva leopardy a budu moci splniti svůj úkol před uplynutím určené lhůty. Doprovodíte mne do kraalu, pánové?“

„Děkujeme uctivě,“ odvětil kapitán Hod, „dnes však hodláme lovit na vlastní vrub.“

„Kâlagani je vám k službám, pane kapitáne,“ odvětil obchodník; „vyzná se v lese velmi dobře a může vám prokázati platných služeb.“

„Bude nám vítaným vůdcem.“

„Nuže tedy, pánové,“ pokračoval Matyáš van Guitt, „přeji vám mnoho štěstí! Slibte mi však, že nepostřílíte všel“

„Necháme vám toho ještě dost!“ ujistil kapitán.

Matyáš van Guitt rozloučiv se s námi elegantní poklonou, zmizel rychle mezi stromy a doprovázal svoji klec.

„Ku předu tedy!“ zvolal kapitán Hod, „ku předu, přátelé! Jedná se o mého dvačtyřicátého!“

„Mého osmatřicátého!“ ozval se Fox.

„A mého prvního!“ dodal jsem já.

Způsob, jakým jsem slova tato pronesl, vyloudil kapitánovi úsměv. Patrně nedostávalo se mi patričního posvátného zápalu.

Hod se obrátil ke Kálaganimu.

„Znáš Tarryani důkladně?“

„Prošel jsem jí nejméně dvacetkrát všemi směry, ve dne i v noci,“ odvětil Ind.

„Slyšel jsi vyprávět o tom, že se objevil v okolí kraalu tigr?“

„Zajisté, tento tigr jest však tigřice. Spatřili ji as dvě míle odtud ve vysokém lese a snaží se ji již po několik dní polapiti. Chcete snad . . .“

„Zdali chceme!“ zvolal Hod, nedav Indovi dokončiti ani větu. Bylo nám pouze následovati Kálaganimo a to jsme také učinili.

Dravců jest v Tarryani rozhodně dosti, a každý potřebuje neméně než dva voly. Dá se z toho snadno vypočítati, co stojí jejich „výživa“ na celém poloostrově.

Nesmíme se však domnívati, je-li tu hojnost tigrů, že se ukazují bez potřeby. Netrýzní-li je hlad, leží klidně ve svém brlohu, a mýlili bychom se, kdybychom se domnívali, že se s nimi každou chvíli setkáme. Mnoho cestujících prošlo džunglemi, aniž jen jediného spatřil! Chceme-li je honiti, musíme dříve vyslíditi jejich obvyklou končinu a zejména potok nebo pramen, kde hasí svoji žízeň.

To však také ještě nestačí, musíme je také ještě přilákat; stane se to nejsnadněji upevněním čtvrtky dobytčete na kůl nebo na místě obklopeném stromy nebo skalisky, kde se střelec snadno může ukrýti. Tak se to alespoň dělá v lese.

V rovině je tomu jinak; tam stává se slon nejlepším spojencem člověka při tomto nebezpečném lovu. Tato zvířata však musí k tomu býti zvláště cvičena. Přes to však často zachvátí je bázeň a hrůza, čímž lovec, sedící na jejich hřbetě, snadno bývá ohrožen. Tigr totiž skočí bez rozmyšlení na hřbet slona. Pak bývá vybojován boj mezi ním a člověkem na šiji ohromného, taktéž rozrušeného tlustokožce a ten skončí zřídka v neprospěch dravce.

Takové bývají hony radžů a bohatých sportsmenů indických, které právem zaslouhují místa v análech loveckých.

Kapitán Hod ovšem jednal jinak. Vyslídil tigra pěšky a pěšky se s ním utkával.

Následovali jsme Kálaganiho, který kráčel rychle ku předu. Jsa zdrželivý jako všichni Indové, mluvil málo a zodpovídal jen stručně veškeré mu kladené otázky.

Hodinu na to zastavili jsme se na břehu rychle tekoucího potoka, na jehož svazích objevily se čerstvé stopy zvířat. Uprostřed malé mýtiny trčel kůl, na němž visela velká čtvrt hověziny.

Toto vnaidlo nebylo zcela neporušené, zuby šakalů, těchto zlodějů indické fauny, je ohlodaly; tito dravci hledají ve dne v noci potravu — tentokrát ji neměli dostat. Tucet těchto zbabělých lupičů prchlo před námi a vyklidilo nám místo.

„Pane kapitáne,“ počal Kálagani, „zde budeme tigřici očekávat. Vidíte, že toto místo je stvořené jako záloha.“

Vskutku, nebylo obtížno ukryti se ve stromech nebo za balvany tak, aby kůl uprostřed mýtiny přišel do křížového ohně.

Stalo se to ihned. Gůmi usedl za mnou na téže větvi. Kapitán Hod a Fox ukryli se ve větvích dvou velkých, bujně zelených dubů. Kálagani sám uschoval se za vysoké skalisko, na něž mohl v případě potřeby vylézt.

Zvíře bude tím sevřeno v kruh ohně, z něhož nebude moci prchnouti. Vše bylo proň nepříznivo, ač jsme musili býti připraveni i na nepředvídané události.

Teď musili jsme trpělivě čekat.

Šakalové, kteří se rozprchli všemi směry, štěkali dosud chropitě v okolních křovinách, neodvážili se však již k hovězí čtvrti.

Uplynula asi hodina, když štěkot náhle přestal. Skoro v tomtéž okamžiku vyskočili dva nebo tři šakalové z huštiny, prchali přes mýtinu a zmizeli v tmavém lese.

Znamení Kálaganiho, který se chystal vylézt na skalisko, nás vybědlo, abychom byli na stráži.

Tento náhlý útěk šakalů byl způsoben patrně jenom bližením se většího dravce — nejspíše tigřice — a mohli jsme každým okamžikem očekávat, že někde vystoupí na mýtinu.

Naše zbraně byly připraveny. Pušky kapitána Hoda a Foxe byly již namířeny na ono místo křovin, z nichž vyběhli šakalové; stisknutí prstem a rány musely zahřmět. Brzy zpozoroval jsem ve vyšších větvích houštiny jakési hnutí; zároveň bylo slyšeti praskot suchého dříví. Nějaké zvíře pohybovalo se opatrně, patrně beze

spěchlu, pod námi. Lovce, kteří naň číhali v hustých větvích, nemohlo spatřiti. Přes to však se zdálo, že mu praví pud, že toto místo není příliš bezpečné. Bylo by šlo sotva dále, kdyby je nebyl pudil hlad, a nelákal výpar masa.

V tom objevilo se mezi větvemi křoví a na okamžik se zastavilo, jako by nedůvěřovalo.

Byla to tigřice mohutného vzrůstu, krásné hlavy a pružného těla. Polybovala se plíživě ku předu jako plaz, který se vine po zemi.

Smluvili jsme se již dříve, že ji necháme dojíti až ke kolu. Čenichala po zemi, zvedala se opět a krčila hřbet jako mohutná kočka, která nemíní skočit.

Náhle zahřměly dva výstřely.

„Číslo dvačtyřicet!“ zvolal kapitán Hod.

„Číslo osmatřicet!“ ozval se Fox.

Kapitán Hod a sluha stříleli v stejný okamžik a to tak jistě, že tigřice, stížena jednou, ne-li dvěma kullemi do srdce, klesla mrtva k zemi.

Kalagani přiskočil první ke zvířeti a my slezli ihned se stromů Tigřice se již nehýbala.

Komu však náležela čest, že ji smrtelně postřelil? Kapitánovi či Foxovi? Pochopíme, že to byla důležitá otázka. Rozpárali jsme zvíře. Dvě koule trefily je do srdce.

„Nuže tedy,“ počal kapitán s jakýmsi politováním, „platí nám tedy každému na polovic!“

„Na polovic, pane kapitáne!“ opakoval Fox tímtež hlasem.

Věřím pevně, že by žádný z nich byl neodstoupil jemu náležející podíl.

To byl tedy onen hrdinský kousek, jehož potěšující výsledek byl, že zvíře podlehlo bez boje, a že lovci nebyli vydáni žádnému nebezpečí, což se ostatně při podobných honech zřídka přihází.

Fox a Kálagani zůstali na bojišti, aby stáhli skvostnou kůži, kdežto kapitán Hod a já jsme se vrátili do steam-housu.

Není mým úmyslem vypočítávati podrobně veškeré drobné příhody na našich potulkách Tarryanem, nejsou-li zrovna významny. Dostačí tedy poznámka, že Hod a Fox si nemohli stěžovati.

Dne 18. července bylo jim štěstí příznivo při tak zvaném, „huddi“, t. j. lovu z chýší, tak že bez nehody vyvázli z vážného nebezpečí. Taková huddi jest ostatně výhodně zařízena k lovu dravců. Vypadá jako tvrзка se zubatou zdí, jejíž stěny, vedoucí k potoku, z něhož se zvířata obyčejně napájají, jsou opatřeny střílnami. Poněvadž zvěř přivykla těmto malým stavbám, přichází sem bez obavy a vbíhá

přímo do ohně. Však i zde, jako všude jinde, záleží na tom, aby byla hned první ranou smrtelně zastižena, jinak se to neodbude bez nebezpečného boje, poněvadž huddi neposkytnou lovcům vždy dostatečné ochrany před zvířaty poraněným tím více rozzuřenými. Tak tomu bylo také, jak hned vidíme, při příležitosti, o níž hodlám vyprávěti.

Matyáš van Guitt nás provázel. Doufal snad, že bude moci některého lehce raněného tigra dopravit do kraalu, tam ošetřovati a zase vyhojiti.

Onoho dne namanuli se našim lovcům hned tři tigři, kterým první hromadný výstřel nezabránil vrhnouti se na zdi huddi. První dva padli k největšímu politování van Guittově již druhou kulí, když již lezli na zeď. Třetí vnikl až do vnitř, krvácel sice na pleci, nebyl však smrtelně raněn.

„Hoj, toho chytíme!“ zvolal Matyáš van Guitt, který při těchto slovech postoupil několik kroků ku předu, „toho dostaneme živého! . . .“

Nedokončil však ještě tuto přenáhlenou větu, když zvíře již po něm skočilo a ho porazilo, tak že by byl obchodník býval ztracen, kdyby byl kapitán tigru neprohnan hlavu kulí, která ho srazila k zemi.

Matyáš van Guitt vstal opět namáhavě.

„Ale, milý kapitáne,“ pravil, místo aby se našemu příteli poděkoval, „mohl jste také ještě chvíli počkat! . . .“

„Počkat?“ . . . Naopak? . . .“ odvětil kapitán, „snad na to, až by vám byl tigr roztrhnul tlapou prsa?“

„Eh, od toho člověk také ještě neumřel! . . .“

„Nuže, pro mne,“ odpověděl kapitán suše, „podruhé počkám!“

Zvíře nyní již nemohlo rozmnožiti zvěřinec kraalu a hodilo se již jen za koberec před postel; tento šťastný lov však vynesl kapitánovi dvačtyřicátého, sluhovi osmatřicátého, nečítaje ani onu polovici tigřice, kterou každý zapsal ve svých aktivech.

Nesmíme se však domýšleti, že jsme pro tyto velké hony zanedbávali malé. Monsieur Parazard by tomu byl nikdy nedovolil. Antilopy, kamzíci, velcí drobové, kteří hojně pobíhali v okolí steamhousu, skýtaly naší tabuli neustálou změnu zvěře.

Banks připojil se málo kdy k nám, když jsme se procházeli Tarryanem. Jeho patrně nudily tyto výlety, kdežto mne počaly baviti. Jeho lákala více hořejší pásma Himalaje, kamž se rád ubíral, zejména provázel-li ho plukovník Munro.

To stalo se však pouze jednou nebo dvakráte. Banks pozoroval, že sir Eduard Munro stával se v našem sanatoriu zase stále zamyšlenějším. Mluvil jen málo, stranil se nás a rokoval často se šikovatelem



Pohybovala se plíživě ku předu . . . (Str. 195.)

Mac Neilem. Přemýšleli snad oba o novém záměru, který hodlají zatajiti i Banksovi?

Dne 13. července navštívil nás Matyáš van Guitt. Štěstěna přála mu méně než kapitánu Hodovi, a proto nemohl dosud doplniti svůj zvěřinec. Zdálo se, že ani tigři, ani leopardi ani lvi nemají chuti, dát se lapit v jeho pastích. Patrně nelákala je myšlenka, dáti se vystavovati na dalekém západě. To ovšem mrzelo obchodníka nemálo a také se tím netajil.

Kâlagani a dva šikarové z jeho mužstva doprovázeli Matyáše van Guitta při této návštěvě.

Zařízení sanatoria v rozkošném okolí líbilo se mu neobyčejně. Plukovník Munro pozval ho k tabuli. Přijal toto pozvání bez okolků a slíbil, že se při hostině přičiní.

Před odchodem chtěl si Matyáš van Guitt podrobněji prohlédnouti steam-house, jehož luxurierní zařízení ovšem velice se lišilo od pustoty jeho kraalu. Oba pohyblivé vozy setkaly se s jeho plným souhlasem, musím však doznati, že ocelový obr nevzbudil jeho obdivu. Přírodopysmec jako on, musel zůstati chladným oproti tomuto mistrovskému dílu mechaniky. Jakž by byl mohl schvalovati zhotovení tohoto umělého zvířete, nechť si bylo sebe podivuhodnější?

„Nepohlížejte tak pohrdlivě na našeho slona, pane Matyáši van Guittel!“ pravil mu Banks. „Je to mohutné zvíře a dle potřeby nebylo by mu obtížným táhnouti mimo naše vozy i celý váš kočující zvěřinec.“

„Mám svoje buvoly,“ odvětil obchodník, „a chválím si jejich klidnou a bezpečnou chůzi.“

„Ocelový obr však nebojí se ani drápů ani zubů tigrů!“ zvolal kapitán Hod.

„To věřím, pánové,“ odvětil Matyáš van Guitt, „proč by ho však také napadali. Těm na ocelovém mase po čertech málo záležít!“

Netajil-li se přírodopysmec svojí lhostejností k ocelovému obru, nemohli se za to jeho Indové, zejména Kâlagani naň dosti vynadívati. Bylo snadno vidět, že k jejich obdivu ohromného zvířete mísila se také hodná částka pověřivé úcty.

Kâlagani byl velice užaslým při opětovaném ujištění inženýra, že ocelový obr má více síly než všechna tažná zvířata kraalu dohromady. To byla také voda na mlýn kapitána Hoda, který si nedal vzít tuto příležitost, aby nevyprávěl s jakousi hrdostí o našem dobrodružství s oněmi třemi proboscidy prince Gur Singha. Na rtech obchodníkůvých objevil se při tom sice poněkud nedůvěřivý úsměv, nerozhovořil se však o tom.

Hostina odbyla se s náležitou veselostí. Matyáš van Guitt činil se věru znamenitě. Naše kuchyně ovšem byla přeplněna loveckou kořistí posledních dnů a monsieur Parazard dnes patrně překonal sám sebe.

Sklep steam-housu poskytnul nám také různé nápoje, které našemu hosti znamenitě chutnaly, zejména dvě nebo tři sklenice francouzského vína, které srkal s nenapodobitelným mlaskáním jazykem.

Po jídle, když jsme se loučili, pozorovali jsme na nejistém kymácení se jeho nohou, že víno, které mu vstoupilo do hlavy, obtížilo také jeho nohy.

S nastávající nocí rozloučili jsme se jako nejlepší přátelé, a Matyáš van Guitt dostal se také, díky svým průvodcům, bez úrazu do kraalu.

Dne 16. července přihodila se mezi obchodníkem a kapitánem Hodem přece malá mrzutost.

Kapitán Hod zastřelil tigra zrovna v tom okamžiku, když hodlal vejíti do pastí, čímž se tento sice stal třiačtyřicátým onoho, ne však osmým obchodníka.

Po dosti prudké hádce nastal však zase dřívější dobrý poměr, což zejména lze přičísti na vrub smířlivému zakročení plukovníka Munroa, když kapitán Hod se zavázal, že ušetří ony dravce, kteří „projeví ochotu“, dáti se lapit v některé z pastí Matyáše van Guitta.

Následující dny bylo počasí skutečně hanebné. Museli jsme zůstat chťej nechťej v steam-housu. Času nám již mnoho nezbyvalo, neboť deštivé období panovalo již přes tři měsíce, a chtěli-li jsme pokračovati v cestě dle programu navrženého Banksem, nesměli jsme se v sanatoriu zdržeti déle než ještě asi šest neděl.

Dne 23. července navštívilo opětně několik hraničních horalů plukovníka Munroa. Jejich vesnice Suary ležela jen as pět mil od našeho tábora, blízko horní hranice Tarryani.

Jeden z nich nám sdělil, že v jejich sousedství řadí již přes šest neděl strašlivě tigřice. Stáda byla skoro zdecimována, a pomýšleli již na to, že opustí nehostinné Suary, poněvadž ani zvířatům ani lidem neposkytovalo již žádoucího bezpečí. Ani pasti, ani oka, ani zálohy neměly úspěchu, a tigřice plátila již za jednoho z nejhroznějších dravců, o kterých kdy staří horalé slyšeli vyprávět.

Toto sdělení, jak si snadno domyslíme, bylo kapitánu Hodovi velice vhod. Nabídl horalům ihned, že je doprovodí do vesnice Suaru, aby svými loveckými zkušenostmi a svým jistým okem při-

spěl statečným rolníkům ku pomoci, kteří, jak se mi zdálo, čekali na tuto nabídku.

„Půjdete s námi, Mauclere?“ tázal se mne kapitán Hod hlasem, který mi úplně dával na vůli říci ano nebo ne.

„Ovšem že,“ odvětil jsem, „při výpravě tak zajímavé bych nerad chyběl.“

„Také já vás tentokráte doprovodím,“ pravil inženýr.

„Toť znamenitá myšlenka, Bankse.“

„Ano, milý Hode, toužím po tom, viděti vás v činnosti.“

„A já, já při tom nemám býti, pane kapitáne?“ tázal Fox.

„Ach, ten chytrák!“ zvolal kapitán, on by se nehněval, kdyby mohl doplniti svoji poloviční tigřici. — Ano, Foxi, budeš při tom!“

Poněvadž jsme opustili steam-house asi na dva nebo tři dni, tázal se Banks také plukovníka, doprovodí-li nás až k Suaru.

Plukovník s díky odmítl. Umínil si, že navštíví za naší nepřítomnosti střední pásmo ležící nad Tarryanem a že vezme Gúmiho a Mac Neila s sebou.

Banks se tím upokojil.

Usneshi jsme se, že se ještě téhož dne vydáme do kraalu a že si vyžádáme od Matyáše van Guitta několik šikarů, kteří nám prokáží zajisté platné služby.

Asi za hodinu, k polednímu, dorazili jsme k cíli a sdělili obchodníku svůj úmysl. Netajil svého skrytého potěšení, když slyšel o smělých loupčích tigřice, která, jak pravil, „je stvořena k tomu, aby u znalců zvýšila úctu před šelmami poloostrova“.

Nabídl nám tři Indy, bez Kálaganiho, kteří byli stále připraveni, jednalo-li se o provedení nebezpečného podniku.

S kapitánem Hodem uzavřel pouze smlouvu, že bude ráležeti zvěřinci Matyáše van Guitta, kdyby ji mimo nadání mohli chytit živou. Jaké to lákadlo, když by zpráva, visící na tránu klece, sdělovala vzletnými slovy „hrdinské kousky královny Tarryani, která sežrala neméně než stotřiaosmdesát osob obého pohlaví!“

Naše malá společnost opustila kraal okolo druhé hodiny odpoledne. Před čtvrtou hodinou dorazili jsme, krácejíce východním směrem do kopce, bez nehody do Suaru.

Tam dosáhlo zděšení vrcholů. Téhož rána uchwátla a odnesla tigřice do lesa indickou ženu, která se neopatrně vydala k potoku.

Dům horala, bohatého anglického nájemce, pohostinsky nás přijal. Náš hostitel měl, více než druzí, příčiny, stěžovati si na nedostížitelného dravce, za jehož kůži by byl rád zaplatil několik tisíc rupií.

„Pane kapitáne Hode,“ počal, „před několika lety zahnela tigřice ve středních provinciích obyvatele třinácti vesnic na útěk, čímž zůstalo dvěstěpadesát čtverečních mil nejlepší půdy ležeti ladem. Půjde-li to tak dále, jako v poslední době, budeme nuceni opustiti celou provincii.“

„A zkusili jste již všechny prostředky, abyste se tigřice zmocnili?“ tázal se Banks.

„Všecky, pane inženýre, pasti, jámy i vnaidla otrávená strychninem! Nic to však nebylo platno!“

„Milý příteli,“ pravil kapitán Hod, „neslibuji vám sice jistě, že vám opatřím zadostučinění, slibujeme pouze, že učiníme vše, seč budeme!“

Jakmile jsme se úplně usadili v Suaru, vydali jsme se ještě téhož dne na lov. K nám, našim lidem a šikarům z kraalu připojilo se ještě asi dvacet rolníků, kteří terén, na kterém jsme hodlali operovati, dokonale znali.

Ačkoliv Banks nebyl lovcem, přece ho tento výlet zajímal. Během následujících tří dnů, 24., 25. a 26. července prohledali jsme širé kraje pohoří zcela bezúspěšně, nepočítaje dva tigry, na které nikdo nepomyslel, a kteří padli kulemi kapitána.

„Pětačtyřicátý!“ hlásil kapitán prostě, neklada na to velkou váhu.

Dne 27. prozradila se tigřice konečně novým zločinem. Jeden buvol, patřící našemu hostiteli, zmizel z pastviny těsně vedle Suaru, a čtvrt hodiny od vesnice našli jsme několik pouze zbytků z něho. Tento zločin — úkladná vražda, jak by řekl právník — udál se patrně před svítáním. Vrah nemohl býti daleko.

Byl však vlastní původce tohoto zločinu také opravdu ona, již tak dlouho marně hledaná tigřice?

Indové ze Suaru o tom nepochybovali.

„Byl to můj strýc, nikdo jiný nemohl provésti tento kousek!“ prohlásil jeden z horalů.

Můj strýc! Tak nazývají totiž Indové ve větší části poloostrova skoro všeobecně tigry, a to proto, poněvadž se domnívají, že duše jejich předků nalézají se v těle člena rodu kočkovitých.

Zde by ovšem byli měli říci správněji: To je moje tetal!

Usnesli jsme se ihned, že budeme zvíře stopovati než nastane noc, poněvadž ve tmě by se snadno mohlo ukrýti našemu pronásledování. Teď bylo asi řádně nasyceno a patrně před uplynutím dvou až tří dnů neopustí svůj brloh.

Vydali jsme se tedy na cestu. Od místa, kde byl buvol uchvácen, naznačovaly stopy krve cestu, kterou se tigřice ubírala. Tyto stopy vedly k malému lesíku, který byl ovšem již několikrát prohlédán, aniž se v něm něco objevilo. Teď měla být houština obklopena tím, že utvoříme kruh, z něhož zvíře nebude moci uniknouti, aniž bychom je spatřili.

Horale postavili se tak, že znenáhlym zúžením kruhu přicházeli středu stále blíže. Kapitán Hod, Kálagani a já byli jsme na jedné straně, Banks a Fox na druhé, stále však tak, abychom zůstali s lidmi z kraalu a vesnice ve styku. Patrně byl každý bod kruhu stejně ohrožen, poněvadž nikdo nevěděl, kudy tigřice vyrazí. Bylo jisté, že zvíře v lesíku se nalézá. Stopy, které po jedné straně vedly do houštiny, nevycházely z ní na žádné straně. Nemohlo se tvrditi, že jest zde obyčejný jeho brloh, poněvadž toto místo bylo již několikrát bezúspěšně prohlédáno, v tomto okamžiku však nasvědčovalo vše tomu, že se v lesíku ukrývá.

Bylo asi osm hodin ráno. Když byla učiněna veškerá opatření, šli jsme pomalu a bez hluku ku předu, stahující neustále svírající kruh.

Půl hodiny na to přišli jsme k prvním stromům.

Dosud nepohnulo se nic; nic neprozrazovalo přítomnost dravce, a tázal jsem se již sám sebe, nenamáháme-li se marně.

V této chvíli již jsme se všichni neviděli, leda ti, kteří tvořili část stále se úzícího kruhu, a přece záleželo na tom mnoho, aby všichni postupovali stejnoměrně.

Z tohoto důvodu usnesli jsme se, že ten, kdo první vnikne do lesa, dá znamení výstřelem z pušky.

Toto znamení dal kapitán Hod, který byl stále napřed, i vnikli jsme z kraje lesa dovnitř. Pohlédl jsem na hodinky, bylo osm hodin pětatřicet minut.

Po uplynutí další čtvrt hodiny zúžil se kruh tak, že jsme se skoro dotýkali lokty, a nyní zastavili se všichni před nejhustším místem lesíka; dosud však neukázalo se pranic.

Hluboké ticho bylo přerušeno pouze praskáním suchých větví, na které tu i tam některý přese všecku opatrnost šlápl.

V tom ozval se temný řev.

„Tam vězí šelma!“ zvolal kapitán Hod a ukázal na vchod skalní jeskyně, nad kterou zvedala se skupina vysokých stromů.

Kapitán Hod se nemýlil. Byť to i nebyl její obyčejný brloh, přece se tam uchýlila, když viděla, že ji větší počet lovců pronásle-

duje. Hod, Banks, Fox, Kálagani a několik lidí z kraalu přiblížilo se k úzkému vchodu, k němuž také vedly jednotlivé stopy krve.

„Budeme tam muset vniknout,“ pravil kapitán Hod.

„To by bylo nebezpečné,“ mínil Banks, „první, kdo tam vnikne, nevyvázne asi bez těžkých poranění.“

„Já se toho odvážím,“ zvolal Hod, přesvědčiv se, že jelio puška jest v pořádku.

„Po mně, pane kapitáne,“ prohlásil Fox, který se již shýbal k úzkému otvoru jeskyně.

„Ne, Foxe, nikdy!“ zvolal kapitán Hod, „ten patří mně!“

„Ale pane kapitáne,“ odvětil Fox mírně, „vždyť jsem již o šest pozadu!“ . . .

Oba měli v tomto okamžiku na mysli jenom listinu zastřelených tigrů.

„Vy tam nepůjdete ani jeden, ani druhý,“ vpadl teď Banks, „nikdy k tomu nepřipustím!“

„Snad máme ještě jiný prostředek po ruce,“ přerušil Kálagani inženýra.

„A který?“

„Nuže, vyčadíme jeskyni,“ odvětil Ind. „Zvíře se pak musí objevit. Budeme pak méně vydáni nebezpečí a můžeme je venku snadněji zastřeliti.“

„Kálagani má pravdu,“ pravil Banks. „Nuže, lidé, snásejte suché dříví a listí! Ucpěte otvor dobře. Vítr požene oheň a kouř dovnitř, pak se musí šelma buď dáti upéci, nebo bude nucena prchnouti.“

„Tigřice odhodlá se k poslednějšímu,“ mínil Ind.

„Dle libosti,“ odvětil Hod, „budeme po ruce, abychom ji uvítali, až půjde kolem!“

Ihned nanesli před otvor jeskyně listí, zvadlé trávy, suchého dříví — jehož bylo v lese dostatek — zkrátka, velkou hromadu hořlavého materiálu.

Uvnitř dosud bylo ticho. Neukazovalo se nic v temném otvoru, který se zdál býti dosti hlubokým. Můj duch mne neklamal, řev rozhodně odtamtud vycházel.

Teď zapálili oheň. Brzy na to bylo vše v plamenech. Ostrý, hustý kouř vystupoval ze žároviště, a vítr jej hnal do jeskyně, kdež záhy se musil státí vzduch nedýchatelným.

Tu bylo slyšet druhý, daleko zuřivější řev. Zvíře pozorovalo, že útočíme na jeho poslední útočiště, a musilo se chtěj nechtěj odhodlati k útěku, nechtělo-li se udusiti.

Čekali jsme, stojíce podél stěny skály a jsouce zpola kryti kmeny, abychom se vyhnuli prvnímu náběhu.

Kapitán zvolil si jiné místo, a musím doznati, že zrovna nejnebezpečnější. To bylo u vchodu k pěšině, vedoucí lesíkem, jediné, po níž musela vyrazit tigřice, chtěla-li uprchnout houštinou. Hod klečel na zemi, aby měl jistou oporu, a měl pušku již u líce, jsa nepohnut jako z mramoru.

Uplynuly sotva tři minuty od podpálení hranice, když zavzněl z úst jeskyně třetí řev či tentokráte spíše polodušené chroptění. Náhle rozhrnula se hořící hromada a nesmírné tělo objevovalo se v hustém kouři.

Byla to hledaná tigřice.

„Paltel“ zvolal Banks.

Deset výstřelů třesko, přesvědčili jsme se však později, že ani jediná kule nezasáhla řádně cíle. Zvíře objevovalo se příliš rychle před naším zrakem, tak že nebylo možno měřiti správně do černých kotoučů dýmu, které je obklopovaly.

Tigřice dotknula se při prvním skoku země, když se již vymrštila k druhému, aby se vrhla do houštiny.

Kapitán Hod očekával dravce s největší chladnokrevností a vzav ho takřka v letu na mušku, vypálil mu vstříc kuli, která ho ovšem pouze poranila na pleci.

Rychlostí blesku vrhla se tigřice na našeho přítele, porazila ho a chtěla mu zrovna děsnou ranou tlapy rozbiti lebku.

Tu přiskočil Kálagani, drže dlouhý nůž v pěstí.

Výkřik, který jsme vyrazili, dosud nedozněl, když statečný Ind vrhl se na šelmu, uchopil ji za krk, když pravá tlapa její měla již dopadnouti na kapitánovu lebku.

Vyrušeno tímto nenadálým útokem, odhodilo zvíře polybem těla Inda stranou, a obrátilo se zuřivě na něho.

Kapitán Hod však vyskočil rázem, uchopil nůž, který Kálaganimu vypadl, a vrazil jej kočce pevnou rukou do srdce.

Tigřice válela se na zemi.

Celá tato rozrušující scéna netrvala déle pěti minut.

Kapitán Hod dosud klečel, když jsme spěchali k němu. Kálagani, který krvácel na rameně, zrovna opět vstával.

„Bag mahryagal Bag mahryagal“ volal Ind, což znamená asi: „Tigřice jest mrtval“

Ano, byla mrtva. Jaké to skvostné zvíře! Měřilo deset stop délky od hlavy až na konec ohonu, tělo v souladném poměru, s ne-



Stopy vedly k malému lesíku . . . (Str. 202.)

smírným, dlouhými tlapami ozbrojenými drápy, které se zdály býtí zostřeny od brusíče.

Zatím, co jsme se dravci obdivovali, zahrnovali ho Indové, pouštějíce uzdu spravedlivému rozhořčení, kletbami všeho druhu. Kálagani přistoupil ke kapitánovi.

„Děkuji vám, kapitáne!“ pravil.

„Cože, ty mi děkuješ?“ vykřikl Hod, „já, milý příteli, jsem tvým dlužníkem. Bez tvé pomoci byla by bývala veta po kapitánu první škadrony střelců královské armády!“

„Nebýti vás, byl jsem teď mrtev!“ odvětil Ind chladně.

„Eh, tisíc ďáblů, což jsi se nevrhl s nožem v ruce na tigřici, když mi zrovna chtěla roztříštit lebku?“

„Vy jste ji však dorazil, kapitáne; je vaším sedmačtyřicátým!“

„Hurál Hurál!“ křičeli Indové. „Hurá kapitánu Hodovil!“

Kapitán ovšem právem mohl připsati tuto tigřici na svůj účet, poděkoval však také Kálaganimu vřelým stisknutím ruky.

„Vraťte se do steam-housu,“ pravil Banks Kálaganimu, „vaše rameno jest poraněno úderem tlapy, najdeme však nějaký prostředek ve své cestovní lékárně, abychom zahojili ránu.“

Kálagani poklonil se na znamení souhlasu a my, rozloučivše se s hosty, kteří nás zasypávali díky, vrátili jsme se k svému sanatoriu.

Šikarové nás opustili, aby se vrátili do kraalu.

Také tentokráte vraceli se s prázdnýma rukama, a počítal-li Matyáš van Guitt na tuto „královnu Tarryani“, nezbývalo mu, než ji oželeti. Za těchto poměrů bylo skutečně nemožno chytit ji živou.

K polednímu dorazili jsme opět do steam-housu. Tam očekávalo nás nemilé překvapení. K našemu největšímu politování odcestovali plukovník Munro, šikovatel Mac Neil a Gúmi.

Dopis svědčící Banksovi sděloval k našemu upokojení, že sir Eduard Munro hodlají podniknouti výlet až k hranicím Nepálu, míní také objasniti některé pochybnosti, které dosud choval o sou-druzích Nany Sahiba, a že se jistě vrátí, než bude čas opustiti Him-alaju.

Při předčítání těchto řádků se mi zdálo, že se Kálagani netrpě-livě, skoro hněvivě pohnul.

K čemu toto pohnutí? Patrně jsem se mýlil.

KAPITOLA V.

Noční přepadení.

Odjezd plukovníkův nás přece značně znepokojoval. Jednalo se patrně o upomínku z minulosti, kterou jsme pokládali za dávno zapomenutou. Co však činiti? Následovati stopy sira Eduarda Munroa? Vždyť jsme neviděli, kterým směrem odešel. Na druhé straně nesměli jsme přehlédnouti, že se o tom Banksovi nezmínil jen proto, poněvadž se obával námitek svého přítele, kterých chtěl zůstat ušetřen. Banks nyní živě litoval, že se účastnil naší výpravy. Musili jsme se tedy spokojiti a čekati. Vždyť plukovník Munro hodlal se najisto vrátiti do konce srpna, poněvadž tento měsíc byl poslední, který jsme mínili strávit v sanatoriu, abychom se potom vydali jilozápadním směrem na cestu k Bombaji.

Kálagani, kterého Banks všemožně ošetřoval, zdržel se pouze čtyřadvacet hodin v steam-housu. Jeho poranění hojilo se ku podivu rychle, i opustil nás, aby nastoupil svoji službu v kraalu.

Také na počátku srpna často přišlo — bylo to počasí, při kterém by „žáby mohly dostat rýmu“, pravil kapitán Hod, přece však směli jsme očekávat, že tento měsíc bude méně deštivý než červenec, a že následkem toho budeme moci podniknouti více výletů do okolí Tarryani.

S kraalem jsem se dosud často stýkali. Matyáš van Guitt bohužel dosud nebyl spokojen. Také on hodlal opustiti své ležení počátkem září. Poněvadž mu však dosud scházel jeden lev, dva tigři a dva leopardi, pochyboval přece, že se mu do té doby podaří doplniti svůj zvěřinec.

Místo herců, které hodlal přijati na účet svých objednavatelů, dostavili se jiní na jeho agenturu, o které nestál.

Tak na př. chytil se dne 4. srpna krásný medvěd v jedné z jeho pastí.

Byli jsme zrovna v kraalu, když šikarové přinesli v pohyblivé kleci zajatce velkého vzrůstu s černým kožichem, ostrými drápy a dlouhýma chlupatýma ušima — zvláštním to znakem representantů rodiny medvědů indických.

„Nuže, co si počnu s tímto nepotřebným tardigradem!“ zvolal obchodník, krče rameny.

„Bratr Ballon! Bratr Ballon!“ opakovali Indové.

Zdá se skoro, že Indové, jsou-li pouze synovci tigrů, jsou alespoň bratry medvědů.

Matyáš van Guitt, nedbaje na tento stupeň příbuzenstva, uvítal bratra Ballona rozhodně s velmi špatným rozmarem. Nemohlo mu záležet mnoho na tom, chytat medvědy, když potřeboval tigry. Co měl počít s tímto obtížným zvířetem? Neměl chuti, krmiti je, když nevěděl, bude-li mu hraditi výlohy. Indický medvěd není na tržištích evropských příliš hledán. Nemá obchodní ceny amerického grizzly ani polárního medvěda. Proto nedbal Matyáš van Guitt, jako zkušený obchodník, příliš mnoho o toto nepohodlné zvíře, pro něž ztěžka by našel odběratele.

„Chcete ho?“ tázal se kapitána Hoda.

„Co bych s ním dělal?“ odvětil kapitán.

„Udělejte z něho bifteky,“ pravil obchodník, „smím-li užití této katachresy.“

„Pane Matyáši van Guitte,“ odvětil Banks vážně, „katachresa jest dovoleným řečnickým obratem, vysvětluje-li, v nedostatku jiného výrazu, patřičně myšlenku.“

„To bylo také mým úmyslem,“ mínil obchodník.

„Nuže, Hode,“ pokračoval Banks, „přijmete nebo nepřijmete medvěda paně van Guittova?“

„Na mou věru, ne,“ prohlásil kapitán určitě. „Ušlo by to ještě, jísti bifteky ze zastřeleného medvěda, abych snědl z něho bifteky, nemám chuti.“

„Nuže, pusťte tedy toho plantigrada zase na svobodu!“ velel Matyáš van Guitt svým šikarům.

Poslechli jeho rozkazu. Vynesli klec z kraalu. Jeden Ind otevřel mříže.

Bratr Ballon, který si byl vědom svého zahanbujícího postavení, nedal se dvakrát nutit. Opustil klidně dvě vězení, potřásl hlavou, snad aby vyjádřil svůj dík, a ubíral se pak, mruče spokojeně svojí cestou.

„Vykonal jste dobrý skutek,“ pravil Banks, „který vám přinese štěstí, pane van Guittel!“

Banks prorokoval pravdivě. Již z rána dne 5. srpna byl obchodník odměněn, poněvadž se mu dostalo jednoho dravce, který dosud chyběl v jeho zvěřinci.

Stalo se to následovně:

Matyáš van Guitt, kapitán Hod a já prohledávali jsme v průvodu Foxa, strojníka Munroa a Kálaganiho již od svítání houštinu kaktusů a lentíšků, když jsme náhle zaslechli přidušené řvání.

Připravili jsme ihned pušky k výstřelu, všech šest sestoupilo se nás těsně, abychom nebyli jednotlivě přepadeni, a blížili jsme se zvolna k podezřelému místu.

Padesát kroků dále kázal nám obchodník, abychom se zastavili. Zdálo se, že dle řevu poznává, co se zde děje, i prosil nás, obraceje se zejména ke kapitánovi Hodovi:

„Prosím vás, nevydávejte ani jedinou ránu zbytečně.“

Na to popošel sám několik kroků, kdežto my zůstali pozadu.

„Lev!“ zvolal.

Na konci pevného, na vidlici dvou silných větví upevněného provazu viselo opravdu mohutné zvíře.

Byl to lev, a sice lev bez hřívky — čímž liší se zdejší od svých soukmenovců v Africe — přece však skutečný lev, lev, jehož potřeboval Matyáš van Guitt.

Dravec, který byl chycen pohyblivým okem provazu za přední tlapu, škubal sice sebou mocně, nemohl se však osvobodit.

Kapitán Hod chtěl v prvním okamžiku, nepomyšleje na výstrahu obchodníkovu, střeliti.

„Nestřílejte, kapitáne!“ zvolal Matyáš van Guitt, „zapřísahám vás, nestřílejte!“

„Ale . . .“

„Ne, ne, pravím vám! Lev chytil se v jedné z mých pastí a patří mně!“

Byla to vskutku past — visuté oko, konstrukce sice velmi jednoduché a přece duchaplné.

Pevný provaz upevní se na silné avšak pružné větvi. Tato větev ohne se tak k zemi, že dolejší konec provazu, který tvoří pohyblivé oko, se může upevniti do zářezu kolíku pevně do země zaraženého. Na kolík samotný upevní se v nadidlo tím způsobem, že zvíře, chce-li se k němu dostat, musí prostrčiti pohyblivým okem hlavu nebo alespoň tlapu. Jakmile však pohne trochu v nadidlem, vytáhne také provaz ze zářezu, větev se vymrští, zvíře se zvedne do výše a zároveň sklouzne těžký dřevěný válec po provaze, utáhne tím smyčku pevněji a nedovolí, aby se následkem škubání visícího zvířete opět uvolnila.

Takovéto druhy pastí najdeme v Indii dosti často, a dravci chytají se v nich snadněji, nežli bychom se snad domnívali.

Ve většině případů ovšem zadržne se zvířeti krk tak, že se v brzku udusí, kdežto těžký špalek mu také lebku zpola rozdrtil. Lev však, který se svíjel před našima očima, byl chycen pouze za

tlapu. Byl tudíž živ a zasloužil, aby se skvěl mezi čtyrnohými hosty v kraalu.

Matyáš van Guitt, rozradostněn tímto lovem, poslal Kâlaganiho do kraalu, aby přivezl pohyblivou klec a jednoho vozku. Zatím mohli jsme si pohodlně prohlédnouti zvíře, jehož vztek se naší přítomností zdvojnásobil.

Obchodník nespustil s něho oka. Obcházel strom se všech stran dbaje ovšem, aby se nepřiblížil v dosah lvových tlap, neboť lev se jimi mocně rozháněl.

Půl hodiny na to přibyla klec tažená dvěma buvoly. Pustili visícího lva do ní, což bylo spojeno s nemalým namáháním, a vydali jsme se zpět na cestu do kraalu.

„Počal jsem skutečně již zoufati,“ prohlásil Matyáš von Guitt „lvů nenalézá se mnoho mezi nemoraly Indie . . .“

„Nemoraly?“ tázal se kapitán Hod.

„Ano, zvířaty, které probíhají lesy, a blahopřeji si, že jsem chytil tohoto chlapíka, který bude sloužiti ke cti mému zvěřinci.“

Ostatně si Matyáš van Guitt od tohoto dne již nesměl stěžovati na svoji smůlu.

Dne 11. srpna chytili se dva levhardi současně do téže klece, z které jsme vysvobodili obchodníka.

Byly to dvě číty, podobné oné, která v nížině Robilkandu tak drze přepadla ocelového obra a které jsme se tenkrát nemohli zmocniti.

Teď scházeli již jen dva tigrové, aby zvěřinec Matyáše van Guitta byl úplný.

Psalí jsme 15. srpna. Plukovník Munro se dosud nevrátil. Ani zpráv od něho jsme nedostali. Banks byl více znepokojen, než dal na sobě znáti. Vyptával se Kâlaganiho, který přece znal nepalskou hranici, na nebezpečí, která snad ohrožují sira Eduarda Munroa, odváží-li se do oněch neodvislých území. Ind ujišťoval ho, že se v Tibetu nenalézá již ani jeden stoupenec Nany Sahiba. Rozhodně však litoval, že si ho nevzal plukovník Munro za vůdce. Byl by mu zajisté dovedl prokázati platných služeb v území, v kterém znal i nejnepatrnější pěšinku. Teď však nebylo ani pomyšlení na to, vyhledati ho.

Zatím pokračovali kapitán Hod a Fox neunavně na svých výletech Tarryanou. Podařilo se jim za podpory šikarů z kraalu zastřeliti beze všeho nebezpečí tři další, prostředně velké tigry. Dva z nich patřili na účet kapitána, třetí na účet sluhy.

„Osmačtyřicet!“ pravil Hod, který by byl rád doplnil okrouhlou sumu padesáti, než opustí Himalaju.

„Devětatřicet!“ řekl Fox, nemluvě ani o mohutném pardalu, který padl jeho kulí.

Dne 20. srpna zabloudil poslední Matyášem van Guittem hledaný tiger do pasti, již se dosud z pudu nebo náhodou vyhýbal. Zvíře se, jak se to obyčejně stává, pádem do jámy poranilo, dle všeho však toto poranění nebylo zlé. Několik dní klidu dostačí ke zhojení a rozhodně z něho nezbude ani stopy, až ho bude odváděti Hagenbeckovi v Hamburku.

Užívání takových pastí odsuzují všichni znalci co barbarský prostředek. Jedná-li se pouze o zahubení zvířat, je snad každý prostředek dovolen, chceme-li je však chytati živé, hynou přece příliš často následkem poranění, zejména, spadnou-li do oněch patnáct až dvacet stop hlubokých jam určených k lovu slonů. Mezi desíti nalezneme sotva jediné, které neutrpělo nebezpečnou zlomečinu kostí.

Také v Mysoru, kde se toho způsobu hojně používalo, užívá se ho nyní pořád méně, jak nám obchodník vyprávěl.

Nyní scházel již jen jediný tiger ve zvěřinci kraalu, a Matyáš van Guitt byl by ho rád ještě chytil. Měl na spěch, aby se dostal do Bombaye.

Tohoto tigra dostal sice dosti brzy, ale ovšem za jakou cenu! To vyžaduje poněkud obšírnějšího vypravování, bylot zvíře zapláceno — velmi draze.

Kapitán Hod umluvil výpravu na noc dne 26. srpna. Veškeré okolnosti daly předvídati příznivý výsledek, bylot nebe bez mraků, vzduch tichý a měsíc v úbytku. Za úplného temna opouštějí dravci jen neradi svoje brlohy, kdežto za mírného jasu rádi se toulají kolem. Meniscus — jak označoval Matyáš van Guitt srp měsíce, meniscus tedy po půlnoci bude ještě svítiti.

Kapitán Hod a já, Fox a Storr, který znenáhla nalézal v tom zábavu, tvořili jsme jádro výpravy, k níž se měli připojiti obchodník, Kâlagani a několik Indů.

Po ukončeném obědě, když jsme se rozloučili s Banksem, který odmítnul nás provázeti, opustili jsme steam-house k sedmé hodině večer a dorazili jsme bez pozoruhodné příhody do kraalu.

Matyáš van Guitt zrovna vstával od večeře. Uvítal nás svými obvyklými posunky. Sestoupili jsme se k poradě a ihned smluvili jsme plán k honu.

Chtěli jsme se vydati na číhanou ke břehu horské bystřiny, která tekla v jedné z oněch roklí, které se nazývají „mullah“, dvě míle od kraalu, kolem onoho místa, kam přicházel každé noci párek tigrů. Nedali jsme tam vnaidla, poněvadž to dle tvrzení Indů bylo zbytečno. Hon odbývaný nedávno v tomto dílu Tarryani hnal tigry, aby uhasili svoji žízeň, do této rokle. Věděli jsme také, že se tam můžeme pohodlně rozestavit.

Kraal nehodlali jsme opustiti před půlnocí. Nyní nebylo více než sedm hodin. Bylo nutno čekat, aniž bychom se až do odchodu příliš nudili.

„Pánové,“ pravil Matyáš van Guitt, „můj byt je vám cele k službám. Žádám vás, abyste učinili jako já a lehli si. Musíme velmi časně z rána ven, a několik hodin spánku připraví nás lépe na námahy.“

„Máte chuť spáti, Mauclere?“ tázal se mne kapitán Hod.

„Nikoli,“ odpověděl jsem, „chci se raději procházeti do hodiny odchodu, než abych se dal budít, až budu v nejlepší spánku.“

„Jak se vám líbí, pánové,“ odvětil obchodník. „Já však pocítuji již ono spasmodické pomrkávání víček, které vzbuzuje ospalost. Vidíte, že se potácím již mezi bděním a spánkem!“

A Matyáš van Guitt, zvednuv paže, vymrštil jakoby bezděčným pohybem svalů hlavu, a trup nazad a zíval upřímně.

Pak, když se dosti „protáhl“, pokynul nám naposled s bohem, vstoupil do své jizby a bezpochyby zde záhy usnul.

„A co my si nyní počneme?“ tázal jsem se.

„Procházejme se,“ odvětil mi kapitán Hod, „procházejme se kraalem. Noc je krásná, a budu lépe připraven na pochod, než kdybych se oddal tři nebo čtyři hodiny spánku. Ovšem, spánek jest naším nejlepším přítelem, přítelem však, který často na sebe dá dlouho čekat!“

Na to procházeli jsme se kraalem, sníce a hovoříce. Storr, jehož nejlepší přítel jeho nenechával nikdy dlouho čekat, ležel pod stromem a spal již. Šikarové a vozkové krčili se rovněž ve svém koutku, a vůbec nikdo jiný nebděl v ohradě.

Bylo to také zbytečno, poněvadž kraal, obklopený pasem palisád, byl úplně uzavřen.

Kálagani šel se osobně přesvědčit, že vrata jsou bezpečně uzavřena; když tak byl učinil, přál nám mimochodem dobrou noc a odebral se do jizby, společné jeho druhům a jemu.

Kapitán Hod a já byli jsme úplně sami.



Medvěd opustil klidně vězení a ubíral se svou cestou . . . (Str. 208.)

Nejen lidé van Guittovi, nýbrž i domácí zvířata a dravci spali, tito ve svých klecích, ona společně pod velkými stromy na konci kraalu. Uvnitř i venku panovalo úplné ticho.

Procházka vedla nás nejprve k místu, kde se uložili buvolové. Tito krásní přeživavci, mírní a učeliví, nebyli ani uzavřeni. Zvyklé žítí pod větvemi mohutných javorů, viděli jsme je pohodlně rozložené, se spletenými rohy, podloženými nohami, a bylo slyšet volný a hlučný dech vycházející z obrovských těch hmot.

Nedali se vyrušit ani naším příchodem. Jediný jen zvedl poněkud tlustou hlavu, pohlédl na nás nejistým zrakem, který jest údělem zvířat tohoto druhu, a položil se pak opět zvolna.

„Zde je vidět, co dokáže žítí v domácnosti, či spíše ochočení,“ pravil jsem kapitánovi.

„Ano,“ odvětil mi Hod, „a přece jsou tito buvolové nebezpečná zvířata, žijí-li na svobodě. Avšak, mají-li sílu, nemají obratnost, a co zможou jejich rohy proti zubům lvů a drápům tigrů? Rozhodně prospěch jest na straně dravců.“

Zabrání v hovoru, přihlíželi jsme ke klecím. Také zde panovalo absolutní ticho. Tigři, lvi, pardálové a levhardi spali ve svých oddělených kobkách. Matyáš van Guitt nepustil jich dohromady, dokud nezkrotí několikanedělním vězením, a to právem. Zajisté že by se dravci byli navzájem sežrali v prvních dnech zajetí.

Tři lvi, úplně nepohnuti, leželi skrčeni v oblouk, jako velké kočky. Nebylo viděti než jejich hlavy, ukryté v tlapách porostlých hustou černou srstí, a spali spánek spravedlivých.

V kobkách tigrů nevládl týž klid. Plamenné oči zasvitly časem tmou. Velká tlapa čas od času zatřásla železnou mříží. To byl spánek dravců, jejichž vztek neutuchl.

„Trýzní je zlé sny, a já to pochopuji!“ pravil útrpný kapitán.

Některé výčitky svědomí nebo alespoň nějaká lítost trýznila také tři pardaly. V tuto hodinu toulávali se úplně volně uprostřed lesů! Plížívali se k pastvištím, kde věřili živou kořist.

Čtyřem levhardům patrně nic neztrpčovalo spánek. Odpočívali klidně. Dvě tyto kočky, samec a samička, obývaly společnou ložnici a bylo jim tam tak volně, jako v hloubi jejich brlohu.

Jediná kobka byla dosud prázdná — ona, kterou měl zaujati šestý a nedostížitelný tigr, kterého si musil Matyáš van Guitt ještě opatřit, aby mohl opustit Tarryanu.

Naše procházka trvala asi hodinu. Prošedše vnitřní stranu ohrady kraalu, usedli jsme na úpatí nesmírné mimosy. V celém okolním lese panovalo úplné ticho. Vítr, který ještě na sklonku

dne šelestil listím, se ztišil. Ani lístek se nepohnul na stromech. Vzduch byl stejně klidný u země, rovněž i v hořejších vrstvách, kde vystupoval pozvolna srp měsíce.

Kapitán Hod a já, sedíce těsně vedle sebe, nemluvili jsme již. Spánek však nás nepřemáhal. Byl to spíše jakýsi více duševní než tělesný vliv mlčící přírody, který na nás působil. Přemýšlíme sice, nepronášíme však již svých myšlenek. Sníme, jako sní člověk, který nespí, a zrak necloněný víčky ztrácí se rád ve fantastických viděních.

Jedna zvláštnost byla kapitánu nápadnou a mluvě přidušeným hlasem, jak to činíváme mimovolně, mlčí-li vše kolkolem, pravil mi: „Maucelere, toto úplné ticho kolem přivádí mne v úžas. Dravci řvou obyčejně v noci, a les tu bývá naplněn hlukem. Není-li slyšeti tigru nebo pardalů, tak aspoň šakalové dají se slyšeti vždycky.

Tento kraal, naplněný živými tvory, měl by jich vlastně přilákati po stech a přece neslyšíme nic, ani praskání suchých větví na zemi, ani jediný řev venku. Kdyby Matyáš van Guitt bđěl, nedivil by se tomu méně než já a zajisté by našel nějaké neobyčejné slovo, aby vyjádřil své podivení!“

„Váš názor je správný, milý Hode,“ odvětil jsem, „a nedovedu si vysvětliti nepřítomnost všech těch nočních tuláků. Však dbejme sami na sebe, abychom neusnuli konečně sami při tomto tichu kolkolem.“

„Vydržme, vydržme!“ odpověděl kapitán Hod, protahuje se. „Blíží se hodina odchodu.“

A počali jsme opět hovořiti, byť i s delšími přestávkami.

Jak dlouho to trvalo, nedovedu říci; náhle však povstal temný hluk, který mne vzbudil z tohoto stavu somnolence.

Kapitán Hod, taktéž probuzený ze své ospalosti, zvedl se současně se mnou.

Nebylo pochybnosti, hluk vycházel z klecí dravců.

Lvi, tigři, pardalové a levhardi, dosud tak klidně ležící, počali nyní vydávati hněvivé bručení. Zvednuvše se, pobíhali ve svých kobkách, čichali ven, jako by něco větřili, a zvedali se vztekle podél mříží svých klecí.

„Co vlastně mají?“ tázal jsem se.

„Nevím,“ odvětil kapitán Hod, „obávám se však, že věští blízkost . . .“

Náhle ozval se kolem kraalu děsný řev.

„Tigři!“ vykřikl kapitán Hod a spěchal k domku Matyáše van Guitta.

Avšak tento hluk vzbouřil již všecken personál kraalu a obchodník, sledován svými lidmi, objevil se ve dveřích.

„Přepadení! . . .“ křičel.

„Věřím tomu,“ odvětil kapitán Hod.

„Počkejte, podívám se! . . .“

A neztrácejte času dokončením věty, Matyáš van Guitt uchopil řebřík, jež opřel o nejbližší palisádu. V okamžiku stál na horní příčce.

„Deset tigrů a tucet pardalů!“ křičel.

„To bude vážné,“ odvětil kapitán Hod. „Chtěli jsme jít na hon, a teď oni učiní hon na nás!“

„K puškám! K puškám!“ volal obchodník.

Všichni poslechli jeho rozkazu a v dvaceti vteřinách byli jsme připraveni ke střelbě.

Takovýto útok smečky dravců není v Indii vzácností. Jak často byli obyvatelé krajů, v nichž řadí tigři, zejména v Sunderbundu, od nich přímo obléháni ve svých obydlích! Je to osudná chvíle, a příliš často bývá úspěch na straně útočících.

Zatím mísil se v řev zvenku také řev uvnitř. Kraal odpovídal lesu. Nebylo již možno se dorozumívat za hradbou.

„K palisádám!“ křičel Matyáš van Guitt, který se domlouval více posunky než slovy.

A každý z nás vrhl se k ohradě.

V tomto okamžiku buvolové, uchváteni strachem, zvedli se, aby opustili místo, kde leželi. Vozkové marně snažili se je zadržeti. Na to rozletěla se prudce vrata, jejichž závora bezpochyby přece nebyla řádně upevněna, a smečka dravců vrazila do vchodu kraalu.

A přece zavřel Kálagani tato vrata s toužou pečlivostí, jak činival vždy.

„Do domku! Do domku!“ křičel Matyáš van Guitt, pospíchaje k němu, neboť ten jedině mohl nám poskytnouti bezpečí.

Budeme však mít dosti času, abychom se tam dostali?

Již váleli se dva šikarové, přepadení tigry, na zemi. Druzi, kteří nemohli již dostihnouti domku, těkali kraalem, hledajíce nějaký úkryt.

Obchodník, Storr a šest Indů bylo již v domku, jehož dvěře přirazili právě v tom okamžiku, když se dva pardalové chtěli do něho vrhnouti.

Kálagani, Fox a ostatní vylezli na stromy, ukryvše se na nejkrajnějších větvích

Kapitán Hod a já neměli jsme ani času, ani příležitosti, abychom se dostali k Matyáši van Guittovi.

„Mauclere! Mauclere!“ volal kapitán Hod, jehož rámě bylo poraněno úderem tlapy.

Ranou svého ohonu srazil mne ohromný tigr k zemi. Zvedl jsem se v okamžiku, kdy zvíře se chtělo vrhnout na mne, a spěchal jsem kapitánu Hodovi na pomoc.

Zbývalo nám jediné útočiště: bylo to prázdné oddělení šesté klece. V okamžiku Hod a já jsme se tam uchýlili, a hned na to zavřena mříže, jež nás chránila pro okamžik před útoky dravců, kteří se vrhali zuřivě na železné pruty.

Vztek těchto rozzuřených zvířat, spojený s běsem tigrů, uzavřených v sousedních kobkách, byl tak mocný, že klece, zmítající se na svých kolách, div se nepřevrhaly.

Avšak tigrové je opustili brzy, aby se vrhli na jistější oběti.

Jaký to výjev, z něhož neušla nám žádná podrobnost!

„Toť převrácený svět!“ volal kapitán Hod zuřivě. „Oni venku, my uvnitř!“

„A vaše poranění?“ tázal jsem se.

„To nic není!“

V tom okamžiku zavznělo pět až šest výstřelů. Zableskly z domku, v němž se ukryl Matyáš van Guitt, a proti němuž útočili dva tigři a tři pardalové.

Jedno z těchto zvířat padlo třaskavou kulí, vypálenou z karabiny Storrovoy.

Ostatní vrhli se hned s počátku na buvoly, a tito nešťastní přeživavci byli bez obrany proti takovým protivníkům.

Fox, Kálagani a Indové, kteří museli odhodit zbraně, aby mohli vyléztí rychleji na stromy, nemohli jim přispěti ku pomoci.

Zatím kapitán Hod vystřelil také, prostrčiv pušku mřížemi naší klece. Ačkoliv jeho pravé rámě, polo ochromené poraněním, nedovolovalo mu stříleti s obvyklou přesností, přece se mu podařilo usmrtiti svého devětačtyřicátého.

V tomto okamžiku utíkali ulekaní buvolové se řvaním ohradou. Snažili se marně čelit tigrům, kteří mohutnými skoky dovedli se vyhnouti ranám jejich rohů. Jeden z nich, na nějž vrhl se pardal, jehož drápy rozdíraly mu šíji, dostal se vraty kraalu a prchal dále. Pět nebo šest jiných, rovněž dravci ohrožených, následovalo jej a prchalo rovněž.

Několik tigrů pustilo se za nimi, avšak buvolové, kteří nemohli

opustiti kraal, váleli se již s prokousnutým hrdlem a rozpáraným břichem na zemi.

Zatím zavznívaly další výstřely z oken domku. Kapitán Hod a já činili jsme se dle možnosti. Nové nebezpečí nás ohrožovalo.

Zvířata, zavřená v klecích, rozčilená lomozem boje, výparem krve, řevem svých druhů, naplněna byla nevýslovným vztekem. Podaří se jim prolomiti mříže? Museli jsme se toho skutečně obávat. Jedna klec se převrhla. Domníval jsem se jednu chvíli, že její rozbité stěny umožnily dravcům východ.

Na štěstí tomu tak nebylo, a zajatci nemohli již viděti, co se venku děje, poněvadž zamřížovaná strana jejich klece padla na zem.

„Věru, to je přespříliš!“ bručel kapitán Hod, nabíjeje svoji karabinu.

V tom okamžiku učinil jeden tiger ohromný skok a drápy podařilo se mu zachytiti se na rozsochu větví jednoho stromu, na kterém dva nebo tři šikarové hledali útočiště.

Jeden z těchto nešťastníků, uchopený za hrdlo, marně snažil se uniknouti a byl stržen k zemi.

Pardal jeden rval se s tigreem o tělo již mrtvé, jehož kosti praštěly v kaluži krve.

„Střelte pak! Střelte!“ volal kapitán Hod, jako by ho byl mohl Matyáš van Guitt a jeho soudruzi slyšeti.

Nemohli jsme již činiti ničeho. Naše patrony byly vyčerpány, takže jsme byli pouze malomocnými diváky tohoto vraždění!

V tom podařilo se tigru, zavřenému v kobce, sousedící s naší, který snažil se rozlámati své mříže, cloumaje jimi zuřivě, porušiti rovnováhu klece. Kymácela se okamžik a převrhla se brzy docela.

Lehce poranění tímto pádem, zvedli jsme se na kolena. Stěny odolaly, my však jsme již neviděli ničeho, co se venku dalo.

Neviděli jsme, slyšeli jsme alespoň! Jaký to pekelný hluk v ohradě kraalu! Jaký to zápach krve plnil vzduch! Zdálo se, že zuří boj ještě prudčeji. Co se as dalo? Dostali se zajatci z druhých klecí ven? Útočili na domek Matyáše van Guitta? Vylezli snad tigři a pardalové na stromy, aby strhali Indy dolů?

„A ne se dostat z této bedny!“ křičel kapitán Hod, kypě opravdovým vztekem.

Čtvrt hodiny — čtvrt hodiny, jejíž nekonečné minuty jsme počítali, uplynulo za těchto okolností.

Na to znenáhla hluk se utišoval. Skoky tigrů, kteří obývali kobku, hraničící s naší, stávaly se řidšími. Bylo snad vraždění ukončeno?

Pak slyšel jsem, jak vrata kraalu prudce přirazili. Kâlagani nás hlasitě volal. S hlasem jeho požil se hlas Foxův, který opakoval:

„Můj kapitáne! Můj kapitáne!“

„Zde jsem!“ odvětil Hod.

Slyšeli jej, a brzy na to cítil jsem, že zvedají klec. Okamžik na to byli jsme na svobodě.

„Foxe! Storre!“ volal kapitán, jehož první myšlenka platila jeho druhům.

„Zde!“ odvětil strojník a sluha.

Nebyli poraněni. Matyáš van Guitt a Kâlagani byli také zdraví a bez úrazu. Dva tigři a pardal leželi mrtvi na zemi. Ostatní opustili kraal, jehož vrata Kâlagani opět uzavřel. Byli jsme všichni v bezpečí.

Žádný dravec zvěřince nemohl se mezi bojem osvobodit, a obchodník čítal dokonce o jednoho zajatce více. Byl to mladý tigr, zajatý v malé, pohyblivé kleci, která se zvrhla na něho, a v které byl chycen jako v pasti.

Zvěřinec Matyáše van Guitta byl tudíž úplný; jak draho mu to však přišlo! Pět jeho buvolů bylo zakousnuto, ostatní utekli, a tři děsně zmrzačení Indové váleli se ve své krvi na dvoře kraalu.

KAPITOLA VI.

Poslední pozdrav Matyáše van Guitta.

Do rána již neudálo se nic více ani uvnitř, ani za ohradou. Vrata byla teď bedlivě uzavřena. Jak mohla se pootevřít v okamžiku, kdy smečka dravců pobíhala kolem palisád? Bylo to nevysvětlitelné, poněvadž Kâlagani sám zastrčil do jejich závor silné trámy, které je uzavíraly.

Poranění kapitána Hoda bylo dosti značné, ačkoliv byla pouze kůže natržena. Nechybělo však mnoho, a byl by měl pravou paži ochromenu.

Já sám necítil jsem již prudkého úderu ohonu, který mne srazil k zemi.

Hodlali jsme se tudíž vrátiti do steam-housu ještě za svítání. Ačkoliv Matyáš van Guitt zajisté upřímně litoval ztráty svých tří

lidí, přece nejevil přílišnou lítost nad ostatními událostmi, ač ztráta jeho buvolů v okamžiku odjezdu přiváděla ho do jakýchsi rozpaků.

„To patří k obchodu,“ pravil nám, „a měl jsem jakési tušení, že se mi přihodí podobné dobrodružství.“

Potom nařídil pochovati ony tři Indy, jejichž pozůstatky byly zakopány v koutku kraalu, a to dosti hluboko, aby je dravci nemohli vyhrabati.

Zatím osvětlil nastávající den již hlubiny Tarryani, a po upřímném stisknutí ruky rozloučili jsme se s Matyášem van Guittem.

Obchodník nabízel nám k službám Kâlaganiho a dva ze svých Indů, aby nás doprovodili, alespoň dokud půjdeme lesem. Přijali jsme jeho nabídku, a o šesté hodině opustili jsme ohradu kraalu.

Žádné nemilé setkání nečekalo nás při návratu. Po tigrech a pardalích nebylo již stopy. Dravci, řádně nasycení, patrně uchýlili se do svých brlohů a teď nebylo záhodno je plašiti.

Buvolové kteří uprchli z kraalu, byli zajisté udáveni, nebo leželi ve vysoké trávě, nebo byli rozprášeni po Tarryani, a nesmělo se počítati na to, že je jejich pud přivede zpět do kraalu. Museli jsme se domnívati, že jsou nadobro ztraceni pro obchodníka. Na okraji lesa opustili nás Kâlagani a oba Indové. Hodinu na to ohlašovali Phann a Black svým štěkotem náš návrat do steam-housu. Vyprávěl jsem Banksovi naše dobrodružství. Nemusím ani podotýkati, že nám blahopřál k šťastnému vyvážnutí. Příliš často, při přepadnutích tohoto druhu, ani jediný obležený nezbuďe, aby vyprávěl o hrdinských krocích oblehatelů!

Ostatně byl kapitán Hod velice dopálen, že dostal ránu, aniž ji mohl oplatiti. Přece však připojil jednoho tigra k oněm osmačtyřiceti, kteří tvořili jeho aktiva.

Příštího dne, 27. srpna, odpůldne ozvali se psi zase velmi hlučně, avšak radostně.

Byl to plukovník Munro, Mac Neil a Gûmi, kteří se vraceli do sanatoria. Jejich návrat sňal s nás skutečné břemeno. Byl sir Eduard Munro spokojen s dobrým výsledkem své výpravy? Nevěděli jsme to dosud. Vracel se zdravý a bez úrazu. To bylo nejdůležitější. Banks ihned běžel k němu, podal mu ruku a tázal se ho pohledem.

„Nic!“ odvětil plukovník Munro prostým zavrtěním hlavy.

Toto slovo znamenalo nejen, že pátrání na hranicích nepalských nemělo nijakého úspěchu, nýbrž také, že veškerý hovor o tomto předmětu by byl bezúčelným. Zdálo se, jakoby nám pravil, že nemá již chuti o tom hovořiti.

Mac Neil a Gûmi, kterých se Banks večer vypytał, byli sdíl-nější. Doznali mu, že plukovník Munro chtěl zejména viděti onen díl Hindostanu, kam Nana Sahib uprchl po svém opětém zjevení se v okrese Bombayském. Přesvědčiti se o tom, co se stalo se sou-druhy naboba, vyzvěděti, zda na místě jejich přechodu přes indo-čínské hranice nezůstavili nějaké stopy, ujistiti se, zda neukrývá se zde ne-li Nana Sahib, alespoň jeho bratr Balao-Rao, v této krajině dosud nepodrobené Angličany, to byly účely sira Eduarda Munroa. Avšak z jeho výzkumů bylo patrnó, že povstalci musili opustit zemi. Po jejich ležení, v němž odbyván onen falešný pohřeb, aby utvrzena byla víra v úmrtí Nany Sahiba, nezbylo již stopy. O Balao-Raovi nebylo zpráv. O jeho soudruzích rovněž ničeho, co by vedlo na jejich stopy. Nabob byl usmrčen v průsmycích hor Santpurrských, jeho soudruzi nejspíše rozprášeni přes hranice poloostrova; mstiteli nezbyvalo ničeho již na práci. Opustiti území Himalaje, pokračovati v cestě na jih, ukončiti konečně naši cestu z Kalkuty do Bombaye, toť byl nyní náš účel.

Odjezd tudíž byl určen na osmý den ode dneška, na 3. srpen. Musili jsme kapitánu Hodovi popřáti času, aby se jeho poranění zahojilo. Mimo to potřeboval plukovník Munro, unavený obtížnou výpravou, nutně několik dní k zotavení.

Zatím Banks konal svoje přípravy. Byl celý den zaměstnán tím, aby uvedl náš vlak, který měl zase sestoupiti do údolí a ujížděti s Himalaje do okrese Bombayského, zase do pořádku.

Nejdříve bylo nutno změnití po druhé směr cesty, abychom se vyhnuli velkým městům na severozápadu, Miritu, Delhám, Agře, Gvalioru, Jansii a jiným, v nichž zanechala vzpoura z roku 1857 příliš mnoho zpousty. S posledními povstalci vzbouření mělo zmizeti vše, co mohlo vzbuditi truchlivé upomínky u plukovníka Munroa. Naše pohyblivé obydlí mělo se tudíž pohybovati provinciemi, aniž by se zastavilo ve hlavních městech, avšak kraj zasluhoval návštěvy již pro své krásy přírodní. Ohromné království Sindijské nestojí v tomto ohledu za žádným jiným. Našemu ocelovému obru měly se otevřítí nejmalebnější cesty poloostrova.

Monsun přestal s obdobím dešťů, které netrvá déle než do měsíce srpna. První dny září slibovaly příjemnou teplotu, která bude méně obtížnou při tomto druhém dílu cesty.

Během druhého téhodne našeho pobytu v sanatoriu stali se Fox a Gûmi dodavateli kuchyňských potřeb. Provázeni oběma psy, procházeli toto střední pásmo, kde poletovaly koroptve, bažanti

a dropové. Tito ptáci, uloženi v lednici steam-housu, poskytovali nám po cestě výtečnou potravu.

Dva nebo třikráte ještě navštívili jsme kraal. Zde byl také Matyáš van Guitt zaměstnán přípravami k odjezdu do Bombaye, snášeje při tom svůj žal jako filosof, který cítí se povznešeným nad malé i velké nehody života.

Víme, že po chycení desátého tigra, který přišel tak draho, zvěřinec byl doplněn. Matyáš van Guitt musil tedy pomýšletí pouze na to, aby si opatřil nové přípřeže buvolů. Ani jediný přežvýkavec, který ušel útoku, se nevrátil do kraalu. Vše nasvědčovalo tomu, že je rozprášené v lese stihla násilná smrt. Bylo však přece nutno je nahraditi — což za stávajících poměrů ovšem nebylo snadné. V této záležitosti vyslal obchodník Kálaganiho do dvorů a okolních osad Tarryani a očekával již jeho návrat s patrnou netrpělivostí.

Tento poslední týden našeho pobytu v sanatoriu uplynul bez nehody. Rána kapitána Hoda hojila se znenáhla. On sám přál si zakončiti kampaň ještě poslední výpravou, musel však od ní následkem proseb plukovníka Munroa upustiti. Nač vydávati se v nebezpečí, dokud nemohl volně vládnouti svojí paží? Což nebude mítí příznivější okamžik k odvetě, až přijde-li nám cestou nějaký dravec na ránu?

„Ostatně,“ pravil mu Banks, „jste ještě na živu, kapitáne, a čtyřicetdevět tigrů padlo vaší rukou, nečítaje ani poraněné. Bilance končí přece ve váš prospěch!“

Patrně mu to leželo na srdci.

Nastal den 2. září. Byli jsme před odjezdem.

Tohoto dne, již z rána, hlásil nám Gûmi návštěvu obchodníkovu.

A vskutku Matyáš van Guitt, provázen Kálaganim, přišel do steam-housu. Bezpochyby hodlal se s námi v okamžiku odjezdu rozloučiti dle všech pravidel.

Plukovník Munro uvítal ho srdečně. Matyáš van Guitt se rozplýval v periodách, v nichž zaskvěly se veškeré obraty jeho obdivuhodné fraseologie. Zdálo se mi však, že za jeho poklonami skrývá se tajný úmysl, který se ostýchal pronésti.

V tomto okamžiku dotkl se Banks jádra otázky, tázaje se Matyáše van Guitta, má-li naději obnoviti svoje potahy.

„Ne, pane Bankse,“ odvětil obchodník, „Kálagani se marně namáhal ve vesnicích. Ač měl plnou moc moji, nemohl sehnati ani jediný pár oněch užitečných přežvýkavců. Musím tudíž bohužel doznati, že mi dosud úplně schází motor, abych mohl svůj zvěřinec dopravit do nejbližší stanice, Rozprášení mých buvolů, způsobené

nepředvídaným přepadením v noci ze dne 25. na 26. srpen, přivedlo mne přece do jakýchsi rozpaků . . . Moje klece se svými čtyrnohými hosty jsou těžké . . . a . . .“

„A jak je chcete dopravit na stanici?“ ptal se ho inženýr.

„To nevím,“ odvětil Matyáš van Guitt. „Hledám . . . přemýšlím . . . otálím . . . Zatím minula hodina odjezdu a 20. září, t. j. ode dneška za osmnáct dní mám odevzdati v Bombayi svoje kočky . . .“

„Osmnáct dní!“ odpověděl Banks, „to nesmíte ztráceti ani hodinu!“

„Vím to, pane inženýre. A přece mi nezbývá než jeden prostředek, jediný! . . .“

„Který?“

„Nuže, aniž bych se hodlal vtírat, musil bych se obrátit k plukovníku s velmi indiskretní otázkou . . .“

„Mluvte jen, pane van Guitte,“ pravil plukovník Munro, „mohu-li vám prospěti, věřte, že tak učiním s radostí!“

Matyáš van Guitt se uklonil, jeho pravá ruka se zvedla ke rtům, hořejší část jeho těla se volně pohybovala a celý jeho zevnějšek podobal se zevnějšku člověka, který se cítí překvapeným nenadálou blahovolností.

Obchodník chtěl vědět, předpokládaje dostatečnou sílu ocelového obra, bude-li to možná zavěsiti jeho pohyblivé klece na konec našeho vlaku a dopravit je do Etavahu, nejbližší to stanice dráhy z Delh do Allahabadu.

Byla to vzdálenost nepřesahující tři set padesáti kilometrů po cestě dosti pohodlné.

„Můžeme vyhověti přání pana van Guitta?“ tázal se plukovník inženýra.

„Nevídím v tom nic nesnadného,“ odvětil Banks, „a ocelový obr ani nepozná tento přívazek.“

„Přijato, pane van Guitte,“ pravil plukovník Munro. „Dopravíme váš materiál až do Etavahu. Sousedé si mají vypomáhati, a to zejména v Himalaji.“

„Plukovníku,“ odvětil Matyáš van Guitt, „znám vaši laskavost a, chci býti upřímným, také jsem počítal poněkud na vaši ochotu, abych se dostal z rozpaků.“

„Dobře jste učinil,“ pravil plukovník Munro.

Tím byla věc urovnána, a Matyáš van Guitt chystal se k návratu do kraalu, aby propustil část svého mužstva, jehož již nepotřeboval. Nehodlal podržeti více než čtyři šikary potřebné k obsluze klecí.

„Zítřa tedy,“ pravil plukovník Munro.

„Zítřa, pánové,“ odvětil Matyáš van Guitt. „Budu očekávati v kraalu příchod vašeho ocelového obra!“

A obchodník, šťastný, že ukončil svoji návštěvu v steam-housu, odcházel, zrovna jako herec, který mizí v kulisách dle všech pravidel moderní komedie. —

Kálagani, hleděv dlouho na plukovníka Munroa, jehož cesta ke hranicím Nepalu ho tolik znepokojovala, následoval obchodníka.

Naše poslední přípravy byly ukončeny. Material byl náležitě uspořádán. Ze sanatoria steam-housu nezbylo ničeho. Oba pohyblivé domy očekávaly pouze ocelového obra. Slon měl sestoupiti nejprvé až k planině a obrátiti se pak ke kraalu pro klece a uspořádati je ve vlak. Na to pojede přímo rovinami Rohilkandu.

Následujícího dne, 3. září, o sedmé hodině ranní, byl ocelový obr připraven nastoupiti zase funkci, kterou až dosud bezvadně zastával. Avšak v tom okamžiku velice neočekávaná příhoda přivedla nás všechny v úžas.

Rošt kotlu, ukrytý v bocích zvířete, byl již obložen palivem. Káluthovi, který je zapaloval, napadlo v tomto okamžiku otevřítí dýmnice — k jejíž hlavní části se pojily výhřevné roury sloužící k odvádění kouře kotlem — aby se přesvědčil, nevdá-li nic tahu.

Sotva však otevřel dvěře této prostory, uskočil uděšeně a asi tučet jakýchsi řeménků vyletěl odtud se zvláštním sykotem.

Banks, Storr a já jsme se na to dívali, nedovedouce si vysvětliti příčinu tohoto úkazu.

„Aj, Káluthe, co je to?“ ptal se Banks.

„Děšť hadů, pane!“ volal topič.

Vskutku, řeménky byli vlastně hadi, kteří se usídlili v rourách kotlu, bezpochyby aby zde mohli lépe spáti. První plameny na roštu je probudily. Několik těchto plazů, již popálených, padlo k zemi, a kdyby byl Káluth neotevřel dvířka dýmnice, byli by všichni uhořeli.

„Co žel!“ křičel kapitán Hod, který přiběhl, „náš ocelový obr má hnízdo hadů ve svých útrobách!“

„Ano, věru! a sice velmi nebezpečných, „whip snakes“, bičových hadů, „gulabů“, černých zmijí, brejlovců, samých to velmi jedovatých druhů.“

Současně vystrčil skvostný tigrovitý python, z čeledi hroznýšů, špičatou hlavu z hořejšího otvoru komína, t. j. z rypáku slona, a svíjel se mezi prvními kotouči dýmu.

Hadi, kteří vyvázli živí z rour, rozprchli se rychle v křovinách, aniž nám poskytli času, abychom je učinili neškodnými.

Avšak pythion nemohl tak rychle opustiti ocelový válec. Kapitán Hod uchopil rychle svoji karabinu a roztráčil hadovi kulí hlavu.

Gûmi vylezl na to na ocelového obra, vyšplhal se k hořejšímu ústí chobotu a vytáhl s pomocí Kálutha a Storra molutného plaza.

Není nic krásnějšího nad tyto hady se zelenou, modře skvrnitou koží, okrášlenou pravidelnými kruhy, jakoby vystřiženou z kůže tigrovy. Měřil neméně než pět metrů délky při tloušťce rovnající se lidské paži.

Byl to vskutku skvostný exemplář indických ophiidií a byl by zajisté sloužil ke cti zvěřinci Matyáše van Guitta, zvláště proto, že nazývá se také hadem tigrovitým. Pozoroval jsem však, že kapitán Hod nemíní ho zanésti do svých účtů.

Na to zavřel Káluth opětně dýmník, průvan počal pravidelně působiti, oheň se rozhořel neustálým přítokem vzduchu, v kotlu počalo záhy vrčení a tři čtvrti hodiny na to ukazoval manometr již dostatečný tlak páry. Mohli jsme odjeti.

Oba vozy byly spojeny a ocelový obr chystal se postavit se jim v čelo.

Naposled pohlédli jsme na obdivuhodné panorama, které se rozvíjelo na jih, naposled na čarovný řetěz horský, jehož zubatý profil zaujímal obzor na sever, poslední s bohem Dhavalaghiru, jehož vrchol vévodí celému území severní Indie, a zapísknutí oznamovalo odjezd.

Sestup po klikaté cestě odbyt bez neštězí. Vzdušná brzda držela pevně kola, spadala-li silnice příliš příkře. Hodinu na to zastavil se náš vlak na hranici Tarryani, na počátku roviny.

Ocelový obr byl na to vypřažen a zmizel pomalu pod vedením Banksa, strojníka a topiče na široké cestě do lesa.

Dvě hodiny na to ozval se opět jeho hukot, an vystupuje z lesa, přivázel šest klecí zvěřince.

Po svém příchodu opakoval Matyáš van Guitt plukovníku Munroovi své díky. Klece s vozem, sloužícím obchodníku a jeho lidem za obydlí, byly zavěšeny k našemu vlaku — nyní skutečnému vlaku, sestávajícímu z osmi vozů.

Nový signál Banksův, nové předepsané zapísknutí, a ocelový obr rozkročil se majestátně po skvostné silnici, která vedla směrem na jih. Steam-house a klece Matyáše van Guitta, naplněné dravci, nezdály se mu býti větším břemenem, než prostý vůz na nábytek.

„Nuže, co tomu říkáte, pane dodavateli?“ tázal se kapitán Hod.

„Myslím, kapitáne,“ odvětil ne neprávem Matyáš van Guitt, „že by tento slon, z masa a kostí, byl ještě obdivuhodnějším!“

Tato cesta nebyla totožná s onou, po které jsme se ubírali k úpatí Himalaje. Vedla na severozápad směrem k Filibitu, malému městečku vzdálenému stopadesát kilometrů od našeho ležení.

Cesta ubývala klidně, s mírnou rychlostí, bez únavy, bez nehody.

Matyáš van Guitt byl každodenním hostem u tabule v steam-housu, kdež jeho znamenitá chuť dělala vždy čest kuchyni monsieur Parazarda.

Potřeby kuchyně uvedly brzy stálé dodavatele v činnost a kapitán Hod, úplně uzdravený — důkazem toho byla rána vystřelená na pythona — uchopil se opět své lovecké pušky.

Zároveň s osobami musilo býti postaráno také o potravu pro obyvatele zvěřince. Tato povinnost náležela šikarům. Zruční ti Indové, pod vedením Kâlaganiho, zruční střelci jako on, nedopustili, aby nastal nedostatek buvolího nebo antilopího masa. Kâlagani byl skutečně neobyčejný člověk. Ačkoliv byl poněkud zdržlivý, choval se k němu plukovník Munro velmi přátelsky, poněvadž nezapomněl na prokázanou jím službu.

Dne 10. září pohyboval se vlak kolem Filibitu, aniž tam zastavil, přece však sběhlo se mnoho Indů, aby jej navštívili.

Dravci Matyáše van Guitta, jakkoliv byli obdivuhodní, nedovedli přece vzbudit takovou pozornost jako ocelový obr. Lidé se ani nenamáhalí dívat se na ně mřížemi klecí, ale všecken jejich obdiv platil umělému slonu.

Vlak pokračoval na cestě po širých rovinách severní Indie a minul, několik mil na západ, Bareilli, jedno z hlavních měst Rohilkandu. Postupoval brzo vysokým lesem, oživeným hejny ptactva, při čemž Matyáš van Guitt nás nabádal k obdivu těchto „eklatantních opeřenců“, brzo houštinami trnitých, dva až tři metry vysokých akací, nazvaných Angličany „wait-a-bit-bush“. Tam pobíhalo množství kanců, velice chtivých žlutých bobulí těchto křovin. Několik z těchto prasat bylo, byť i ne bez nebezpečí, usmrceno, neboť jsou to zvířata vskutku divoká a nebezpečná. Kapitán Hod a Kâlagani měli několikrát příležitost ukázati svoji chladnokrevnost a obratnost, po kterouž prosluli jako dva výteční lovci.

Mezi Filibitem a stanicí Etavahou musil překročiti vlak rameno horního Gangu, a za nedlouho na to, jeden z jeho mohutných přítoků, Kali-Nadi.

Celý pohyblivý materiál zvěřince byl odpoután a steam-house, přetvořený v plovoucí přístroj, dopraven byl snadno z břehu na

břeh. Tak snadno to ovšem nešlo s vozy Matyáše van Guitta. Muselo býti užito prámu, po němž dopraveny byly jednotlivé klece na druhou stranu. Vyžadovala-li tato doprava delší dobu, nezpůsobila přece velkých nesnází. Obchodník neocitl se po prvé v podobném postavení, a jeho lidé překročili již více řek, když se ubírali k úbočí Himalaje.

Zkrátka, dostihli jsme dne 17. září bez značnější nehody dráhu z Delh do Allahabadu, asi sto kroků od stanice Etavažské.

Zde měl se náš vlak rozdělit na dvě části, které se již neměly setkati.

První měla pokračovati dále směrem na jih širým územím království Scindijského, aby se dostala do Vindhhyje a okresu Bombayského.

Druhá, umístěná na vozech železnice, bude dopravena do Allahabadu, a na to po dráze do Bombaye ku pobřeží Indického moře.

Zastavili jsme proto a zřídili tábor na noc. Následujícího dne, zatím co obchodník obrátí se na jihovýchod, budeme se ubíratí my, poněvadž naše cesta protíná onu skoro v pravém úhlu, as podél 77. poledníku.

V okamžiku, kdy nás Matyáš van Guitt opouštěl, propustil také část svých lidí, kterých již nepotřeboval. Mimo dva Indy, potřebné k obsluze klecí, na cestě netrvalší déle dvou až tří dnů, nepotřeboval nikoho již. Až přijde do přístavu Bombayského, kde ho očekává loď připravená k odjezdu do Evropy, musí dát své zboží přeložiti od obyčejných přístavních dělníků.

Tím nabylo několik šikarů svobody, mezi nimi Kálagani.

Čtenář ví, jak a proč jsme byli skutečně zavázáni tomuto Indovi za služby prokázané plukovníku Munroovi a kapitánu Hodovi.

Když Matyáš van Guitt propustil své lidi, domníval se Banks, že Kálagani nebude věděti, co počíti, i tázal se ho, bylo-li by mu vhod doprovázeti nás až do Bombaye.

Kálagani, přemýšleje okamžik, přijal nabídku inženýrova, a plukovník Munro vyslovil svoje uspokojení, že mu nyní bude moci přece poněkud prospěti. Ind vstoupil tudíž mezi personál steamhousu, a bude nám svojí znalostí této části Indie jenom k užitku.

Následujícího dne opustili jsme ležení. Neměli jsme příčiny zdržeti se zde déle. Ocelový obr měl dostatečný tlak. Banks dal Storrovi rozkaz, aby byl připraven.

Nezbývalo již, než rozloučiti se s naším přítelem dodavatelem. To odbyto velmi prostě s naší strany. S jeho to bylo ovšem mnohem theatrálnější. Díky Matyáše van Guitta za služby, které mu prokázal

plukovník Munro, nabyly nutně co nejširší formy. „Hrál“ tento poslední výstup výtečně a byl dokonalým v této velké scéně loučení. Pohybem svalů předloktí zatočil pravou rukou tak, že dlaň byla obrácena k zemi. To mělo vyjádřiti, že zde na světě nezapomene nikdy, čím zavázán jest plukovníku Munrovi, a bude-li vděčnost vypuzena z tohoto světa, nalezne poslední útočiště v jeho srdci.

Na to, opačným pohybem otočil ruku tak, že obrátil dlaň k zenitu. To znamenalo, že ani tam nahoře neuhasnou city jeho, a že vděčnost po věky trvajících nedovede ještě vyrovnati onen závazek, jež k plukovníkovi pocituje.

Plukovník Munro poděkoval Matyáši van Guittovi náležitě a několik minut na to zmizel dodavatel obchodních domů Hamburských a Londýnských našim očím.

KAPITOLA VII.

Přechod přes Betvu.

Tohoto dne, 18. září, bylo naše přesné postavení, vzhledem k místu odjezdu, zastávky a cíle, následující:

1. Od Kalkuty třináct set kilometrů;
2. od sanatoria v Himalaji třistaosmdesát kilometrů;
3. od Bombaye šestnáct set kilometrů.

Nehledě než ke vzdálenosti, neurazili jsme dosud ani polovičku cesty; počítaje však oněch šest neděl, které strávil steam-house na úbočí Himalaje, uplynulo již více než polovice času určeného k této cestě. Opustili jsme Kalkutu dne 6. března. Během dvou měsíců, nezdrží-li nás nic, hodlali jsme doraziti k západnímu pobřeží Hindostanskému.

Směr naší cesty byl ostatně poněkud pozměněn. Usnesení, vyhnouti se velkým městům, postiženým vzpourou z roku 1857., nutilo nás přidržeti se směru více jižního.

Napříč nádhernými provinciemi království Scindijského vedou krásné sjízdné cesty, takže ocelový obr nenarazí na žádnou překážku alespoň až k středohoří. Cesta dle všeho uběhne za nejlepšíh podmínek, snadno a bezpečně.



Gûmi vytáhl s pomocí Kálutha a Storra mohutného plaza . . . (Str. 224.)

Přítomnost Kálaganiho mezi personálem steam-housu poskytovala k tomu další záruky. Tento Ind znal podivuhodně tuto část poloostrova. Banks mohlse o tom již tento den přesvědčiti. Po snídani, zatím co plukovník Munro a kapitán Hod odpočívali, tázal se ho Banks, jakým způsobem prošel tyto provincie.

„Byl jsem,“ odvětil Kálagani, „ve službách jedné z četných karavan Banžariských, které dopravují obyčejně na buvolech cerealie na státní účet nebo na účet soukromníka. Tím způsobem prošel jsem území střední jakož i severní Indie dvacetkrát sem i tam.“

„Ubírají se tyto karavany dosud touto částí poloostrova?“ tázal se inženýr.

„Ano, pane,“ odvětil Kálagani, „a v tomto ročním čase jsem jist, že potkáme nejednu výpravu Banžariů ubírající se na sever.“

„Dobře, Kálagani,“ odpověděl Banks, „vaše dokonalá znalost těchto území nám bude velmi prospěšna. Na místě, abychom se ubírali velkými městy království Scindijského, pojedeme přímo, a vy nám budete vůdcem.“

„Rád, pane,“ odvětil Ind, tím chladným hlasem, který mu byl vlastním a kterému jsem dosud nedovedl přivyknouti.

Na to dodal:

„Přejete si, abych vám zběžně udal směr, kterým se musíme ubírat?“

„Je-li vám libo.“

Při těchto slovech rozprostřel Banks velkou mapu na stole, znázorňující tuto část Indie, aby kontroloval přesnost údajů Kálaganiových.

„Nic není snadnějšího,“ počal Ind. „Skoro přímá čára povede nás od železnice z Delhi k železnici Bombayské, které se spojují u Allahabadu. Od stanice Etavahu, kterou jsme právě opustili u hranic Bundelkundu, bude nám překročiti již jen jeden nepatrný tok, Džumnu, a od těchto hranic až k horám Vindhyským druhý tok, Betvu. I kdyby tyto obě řeky se byly následkem dešťů rozvodnily, nebude to plovoucímu vlaku vaditi, aby se dostal s jednoho břehu na druhý.“

„To nebude příliš obtížné,“ odvětil inženýr; „a až dorazíme do Vindhije . . .?“

„Odbočíme poněkud na jihovýchod, abychom našli pohodlný průsmyk. To také nebude vážnou překážkou naší jízdy. Známe průsmyk, jehož stoupání jest mírné. Je to průsmyk Sirgurský, který lze snadno překročiti.“

„Avšak,“ tázal jsem se, „projde náš ocelový obr tam, kde projdou koně?“

„Zajisté,“ odvětil Banks; „avšak za průsmykem Sirgurským jest země velmi hornatá. Nemohli bychom opustiti Vindhji a ubíratí se přímo Bhopalem?“

„Tam jest mnoho měst,“ odvětil Kálagani, „kterým bychom se nesnadno vyhnuli, a právě zde bylo nejvíce sipojů v boji za neodvislost.“

Byl jsem poněkud užaslým nad tímto pojmenováním „boj za neodvislost“, kterým označil Kálagani vzpouru z roku 1857. Nesmíme však zapomenouti, že to mluvil Ind a ne Angličan. Nepodobalo se ostatně, že se Kálagani účastnil vzpoury, alespoň nikdy neřekl něco, z čeho by se to dalo souditi.

„Budiž,“ odvětil Banks, „necháme město Bhopal západně, a jste-li jist, že nás průsmyk Sirgurský povede na řádnou cestu . . .“

„Na cestu, kterou jsem často přešel, pane, a která ústí, vedouc kolem jezera Puturia, čtyřicet mil odtud u dráhy z Bombaye do Allahabadu, blízko Džubbulporu.“

„Tak jest,“ odušil Banks, sleduje na mapě údaje Indovy; „a od tohoto místa? . . .“

„Hlavní silnice obrací se na jihozápad a běží odtud takřka podle železnice až do Bombaye.“

„Toť správné,“ odpověděl Banks. „Nenalézám vážné překážky překročení Vindhije, a tato cesta se nám hodí. K službám, které jste nám dotud prokázal, Kálagani, řadíte novou, kterou vám nezapomenu.“

Kálagani se uklonil a chtěl odejítí, když, vzpomenuv si na něco, obrátil se k inženýrovi.

„Chcete se mne na něco otázat?“ pravil Banks.

„Ano, pane,“ odvětil Ind. „Smím se vás tázat, proč tak zůmyslně se hodláte vyhýbatí velkým městům Bundelkundu?“

Banks pohlédl na mne. Nebylo příčiny tajiti Kálaganimu, že se to děje z ohledu na sira Eduarda Munroa, a Ind byl zasvěcen do postavení plukovníkova.

Kálagani naslouchal velmi pozorně tomu, co mu sděloval inženýr. Na to pravil hlasem poněkud podivným:

„Plukovník Munro nemusí se obávatí něčeho od Nany Sahiba, nejméně v těchto provinciích.“

„Ani v těchto provinciích?“

„Poněvadž, objevil-li se nabob, jak se tvrdí, před několika měsíci v okresu Bombayském,“ pravil Kálagani, „tož zajisté již zase

překročil hranice indo-čínské, poněvadž pátrání po něm nemohlo dokázati jeho přítomnost.“

Tato odpověď svědčila o následujícím: Kálagani nevěděl, co se událo v horách Sautpurských a že v posledním měsíci květnu Nana Sahib byl usmrčen vojáky královské armády v palu Tanditském.

„Vidím, Kálagani,“ pravil na to Banks, „že zprávy, které kolují Indii, jen stěží dostaly se až do lesů Himalajských!“

Ind pohlédl na nás upřeně, aniž odpověděl, jako člověk, který nerozumí.

„Ano,“ řekl Banks, „zdá se, že nevíte, že Nana Sahib jest mrtev.“

„Nana Sahib jest mrtev?“ vykřikl Kálagani, vrtě hlavou. „Kde by byl býval Nana Sahib usmrčen?“

„V palu Tanditském, v horách Sautpurských.“

„A kdy? . . .“

„Již před čtyřmi měsíci,“ odušil inženýr, „dne 25. května.“

Kálagani, jehož pohled mi byl nápadným v tomto okamžiku, skřížil ruce a mlčel.

„Máte snad důvody,“ tázal jsem se ho, „abyste nevěřil ve smrt Nany Sahiba?“

„Žádných pane,“ odvětil Kálagani rychle. „Věřím tomu, co mi pravíte.“

Okamžik na to, Banks a já, byli jsme o samotě a inženýr počal ne bez příčiny:

„Taci jsou všichni Indové! Vůdce vzbouřených sipojů stal se legendárním. Nikdy tito pověřiví lidé neuvěří, že byl usmrčen, dokud ho neuvidí viset!“

„Podobají se v tom,“ odvětil jsem, „starým granátníkům císařství, kteří dvacet let po smrti Napoleona domnívali se, že žije dosud!“

Od překročení horního Gangu, jež steam-house minul před čtrnácti dny, prostírala se úrodná země, protkaná krásnými silnicemi, před ocelovým obrem. Byl to Doab, vtěsnaný ve vidlici, kterou tvoří Ganges a Džumna než se spojují u Allahabadu. Roviny alluviální, zorávané bramíny dvacet století před érou křesťanskou, zpracované velmi nedokonale od rolníků, velké práce kanalisační, provedené anglickými inženýry, pole bavlníků, které se daří zejména v tomto území, skřípení lisů na bavlnu, které najdeme v každé vesnici, zpěv dělníků, uvádějících je v pohyb, to jsou dojmy, které mi utkvěly z tohoto Doabu, kde byla druhdy založena první společnost náboženská

Cesta plynula za nejprůzračnějších okolností. Kraj se měnil takřka dle libosti naší fantazie. Obydlí se ubíralo dále bez námahy k potěše našich očí. Nebylo-liž to, jak již dříve řekl Banks, nejvyšší vymožeností v druhu dopravních prostředků? Káry s voly, vozy s koňmi neb mezky, železnice, co jste proti našim pohyblivým vozům?

Dne 19. září zastavil se steam-house na levém břehu Džumny. Tato důležitá řeka dělí ve střední části poloostrova zemi Radžů neboli Radžastan od Hindostanu, který jest vlastní zemí Indů.

Vody Džumny stály právě dosti vysoko. Tok její byl prudší; avšak, ačkoliv to stížilo poněkud naši přeplavbu, přece ji neučinilo nemožnou. Banks učinil některá opatření. Nejprve bylo nutno vyhledati příznivé místo k přistání. Nalezli jsme je. Půl hodiny na to vystupoval již steam-house po druhém břehu řeky. Pro železnice je potřeba mostů zhotovených velkým nákladem a podobný most rourové soustavy vede také přes Džumnu u pevnosti Selingarhu na blízku Delh. Našemu ocelovému obru i oběma vozům, které táhl, poskytoval tak cestu stejně pohodlnou jako nejkrásnější makadamisovaná silnice poloostrova.

Za Džumnou, v území Radžastanu leží jistý počet oněch měst, kterým se hodlal inženýr opatrně vyhnouti. Na levo byl to Gvalior na břehu řeky Savunriky, postavený na podkladu žulovém, s nádhernou mešitou Musdžidskou, palácem Pálem, podivuhodnou sloní branou, slavným opevněním, s Viharou buddhistického původu, staré město, jemuž ovšem nyní moderní město Laškar, vystavěné dva kilometry dále, činí nebezpečnou konkurenci. Zde, v tomto indickém Gibraltaru bojovala rani Džansiská, nejoddanější spojenskyňe Nany Sahiba, hrdinsky do posledního okamžiku. Zde byla také v boji s dvěma eskadronami osmého pluku husarů královské armády usmrcena, jak víme, vlastní rukou plukovníka Munroa, který se účastnil boje s praporem svého pluku. Od onoho dne, jak také víme, datuje se nezkrotná zášť Nany Sahiba, kterou chtěl nabob ukojiti do posledního vzdechu! Ano! bude lépe, když sir Eduard Munro nepůjde vzbuditi svoje upomínky u bran Gvalioru.

Za Gvaliorem, na západ od nového směru naší cesty, bylo to Antri a jeho rozsáhlá planina, z níž čnějí tu i tam četné vrcholky, jako ostrovy archipelů. Byl to Duttiah, který nečítal ještě ani pět století trvání, jehož elegantním domům se obdivujeme, opevnění uprostřed města, chrámy s různými věžemi, opuštěný palác Birsing-Deo, arsenál Topa-Kana — to vše tvoří hlavní město království Duttiahského, ležícího v severní části Bundelkundu a podrobeného

protektorátu Anglie. Zrovna jako Gvalior byly i Antri a Duttiah vážně dotčeny vzpourou z roku 1857.

Dne 22. září minuli jsme konečně Džansi ve vzdálenosti nejméně čtyřiceti kilometrů. Toto město tvoří nejdůležitější vojenskou stanici Bundelkundu, a duch vzpoury žije zde stále mezi nižším obyvatelstvem. Džansi, město poměrně moderní, provozuje důležitý obchod s indickým mušelinem a modrým bavlněným zbožím. Ne-nalezneme zde ani jediného pomníku z doby před jeho založením, které se datuje ze 17. století. Přece však jest zajímavé navštívit jeho citadelu, jejíž zdi nedovedly střely Angličanů zničití, a hrobku radžů, vzhledu velmi malebného. Zde však nalézalo se hlavní sídlo buřišských sipojů střední Indie. Zde způsobila neohrožená rani první vzpouru, která se rozšířila brzy celým Bundelkundem. Zde musel podniknouti sir Hugo Rose boj, který trval ne méně než šest dní, a v němž ztratil patnáct procent svého vojska. Zde podlehl konečně převaze anglických zbraní, přes svoji odvahu, Tantia Topi, Balao Rao, bratr Nany Sahiba, a rani, ačkoliv měli po ruce posádku dvanácti tisíc sipojů a byli podporováni armádou dvaceti tisíc mužů. Zde, jak nám vyprávěl Mac Neil, zachránil plukovník Munro život svému šikovateli, přenechav mu útrpně poslední doušek vody, který mu zbýval. Ano! Džansi více než kterékoli jiné město smutné památky muselo býti minuto na cestě, jejíž směr určili nejlepší přátelé plukovníkovi.

Následujícího dne, 23. září, potvrdilo setkání, které zdrželo naši jízdu po několik hodin, dřívější výroky Kálaganiho.

Bylo jedenáct hodin dopoledne. Snídaně byla ukončena, všichni jsme se odebrali k odpočinku, jedni na verandě, druzí v salonu steam-housu. Ocelový obr pohyboval se rychlostí devíti až desíti kilometrů za hodinu. Krásná cesta, ovroubená nádhernými stromy, prostírala se před ním uprostřed polí bavlníkových a obilných. Počasí bylo krásné, slunce svítilo jasně. „Úřední“ pokropení této silnice nebylo by bývalo na škodu, nýbrž příjemné, poněvadž vítr hnal jemný bílý prach před naším vlakem.

Ve vzdálenosti dvou až tří mil zdála se nám celá atmosféra naplněna takovými víry prachu, jaké by ani prudký Samum v lybické poušti nedovedl zvednouti v hustších kotoučích.

„Nepochopuji, jak povstati může podobný úkaz,“ pravil Banks, „poněvadž vítr jest mírný.“

„Kálagani nám to vysvětlí,“ odvětil plukovník Munro.

Zavolali jsme Inda, který přišel na verandu, pohlédl na silnici a pravil bez rozmýšlení:

„Toť dlouhá karavana, která se ubírá na sever, jak jsem vám již dříve řekl, pane Bankse, je to nejspíše karavana Banžariů.“

„Dobře, Kálagani,“ řekl Banks, „naleznete bezpochyby některé z vašich dřívějších soudruhů?“

„Toť možné, pane,“ odvětil Ind, „poněvadž jsem trávil dosti dlouho mezi těmito kočovníky.“

„Hodláte nás snad opustiti, abyste se připojil k nim?“ tázal se kapitán Hod.

„Nikoliv,“ odvětil Kálagani.

Ind se nemýlil. Půl hodiny na to musil ocelový obr přes svoji sílu stanouti přede zdí přežvýkavců.

Nemusili jsme však litovati toho zdržení. Divadlo, které se rozvinulo před našima očima, stálo za podívanou.

Stádo, čítající nejméně čtyři až pět tisíc volů, pokrývalo silnici směrem k jihu na vzdálenost několika kilometrů. Jak Kálagani předpověděl, tvořilo toto stádo karavanu Banžariů.

„Banžariové,“ pravil nám Banks, „jsou praví cikáni Hindostanu. Spíše národ nežli kmen, bez pevných sídel, žijí v létě pod stany, v zimě v chýších. Jsou to nosiči poloostrova, a viděl jsem je dokonce v práci za vzpoury roku 1857. Následkem jakési úmluvy mezi bojujícími nechali jejich karavany procházeti vzbouřenými krajinami. Byli to skuteční dodavatelé země, a živili zrovna tak armádu královskou jako armádu domorodců. Chceme-li absolutně označiti část Indie jako vlast těchto kočovníků, byla by to Raputana, a speciálně království Milvarské. Poněvadž však kráčeji mimo nás, žádám vás, milý Mauclere, abyste si bedlivě prohlédl Banžarce.“

Náš vlak stál po jedné straně silnice. Nebyli bychom odolali takové lavině rohatých zvířat, před kterou i dravci rychle prchají.

Jak mi radil Banks, pozoroval jsem bedlivě dlouhý průvod, musím však doznati, že steam-house za těchto poměrů nepůsobil jak obyčejně. Ocelový obr, který obyčejně vzbudil všeobecný úžas, upoutal sotva pozornost Benžarců, zvyklých patrně nediviti se ničemu.

Muži i ženy tohoto cikánského plemene byli stejně pozoruhodni — muži velcí, silní, s výrazným obličejem, orlím nosem, vlnitým vlasem, bronzovou pleť do mědava přecházející, odění v dlouhé řízy a turbany, ozbrojení kopími, kulatými štíty a velkými meči, které nesli na ramenou; — ženy velké, souměrné postavy, hrdé jako muži na svůj kmen, prsa stísňená ve šněrovačce, ostatní tělo ukryté v záhybech dlouhé kazajky, která je zahalovala od hlavy

k patě, v elegantním šatu, s drahokamy v uších, s lesklými nákrčníky, náramky na pažích, s prsteny ze zlata, slonoviny a škeblí.

Vedle těchto mužů, žen, starců, dětí kráčelo volným krokem tisíce volů bez sedel a ohlanců, potřásajících červenými střapci, při čemž zněly zvonky na jejich hlavách. Nesli na hřbetech dvojité pytel, který obsahoval obilí nebo jiné plodiny.

Byl to celý kmen sloučený v karavanu pod vedením zvoleného vůdce „naika“, jenž má neobmezenou moc po celé trvání cesty.

V čele kráčel mohutný býk hrdého vzezření, ozdobený pestrými látkami, ověšený celou garniturou zvonků a ornamenty ze škeblí. Tázal jsem se Banksa, jaký úkol má toto skvostné zvíře.

„Kâlagani nám to bude moci určitě povědět,“ odvětil inženýr. „Kde pak je?“

Volali jsme Kâlaganiho. Nepřicházel. Hledali jsme ho. Nebyl již ve steam-housu.

„Šel nejspíše obnoviti známost s některým starým druhem,“ pravil plukovník Munro, „vrátí se však zajisté před odjezdem.“

To bylo zcela přirozené. Nemusili jsme se znepokojovat nad okamžitou nepřítomností Inda; já však přece jsem se nemohl ubrániti jakémus znepokojení.

„Nuže,“ pravil na to Banks, „nemýlím-li se, reprezentuje tento býk v karavaně Benžarců jejich božství. Kam jde on, jdou oni. Zastaví-li se, táboří; domnívám se však, že zajisté poslouchá rozkazů naika. Zkrátka, v něm soustředí se celé náboženství těchto kočovníků.“

Teprve dvě hodiny později mohli jsme dohlédnouti konce tohoto dlouhého průvodu. Hledal jsem Kâlaganiho mezi zadním vojem, když jsem ho spatřil v průvodu Inda, který neměl ráz Benžarců. Bezpochyby byl to jeden z Indů, kteří časem vstupují do služeb karavan, jak to učinil dříve několikrát Kâlagani. Oba mluvili tajně spolu. O kom neb o čem as hovořili? Nejspíše o území, které kočující kmen právě prošel — zemi, kterou jsme hodlali projíti pod vedením našeho dobrého průvodce.

Tento domorodec, který zůstal na konci karavany, zastavil se na okamžik, kráčeje kolem steam-housu. Pohlížel se zájmem na vlak a jeho umělého slona, a zdálo se mi, že pohlíží nejvíce na plukovníka Munroa, neoslovil nás však vůbec. Na to, pokynuv Kâlaganimu na rozloučenou, připojil se zase k průvodu a ztratil se brzy v mračnech prachu.

Když se Kâlagani vrátil k nám, pravil plukovníku Munroovi, aniž byl tázán:



Seděly mu na hřbetě, na věžičce, na křiku . . . (Str. 242.)

„Jeden z mých starých druhů, který jest ode dvou měsíců ve službách karavany.“

To bylo vše. Kálagani zaujal opět svoje místo v našem vlaku, a steam-house brzy ujížděl po silnici rozšlapané tisícerymi kopyty.

Následujícího dne, 24. září, zastavil se vlak, aby strávil noc pět nebo šest kilometrů východně od Urče, na levém břehu Betvy, jedné z nejdůležitějších přítoků Džumny.

O Urče není co říci ani viděti. Je to staré hlavní město Bundelkundu, město, které bylo v rozkvětu v první polovici sedmnáctého století. Avšak s jedné strany Mongolové, s druhé Maharatové je děsně pustošili, tak že se nikdy již nepovzneslo. A nyní není jedno z velkých měst střední Indie ničím více než městečkem, které hosí bídne několik set obyvatel.

Řekl jsem, že jsme hodlali tábořit na břehu Betvy. Správněji však měl jsem říci, že vlak zastavil v jisté vzdálenosti od jejího levého břehu.

Tato značná řeka, nyní totiž rozvodněná, opustila svoje koryto a zaplavila v značné šířce své okolí. Z toho snad povstanou nějaké obtíže při naší přepravě. Uvidíme až zítra. Noc byla již příliš tmavá, než aby Banks mohl konati svá pozorování.

Po skončené večeři každý z nás brzy vyhledal svoji kobku a šel si lehnout.

Nikdy, vyjímaje za zvláštních okolností, nevystavovali jsme v noci stráž. K čemu také? Mohl někdo odnésti naše pohyblivé domy? Ne! Mohl ukradnouti našeho slona? Ani pomyslení! Byl by se bránil pouze svojí vlastní tíží. Také možnost útoku se strany některých pobudů, kteří se potloukají těmito provinciemi, nebyla pravděpodobna. Ostatně, byť i žádný z našich lidí nestál v noci na stráži, naši dva psi, Phann a Black, zde byli a zajisté by nám oznámili přiblížení se každé podezřelé osoby.

To se právě stalo této noci. Okolo druhé hodiny z rána vzbudil nás štěkot. Vstal jsem rychle a našel jsem své druhy již na nohou.

„Co se děje?“ tázal se plukovník Munro.

„Psi štěkají,“ odvětil Banks, „a zajisté tak nečiní bez příčiny.“

„Nějaký pardal, jenž se ozval v sousedním lese!“ pravil kapitán Hod. „Sestupme, ohledejme okraj lesa a z opatrnosti vezměme pušky s sebou.“

Šikovatel Mac Neil, Kálagani, Gumi byli již před táborem, naslouchajíce, hovoříce, uvažující o tom, co se děje ve tmě. My jsme je následovali.

„Dobrá,“ pravil kapitán Hod, „budou to nejspíše dva nebo tři dravci, kteří přišli pít z řeky.“

„Kálagani to nemyslí,“ odvětil Mac Neil.

„Jaký jest váš náhled?“ tázal se plukovník Munro Inda, který se k nám připojil.

„Nevím, plukovníku Munro, avšak nejedná se ani o tigry, ani o pardaly, ba ani o šakaly. Zdá se mi, že rozeznávám pod stromy neurčitou hmotu . . .“

„Vysvětlíme to brzy!“ volal kapitán Hod, vzpomínaje stále jen na padesátého tigra, který mu scházel.

„Mějte strpení, Hode,“ pravil mu Banks. „V Bundelkundu jest vždy radno, míti se na pozoru před pobudy.“

„Jsme v přesile a dobře ozbrojeni!“ odvětil kapitán Hod. „Chci o tom míti jistotu!“

„Budiž!“ řekl Banks.

Oba psi štěkali stále, nejevíce však onoho vzteku, jaký bývá vzbuzen přiblížením se dravců.

„Munro,“ pravil na to Banks, „zůstaň v ležení s Mac Neilem a s ostatními. Zatím Hod, Maucler, Kálagani a já vydáme se na výzvědy.“

„Přijdete?“ křičel kapitán Hod, který v tom okamžiku pokynul Foxovi, aby ho provázel.

Phann a Black, již pod přikrovem prvních stromů, ukazovali cestu. Nezbývalo, než je následovati.

Sotva jsme vstoupili do lesa, ozval se jakýsi šum. Patrně pobíhala celá tlupa na okraji našeho ležení. Bylo také vidět několik němých stínů, které prchaly houštinami. Oba psi štěkali, skákali, odbíhali a zase se vraceli několik kroků do předu.

„Kdo tam?“ volal kapitán Hod.

Žádná odpověď.

„Buď nechť ti lidé odpovídat,“ pravil Banks, „nebo nerozumějí anglicky.“

„Dobrá, rozumějí tedy indicky,“ odvětil jsem.

„Kálagani,“ pravil Banks, „volejte indicky, neodpovědí-li, střelíme.“

Kálagani, uživ řeči Indů střední Indie, vyzval stíny, aby vystoupily. Žádná odpověď jako prve.

Zavzněl výstřel. Netrpělivý kapitán střelil na stín, který se objevil mezi stromy.

Zmatený šum následoval na výstřel karabiny. Zdálo se nám, že se celá tlupa rozbíhá na levo a na pravo. Bylo to jisté, poněvadž

Phann a Black, kteří vběhli ku předu, se vrátili klidně, nejevíce již znamení znepokojení.

„Nechť to byli pobudové nebo záškodníci,“ pravil kapitán Hod, „dali se rychle na útěk!“

„Patrně,“ odvětil Banks, „a nezbyvá nám, než vrátiti se do steam-housu. Bděme však pro jistotu až do rána.“

Nějakou chvíli na to vrátili jsme se k svým druhům. Mac Neil, Gumí a Fox vzali na se úkol státi na stráž, zatím co my jsme se vrátili do svých kobek.

Noc uplynula bez vyrušení. Dalo se předpokládat, že návštěvníci, vidouce steam-house dobře chráněný, dali přednost tomu, neopakovati svojí návštěvy.

Následujícího dne, 25. září, zatím co se konaly přípravy k odjezdu, plukovník Munro, kapitán Hod, Mac Neil, Kálagani a já chtěli jsme naposled ohledati okraj lesa.

Po rotě, která zde byla v noci, nezůstalo ani stopy. Nebylo tudíž třeba ničeho se obávat.

Když jsme se vrátili, konal Banks právě přípravy k přeplutí Betvy. Tato řeka, velice rozvodněná, valila své žlutavé vody daleko přes oba břehy. Proud byl velice prudký, a bylo nutno, aby ocelový obr se mu postavil čelem, aby nebyl odehnán příliš do údolí.

Inženýr snažil se nejprve vyhledati na druhé straně místo příhodné k přistání. S dalekohledem u očí hledal místo, kde by mohl přistati u protějšího břehu. Koryto Betvy se prostíralo na tomto místě v šíři asi jedné míle. To byla nejdelší plavba, kterou pohyblivý vlak dosud podnikl.

„Avšak,“ tázal jsem se, „co počnou cestující nebo obchodníci, musejí-li se zastaviti před řekou tak rozvodněnou? Zdá se mi neshodným, aby pramice se pustila do takového proudu, který se podobá již peřejím.“

„Nic jednoduššího,“ odvětil kapitán Hod. „Nepřekročí ji!“

„Přece,“ odvětil Banks, „překročí ji, mají-li slony po ruce.“

„Cože! což sloni dovedou plující uraziti takové vzdálenosti?“

„Bezpochyby, slyšte, jak jednají,“ odpověděl inženýr. „Veškerá zavazadla uloží na hřbetech těchto . . .“

„Proboscidů!“ pravil kapitán Hod, vzpomínaje na svého přítele Matyáše van Guitta.

„A mahutové je přinutí vstoupiti do proudu,“ pokračoval Banks. „Nejdříve se zvíře zpečuje, couvá, hlučí nespokojeně; změní však brzy svůj úmysl, vstoupí do řeky, dá se do plování a dostane se

statečně přes vodu. Některé ovšem uchvátí a odnáší proud; avšak stává se to zřídka, jsou-li řízení zručným vůdcem.“

„Dobrá,“ pravil kapitán Hod, „nemáme-li „několik“ slonů, máme jednoho . . .“

„A ten nám dostačí,“ odvětil Banks. „Nepodobá-li se onomu Oructoru Amphibolovi Američana Evansa, který již v roce 1804 pohyboval se po zemi a plul po vodě?“

Každý zaujal svoje místo ve vlaku, Kaluth u svého topeniště, Storr ve své věžičce, Banks vedle něho, takřka jako kormidelník.

Nejprvé museli jsme jeti as padesát kroků zatopeným pobřežím, než jsme se dostali na kraj proudu. Ocelový obr zvolna a jistě nastoupil svůj pochod. Jeho široké nohy byly již ve vodě, dosud však neplul. Přechod z pevné půdy do rychlého proudu dal se provést jen s opatrností.

Náhle ozval se týž hluk, který jsme slyšeli v noci.

Asi sto tvorů vyřítilo se s posunky a šklebením z lesa.

„Tisíc ďáblů! To jsou opice!“ volal kapitán Hod, směje se upřímně.

Skutečně, celá rota těchto representantů šprýmovných tvorů valila se v těsném shluku k steam-housu.

„Co chtít?“ ptal se Mac Neil.

„Útočiti na nás, bezpochyby!“ odvětil kapitán Hod, připravený vždy k obraně.

„Ne! Nemáme se čeho obávat,“ pravil Kálagani, který chvíli pozoroval rotu opic.

„Nuže, co tedy chtít?“ tázal se Mac Neil podruhé.

„Přeplovit v naší společnosti řeku, nic více!“ odvětil Ind.

Kálagani se nemýlil. Neměli jsme co dělati s gibbony, s dlouhými chlupatými pažemi, nestydatými a nebezpečnými, ani s členy „aristokratické rodiny“, kteří obývají palác v Benaresu. Byly to opice čeledi langurů, největší na poloostrově, mrštní čtverručci s černou srstí, hladkým obličejem, ovroubeným bílými vousy, jež jim dodávaly vzhledu starých advokátů. V jejich bizarních posicích a necudných gestech byl by nalezl i Matyáš van Guitt svého mistra. Jejich činčillový kožich byl na hřbetě šedivý, na břicho bílý, a ocas nosily vztyčený.

Dověděl jsem se při tom, že tito langurové jsou u Indů posvátná zvířata. Legenda vypráví, že pocházejí od oněch bojovníků Ramy, kteří dobyli ostrovu Ceylonu.

V Amberu obývají palác, zvaný Zenanah, kdež turisté přátelsky

s nimi obcují: Usmrtiti je jest výslovně zakázáno, a nedbání tohoto zákona stálo život již mnoha anglických důstojníkův.

Tyto opice, dosti mírné povahy, snadno ochočitelné, jsou velmi nebezpečné, útočíme-li na ně, a poraníme-li je pouze. M. Louis Rousselet praví právem, že jsou poraněné zrovna tak nebezpečny jako hyeny nebo pardalové. Nenapadlo nám ovšem, přepadnouti langury, a kapitán postavil svoji pušku do kouta.

Měl Kálagani pravdu, tvrdil-li, že rota, nemohouc překročiti rozvodněnou řeku, chtěla použití našeho plovoucího přístroje ku přeplutí Betvy. Bylo to možné, a přesvědčili jsme se o tom brzy. Ocelový obr, který překročil pobřeží, vstupoval právě do koryta řeky. Brzy na to celý vlak plul na ní. Následkem ohybu řeky stála voda na tomto místě skoro tiše, takže i steam-house stál skoro nehybně. Rota opic se přiblížila a brodila se již v mělké vodě, která pokrývala okolí břehu.

Nepřátelských úmyslů nejevila. Náhle však počali samečkové, samičky, mladí, staří, skákati a se vrtěti, podávati si ruce, a dostali se až k vlaku, který se zdál je očekávati.

Za několik vteřin sedělo jich deset na ocelovém obru, třicet na každém domě, celkem sto, veselých, přítulných, takřka hovořících — mezi sebou — těšících se patrně, že našly v tak příhodnou chvíli plující přístroj, který jim umožnil pokračovati v cestě.

Ocelový obr vstoupil brzy do proudu a obrátil se k němu čelem.

Banks obával se okamžik, aby vlak nebyl příliš přetížen tímto množstvím pasažérů.

Nevadilo to však. Opice rozložily se na slonu vskutku velmi připadně.

Seděly mu na hřbetě, na věžičce, na krku, až na konci rypáku, a nelekaly se ani vyrážející páry. Jiné seděly na zakulacených střechách našich pagod, jedny skrčeny, druhé stojíce, tyto opěny o nohy, ony visíce za ocasy, i pod verandou balkonů. Steam-house však držel se v čáře ponoru, následkem šťastného rozdělení svých vzdušných příhrad, tak že nebylo se třeba obávati tohoto přetížení.

Kapitán Hod a Fox byli velice udiveni — zejména sluha. Nechybělo mnoho, aby uvítal ve jménu steam-housu tuto šklebící se a neostýchavou rotu. Mluvil s langury, podával jim ruku, smekal klobouk. Byl by rád vyplnil všechny cukřenky špižirny, kdyby byl monsieur Parazard, uražený, že se nalézá v takové společnosti, proti tomu neprotestoval.

Zatím pracoval ocelový obr neunavně svými čtyřmi nohama, které bičovaly vodu a působily jako dlouhá vesla. Stále hnán stranou,

udržoval se přece v čáře, v které jsme se chtěli ubírat k místu přistání.

Půl hodiny na to ho dostihl; sotva však stanul u břehu, celá rota těchto čtyřrukých šašků vrhla se na břeh a zmizela za veselých poskoků.

„Mohli se aspoň trochu poděkovat!“ zvolal Fox, uražený nepůsobností bezděčných těchto spoucestovatelů.

Všeobecný smích byl mu odpovědí. To bylo vše, co zasluhovala sluhova poznámka.

KAPITOLA VIII.

Hod proti Banksovi.

Betva byla překročena. Již jen sto kilometrů nás dělilo od stanice Etavahu.

Čtyři dny uplynuly bez příhody — ba i bez loveckého dobrodružství. Dravci nebyli hojní v této části království Scindijského.

„Dozajista,“ opakoval kapitán Hod, ne bez jistého hněvu, „přijdu do Bombaye, aniž jsem zastřelil svého padesátého!“

Kálagani nás vedl s obdivuhodnou jistotou tímto územím, jen slabě zalidněným, jehož topografii dobře znal, a dne 29. září počal vlak vystupovati po severním svahu Vindhhyje, aby projel průsmykem Sigurským.

Až sem odbyla se naše cesta Bundelkundem bez obtíže. Však zrovna tato země jest jedna z nejméně bezpečných v Indii. Tam všichni zločinci rádi vyhledávají úkryt. Pobudů je zde velký počet. Zde Dakoatové se zálibou se oddávají svému dvojitému zaměstnání: jako traviči a zloději. Je tédy potřebí býti bedlivě na stráž, ubíráme-li se tímto územím.

Nejhorší část Bundelkundu je zajisté toto hornaté území Vindhhyje, kudy měl právě steam-house proniknouti. Cesta není dlouhá — nejvýše sto kilometrů — až k Jubbulporu, nejbližší stanici trati z Bombaye do Allahabadu. Nemohli jsme však čítati na to, že pojedeme tak rychle a pohodlně, jako jsme jeli planinami Scindie. Dosti příkré cesty, špatně udržované silnice, kamenitá půda, ostré záhyby, nedostatečná šířka některých míst cesty, to

vše působilo k umenšení naší střední rychlosti. Banks nepočítal na to, urazití více než patnáct až dvacet kilometrů v těch desíti hodinách, které jsme denně hodlali býti na cestě. Bylo nutno ve dne i v noci bedlivě stříci okolí silnice a tábora s přísnou pozorností.

Kâlagani první nám udělal tuto radu, ačkoliv jsme byli dobře opatření a dobře ozbrojeni. Náš malý hlouček, se svými dvěma vozy a věžičkou — skutečnou kasematou, kterou náš ocelový obr nesl na hřbetě — poskytovaly jistou „opornou plochu“, abychom užili moderního výrazu.

Zločinci, Dakoatové nebo jiní, ba i Thugové — zdržovali-li se dosud v této divoké části Bundelkundu — sotva by se byli odvážili nás přepadnouti. Ostatně, opatrnosti nikdy nezbyvá, a jest lépe, býti připravenu na všechny případy.

Během prvních hodin tohoto dne dostihli jsme průsmyku Sirgurského, a vlak postupoval jím bez obtíží. Časem, když příkrost cesty stávala se poněkud větší, bylo nutno přidati páry; avšak ocelový obr, pod rukou Storra, vyvodil vždy potřebnou sílu, a častokráte bylo nutno přemáhati stoupání dvanácti až patnácti centimetrů na metr.

Na odbočení od správné cesty nebylo ani pomyšlení. Kâlagani znal dokonale všechny stezky území Vindhhyje a zejména průsmyk Sirgurský. Také se nemýlil nikdy, ani když více cest ústilo u některého místa, ztraceného mezi vysokými skalami na úpatí rozervané rokle, uprostřed hustých jehličnatých lesů, které uzavíraly rozhled na vzdálenost dvou až tří set kroků. Opustil-li nás někdy, šel-li ku předu, někdy sám, někdy provázen Banksem, mnou nebo jiným z našich druhů, činil tak, aby ohledal ne směr cesty, nýbrž její stav.

Deště, které spadly v deštivém, sotva ukončeném období, poškodily ovšem nemálo silnice, vymlely půdu — okolnost, s níž jsme musili počítati, dříve než bychom se dostali na cestu, kde nebylo snadno se obrátiti.

Celkem jsme se za těchto okolností brali ještě dosti dobře a snadno ku předu. Déšť úplně přestal. Nebe, zpola zacloněné lehkými mráčky, kterými časem prokmitlo slunce, nehrozilo již strašnými oněmi bouřemi, jejichž prudkost je postrachem zejména střední části poloostrova. Teplo, ač nebylo značné, přece jsme pocítili po několik hodin denně, celkem však udržela se teplota v prostřední výši, snesitelná pro cestující dobře opatřené. Jedlé zvíře bylo dostatek, a naši lovci snadno opatřili potřeby k jídlu, aniž se příliš vzdálili od steam-housu.

Jedině kapitán Hod — Fox také, rozumí se — litoval, že tam není dravců, kteří obývali Tarryani. Mohli však doufat, že se setkají se lvy, tigry, pardaly, tam, kde je skoro úplný nedostatek přežvýkavců, kteří jim slouží za potravu?

Chyběli-li však masožravci ve fauně Vindhhyje, naskytla se nám tím spíše příležitost, seznámiti se s indickými slony — míním divoké slony, z nichž posud viděli jsme jen málo kusů.

Dne 30. září k polednímu objevil se párek těchto skvostných zvířat před naším vlakem. Když jsme se přiblížili, uhnuli se na stranu silnice, aby pustili kolem sebe tento jim neznámý povoz, jenž je patrně polekal.

K čemu je zabíjeti bez potřeby, jen abychom ukojili svoji loveckou vášeň? Ani kapitánu Hodovi to nenapadlo. Spokojil se obdivem těchto krásných zvířat, úplně svobodných, která zde žijí ve skalních roklích, kde potoky a pastviny jim skýtají všeho, co k živobytí potřebují.

„Krásná příležitost,“ pravil kapitán, „pro našeho přítele Matyáše van Guitta, aby nám uspořádal přednášku z praktické zoologie!“

Je známo, že Indie jest hlavní zemí slonů. Tito tlustokožci náleží všichni témuž druhu, který však stojí poněkud níže než druh slonů afrických — a sice nejen ti, kteří se prohánějí v různých provinciích poloostrova samého, ale i onino, jejichž stopy sledujeme v Birmě, v království Siamském až k územím ležícím východně od zálivu Bengalského.

Jak bývají loveni? Obyčejně do „kiddahu“, místa ohraničeného palisádami. Jedná-li se o chycení celého stáda, lovci, počtem tří až čtyř set, pod vedením „džamadara“ nebo domorodého vůdce, je pozvolna vhánějí do kiddahu, zavírají je tam, oddělují od sebe pomocí krotkých slonů k tomu cvičených, spoutají jim potom zadní nohy a mají je tím ve své moci.

Avšak tento způsob, který vyžaduje čas a jisté úsilí, jest často bezvýsledný, chceme-li chytiti velké samečky. Jsou to obyčejně dosti zlomyslná zvířata, dosti chytrá, aby prolomila kruh honců a nedala se zahrnati do kiddahu. Užívá se k honu také samiček, které samce následují po několik dní. Tyto samičky nesou na svých hřbetech mahuty, zahalené v temné látky, a když sloni, ničeho netušíce, se oddají sladkému spánku, spoutají a sváží je mahuti, než mají čas se vzpamatovat.

Druhdy — měl jsem již příležitost to říci — chytali slony do hlubokých jam na místech, kudy se obyčejně ubírají, vykopaných

do hloubky patnácti stop; avšak při pádu se zvíře poranilo nebo zabilo, tak že skoro úplně bylo upuštěno od této barbarské metody.

Konečně užívá se také lassa, v Bengalsku a Nepal. To je pravý lov se zajímavými okamžiky. Sloni, dobře cvičení, jsou obsazeni třemi muži. Na krku jim sedí mahut, který je řídí, na zadku honec, který je poňání klackem nebo špičatým hrotem, na hřbetě Ind, který jest ozbrojen lassem, opatřeným pohyblivým okem. Takto opatření pronásledují divoké slony častokráte celé hodiny, přes planiny, skrze lesy, při čemž lidé na zvířeti nevyváznou vždy bez pohromy, a konečně zvíře, byvši „lassováno“, klesne těžce k zemi k radosti lovců.

Pomocí všech těchto různých způsobů nachytá se v Indii množství slonů. Není to špatný obchod. Platí se až sedm tisíc franků za samičku, dvacet tisíc za samce a i padesát tisíc franků, je-li čistokrevný.

Jsou tato zvířata skutečně tak užitečná, že se za ně platí takové obnosy? Ano, a krmí-li se dostatečně — šesti až sedmi sty librami zelené píce v osmnácti hodinách — vykonávají platné služby: slouží k dopravě vojáků a potřeb vojenských, dělostřeleckého materiálu v hornatých krajinách nebo v bačinách nepřístupných koním, nebo jich užíváno soukromníky k těžkým pracím jako tažných zvířat. Těchto slonů, mohutných a učelivých, snadno a rychle zkrotitelných následkem zvláštního pudu, který je nutí k poslušnosti, užívá se v celém Hindostanu. Poněvadž se v zajetí nemnoží, musí se neustále honiti, aby se vyhovělo potřebám poloostrova a ciziny.

Pronásledují je, stopují a chytají je neustále udaným způsobem. Přes toto pronásledování nezdá se, že by jich ubývalo; zbývá jich stále velký počet v různých územích Indie.

Řekl bych skoro, že jich zůstalo až příliš mnoho, jak hned uvidíme.

Oba sloni ustoupili, jak jsem již řekl, na okraj silnice, aby propustili náš vlak; avšak potom pokračovali ve svém pochodu, na okamžik přerušeném. Brzy na to objevili se vzadu jiní sloni, kteří zrychlili krok a patrně snažili se dohonit párek, který jsme právě minuli. Čtvrt hodiny na to napočítali jsme jich tucet. Pozorovali steam-house, následovali nás, držíce se ve vzdálenosti nejvýše padesáti metrů. Nezdáli se míti úmysl nás přepadnouti, tím méně však nás opustiti. Mohli to učiniti tím snadněji, poněvadž ocelový obr na těchto úbočích, která obkličují hlavní skupiny hor Vindhjských, nemohl zrychlit chod.

Slon zatím dovede se polybovati s větší rychlostí, než bychom se domnívali — rychlostí, která dle M. Sandersona, velice zkušeného v tomto ohledu, obnáší někdy pětadvacet kilometrů v hodině. Naším sledovatelům bylo tudíž velmi snadno nás dohoniti nebo i předhoniti.

Nezdálo se však, že jest to jejich úmyslem — alespoň ne v tomto okamžiku. Shromážditi se ve větším počtu, to bylo, co patrně chtěli. A vskutku také vyráželi zvláštní skřeky ohromnými svými hrdly, jakoby se vyzývali, a na skřeky tyto ozývali se stejným způsobem slonové zadnější, ubírající se touže cestou.

K jedné hodině odpoledne asi třicet slonů, seřaděných na silnici, ubíralo se nám v patách. Byla to nyní celá rota. Nic nenasvědčovalo, že se jejich počet ještě nezvětší. Skládá-li se stádo těchto tlusto-kožců pravidelně z třiceti až čtyřiceti členů, tvořících rodinu obyčejně více nebo méně spřízněnou, tož vyskytá se také zhusta, že se setkáme se stádem čítajícím ke stu těchto zvířat, kterážto okolnost pro cestující nebývá zrovna příjemná. Plukovník Munro, Banks, Hod, šikovatel, Kálagani a já usedli jsme pod verandou druhého vozu a pozorovali jsme, co se děje za námi.

„Jejich počet stále ještě roste,“ pravil Banks, „a doplňuje se bezpochyby všemi slony, roztroušenými po kraji!“

„Přece však,“ poznamenal jsem, „nemohou se dohodnout na tak značnou vzdálenost.“

„Ne,“ odvětil inženýr, „ale cítí se a jemnost jejich čichu jest tak značná, že ochočení sloni poznávají přítomnost divokých slonů na vzdálenost i tří až čtyř mil.“

„Toť skutečné stěhování národů,“ prohodil na to plukovník Munro. „Vizte! Za naším vlakem jde celý pluk, rozdělený ve skupiny po desíti až dvanácti slonech, a tyto skupiny účastní se všeobecného pochodu. Musíme urychlit jízdu, Bankse.“

„Ocelový obr koná, co může, Munro,“ odvětil Banks. „Máme pět atmosfér tlaku, stoupáme značně, neboť cesta jest velmi příkrá!“

„Ale, k čemu pak pospíchat?“ zvolal kapitán Hod, kterého tato záležitost znamenitě bavila. „Nechte je, ať nás provázejí ta pomilování hodná zvířata! Toť průvod hodný našeho vlaku! Kraj byl dříve opuštěn, nyní již není a my se ubíráme v průvodu jako radža na cestě.“

„Necháme je,“ odvětil Banks, „je dobře! Nevím věru, jak bychom jim mohli zabránit, aby nás nenásledovali!“

„Však čeho se obáváte?“ tázal se kapitán Hod. „Nezapomínejte, že stádo je vždy méně nebezpečné než jednotlivý slon.“

Tato zvířata jsou znamenitá! . . . Ovce, velké ovce s rypáky, toť vše!“ —

„Dobrá! Hod opětně přichází do svého živilu!“ prohodil plukovník Munro. „Chci rád připustiti, že zůstane-li tlupa vzađu a zachová svou vzdálenost, nemusíme se ničeho báti; napadne-li jim však chtíti nás předejít na této úzké cestě, mohla by z toho nastati pohroma pro steam-house!“

„Nehledě k tomu,“ dodal jsem já, „až se ocitnou poprvé čelem proti čelu s naším ocelovým obrem, nevím, jak se k němu zachovají!“

„Pozdraví jej, tisíc ďáblů!“ zvolal kapitán Hod. „Pozdraví jej, jako jej pozdravili sloni prince Guru Singha!“

„To však byli krotcí sloni,“ poznamenal ne neprávem šikovatel Mac Neil.

„Dobrá,“ odvětil kapitán Hod, „tito zkrotnou, či spíše, před naším ocelovým obrem budou naplněni úžasem, který se změní v úctu!“

Je vidět, že náš přítel neztratil ničeho ze svého nadšení pro umělého slona, „veledílo mechaniky, vyšlé z rukou anglického inženýra“!

„Ostatně jsou tito proboscidi,“ pokračoval — uvykl již zcela tomuto slovu — „velice intelligentní, přemýšlejí, posuzují, porovnávají, spojují svoje myšlenky a jeví skoro lidskou inteligenci.“

„To je sporné!“ odvětil Banks.

„Cože, sporné!“ zvolal kapitán Hod. „To by člověk nesměl žít v Indii, aby takto mluvil! Což nepoužívá se těchto intelligentních zvířat k různým domácím pracím? Znáte snad dvounohého sluhu nějakého, který se jim vyrovná? Není slon v domě svého pána ochotným ke všem službám? Což nevíte, Mauclere, co o něm vyprávějí nejznámější autoři? Smíme-li jim věřit, je slon ochotný k těm, které miluje, odebírá jim jejich břemena, pro ně přináší květiny a ovoce, sbírá dary jako sloni proslulé pagody Vilenorské u Pondišery, platí si v bázarech cukrovou třtinu, banány nebo mandle, které kupuje na vlastní účet, chrání v Sunderbundu stáda a majetek svého pána proti dravcům, čerpá vodu z cisteren, provází děti svěřené jeho péči jako nejlepší anglická chůva! Je přívětivý, uznalý, poněvadž jeho paměť jest znamenitá, nikdy nezapomene dobrodiní ani trýznění! Hledte, přátelé, takového obra humanity — ano, pravím humanity, nemohli bychom donutiti, aby usmrtil nevinný hmyz! Jeden z mých přátel — to jsou tak příhody, na které nezapomeneme — viděl usednout malou berušku na kamení a poručil zkrocenému slonu, aby ji usmrtil! Roztomilý obr zvedl nohu vždy,

když kráčel přes kámen, a ani rozkazy ani rány nedonutily ho, aby ji vložil na broučka. Ale naopak, když mu poručili, aby ji zvedl, uchopil ji opatrně podivuhodnou svou rukou, kterou má na konci svého rypáku, a pustil ji na svobodu! Řekněte nyní, Bankse, že slon není dobrý, šlechetný, že nepředčí veškerá ostatní zvířata, i opice i psy, a zdaž nemusíme doznati, že Indové jsou v právu, příkládajíc mu tolik intelligence co člověku!“

A kapitán Hod, aby dokončil svoji chvalořeč, nemohl nic lepšího vykonati, než smeknouti klobouk před mohutným stádem, které nás následovalo odměřeným krokem.

„Dobře řečeno, kapitáne Hode!“ odvětil plukovník Munro se smíchem. „Sloni mají ve vás vřelého obhájce!“

„Nemám však úplně pravdu, můj plukovníku?“ tázal se kapitán Hod.

„Je možná, že kapitán Hod má pravdu,“ odvětil Banks, „myslím však, že já mám pravdu se Sandersonem, lovcem slonů, jsa obeznámen se vším, co seznal.“

„A co říká ten váš Sanderson?“ zvolal kapitán Hod hlasem dosti opovržlivým.

„Tvrdí, že slon má jen velmi prostřední intelligenci, a že nejodvuhodnější činy, které vidíme prováděti tato zvířata, jsou jen výsledky bezvolné podajnosti, tak že slonové poslouchají jenom pokynů svých kornaků!“

„Na příklad,“ odvětil kapitán Hod, který se rozčiloval.

„Upozorňuji,“ pokračoval Banks, že také Indové nikdy nepokládali slona za symbol intelligence na svých pomnicích a památných obrazech, nýbrž že k tomu volí vždy lišku, havrana nebo opici!“

„Odporuji!“ zvolal kapitán Hod, jehož rámě provádělo posunky jako sloní chobot.

„Odporujte, kapitáne, poslyšte však!“ odpověděl Banks. „Sanderson tvrdí, že slon vyznamenává se zejména svým smyslem pro poslušnost, a ten tvoří asi hezký hrbol v jeho mozku! Pozoroval také, že se slon dá chytit do pastí věru dětinských — toť pravé slovo — jako na př. do jam přikrytých větvemi, a že se ani nepokusí, dostati se z nich ven. Praví, že se dá zahnat do ohrad, kam je nemožno dostat ostatní divoká zvířata! Tvrdí konečně, že zajatí sloni, kteří se dostali na svobodu, dají se opět snadno chytiti, což neslouží jejich rozumu ke cti! Ani zkušenost nedovede je učiniti moudřejšími!“

„Ubohá zvířata!“ odvětil kapitán Hod komickým hlasem, „jak vás ten inženýr pomlouvá!“

„Dodávám konečně, a to je poslední důvod pravdivosti mého tvrzení,“ pokračoval Banks, „sloni často vzdorují všem pokusům zkracení z nedostatku intelligence, a je často nesnadno donutiti mladší zvířata i samičky k poslušnosti!“

„Ó, to je opět jedna podobnost s lidmi!“ odvětil kapitán Hod. „Nedají-liž se muži snadněji ovládati než děti a ženy?“

„Můj kapitáne,“ odvětil Banks, máme oba příliš málo zkušeností o manželství, než abychom mohli souditi v této záležitosti!“

„Dobře řečenol!“

„Konečně,“ dodal Banks, „pravím, že nesmíme příliš spoléhati na dobrotu slonů, nebo se domnívati, že budeme hotovi s celým stádem těchto obrů, kdyby je něco rozzuřilo, a byl bych radši, kdyby ti, kteří nás doprovázejí, v tomto okamžiku se odebrali na sever, kdežto my půjdeme na jih!“

„Tím spíše, Bankse,“ odvětil plukovník Munro, „poněvadž zatím co Hod a ty jste se přeli, jejich počet se rozmnožil způsobem znepokojujícím!“

KAPITOLA IX.

Sto proti jednomu.

Sir Eduard Munro se nemýlil. Stádo asi padesáti až šedesáti slonů kráčelo nyní za naším vlakem. Šli v hustých řadách, a první již se dosti přiblížili steam-housu — skoro na deset metrů — tak že jsme je mohli pohodlně pozorovati.

V čele kráčel jeden z největších kusů stáda, ačkoliv jeho trup, měřen kolmo k plecím, zajisté nepřevyšoval tři metry. Řekl jsem již, že nedosahují velikosti slonů afrických, z nichž někteří dosahují výše čtyř metrů. Jeho kly, rovněž kratší než kly jeho druhů afrických, neměří více než metr padesát centimetrů v zevním ohybu při čtyřiceti centimetrech objemu při kořenu. Nalézáme-li na ostrově Cejlonu jistý počet těchto zvířat, která jsou oloupena o tyto kly, zbraň to strašnou, již zručně dovedou užití, tak zvané „mucknasy“ — tak se nazývají — tož spatříme jich velice málo ve vlastním území Hindostanu.

Za těmito slony následovala tlupa samiček, které bývají vlastně vůdkyněmi karavany. Nebýti steam-housu, byly by tvořily přední

voj, a onen sameček byl by zůstal jistě vzadu v řadě svých druhů. Vskutku, samečkové nehodí se za vůdce stáda. Nestarají se zhloa o svoje mláďata; nevědí, kdy jest potřebí se zastaviti k ukojení potřeb těchto „nemluvnátek“, ani které ležení se pro ně hodí. Vskutku jen samičky vedou takřka vládu ve stádu a řídí velké tlupy.

Otázka, proč se toto celé stádo vydalo na cestu, zda bylo nuceno opustiti vyčerpané pastviny, nebo chtělo uniknouti bodání jistě, velmi nebezpečné mouchy, či zda jenom úmysl provázeti náš neobyčejný povoz pudil je průsmyky Vindhyskými, to dalo se v tomto okamžiku těžko rozhodnouti. Krajina byla dosti volná, a sloni, dle svého zvyku, nejsou-li v území lesnatém, cestovali za jasného dne. Zastaví se příští noci, až budeme my nuceni učiniti totéž? Uvidíme brzy.

„Kapitáne Hode,“ tázal jsem se našeho přítele, „hledte, jak se tento zadní voj stále ještě doplňuje! Nevzbuzuje to u vás žádnou obavu? . . .“

„Eh,“ pravil kapitán Hod. „Proč by nám ta zvířata chtěla učiniti něco zlého? To nejsou tigří, není-liž pravda, Foxe?“

„Ani pardalové!“ odvětil sluha, který ovšem souhlasil s myšlenkami svého pána.

Avšak Kâlagani potřásal při této odpovědi hlavou s výrazem pochybnosti. Patrně nesdílel úplně důvěru slov lovců.

„Vy se nezdáte být uspokojeným, Kâlagani,“ pravil mu Banks, jenž naň pohlédl v tomto okamžiku.

„Nemohli bychom zrychlit jízdu vlaku?“ tázal se v odpověď Ind. —

„Toť dosti nespodné,“ odvětil inženýr. „Zkusme to však.“

A Banks, opustiv zadní verandu, odebral se do věžičky, v které se nalézal Storr. Brzy na to oddychoval ocelový obr prudčeji, a rychlost vlaku se zvětšila.

Však to valně nespomohlo, poněvadž cesta byla obtížna. Avšak ani zdvojená rychlost vlaku nebyla ničeho změnila na stavu věci. Stádo slonů mohlo zrychlití krok, toť vše. To také učinilo, a vzdálenost, která je dělila od steam-housu, se nezvětšila.

Tak uplynulo několik hodin bez značnější změny. Po obědě usedli jsme pod verandou druhého vozu.

V tomto okamžiku prostírala se silnice za námi přímým směrem nejméně v délce dvou mil. Rozhled nebyl již stížen náhlými zatáčkami.

Jaké bylo naše leknutí, když jsme spatřili, jak v hodině počet slonů se ještě zvětšil! Bylo jich nejméně sto

Zvířata kráčela dle šířky cesty po dvou, po třech, takřka tiše a stejnoměrným krokem, jedni s kly ve výšce, druzí se vztyčenými choboty. Celek podobal se rozvlněnému moři, rozbouřenému velkými vlnami až na dno. Nic dosud neukazovalo příboj, abychom pokračovali v metafoře; jakému však budeme vydání nebezpečí, vyruší-li prudká bouře tuto pohyblivou masu?

Zatím zvolna skláněla se noc — noc bezměsíčná a bezhvězdná. Jakási jemná mlha valila se v hořejších vrstvách vzduchu.

Jak předpověděl Banks, nemohli jsme pomysleti v temné noci na to, abychom jeli dále po této nebezpečné cestě, byli jsme nuceni se zastavit. Inženýr odhodlal se zastavit na širším místě údolí, kdež jsme mohli zajet do malé rokle, abychom umožnili nebezpečnému stádu ubírat se kolem našeho vlaku na jih.

Učiní to však toto stádo a nezůstane na tomtéž místě, kde i my jsme tábořili?

To byla důležitá otázka.

Potom, když se ještě více setmělo, jeví se sloni jisté znepokojení, jehož příznaků jsme za dne nepozorovali. Jakýsi temný řev vycházel z jejich hrdel. K tomuto ryku připojil se jiný nám neznámý hluk.

„Co znamená tento řev?“ tázal se plukovník Munro.

„Toť hlas, který vydávají tato zvířata,“ odpověděl Kálagani, „když se nalézají nějaký nepřítel v jejich blízkosti!“

„A to jsme my, to můžeme být jenom my, jež za nepřítel pokládají?“ tázal se Banks.

„Obávám se toho!“ odpověděl Ind.

Řev podobal se brzy vzdálenému hučení hromu. Upomínal na hluk, který se vyvozuje v kulisách divadla chvěním se zavěšeného plechu. Trouce koncem chobotu po zemi, vyráželi pak sloni ohromné kotouče vzduchu, zadržného v plicích delším oddechem. Tím vznikalo mocné a hluboké dunění, svírající nám srdce jako hučení hromu.

Bylo devět hodin večer.

Stáli jsme na malé, asi půl míle široké otevřené rovině, v níž ústila silnice, vedoucí k jezeru Puturia, a kdež hodlal Kálagani tábořiti. Jezero však bylo ještě patnáct kilometrů vzdáleno, a nemohli jsme ho dosáhnouti ještě této noci.

Banks dal znamení k zastavení. Ocelový obr se zarazil, neodpřáhlí jsme ho však. Také oheň nebyl zhasnut v peci. Storr dostal rozkaz, udržovati tlak páry, aby vlak byl stále připraven odjetí na první znamení. Museli jsme být připraveni pro každý



Slonové šli v hustých řadách . . . (Str. 205.)

případ. Plukovník Munro se odebral do své kabiny, avšak Banks a kapitán Hod nechtěli ulehnutí a já jsem hodlal bdíti s nimi. Ostatně zůstal celý personál na nohou. Co však jsme mohli činiti, napadne-li slonům vrhnouti se na steam-house?

Během první hodiny noční ozýval se stále ryk kolem našeho tábora. Patrně vstupovalo stádo na malou rovinu. Zdaž ji překročí a bude pokračovati v cestě na jih?

„Toť dosti možné,“ pravil Banks.

„Dokonce pravděpodobné,“ dodal kapitán Hod, jehož optimismus neutuchal.

K jedenácté hodině tichl znenáhla hluk, a deset minut na to přestal úplně.

Na to byla noc úplně klidna. Nejmenší šum byl by se dostal k našemu sluchu. Nebylo slyšet ničeho, než časem svit jisker, které vystupovaly z jeho rypáku.

„Dobrá,“ pravil kapitán Hod, „měl jsem pravdu? Odešli, ti hodní sloni!“

„Šťastnou cestu!“ odvětil jsem.

„Odešli!“ odušil Banks, potřásaje hlavou. „Hned uvidíme!“

Na to zavolal strojníka.

„Storre,“ pravil, „světla!“

„Okamžitě, pane Bankse!“

Dvacet vteřin na to zableskly dva elektrické chvosty paprsků z očí ocelového obra a dotkly se pomocí automatického zařízení znenáhla všech bodů obzoru.

Sloni tu byli, ve velkém kruhu, kolem steam-housu, nepohnuti, jakoby dřímali, snad spali. Tato zář, která osvětlovala třaslavě jejich ohromná těla, zdála se jim vdechovati nadpřirozený život. Prostým optickým klamem nabývaly ony obludy, na které padly zařící paprsky světla, ohromných rozměrů, tak že mohly závoditi s naším ocelovým obrem. Zastiženi skvělým světlem vztyčovali se náhle, jakoby je bodla žhavá jehla. Natahovali choboty a zvedali kly. Zdálo se již, že se hodlají vrhnouti na náš vlak. Z mohutných čelistí znělo chroptivé vrčení. Rychle zmocnil se všech vztek a kolem našeho ležení nastal koncert, jakoby sto trubačů zatroubilo rázem na poplach.

„Zhasněte!“ zvolal Banks.

Elektrický proud byl přerušen a hluk okamžitě opět ustal.

„Jsou zde, táboří v kruhu,“ pravil inženýr, „a budou zde ještě za svítání.“

„Hml!“ vrčel kapitán Hod, jehož důvěra přece byla poněkud otřesena.

„Co však počítí?“

Tázali jsme se Kâlaganiho. Netajil nikterak obavy, jež choval.

Mohli jsme pomýšletí na to, abychom opustili ležení v této temné noci? To bylo nemožno. Co nám to ostatně mohlo prospět? Stádo slonů by nás jistě následovalo a nebezpečí by bylo větší než za dne.

Spíše se doporučovalo neodjížděti před svitáním. Pojedeme s největší rychlostí a s všemožnou opatrností, aniž bychom však dráždili svůj strašný průvod.

„A neustanou-li zvířata nás následovati?“ tázal jsem se.

„Vynasnažíme se naléztí místo, kde se steam-house bude moci ukryti jejich útokům,“ odvětil Banks.

„Najdeme však takové místo než opustíme Vindhya,“ pravil kapitán Hod.

„Znám jedno,“ odvětil Ind.

„Které?“ tázal se Banks.

„Jezero Puturia.“

„Jak jest daleko?“

„As devět mil.“

„Sloni však plavou též,“ odvětil Banks, „a možná že lépe než kterýkoliv jiný čtvernožec! Znám, že se udrží více než půl dne na vodě. Nemusíme-li se tedy i tu obávatí, že nás budou následovati na jezero Puturia, a nebude-li tím postavení steam-housu ještě více ohroženo?“

„Neznám jiného prostředku, jak bychom ušli jejich útoku!“ pravil Ind.

Vskutku, nezbývalo nám nic jiného. Možná, že se sloni neodváží za těchto okolností do vody, a možná, že je předčíme rychlostí!

Netrpělivě očekávali jsme den. Posud nepočalo svítati. K nepřátelské demonstraci nedošlo během zbytku noci, při východu slunce však ani jediný slon neodešel, a steam-house byl sevřen se všech stran.

V tom nastal všeobecný pohyb kolem tábora. Zdálo se, že sloni poslouchají jednoho rozkazu. Vztyčovali rypáky, třeli kly o zem, „dělali toaletu“, pokropující se čerstvou vodou a šubající tučnou trávu, již nebyl nedostatek na tomto místě, a konečně se blížili k steam-housu, tak že několik z nich byli bychom mohli dosáhnouti již kopími z oken.

Banks však nás důtklivě napomínal, abychom jich nedráždili. Bylo důležité, nedati jim příležitosti k útoku.

Zatím tlačili se někteří sloni stále více k ocelovému obru. Patrně se chtěli přesvědčiti, co je s tím ohromným, nepohyblivým zvířetem. Poznali v něm sobě rovného? Tušili v něm nějakou tajemnou moc? Předěšlého dne neměli příležitost viděti ho v práci, poněvadž jejich přední řady držely se stále v jisté vzdálenosti za vlakem. Co však učiní, až ho uslyší hučeti, až z jeho rypáku vystoupí kotouče páry, až uvidí, že zvedá a spouští své mohutné článkované nohy, že přichází v pohyb a vleče za sebou oba pohyblivé vozy?

Plukovník Munro, kapitán Hod, Kálagani a já usedli jsme v přední části vlaku. Šikovatel Mac Neil a jeho soudruzi byli vzadu.

Káluth stál před topeništěm svého kotle, na něž počal házeti palivo, ačkoliv tlak páry dosáhl již pěti atmosfér.

Banks, ve věžičce, vedle Storra, držel ruku na rozdělovači páry.

Nastal okamžik odjezdu. Na znamení Banksovo otevřel strojník kohout píšťaly, načež ozvalo se ostré zapísknutí.

Sloni natahovali uši; na to, ustoupivše trochu, uvolnili nám cestu na několik kroků.

Pára vstoupila do válců, mrak páry vyrazil z rypáku, kola stroje počala se pohybovat, působila na nohy ocelového obra, a celý vlak se hnul o kus cesty.

Všichni soudruzi mi dosvědčí, tvrdím-li, že zpočátku zmocnilo se zvířat v prvních řadách jakési prudké hnutí, jakoby leknutí. Rozevřela se mezi nimi širší cesta, a dráha poskytnula teď dost prostory, aby propustila steam-house, utíkající volným klusem rychlostí koně.

Zároveň však počala se celá „proboscidická massa“ — výraz kapitána Hoda — před námi i za námi pohybovati. První skupiny postavily se v čelo průvodu, zadní následovaly vlak. Zdálo se, že jsou odhodláni neopustiti nás.

Zároveň provázeli nás, poněvadž na tomto místě byla cesta širší, živí sloni po obou stranách, jako jezdcí po bocích kočáru. Samci a samičky v jedné směsici. Byli všech velikostí, každého stáří, mladíci pětadvacítiletí, „zralí muži“ šedesátníci, staré pachydermy více než stoleté, nemluvnátka, vedle svých matek, s ústy na jejich prsou a ne rypáky — jak se dříve myslelo — ssajíce cestou. Celé toto stádo zachovávalo jakýsi pořádek, netlačilo se více než třeba, a řídilo své kroky dle kroků ocelového obra.

„Doprovodí-li nás takto až k jezeru,“ pravil plukovník Munro, „jsem s tím spokojen . . .“

„Ano,“ odvětil Kâlagani, „co však se stane, až se cesta zase zúží?“
V tom bylo nebezpečí.

Během tří hodin, které jsme potřebovali, abychom urazili dvánáct kilometrů z patnácti, které dělilo tábořiště od jezera Puturie, neudálo se nic zvláštního. Jen dva až třikrát postavilo se několik slonů napříč na silnici, jakoby ji chtěli zatarasiti; avšak ocelový obr kráčel k nim, maje kly vodorovně nastaveny a chrle jim páru do očí, přinutil je vykliditi cestu.

V deset hodin z rána zbývaly ještě čtyři až pět kilometrů, abychom se dostali k jezeru. Tam — doufali jsme to alespoň — budeme poněkud v jistotě.

Nenapadne-li nás ohromné stádo před příjezdem k jezeru, hodlal Banks zanechat jezero Puturia na západ, aniž by se zde zastavil, abychom již druhého dne minuli území Vindhjjské. Odsud k stanici Džubbulporu bylo již jen několik hodin cesty.

Podotýkám zde, že krajina byla nejen velmi pusta, nýbrž i úplně opuštěna. Ani město, ani farma — ani karavana, ba ani ne cestující. Od našeho vstoupení do této hornaté končiny Bundelkundu nepotkali jsme ani živé duše.

Kolem jedenácté hodiny údolí, kterým se ubíral steam-house, mezi dvěma mocnými valy horskými, počalo se úžiti.

Jak řekl Kâlagani, zužuje se cesta velice až k místu, kde ústila v jezero.

Naše postavení, již dosti nebezpečné, zhoršilo se tím ještě více.

Když všichni sloni se byli ubírali prostě před vlakem a za ním, nebyly by nesnáze tak přílišné. Avšak ti, kteří šli po stranách, nemohli tam zůstatí. Buďte nás zatlačí na skalní stěnu podél silnice, nebo budou svrženi do propastí, které zely po levé straně. Následkem pudu snažili se přece dostatí se buď do zadu nebo napřed. Z této příčiny nemohli jsme v brzku ani dozadu ani vpřed.

„Počíná to být nepříjemným,“ pravil plukovník Munro.

„Ano,“ odvětil Banks, „a nastane nutnost proraziti tuto hmotu.“

„Dobře tedy, do toho, do toho!“ volal kapitán Hod. „Ďáble! Ocelové kly našeho obra přemohou snad přece kostěné kly těchto hloupých zvířat!“

Pro vrtkavého kapitána nebyli proboscidi nyní nic více než „hloupá zvířata!“

„Zajisté,“ odvětil šikovatel Mac Neil, „jsme však jeden proti stul!“

„Ku předu, toť jedno!“ volal Banks, „sice celé stádo nám nadběhne!“

Několik návalů páry uvedlo ocelového obra v rychlejší pohyb. Jeho ocelové kly vrazily do těla slona, který se nalézal před ním.

Na bolestný výkřik zvířete odpověděl zuřivý řev celého stáda. Boj, jehož výsledek nedal se tušiti, byl nevyhnutelný.

Chopili jsme se zbraní, pušek nabytých válcovitými střelami, karabin nabytých koulemi třaskavými, revolverů s plnými náboji. Museli jsme býti připraveni k odražení každého útoku.

První útok podnikl ohromný sameček, který se skloněnými kly, nohama pevně opřenýma o zem, se obrátil proti ocelovému obru.

„Guneš!“ zvolal Kálagani.

„Eh, má jen jeden kel!“ odvětil kapitán Hod, krče opovržlivě rameny.

„Je tím strašnější!“ odvětil Ind.

Kálagani dal tomuto slonu jméno, jehož užívají lovci k označení samečků, kteří nemají než jediný kel. Indové mají tato zvířata v úctě, zejména chybí-li jim kel pravý. Tento slon byl právě takový guneš, a bylo nutno, jak řekl Kálagani, tím více se ho obávat.

Poznali jsme to záhy. Tento guneš vyrazil ze sebe táhlý hlas, hodil chobot, jehož sloni v boji nikdy neužívají, na zad a vrhl se na našeho ocelového obra.

Jeho kel narazil mu přímo na plechový kryt prsou, prorazil jej, naraziv však vzadu na pevnou stěnu kotlu, zlomil se hladce u kořene.

V celém vlaku bylo cítit náraz. Přece však hnán byl silně ku předu a tlačil guneše, jenž jej ještě chtěl zdržeti, neodolatelně zpět.

Avšak jeho znamení slyšeli a porozuměli mu ostatní sloni. Celé stádo předvoje se zastavilo a utvořilo nepřekročitelnou překážku ze živých těl. Zároveň narazil zadní voj, který pokračoval v pochodu, prudce na verandu. Jak ujít hrozícímu rozdrčení?

Současně někteří z těch, kteří kráčeli po stranách, se zdviženými rypáky, uchopili se sloupů a trámů vozů a třáslí jimi prudce.

Nebylo možno se zastaviti, poněvadž by bylo bývalo veta po vlaku, nýbrž bylo nutno brániti se dle sil. Pušky a karabiny namířeny na útočníky.

„Neztraťte ani ránu!“ volal kapitán Hod. „Přátelé, mířte na kořen rypáku nebo do důlku, který se nalézá pod okem. Toť nutné!“

Poslechli jsme kapitána. Zahřmělo několik výstřelů, na které ozval se bolestný řev.

Tři nebo čtyři sloni, dobře trefeni, klesli za námi nebo po stranách — šťastná to okolnost, poněvadž jejich mrtvoly nezatarasily cestu. První řady se poněkud zarazily, a vlak mohl pokračovati v cestě.

„Nabijte opět a čkejte!“ volal kapitán Hod.

Mělo-li se toto čekání týkati rozhodného útoku celého stáda, tož nedal na sebe útok tento dlouho čekati. Byl podniknut s takovou zuřivostí, že jsme se pokládali za ztraceny.

Kolkolem rozlehl se zuřivý a děsný řev. Zdálo se skoro, že před sebou máme válečné slony Indů, které dovedou Indové zvláštním prostředkem nejkrajnější měrou rozdrážditi, čemuž se říká „musth“. Nic není hroznějšího, a nejdůležitější „elephantadoři“, vychovaní v Guicovaru, aby bojovali proti těmto strašným zvířatům, byli by zajisté ustoupili před útočníky na steam-house.

„Ku předu!“ volal Banks.

„Paltel!“ volal Hod.

A do zrychleného supění stroje mísil se třeskot pušek. Avšak do tohoto zmateného shluku nedalo se mířiti tak jistě, jak to doporučoval kapitán. Každá koule našla ovšem kus masa, do kterého vnikla, nepůsobila však smrtelně. Ranění sloni zdvojnásobili však svoji zuřivost a odpovídali na výstřely našich pušek ranami klů, kterými rozráželi stěny steam-housu.

S výstřely pušek, které se ozývaly se všech stran, a výbuchy třaskavých koulí v tělech zastížených zvířat mísilo se také syčení páry, uvedené již ve značný stupeň napětí. Tlak stále stoupal. Ocelový obr tlačil se do stáda, rozděloval je a tlačil je zpět. Zároveň jeho polyblivý rypák se zvedal a tloukl do stlačeného shluku, dopadaje jako strašný kyj na těla, jež roztrhávaly jeho kly.

Zvolna postupovali jsme po silnici. Několikráte sice smekla se kola po půdě, zabrala však přece svými ozubenými okraji, a tak blížili jsme se stále k jezeru.

„Hurá!“ volal kapitán Hod jako voják, který se vrhá do nejhustší seče.

„Hurá! Hurá!“ opakovali jsme po něm.

Náhle však spustil se chobot na přední verandu. Viděl jsem již, jak plukovník Munro, uchopen tímto živým lassem, bude vržen pod nohy slonů. Bylo by k tomu jistě došlo bez zakročení Kálaganiho, který useknul chobot mocnou ranou sekery.

Ind, ačkoliv sůčastnil se všeobecného boje, přece neztratil síra Eduarda Munroa s očí. Tato oddanost k osobě plukovníkově, které nikdy netajil, zdála se svědčiti, že Kálagani chápe, koho z nás všech nutno především chrániti.

Ó, jakou sílu tajil náš ocelový obr ve svých bocích! S jakou jistotou vnikal do shluku, jako klín, jehož moc postupující je takřka nekonečna! A, poněvadž zadní slonové se zároveň tlačili ke předu, pohyboval se vlak bez zastávky a ubíhal rychleji, než jsme doufali.

Náhle ozval se nový třesk slyšitelný ve všeobecném hluku.

Byl to zadní vůz, jež sloni převrhli na skály podél silnice.

„Pojďte k nám! Pojďte k nám!“ křičel Banks na naše dva druhy, kteří chránili zadní část steam-housu.

Gûmi, šikovatel a Fox uchýlili se již z druhého vozu do prvního.

„A Parazard?“ pravil kapitán Hod.

„Nechce opustit svoji kuchyň,“ odvětil Fox.

„Přiveďte ho! Přiveďte ho!“

Patrně myslil náš náčelník kuchyně, že by bylo bezectné pro něho opustiti místo, které mu bylo svěřeno. Silným pažím Gûmiho, chopily-li se něčeho, bylo však právě tak nesnadno odolati jako pakám nůžek na plech. Monsieur Parazard byl tedy dopraven do jídelny.

„Jste tu všichni?“ volal Banks.

„Ano, pane,“ odvětil Gûmi.

„Přerazte spojky!“

„Opustiti polovinu vlaku! . . .“ vzkřikl kapitán Hod.

„Je to nutné!“ odvětil Banks.

Spojky byly odděleny, můstek rozbit ranami sekery, a náš druhý vůz zůstal pozadu.

Byl nejvyšší čas. Vůz byl již uchopen, zdvižen, převržen, a sloni vrhše se naň, počali jej drtiti svojí váhou. Zbyly z něho již jen beztvárné trosky, které teď silnici vzadu tarasily.

„Krásně!“ bručel kapitán Hod, hlasem, který by nás byl dráždil k smíchu, kdyby to byla situace připustila, „a tu se říká, že tato zvířata nedovedou zaslápnouti ani berušku!“

Jestliže rozzušení sloni naloží také tak s prvním vozem, tu jsme si nemohli dělati žádných illusí o osudu, který nás očekává.

„Sesil oheň, Kâluthel!“ křičel inženýr.

Půl kilometru ještě, poslední namáhání, a jezero Puturia mohlo býti dostiženo.

Poslední službu, kterou jsme vyžadovali od ocelového obra, vykonal ochotně pod rukou Storra, který otevřel regulátor úplně. Provrtával se takorůzka touto živoucí hradbou, jejíž zadní voj podobal se obrovitým skupinám koní, jež lze spatřiti na válečných obrazech Salvatora Rosy. Neustával vrážeti do nich své kly, chrčil



Mústek rozbit ranami sekery . . . (Str. 260.)

na ně žhavou páru, jako to učinil poutníkům Phalguským a políval je vařící vodou! . . . Zkrátka vedl si skvostně!

Jezero objevilo se konečně za poslední zatáčkou cesty.

Odolá-li ještě dvě minuty, bude náš vlak v poměrné jistotě.

Sloni to bezpochyby tušili — důkaz to jejich intelligence, kterou kapitán Hod zastával. Pokusili se naposled převrhnouti vlak.

Avšak pušky zahřměly znovu. Koule vrážely jako krupobití do prvních řad. Nanejvýš pět nebo šest slonů tarasilo nám ještě cestu. Většina jich padla, a kola skřípěla po půdě zbarvené krví.

Asi na sto kroků od jezera bylo nutno zatlačití zvířata, která tvořila poslední překážku.

„Ještě! Ještě!“ křičel Banks na strojníka.

Ocelový obr hučel, jako by se rodily nové mechanické síly v jeho těle. Pára unikala záklopkami pod tlakem osmi atmosfér. Kdybychom ji byli jen nepatrně obtěžkali, byl by musel prasknout kotel, jehož stěny se chvěly. Na štěstí to bylo zbytečné. Síla našeho ocelového obra byla nyní neodolatelná. Zdálo se, že skáče pod nárazy pístů. Zbytek našeho vlaku za ním, drtě údy slonů, ležících na zemi, ač se mohl každou chvíli překotití. Kdyby se to bylo stalo, bylo veta po všech obyvatelích steam-housu.

Nestalo se to, dostihli jsme konečně břehu jezera, a vlak plul brzy po klidné vodě.

„Bohudíky!“ pravil plukovník Munro.

Dva neb tři sloni, zaslepení vztekem, vrhli se do jezera a námáhali se na hladině pronásledovati ty, které nemohli zmocni na pevné zemi.

Tlapy obrovy však konaly svoji povinnost. Vlak vzdaloval se stále od břehu, a několik posledních koulí, dobře mířených, zbavilo nás těchto „mořských oblud“ v okamžiku, kdy jejich choboty se chtěly zachytiti zadní verandy.

„Nuže, můj kapitáne,“ volal Banks, „co soudíte o mírnosti indických slonů?“

„Ej,“ hučel kapitán Hod, „to je nic proti dravcům! Postavte asi jen třicet tigrů na místě tohoto sta tlustokožců, a ať pozbudu své hodnosti, bude-li v tomto okamžiku ještě jeden z nás živ, aby vyprávěl o zažitém dobrodružství!“

KAPITOLA X.

Jezero Puturia.

Jezero Puturia, na němž steam-house zatím našel útočiště, leží čtyřicet kilometrů východně od Dumohu. Toto město, hlavní osada provincie anglické, již dalo svoje jméno, vzkvétá a ovládá se svými dvanácti tisíci obyvateli, sesílenými malou posádkou, tuto nebezpečnou část Bundelkundu. Mimo jeho zdi však, zejména v krajích, ležících více na východ, v nejzanedbanější části Vindhjasu, jehož střed zaujímá jezero, není jeho vliv již skoro ani znáti.

Co se nám však mohlo celkem ještě státi horšího, než toto setkání se slony, z něhož jsme vyvázli zdraví a bez úrazu?

Proto však situace přece byla znepokojivá, poněvadž největší část našeho materiálu byla ztracena. Jeden z našich vozů, který tvořil vlak steam-housu, byl zničen. Neměli jsme prostředků učiniti jej znova splavným, abychom užili námořnického výrazu. Z převrženého jeho trupu, přimáčknutého ke skalám a rozdrčeného kroky divokého stáda, nemohlo býti než několik neforemných trosek.

Tento vůz obsahoval, slouže zároveň za ložnici personálu výpravy, nejen kuchyni a zásobárnu, nýbrž i zásoby potravin a stělivá. Z toho nez ylo nám více nežli tucet patron; nedalo se však mysliti, že budeme nuceni užiti zbraní, než dorazíme do Džubbulporu.

Ohledně potravin byla to jiná otázka, a nesnadnější k rozluštění.

Vskutku nezbylo nám nic z potravin zásobárny. I když dorazíme příštího večera do stanice ještě sedmdesát kilometrů vzdálené, budeme se muset ještě čtyřiašdvacet hodin postit.

Věru, člověk vpraví se do všeho!

Za těchto okolností byl ovšem monsieur Parazard nejnešťastnějším ze všech. Ztráta jeho kuchyně, zkáza jeho laboratoře, rozmetení jeho zásob tížilo mu srdce. Netajil se svým zoufalstvím, nedbaje na nebezpečí, jimž jsme takřka zázrakem unikli, a byl zdrcen jenom neštěstím, které ho osobně potkalo.

V okamžiku, kdy jsme se shromáždili v salonu, abychom se radili o tom, co máme počíti za těchto okolností, vstoupil monsieur Parazard, stále obřadný, na práh a přál si „učiniti sdělení největší důležitosti“.

„Mluvte, monsieur Parazarde,“ pobídl ho plukovník Munro, pozvav ho, aby vstoupil.

„Pánové,“ pravil vážně náš černý kuchař, „bude vám zajisté povědomo, že všechen material, obsažený v druhém voze steam-housu, byl ztracen při této katastrofě! Avšak, i kdyby nám byly zůstaly některé potraviny, byl bych, nemaje kuchyně, velice na rozpacích, jak upravit vám i to nejskrovnější jídlo!“

„Víme to, monsieur Parazarde,“ odvětil plukovník Munro. „Je to politování hodné, děláme však, co můžeme a budeme se postít, musí-li to býti.“

„To je vskutku tím politování hodnější, pánové,“ odpověděl náš kuchař, „že oproti tomuto množství slonů, které na nás útočilo, a z nichž více než jeden padl vašimi smrtonosnými kullemi . . .“

„Krásná fráse, monsieur Parazarde. Po několika lekcích dovedl byste se vyjadřovati s toužou elegancí jako náš přítel Matyáš van Guitt.“

Monsieur Parazard uklonil se zdvořile a pokračoval, povzdechnuv sobě:

„Chtěl jsem říci, pánové, že se mi naskytá příležitost ukázati vám celou svoji zručnost. Maso slona, jak se dá myslit, není ve všech částech dobré, poněvadž některé jsou hanebně tvrdé a tuhé; zdá se však, že Tvůrce všech věcí vyznamenal v této hromadě masa zejména dva kusy první jakostí, hodné objeviti se na tabuli místokrále indického. Musím tu jmenovati jazyk zvířete, který jest neobyčejně chutný, když jest připraven dle předpisu, jehož složení jest jen mně známo, a nohy pachydermy . . .“

„Pachydermy. Velmi dobře, ačkoliv proboscida je elegantnější,“ pravil kapitán Hod s posunkem.

„. . . Nohy,“ pokračoval monsieur Parazard, „z nichž lze připravit nejlepší polévky známé v umění kuchařském, jehož zástupcem jsem v steam-housu.“

„Děláte nám laskominy, monsieur Parazarde,“ odvětil Banks. „Jednak na neštěstí, jednak na štěstí nenásledovali nás sloni na jezero, a obávám se věru, že budeme si muset dát zajít alespoň na čas chuť na polévku z noh nebo na ragoût z jazyka těchto chutných, avšak nedostizitelných zvířat.“

„Nebylo by možná,“ odvětil kuchař, „vrátiti se na pevninu a zásobiti se tím? . . .“

„To není možná, monsieur Parazarde. Jakkoliv výtečné by byly vaše výrobky, nesmíme se vystaviti nebezpečí.“

„Nuže, pánové,“ odušil náš kuchař, „raďte přijati výraz upřímného politování, které pocítuji nad tímto politováníhodným dobrodružstvím.“

„Vaše politování bēfeme na vědomí, monsieur Parazarde,“ odpověděl plukovník Munro, „a souhlasíme s ním. Co se týče oběda a snídaně, nepřipouštějte si starostí před naším příchodem do Džubulporu.“

„Nezbývá mi, než se uchýliti zpět,“ pravil monsieur Parazard, ukloniv se, aniž by ztrácel na důstojnosti sobě vrozené.

Byli bychom se rádi zasmáli posunkům našeho kuchaře, kdybychom nebyli bývali zaměstnáni jinými starostmi.

Vskutku, k ostatním rozpakům přidružily se nové. Banks sdělil nám, že v tomto okamžiku není ani nedostatek potravin, ani nedostatek střeliva nejhorším, nýbrž nedostatek paliva. Nebylo to nic divného, poněvadž po osmačtyřicet hodin nebylo lze obnoviti zásoby dříví potřebného k obsluze stroje. Všecky zásoby byly vyčerpány při příjezdu k jezeru. Ještě hodinu jízdy, a bylo nemožno jezera dostihnouti, a první vůz steam-housu byl by sdílel osud druhého.“

„Nyní,“ pokračoval Banks, „nemáme ničeho již k pálení, tlaku ubývá, sklesl již na dvě atmosféry, a nemáme nijakých prostředků jej zvýšiti!“

„Je naše postavení skutečně tak zlé, jak se domníváš, Bankse?“ tázal se plukovník Munro.

„Kdyby se jednalo jen o to, vrátiti se ke břehu, od kterého jsme teprv málo vzdáleni,“ odpověděl Banks, „dalo by se to provésti. Čtvrt hodiny by stačilo doraziti tam. Vrátili se však tam, kde stádo slonů jest bezpochyby ještě shromážděno, bylo by velmi pošetilé. Ne, jest naopak potřebí přeploviti Puturiu a hledati na jeho jižním břehu místo k přistání.“

„Jak široké je asi jezero v tomto směru?“ tázal se plukovník Munro.

„Kālagani páčí tuto vzdálenost as na sedm až osm mil. Avšak za poměrů, v nichž se nalézáme, bylo by potřebí několika hodin k tomu, a opětuji to, za čtyřicet minut nebude stroj moci již pracovati.“

„Dobrá,“ odpověděl sir Eduard Munro, „strávíme noc trpělivě na jezeře. Jsme zde v bezpečí. Zítرا uvidíme.“

To bylo to nejlepší, co jsme mohli učiniti. Potřebovali jsme vskutku nutně odpočinku. Na poslední zastávce, obklopeni kruhem slonů, nemohli jsme spáti, a noc nebyla pro nás vlastně žádnou nocí.

Za to nastávala nám nyní noc pořádně temná a sice více, než jsme si přáli.

Vskutku, kolem sedmé hodiny počala se zvedati lehká mlha z jezera.

Upamatujeme se, že již minulé noci shlukovaly se husté výpary vysoko v oblacích. Zde jevil se úkaz, následkem různosti míst, způsobem jiným. Zvedaly-li se včera páry nad táborem slonů několik set stěviců nad zemí, nebylo tomu tak na hladině Puturie, následkem vypařování se vody. Po dosti teplém dnu mísily se horní a dolní vrstvy atmosféry, a celé jezero pokrylo se parami, dosud sice řídkými, které však houstly každým okamžikem.

To byla, jak řekl Banks, obtíž, s níž bylo třeba počítati.

Okolo půl osmé, jak byl dříve ohlásil, bylo slyšeti poslední hukot ocelového obra, pohyby pístů stávaly se pomalejšími, článkované nohy přestaly bičovati vodu, tlak klesl pod jednu atmosféru. Nebylo žádného prostředku, zvýšiti jej.

Ocelový obr a jediný vůz, jež dosud vlekl, pluly klidně na vodách jezera, nepostupovaly však již.

Za těchto okolností v hustých mlhách bylo těžko stanoviti přesně naše postavení. Během krátké doby, kterou stroj pracoval, pohyboval se vlak směrem k jihovýchodnímu břehu jezera, aby tam vyhledal místo k přistání. Poněvadž Puturia má podobu dosti prodloužené elipsy, bylo možno, že steam-house není příliš vzdálen od jednoho nebo druhého břehu.

Musím podotknouti, že řev slonů, jenž k nám doléhal ještě hodinu před tím, nyní následkem velké vzdálenosti již nebylo slyšet.

Hovořili jsme tudíž o tom, co by bylo nejlépe počíti za těchto nových poměrů. Banks dal zavolati Kâlaganiho, aby ho vyslechl.

Ind přišel brzy a byl vyzván vysloviti svůj náhled.

Byli jsme shromážděni v jídelně, která osvětlena jsouc světlíkem ve stropě, neměla žádných postranních oken. Za těchto okolností nemohl svit lamp proniknouti na venek. Okolnost ta byla celkem užitečná, poněvadž postavení steam-housu nemohlo být prozrazeno zlosynům, kteří se snad potloukali na břehu jezera. Na otázky sobě kladené Kâlagani — tak mi to alespoň připadalo, — nezdá se neodpovídati bez jakéhosi otálení. Jednalo se o to, sdělití nám postavení, které plovoucí vlak zaujal na vodách Puturie, a připouštím, že odpověď na to nebyla snadná. Snad slabý severozápadní vánek působil na steam-house? Snad také nás nepatrný proud nesl k opačnému konci jezera.

„Hle, Kâlagani,“ pravil Banks, „zajisté znáte přesně rozlohu Puturie?“

„Zajisté, pane,“ odvětil Ind, „avšak jest nesnadno vyznati se v těchto mlhách.“

„Můžete udati aspoň přibližně vzdálenost naši od nejbližšího břehu?“

„Ano,“ odvětil Ind, přemýšleje nějaký čas. „Tato vzdálenost nemůže obnášeti více než půldruhé míle.“

„Na východ?“ tázal se Banks.

„Na východ.“

„Avšak, dosáhneme-li toho břehu, budeme blíže u Džubbulporu než u Dumohu?“

„Zajisté!“

„Právě v Džubbulporu musíme se vším znovu opatřiti,“ pravil Banks. „Kdož však ví, budeme-li moci dosíci břehu! Může to trvati den, dva dny, a naše zásoby jsou vyčerpány!“

„Avšak,“ pravil Kâlagani, „nemohli bychom, anebo alespoň jeden z nás, se pokusiti o to, dostihnouti země této noci?“

„A jak?“

„Plováním.“

„Půldruhé míle v těchto mlhách!“ odvětil Banks. „To by bylo odvážiti se života . . .“

„To není důvod nepokusiti se o to,“ odvětil Ind.

Nevím proč, zdálo se mi však, že hlas Kâlaganův nemá dnes své obvyklé jasnosti.

„Odvážil byste se přeplaviti jezero?“ ptal se plukovník Munro, který upřeně pozoroval Inda.

„Ano, plukovníku, a doufám, že to také dokáži.“

„Dobrá tedy, příteli,“ odvětil Banks, „prokážete nám tím velkou službu. Když se dostanete na pevninu, bude vám pak snadno dostihnouti stanice Džubbulporu a přinésti nám pomoc, kterou potřebujeme.“

„Jsem hotov odejít!“ odvětil Kâlagani prostě.

Očekával jsem, že plukovník poděkuje našemu vůdci, který se nabízel k podniku dosti nebezpečnému; avšak, podívav se naň s pozorností ještě větší, zavolał Gúmiho.

Gúmi přišel ihned.

„Gúmi,“ pravil sir Eduard Munro, „ty jsi výtečný plavec?“

„Ano, pane plukovníku.“

„Neváhal bys přeplouti půldruhé míle za noci těmi vlažnými vodami jezera?“

„Třeba dvě, tři.“

„Dobře,“ odvětil plukovník Munro, „Kâlagani se nabídl přelouti jezero ku břehu nejbližšímu k Džubbulporu. Avšak, nejen na jezeře, nýbrž i v této části Bundelkundu dva lidé inteligentní a odvážní, kteří se mohou podporovat, mají více naděje dosáti cíle. — Chceš doprovázet Kâlaganiho?“

„Okamžitě, pane plukovníku,“ odvětil Gûmi.

„Nepotřebuji nikoho,“ odpověděl Kâlagani, „přeje-li si to však plukovník Munro, přijímám rád Gûmiho za společníka.“

„Jděte tedy, přátelé,“ pravil Banks, „a buďte rovněž tak opatrní, jako jste odvážní!“

Zařídív toto vzal plukovník Munro Gûmiho stranou, udělil mu několik poučení, stručně formulovaných. Pět minut na to oba Indové, balík šatů na hlavách, spustili se do jezera. Mlha zatím velice zhoustla, a několik machů pažemi stačilo, abychom je ztratili s očí.

Tázal jsem se plukovníka Munroa, proč si přál tak dáti Kâlaganimu průvodce.

„Přátelé,“ odvětil sir Eduard Munro, „odpovědi tohoto Inda, o jehož věrnosti jsem dosud nepochyboval, nezdály se mi býti upřímnými!“

„Na mne činily týž dojem,“ odvětil jsem.

„Já jsem nepozoroval ničeho . . .“ mínil Banks.

„Věř, Bankse,“ odušil plukovník Munro. „Nabízej se nám odebrati se na pevninu, měl Kâlagani něco za lubem.“

„Co?“

„Nevím, přál-li si však odplouti, nebylo to proto, aby v Džubbulporu hledal pro nás pomocil!“

„Oho!“ ozval se kapitán Hod.

Banks pohlížel na plukovníka, svráštiv čelo.

„Munro,“ pravil, „dosud se ukazoval tento Ind vždy velmi odaným, a zejména oproti tobě! Dnes se domníváš, že Kâlagani nás zradil. Jaký důvod k tomu máš?“

„Když Kâlagani mluvil,“ odvětil plukovník Munro, „viděl jsem, že se jeho kůže temní, a jak vím, měděná pleť těchto lidí stává se temnější, když lhou. Dvacetkrát se mi to přihodilo u Indů i u Bengalců, a nikdy jsem se neklamal. Opakuji, že Kâlagani, nechť si svědčí vše v jeho prospěch, nemluvil pravdu.“

To pozorování sira Eduarda Munroa — přesvědčil jsem se o tom později častěji — bylo odůvodněno. Když lhou, Indové

ztemní, jako se běloši červenají. Tento úkaz nemohl ujít bystrozraku plukovníkovu, a muselo se počítati s jeho pozorováním.

„Jaké však mohou býti úmysly Kálaganiho,“ tázal se Banks, „a proč by nás zradil?“

„To seznáme později...“ odvětil plukovník Munro, „snad příliš pozdě!“

„Příliš pozdě, můj plukovníku!“ zvolal kapitán Hod. „Ej, dosud, myslím, nejsme ztracenil“

„Rozhodně, Munro,“ odvětil inženýr, „učinil jsi dobře, že jsi ho dal provázet Gúmim. Gúmi jest nám oddán na život a na smrt. Zručný, inteligentní, bude-li tušiti nějaké nebezpečí, on...“

„Právě proto,“ odpověděl plukovník Munro, „upozornil jsem ho, aby pozoroval svého druha.“

„Dobrá,“ pravil Banks. „Teď nám nezbývá nic, než vyčkati dne. Mlhy se zvednou bezpochyby se sluncem, a uvidíme, co máme podniknout!“

Vyčkati skutečně! Noc museli jsme nechat uplynout v úplné nečinnosti.

Mlhy zhoustly, nic však neukazovalo k tomu, že nastane špatné počasí. To bylo štěstí, neboť, byť i náš vlak dovedl plouti, přece se nemohl „udržet na moři“. Mohli jsme tudíž doufat, že bublinky par se zhustí na úsvitě, což nám zajišťovalo krásné počasí na příští den. —

Zatím co mužstvo naše se uhostilo v jídelně, sedli jsme si my na pohovky v salonu, hovořili trochu, naslouchali však také všemu hluku zvenčí.

Náhle, okolo druhé hodiny s půlnoci, přerušil tichou nocí řev dravců.

Břeh byl přece tam směrem na jihovýchod, zdál se však býti ještě dosti vzdálen. Řev zazníval ještě velmi slabě následkem vzdálenosti a tuto vzdálenost páčil Banks nejméně na dobrou míli. Tlupa dravců patrně se dostavila hasit žízeň na onen břeh jezera.

Avšak brzy na to mohli jsme konstatovati, že následkem lehkého vánku plující vlak byl hnán zvolna a stejnoměrně ke břehu. Vskutku hlasy zaznívaly nejen hlasitěji, nýbrž dal se již rozeznati temnější řev tигра od chraptivého vytí pardalů.

„Aj!“ nemohl se zdržeti kapitán Hod, „jaká to příležitost zastřeliti svého padesátého!“

„Jindy, kapitáne!“ odvětil Banks. „Rozednívá se, doufám, že v okamžiku, kdy přirazíme ke břehu, tato smečka dravců vyklidí nám místo!“

„Což naskytají se nějaké překážky,“ tázal jsem se, „abychom elektrické svítilny uvedli v činnost?“

„Myslím, že ne,“ odvětil Banks. „Tato část břehu jest patrně obsazena pouze zvířaty, chtíčími pítí. Nic nám nevádí, abychom se na ně nepodívali.“

A na rozkaz Banksův dva proudy paprsků byly vrženy směrem jihovýchodním. Avšak paprsky elektrické nebyly s to, aby pronikly touto hustou mlhou, nemohly osvětliti prostor než v nepatrném oblouku pod steam-housem, a břeh zůstal úplně ukryt našim zrakům.

Zatím řev, jehož síla stále se zvětšovala, svědčil, že vlak dosud nedorazil k okraji jezera. Patrně byl počet zvířat, shromážděných na tomto místě, velmi značný. Vysvětluje se to tím, že jezero Puturia tvoří jakési přirozené napajedlo dravců této části Bundelkundu.

„Kéž jen se nedostali Gúmi a Kálagani doprostřed této smečky!“ pravil kapitán Hod.

„Nejsou to tigři, jichž se obávám pro Gúmiho!“ odvětil plukovník Munro.

Rozhodně, podezření vzrostlo v duši plukovníkově. Já počal jsem je sdíleti. A přece, dobré služby Kálaganiho, od našeho přechodu do oblasti Himalaje, jeho neupíratelné zásluhy o nás, jeho obětavost v oněch dvou případech, kde se odvážil svého života pro sira Eduarda Munroa a kapitána Hoda, vše svědčilo v jeho prospěch.

Avšak, když se v duši zakoření nedůvěra, snadno se zmenší význam skutků, jejich výraz se mění, zapomínáme na minulost, obíráme se budoucností.

Však jaké zájmy mohly vésti tohoto Inda, aby nás zradil? Choval snad osobní zášť proti obyvatelům steam-housu? Ne, zajisté ne! Proč by nás byl vlákal do zálohy? To bylo nevysvětlitelné. Každý si o tom činil velmi spletené myšlenky, a netrpělivost nás nutila očekávati vyjasnění této situace.

Okolo čtvrté hodiny ranní zvířata náhle ustala ve svém řevu, Co nás všechny zarazilo, bylo, že se nevzdalovala jedno po druhém. vydavše poslední hlas po posledním doušku. Ne, to se stalo okamžikem. Mohlo se říci, že nenadálá okolnost je vyrušila v jejich zaměstnání a přivedila jejich náhlý útek. Patrně se uchýlila do svých doupat, ne jako zvířata, která se vracejí, nýbrž jako zvířata, která se hledí zachránit.

Ticho následovalo za hlukem bez přechodu. Byl zde účinek, jehož příčina nám dosud byla nevysvětlitelná, která však náš nepokoj jenom zvýšila.

Z opatrnosti nařídil Banks, aby světla byla zhasnuta. Uprchla-li zvířata před nějakou rotou pobudů, kteří se potloukají Bundelkundem a Vindhýí, bylo důležité zakrýti postavení steam-housu.

Ticho nyní nebylo přerušeno ničím, než lehkým šploucháním vody. Vánek se utiňoval. Zda-li vlak jest dosud hnán slabým proudem, nedalo se určit. Muselo se však v brzku rozbřesknouti a mlha musela se rozprchnouti, rozložena jsouc patrně jen v dolních vrstvách ovzduší.

Pohlédl jsem na hodinky. Bylo pět hodin. Nebýti mlhy, byla by záře rozšířila obzor již na několik mil. Bylo by bývalo možno spatřiti břeh. Však mlhový závoj dosud se neroztrhal. Museli jsme ještě míti strpení.

Plukovník Munro, Mac Neil a já, v přední části salonu, Fox, Káluth a monsieur Parazard v zadní části jídelny, Banks a Storr ve věžičce, kapitán Hod rozkročmo na hřbetě obrovského zvířete blízko rypáku, jako strážní námořník na přídě plavidla, očekávali jsme, že jeden z nás zvolá: Země!

K šesté hodině zvedl se lehký vánek, sotva znatelný, sesílil se však brzy. První paprsky slunce pronikly mlhou, a obzor objevil se našim zrakům.

Břeh zvedal se na jihovýchodě. Tvořil na konci jezera jakýsi chobot, vřadu značně zalesněný. Mlhy se zvolna zvedaly a z nich vystupovala řada hor, jejichž vrcholky rychle se odkrývaly.

„Země!“ zvolal kapitán Hod.

Plující vlak nebyl nyní vzdálen více než dvě stě metrů od břehu chobotu Puturie a plul k němu, puzen tlakem vánku, který foukal od severovýchodu.

Nic neukazovalo se na břehu. Ani zvíře, ani bytost lidská. Zdálo se, že jest docela opuštěn. Ani obydlí, ani farma pod klenbou krajních stromů. Zdálo se tedy, že zde můžeme přistati bez nebezpečí.

Pomocí větru dostali jsme se snadno na plochý, písčité břeh. Avšak, nemajíce páry, nemohli jsme ani naň vyjet, ani se vydat na silnici, která dle udání kompasu mohla býti silnicí vedoucí do Džubbulporu.

Neztrácejíce ani okamžik, následovali jsme kapitána Hoda, který první vystoupil na břeh.

„Teď palivo!“ volal Banks. „Za hodinu máme dostatečný tlak a pak ku předu!“

Opatřiti si je bylo snadno. Dříví bylo dost kolem na zemi a bylo dosti suché, aby se mohlo hned páliť. Stačilo pokrýti jím roš a naplniti tendr.

Všichni sůčastnili se práce. Káluth sám zůstal před svým kotlem, zatím co my snášeli palivo na čtyřiadvacet hodin. To bylo více, než jsme potřebovali k dostižení stanice Džubbulporu, kde nemohl býti nedostatek uhlí. Nyní potraviny, poněvadž se ozýval hlad; tomu však mohli odpomoci myslivci výpravy po cestě. Monsieur Parazard použije ohně Káluthova, a my utišíme hlad, jak bude možno.

Tři čtvrti hodiny na to ukazovala pára dostatečný tlak, ocelový obr se vydal na cestu a vylezl konečně po břehu vzhůru, aby se dostal na silnici.

„Do Džubbulporul“ zvolal Banks.

Storr však neměl času, aby na polovic otočil regulátor, když se ozval zuřivý křik na okraji lesa. Rota nejméně stopadesáti Indů vrhla se na steam-house. Věžička ocelového obra, vůz, napřed i vzadu byly napadeny dříve, než jsme se mohli vzpamatovati.

Indové nás odvěkleli ihned na padesát kroků od vlaku, a tak nám bylo nemožno uprchnouti.

Kdo pochopí naši zlost, náš vztek, nad obrazem ztroskotání a plenění, který následovali! Indové se sekerou v ruce se vrhli na steam-house. Vše vyplenili, zpustošili, zničili. Z vnitřního zařízení nezbylo v brzku ničeho! Na to dokonal oheň dílo zkázy, a za několik minut vše, co mohlo hořeti z našeho posledního vozu, bylo ztráveno ohněm.

„Zlodějil Darebáci!“ křičel kapitán Hod, kterého sotva několik Indů mohlo spoutati.

Avšak, jako my, musel se obmeziti na marné nadávky, kterým Indové dle všeho asi nerozuměli. Na uniknutí nedalo se ani pomysliťi.

Poslední plameny uhasly, a brzo nezbylo více než neforemná kostra z této pohyblivé pagody, která projela polovinou poloostrova. Nyní podnikli Indové útok na našeho ocelového obra. Chtěli zničiti také jej. Zde však byli bezmocni. Ani sekera, ani oheň nezmohly ničeho proti silné ocelové armatuře, která tvořila tělo umělého slona, ani proti stroji, který v sobě ukrýval. Přes jejich namáhání zůstal neporušen, k potěšení kapitána Hoda, který vyrážel ze sebe „hurál!“ radosti i vzteku.

V tom okamžiku vystoupil muž. Byl to nejspíše vůdce Indů. Celá rota shromáždila se brzy kolem něho.

Jiný muž jej doprovázel. Vše se vysvětlilo. Tento muž byl náš vůdce, byl to Kálagani.

Po Gúmim nebylo stopy. Věrnost zmizela, zrada zůstala. Bezpochyby oddanost našeho statečného sluhu stála ho život, a my neměli jsme ho již nikdy spatřit! Kálagani pokročil k plukovníku Munrovi a chladně, aniž sklopil oči, jej označil:

„Tento zde!“ pravil.

Na znamení to uchopili sira Eduarda Munroa, odvěkli ho, a on zmizel uprostřed roty, která odběhla směrem na jih, aniž nám mohl naposled stisknouti ruku a dáti poslední s bohem!

Kapitán Hod, Banks, šikovatel, Fox, všichni jsme pokoušeli se osvoboditi, abychom ho vyrvali rukám Indů!

Padesát paží přitisklo nás k zemi. Jediný pohyb a byli jsme usmrceni.

„Nebraňte se!“ pravil Banks.

Inženýr měl pravdu. V tomto okamžiku nemohli jsme učiniti ničeho, abychom osvobodili plukovníka Munroa. Bylo radno zachovati si život, abychom vyčkali další věci.

Čtvrt hodiny na to nás Indové opustili a vydali se za přední rotou. Pronásledování mohlo přivoditi katastrofu, bez prospěchu pro plukovníka Munroa, a přece jsme chtěli podniknouti vše, abychom ho zachránili.

„Ani na krok dále!“ pravil Banks.

Poslechli jsme ho.

Celkem, byl to plukovník Munro, on sám, kterého chtěli tito Indové, vedeni Kálaganim. Jaké byly úmysly tohoto zrádce? Nemohl patrně jednati na svůj vlastní vrub. Koho však potom poslouchal? Jméno Nana Sahib se objevilo mému duchu...

Zde končí rukopis, sepsaný Mauclerem. Mladý Francouz neměl již býti svědkem událostí, které urychlily rozluštění tohoto dramatu. Avšak tyto události staly se později známými a dodány ve formě vypravování, doplňují zprávu o této cestě severní Indií.

KAPITOLA XI.

Čelem proti čelu!

Thugové, zlé pověsti, od nichž zdá se Hindostan býti vyčištěn, zanechali přece nástupce sebe důstojné. Jsou to Dakoatové, druh přeměněných Thugů. Způsob zřízení těchto zlosynů se změnil, účel vražd není již týž, avšak výsledek je stejný: je to promyšlené usmrcování, vraždění.

Nejedná se již o to, přinést oběť divoké Káli, bohyni smrti. Nepracují tito noví fanatikové již oprátkou, ale jsou traviči, aby kradli. Škrtilé následovali zlosyni praktičtější, jichž však je se stejně co báti.

Dakoatové, kteří tvoří v jistých územích poloostrova zvláštní roty, přijímají všechny vrahy a darebáky, které nechá anglo-indická spravedlnost proklouznouti oky své sítí. Toulají se ve dne v noci, po silnicích, zejména v divočejších územích, a víme, že Bundelkund poskytuje jeviště zcela vhodné k těmto výjevům násilí a loupeže. Časem spojují se tyto roty ve velkém počtu, aby přepadli osamělou vesnici. Obyvatelstvu pak nezbyvá nic jiného, než dáti se na útěk. Avšak jaká muka se vši svojí rafinovaností snášejí ti, kteří zůstanou v rukou Dakoatů! Zde ožívují pověsti o paličích dalekého Západu. Smíme-li věřiti M. Ludvíku Rousseletovi, „přesahuje lstivost těchto bídníků, bezlístostné jednání jejich vše, co vymyslili kdy nejfantastičtější romanopiscil“

Do moci roty Dakoatů, vedených Kálaganim, dostal se plukovník Munro. Než se mohl vzpamatovati, byl mocí odtržen od svých soudruhů a vlečen po silnici k Džubbulporu.

Chování se Kálaganiho od onoho dne, kdy vstoupil ve spojení s obyvateli steam-housu, byla stálá zrada. Byl to Nana Sahib, který ho odeslal. On sám určil ho k tomu, aby připravil jeho pomstu.

Upamatujeme se, že nabob dne 24. května v Bhopalu, za posledních slavností Moharumu, k nimž se odebral, nezbaje na nebezpečí, dostal zprávu o odjezdu sira Eduarda Munroa do severních provincií Indie. Na jeho rozkaz Kálagani, jeden z Indů nejvíce oddaných jeho věci i osobě, opustil Bhopal. Vydati se po stopách plukovníka, vyhledati jej, následovati ho, neztratiti ho již s očí, nasaditi třeba i život, bude-li třeba, aby se dostal do blízkosti nenáviděnějšího nepřitele Nany Sahiba, to byl jeho úkol.

Kâlagani tedy odešel v tutéž hodinu a obrátil se na sever. V Kavnpuru podařilo se mu dostihnouti vlak steam-housu. Od tohoto okamžiku, aniž se kdy ukázal, číhal na příznivou příležitost, která se však nenaskýtala. Proto odhodlal se, když plukovník Munro a jeho soudruzi se usadili v sanatoriu Himalajském, vstoupiti do služeb Matyáše van Guitta.

Tušení Kâlaganimu pravilo, že brzy nastane mezi kraalem a sanatoriem přátelské spojení. To se také stalo, a již od prvního dne byl tak šťastným, že nejen vzbudil pozornost plukovníka Munroa, nýbrž také získal si jakési nároky na jeho uznalost.

Nejtěžší bylo vykonáno. Ostatek známe. Ind přicházel často do steam-housu. Seznal další úmysly svých hostitelů, poučil se o cestě, kterou se hodlal Banks později ubírat. Od té doby jediná myšlenka ovládala jeho konání: dokázati, aby byl přijat za vůdce výpravy, až se obrátí na jih.

Kâlagani nezanedbal ničeho, aby dospěl tohoto cíle. Neváhal dáti v šanc nejen život druhých, nýbrž i svůj. Za jakých okolností? Nezapomněli jsme zajisté.

Konečně napadla ho myšlenka, že musí zmizeti každé podezření, bude-li provázeti výpravu od počátku, jsa stále ve službách Matyáše van Guitta, a že snad plukovník Munro sám nabídne mu to, po čem nejvíce toužil.

Však, aby dospěl toho, bylo nutno, aby obchodník, zbaven přípreže svých buvolů, byl přinucen vyžádati si pomoci ocelového obra. Tu udál se útok dravců — ovšem útok neočekávaný — však Kâlagani tím získal. Nedbaje, že může způsobiti velké neštěstí, neváhal zcela nepozorovaně odstrčiti závory, které uzavíraly vchod do kraalu. Tigři a pardalové se vrhli do ohrady, buvolové byli dílem roztrháni, dílem rozehnáni, několik Indů usmrceno, avšak úmysl Kâlaganiův se zdařil. Matyáš van Guitt byl nucen prositi plukovníka Munroa o pomoc, aby mohl dopravit svůj pohyblivý zvěřinec do Bombaye.

Vskutku bylo velice nesnadné obnoviti přípreže v tomto skoro pustém území Himalaje. Proto přece Kâlagani se účastnil této záležitosti k rozkazu obchodníkovu. Jest přirozeno, že jeho namáhání bylo marno, a proto musel býti Matyáš van Guitt ve vleku ocelového obra s celým svým mužstvem dopraven do stanice Etavahu. —

Odtud měla již dopravit materiál zvěřince železná dráha. Šikarové na to propuštění, a Kâlagani, kterého již nepotřeboval, měl je následovati. Proto tvářil se velmi rozpačitě, co má počíti.

Banks tím byl oklamán. Řekl si, že tento Ind, inteligentní a ochotný, znaje dokonale tuto část Indie, může jim prokázati platné služby. Nabídl mu, aby se stal jejich vůdcem až do Bombaye, a od toho dne spočíval osud výpravy v rukou Kâlaganiových.

Nic nedalo tušiti, že v tomto Indu, vždy ochotném obětovati sama sebe, skrývá se zrádce.

V jedné chvíli by se byl však Kâlagani málem přece prozradil. Bylo to, když Banks s ním hovořil o smrti Nany Sahiba. Nemohl zadržeti posunek nedůvěřivý a potřásal hlavou jako člověk, který nemůže věřiti. To však by byl učinil každý Ind, kterému legendární nabob platil za nadpřirozenou bytost, kterou nemůže stihnouti smrt.

Obdržel Kâlagani snad potvrzení této zprávy při setkání se — ostatně ne nahodilém — se starým soudruhem v karavaně Bendžaristů? Kdož to ví, však jisto, že nyní věděl přesně, co a jak.

Budiž tomu jakkoliv, zrádce nevzdal se svých hanebných úmyslů, jakoby chtěl provést na svůj vrub úmysly Nabobovy.

Proto steam-house pokračoval na cestě napříč průsmyky Vindhyskými, a po známých událostech dostali se cestující ke břehům jezera Puturie, kdež museli hledati útočiště.

Zde teprve, když chtěl opustiti plující vlak, předstíraje, že se hodlá odebrati do Džubbulpuru, vzbudil Kâlagani podezření. Jakkoliv se dovedl přemáhati, prostý úkaz fyziologický, který nemohl ujíti bystrozraku plukovníkovu, vzbudil podezření, a víme nyní, že obavy sira Eduarda Munroa byly až příliš oprávněny.

Nechali ho odejít, za průvodce však mu dali Gûmiho. Oba se vrhli do vln jezera a dostihli za půl hodiny jihovýchodního břehu Puturie.

Na to šli společně tmavou nocí, jeden podezřívaje druhého, aniž však podezříváný byl si toho vědom. Výhoda byla dosud na straně Gûmiho, tohoto druhého Mac Neila plukovníka Munroa.

Po tři hodiny kráčeli oba Indové takto po silnici, která protíná jižní svah Vindhye, aby vyústila u stanice Džubbulporu. Mlha byla mnohem řidší na zemi než na jezeře. Gûmi ostře pozoroval svého druha.

Pořádný nůž byl ukryt v jeho pasu. Při prvním podezřelém pohybu byl odhodlán vrhnouti se na Kâlaganiho, a učiniti ho alespoň neškodným.

Na neštěstí neměl věrný Ind času, provésti svůj úmysl.

Bezměsíčná noc byla temná. Na deset kroků nebylo by vidět člověka.



»Nana Sahib« zvolal plukovník . . . (Str. 281.)

Tu v zátočce cesty ozval se náhle jakýsi hlas, volající Kálaganiho.

„Zde, Nassimel“ odvětil Ind.

Zároveň ozval se po levé straně silnice ostrý, zvláštní výkřik. Bylo to „kisri“ oněch divokých kmenů Gudvany, jež Gúmi dobře znal.

Gúmi, zaleknut, nemohl ničeho podniknouti. Kdyby byl i Kálaganiho usmrtil, co by si počal proti celé rotě Indů, jimž byl výkřik onen znamením? Jakés tušení nutilo ho prchnouti, aby mohl varovati své druhy. Ano! Napřed zůstati na svobodě a pak vrátiti se k jezeru, dostihnouti plováním ocelového obra, dokud ještě nepřistane u břehu, jiného nemohl nic činiti.

Gúmi neváhal. V okamžiku, kdy se Kálagani setkal s oním Nassimem, který se mu ozval, uskočil stranou a zmizel v džunglích, vroubících silnici.

A když se Kálagani vrátil se svými druhy, aby se zbavil průvodce, kterého mu plukovník Munro vnutil, byl Gúmi již pryč.

Nassim byl vůdcem roty Dakoatů, oddaných věci Nany Sahiba. Když zpozoroval útěk Gúmiho, vyslal své lidi k prohledání džungle. Chtěl za každou cenu dostati zpět srdnatého sluhu, který mu unikl.

Hledání bylo marno. Nechťsi se Gúmi ztratil v temnu nebo nalezl nějaký úkryt, bylo nutno vzdáti se pátrání po něm.

Celkem však, proč by se měli báti títo Dakoatové Gúmiho, odkázaného na sebe sama v této pusté krajině, vzdáleného již tři hodiny cesty od jezera Puturie, k němuž nemohl přece doraziti dříve než oni?

Kálagani dle toho zařídil svoje opatření. Vyjednával okamžik s vůdcem Dakoatů, který se zdál očekávati jeho rozkazy. Pak se všichni obrátili a ubírali se rychle k jezeru.

Opustila-li tato rota nyní úkryty na Vindhji, kde nějaký čas žila, byl to Kálagani, jenž jim ohlásil brzký příchod plukovníka Munroa do okolí jezera Puturie. A kým? Oním Indem, jenž nebyl nikdo jiný, nežli Nassim a který provázel karavanu Bendžaristů. A komu? Onomu, jehož ruka v úkrytu řídila veškeré tyto události.

A věru, co se již stalo i to, co se mělo ještě státi, byl výsledek dobře promyšleného plánu, kterému se plukovník Munro a jeho soudruzi nemohli vyhnouti. Následkem toho, v okamžiku, kdy přirazil vlak k jižnímu břehu jezera, mohli jej Dakoatové přepadnouti pod vedením Nassima a Kálaganiho.

Však chtěli se zmocniti pouze plukovníka Munroa samého. Jeho druhů, opuštěných v této zemi, jejichž poslední vůz byl rozbit,

nemuseli se již báti. Odvlekli ho tedy a v sedm hodin ráno dělilo ho již šest mil od jezera Puturie.

Že sir Eduard Munro bude dopraven Kálaganim do stanice Džubbulporu, nedalo se mysliti. Plukovník sám v duchu tušil, že stěží bude moci opustiti území Vindhye a že, padnuv jednou v moc svých nepřátel, sotva jim kdy unikne.

Statečný tento muž však přece neztratil svoji chladnokrevnost. Kráčel uprostřed divokých Indů, jsa na vše připraven. Tvářil se, jakoby Kálaganiho nepozoroval. Zrádce postavil se v čelo tlupy, jejímž vůdcem dle všeho byl. Na útěk nebylo pomýšlení. Ačkoliv nebyl spoután, plukovník Munro neviděl ani napřed ani vzadu ani po stranách svého průvodu, ani jedinou mezeru, kudy by byl mohl prchnouti. Ostatně by ho byli okamžitě chytili.

Představoval si veškeré následky svého postavení. Mohl věřiti, že ruka Nany Sahiba to vše způsobila? Ne! Pro něho byl nabob jistě mrtev. Avšak některý spolubojovník a přítel starého náčelníka buřičů, snad Balao Rao, puzen jsa nenávisť, provedl pomstu, jíž jeho bratr obětoval celý život. Sir Eduard Munro tušil, že tomu asi tak bude.

Při tom myslil také na nešťastného Gûmiho, jenž se nestal zajatcem Dakoatů. Zachránil se snad? Bylo to možno! Nebyl hned s počátku usmrčen? To bylo pravděpodobnější. Mohl počítati na jeho pomoc, zůstal-li živ a zdrav? To bylo pochybné.

I kdyby se Gûmimu bylo podařilo doběhnouti až do stanice Džubbulporu, aby zde vyhledal pomoc, přišel by s ní příliš pozdě.

Kdyby se byl naopak chtěl setkati opět s Banksem a jeho druhy na jižním břehu jezera, co zmohli by všichni, nemajíce střeliva? Či snad by si pospíšili do Džubbulporu? . . . Než však mohli dostihnouti Džubbulporu, byl zajatec již dávno dopraven do některého nepřístupného kouta Vindhyl

S této strany musel se tudíž vzdáti vši naděje.

Plukovník Munro uvažoval chladně o své situaci. Nezoufal, nebyl mužem, který se dá zdrtiti, rád však hleděl na věci v celé jejich střízlivosti, vzdálen jsa však neodůvodněných ilusí nedůstojných ducha, jež nic nedovedlo vzrušiti.

Zatím tlupa kráčela dále s největší rychlostí. Patrně hodlali Nassim a Kálagani doraziti před západem slunce na nějaké předem určené místo, kde se rozhodne osud plukovníka Munroa. Měl-li zrádce na spěch, přál si sir Eduard Munro, aby se to skoncovalo, nechť ho očekává jakýkoliv osud.

Jen jedenkrát, k polednímu, kázal Kálagani zastaviti na půl hodiny. Dakoatové byli opatřeni potravinami a pojedli na břehu malého potoka.

Trochu chleba a masa bylo předloženo i plukovníkovi, jenž ho neodmítl. Nejedl ničeho od včerejšího dne, a nechtěl způsobiti svým nepřítelům radost, viděti ho tělesně zesláblého v poslední hodině.

Až k tomuto okamžiku bylo tímto zrychleným pochodem uraženo kolem šestnácti mil. Na rozkaz Kálaganiův vydali se opět na cestu a drželi se stále směrem k Džubbulporu.

Teprv okolo páté hodiny z večera tlupa Dakoatů opustila silnici a odbočila na levo. Mohl-li chovati plukovník Munro ještě jiskru naděje, cítil nyní, že jest již pouze v rukou božích.

Čtvrt hodiny na to Kálagani a jeho družina překročili soutěsku, která tvořila nejkrajnější východ z údolí Nerbuddy do nejdivočejší části Bundelkundu.

Toto místo bylo vzdáleno asi třistapadesát kilometrů od Tandidu, na západ od oněch hor Sautpurských, které lze pokládati za západní pokračování Vindhye.

Tam, na jednom z krajních předhoří, zvedá se stará pevnůstka Ripor, dávno již opuštěná, poněvadž nemohla býti již zásobována, kdyby západní soutěsky byly uzavřeny nepřitelem.

Tato pevnůstka vévodila jednomu z nejkrajnějších výběžků horského řetězu, jakémusi to přirozenému výstupku, vysokému asi pět set stop, a čnícímu nad rozsáhlou kotlinou, obklopenou kolem dokola horami. Nebylo lze se tam dostat než po úzké pěšině, klikatě se vinoucí skalisky, která sotva byla schůdná pěšákům.

Tam, nahore na plošině bylo znáti ještě několik polorozvalených náspů a ztroskotaných valů. Uprostřed pláně, oddělené od propastí kamenným zábradlím, zvedalo se polorozpadlé stavení, které sloužilo druhdy za kasárny malé posádky Riporu a jehož by se nyní bylo dalo užiti sotva za stáj.

Uprostřed planiny zůstalo jediné dělo ze všech těch, která čněla druhdy střelnými náspů. Bylo to ohromné dělo, namířené k přední straně planiny. Příliš těžké, aby mohlo býti sneseno, příliš schátralé, než aby mělo jakou cenu, bylo tam ponecháno na svém podstavci, a rez zvolna hlodala na železném jeho obalu.

Svoji délkou a tloušťkou tvořilo ostatně důstojný protějšek slavného bronzového děla Bhilsajského, které bylo ulito za času Džehanghira, obrovský to kus, dlouhý šest metrů s ráží čtyřiačtyřiceti centimetrů. Rovněž mohlo se porovnat s neméně proslulým dělem

Bidžapurským, při jehož výstřelu, dle tvrzení domorodců, by se jistě byly pokácely všechny stavby v městě.

Taková byla pevnůstka Riporská, kam byl vězeň dopraven rotou Kálaganiovou. Bylo pět hodin z večera, když sem dorazili po pochodu delším pětadvaceti mil.

Před kterého ze svých nepřátel předstoupí konečně plukovník Munro? Neměl o tom býti dlouho v pochybnosti.

Tlupa Indů meškala ve zbořenisku, jež stálo v pozadí náspů. Tato tlupa vystoupila, když rota Dakoatů se postavila v kruhu podél krajní zdi.

Plukovník Munro stál uprostřed tohoto kruhu. Čekal, maje paže skříženy.

Kálagani opustil místo, které dosud zaujímal, a popošel několik kroků proti tlupě.

V jejím čele objevil se prostě oděný Ind.

Kálagani zastavil se před ním a poklonil se. Ind podal mu ruku, již Kálagani uctivě políbil. Pokyn hlavou svědčil o spokojenosti s jeho službami.

Na to přikročil Ind k vězni, zvolna, avšak s okem planoucím všemi příznaky stěží tlumeného vzteku. Zdálo se, že se plíží dravec ke své oběti.

Plukovník Munro ho nechal přistoupit, aniž ustoupil na krok, pohlížeje naň zrovna tak upřeně jak onen na něho.

Ind nebyl od něho vzdálen více než pět kroků.

„Toť Balao Rao, bratr nabobův!“ pravil plukovník hlasem, který svědčil o hlubokém opovržení.

„Podívej se lépe!“ odvětil Ind.

„Nana Sahib!“ zvolal plukovník Munro, ustoupiv tentokrátě mimovolně. „Nana Sahib na živul . . .“

Ano, nabob sám, dřívější náčelník vzpoury sipojů, nesmiřitelný nepřítel Munroův!

Kdo však byl usmrcen při srážce u pálu tanditského? Byl to Balao Rao, jeho bratr.

Neobyčejná podobnost těchto dvou mužů, kteří oba měli důlky po neštovicích v obličejí, oba useknutý týž prst na téže ruce, oklamala tenkrátě vojáky z Luknova a Kavnpuru. Proto bez rozpaků potvrdili, že poznávají naboba v muži, který byl vlastně jeho bratrem, neboť bylo velmi snadno dáti se svěsti k tomuto omylu. Tenkrátě, když zprávy dodané úřadům hlásaly smrt nabobovu, Nana Sahib ještě žil.

Byl to Balao Rao, kterého nebylo více.

Této nové okolnosti dovedl Nana Sahib dobře využitkovati. Zajišťovala mu skoro úplnou bezpečnost. Jeho bratra nehledala totiž anglická policie s touže bedlivostí jako jeho. Vraždění Kavnpurské nebylo mu připisováno, a také neměl na Indy střední Indie tentýž zhoubný vliv jako nabob.

Když Nana Sahib viděl, že je tak houževnatě pronásledován, umínil si, že se bude vydávati za mrtvého až do onoho okamžiku, kdy bude moci rozhodně vystoupiti. Vzdal se prozatím svých buřičských zámyslů a přemítal o své pomstě. Dosud nikdy nebyly okolnosti tak příznivy. Plukovník Munro, stále střežený jeho zřízenci, chystal se opustiti Kalkutu a vydati se na cestu do Bombaye. Nebylo možno vlákati ho do území Vindhyského provinciemi Bundelkundu? Nana Sahib v to doufal a proto vyslal k provedení tohoto záměru chytrého Kálaganiho.

Nabob opustil na to pál Tanditský, který mu neposkytoval již bezpečného úkrytu. Vnikl do údolí Nerbuddy až k nejkrajnějším roklím Vindhye. Tam čněla pevnůstka Riporská, která mu poskytla útulek, kde ho policie stěží dostane, poněvadž se domnívala, že je mrtev.

Nana Sahib usadil se zde tedy s některými oddanými Indy, a brzy sesílila je rota Dakoatů, hodících se velmi dobře k tomu, aby poslouchali rozkazů takového náčelníka, a čekal. Co však očekával po čtyři měsíce?

Že Kálagani splní svůj úkol a oznámí mu brzký příchod plukovníka Munroa do této části Vindhye, kde bude v jeho rukou.

Proto však přece jedna obava trýznila Nanu Sahiba, totiž, aby zpráva o jeho smrti, rozšířená po celém poloostrově, se nedostala k sluchu Kálaganiho. Dostane-li se k němu, nezanechá pak své zrádné snahy proti plukovníku Munroovi?

Proto poslal ještě jiného Inda na silnici Bundelkundskou, onoho Nassimu, který potkav s karavanou Bendžarisů vlak steam-housu na cestě Scindíí, dorozuměl se s Kálaganim, a poučil ho o pravém stavu věci.

Nassim vrátil se na to, neztrativ ani hodiny, do pevnůstky Riporské, a sdělil Nanu Sahibovi vše, co se událo ode dne, kdy Kálagani opustil Bhopal. Plukovník Munro a jeho druzi ubírali se v krátkých denních jízdách směrem k Vindhji pod vedením Kálaganiho, a v okolí jezera Puturie měli je očekávat.

Vše dařilo se dle přání nabobova. Jeho pomsta mohla býti v brzku ukojena

A hle, tohoto večera stál plukovník Munro sám, beze zbraní, před ním.

Po prvních vyměněných slovech pohlíželi oba mužové okamžik na sebe, aniž promluvili.

Tu však náhle obraz lady Munroové se objevil živě před zrakem plukovníkovým, a krev mu vstoupila prudce ze srdce k hlavě. Chtěl se vrhnouti na vraha zajatců Kavnpurských!

Nana Sahib ustoupil dva kroky zpět. Tři Indové vrhli se na plukovníka, přemohli ho, ovšem ne bez namáhání.

Zatím plukovník Munro opět nabyl vlády nad sebou. Nabob to bezpochyby zpozoroval, neboť pokynul Indům, aby ho pustili. Oba nepřátelé stáli nanovo čelem proti sobě.

„Munro,“ pravil Nana Sahib, „tvoji rodáci dali uvázat před ústí svých děl stodvacet zajatců Pešvarských, a od onoho dne přes dvanáct set sipojů sešlo touto děsnou smrtí! Tvoji rodáci usmrtili bez milosti uprchlíky Lahorské, utratili, po ztečení Delh, tři knížata a devěťadvacet členů královské rodiny, zabili v Luknově šest tisíc našinců a tři tisíce po polním tažení do Pendžabul Celkem děly, puškami, šibenicí a mečem stodvacet tisíc důstojníků a vojáků domorodých a dvě stě tisíc obyvatel zaplatilo životem to povstání za neodvislost národa!“

„Na smrt! Na smrt!“ volali Dakoatové a Indové, shromáždění kolem Nany Sahiba.

Nabob pokynul jim rukou, aby mlčeli, a očekával, že mu plukovník Munro odpoví.

Plukovník dosud neodpovídal.

„Konečně před čtyřmi měsíci,“ pokračoval Nana Sahib, „můj bratr Balao Rao klesl kulemi anglickými, vyslanými proti mně... Můj bratr též není dosud pomstěn!“

„Na smrt! Na smrt!“ Tento křik zněl tentokráte hlasitěji, a celá rota pohnula se, aby se vrhla na zajatce.

„Tichol“ zvolal Nana Sahib. „Vyčkejte hodinu soudul“
Všichni se ztišili.

„Munro,“ pokračoval Nabob, „byl to jeden z tvých předků, byl to Hektor Munro, který vymyslel poprvé tento děsný způsob trestu, jehož užili tvoji rodáci tak často za války roku 1857! On to byl, jenž dal rozkaz uvázati Indy za živa před ústí děl, naše rodiče, naše bratry...“

Nový křik, nové projevy, jež Nana Sahib tentokráte stěží jen mohl utišiti.

„Odveta za odvetu,“ doložil. „Munro, ty budeš trpěti, jako trpěli našinci!“ Na to se obrátil. „Viz toto děl!“ A nabob ukázal na ohromné, více než pět metrů dlouhé dělo, které stálo uprostřed planiny.

„Budeš uvázán před ústí tohoto děla! Je nabito, a zítra na úsvitě bude zvěstovati jeho rána, až zahřmí do nejbzdálenějších roklí Vindhye, že pomsta Nany Sahiba jest konečně dokonána!“

Plukovník Munro pohlížel upřeně na Naboba s klidem, kterým zpráva o jeho budoucím osudu otřásla nedovedla.

„Dobrá,“ pravil, „ty činiš to, co bych byl učinil já, kdybys byl padl do mých rukou!“

Plukovník Munro šel na to dobrovolně postavit se před ústí děla, kdež byl s rukama na zádech pevnými provazy přivázán.

Na to ještě dlouho rota Dakoatů a Indů mu hanebně spílala. Zdálo se skoro, že jsou to Siuxové severoameričtí kolem vězně, uvázaného k mučícímu kolu. Plukovník Munro zůstal klidným při těchto urážkách, poněvadž chtěl zůstat klidným také před smrtí.

Když nastala noc, Nana Sahib, Kâlagani a Nassim se uchýlili do starých kasáren. Také rota, konečně znavená, opustila prostranství a následovala své vůdce.

Sir Eduard Munro osaměl v přítomnosti smrti a boha.

KAPITOLA XII.

Před ústím děla.

Ticho netrvalo dlouho. Rota Dakoatů shromáždila se k večeři. Zatím co jedli, bylo slyšeti jejich křik, stupňující se vlivem silného araku, jež nemírně popíjeli.

Však znenáhla tichl i tento ďábelský řev. Spánek konečně zmohl surovice, unavené již dlouhým pochodem.

Nechají sira Eduarda Munroa nestřeženého až k okamžiku, kdy udeří hodina jeho smrti? Nedá Nana Sahib hlídati svého vězně, ačkoli byl pevně upoután trojnásobným provazem, objímajícím mu páže i prsa, tak že se ani hnouti nemohl?

Tak tázal se plukovník sama sebe, když k osmé hodině spatřil Inda, opouštějícího kasárny a blížícího se k náspům.



»Bludička« přistoupila těsně k němu . . . (Str. 290.)

Tento Ind byl vyslán, aby zůstal po celou noc u plukovníka Munroa.

Nejprve přešel napříč planinu až k dělu, aby se přesvědčil, je-li tu věžeň ještě. Pevnou rukou zkusil provazy, jež nepovolily. Na to, aniž se obrátil na plukovníka, hovořil sám k sobě:

„Deset liber dobrého prachu! Je tomu dávno, co staré dělo Riporské nemluvilo, avšak zítra promluví . . .“

Tato poznámka vyloudila z hrdých rysů plukovníkova obličej pouze opovržlivý úsměv. Smrt ho neděsila, jakkoliv byla strašlivá.

Ind, prohlédnuv přední část ústí, ustoupil poněkud na zad, pohládl rukou ohromnou zadní část děla a jeho prst spočíval okamžik na pánvičce, zcela naplněné prachem.

Na to zůstal Ind opřen o zadní šroub. Zdálo se, že zapomněl docela na zajatce, stojícího jako odsouzenec před šibenicí, a očekávajícího, až se padák pod ním otevře.

Buď následkem lhostejnosti nebo účinkem vypitého araku, počal Ind zpívati jednu ze starých písní Gundvanských. Přestával a počínal opět, jako člověk, který pod vlivem částečného opojení pozbývá jasných myšlenek.

Čtvrt hodiny na to se Ind opětně zvedl. Pohládl rouru děla. Obešel je kolem a zastaviv se před plukovníkem, pohlédl naň, mruče si několik nesrozumitelných slov. Mimovolně ohmatl naposled provazy, jakoby je chtěl pevněji utáhnouti; pak zvedl hlavu jako člověk, jenž je ubezpečen, a opřel se o násep, asi deset kroků po straně děla.

Asi deset minut ještě setrval Ind v tomto postavení, ohlížeje se časem kolem sebe, časem vyhlédl ven a upřel své zraky do propasti, jež zela na úpatí pevnůstky.

Patrně namáhal se naposled, aby neupadl ve spánek. Konečně však únava ho přemohla, svezl se k zemi, natáhl se, takže ho nebylo ve stínu náspu ani viděti.

Noc byla již úplně temná. Tmavé mraky stály úplně nehybně na nebi. Vzduch byl tak nepohnutý, jakoby molekuly byly spojeny jeden s druhým. Hluk z údolí nepronikal do této výše. Bylo úplně ticho. Měla-li to býti noc hrůzy pro plukovníka Munroa, musíme říci ke cti tohoto energického muže, že ani na okamžik nevzpomínal na poslední vteřinu svého života, v níž násilně roztrhané svaly jeho těla a jeho zmrzačené údy budou daleko rozmeteny. Vždyť to bude rychle jako blesk, a to nebylo způsobilé příliš rozčilovati povahu, na niž nikdy nepůsobil vliv fyzický, ani morální. Bylo mu žítí ještě několik hodin: pak ukončí se toto žití, které bylo

tak šťastné po dlouhou dobu. A tu vzpomněl si na celý svůj život, a představil si jej s neobyčejnou přesností. Celá jeho minulost se objevila jeho duši.

Obraz lady Munroové stál zase před ním. Viděl ji, slyšel ji, nešťastnici, kterou oplakával od prvního dne, ne sice očima, ale srdcem! Pocítil znovu, jak nalézá mladou dívku v onom hrozném městě Kavnpuru, v tom obydlí, kde ji po prvé spatřil, seznal, miloval! Těch několik let štěstí, drsně přerušených nejstrašnější katastrofou, oživilo zase v jeho duchu. Všecky sebe nepatrnější podrobnosti oživily mu v paměti s takovou jasností, že skutečnost nemohla být „skutečnější“! Půlnoc již minula, aniž toto sir Eduard Munro zpozoroval. Pohřížil se zcela do svých upomínek, aniž ho co mohlo vytrhnouti od boku jeho zbožňované ženy. Ve třech hodinách prožil všechna tři léta, co s ní žil! Ba obrazotvornost snesla ho dokonce i s výšiny pevnůstky Řiporské, osvobodila ho od ústí děla, jež měl takřka první paprsek sluneční vypálit!

Na to však zjevil se mu děsný výsledek vítězství Kavnpurského, věznění lady Munroové a její matky v Bibi-Gharu, vraždění jejich nešťastných druhů, a konečně ona studna, hrob dvou set obětí, nad níž před čtyřmi měsíci sám naposled zaplakal.

A ten vyvrhel, Nana Sahib, původce toho vraždění, vrah lady Munroové a tolika ostatních nešťastníků, byl zde, několik kroků jen vzdálen, za zdmi rozvalených kasáren! Do jeho rukou musil padnout on, jenž chtěl souditi tuto ohavu, již nemohla spravedlnost stihnout!

V návalu slepého vzteku namáhal se sir Eduard Munro rozdrtití svoje pouta. Provazy zapraskaly, a utažené uzly zadíraly se mu do masa. Vykřikl ne bolestí, nýbrž malomocným vztekem.

Na tento výkřik Ind, uložený ve stínu náspu, zvedl hlavu. Vědomí situace ho vzpamatovalo. Vzpomněl si, že jest strážcem vězně.

Zvedl se proto, kráčel opatrně k plukovníkovi, položil mu ruku na rameno, aby se přesvědčil, je-li dosud zde, a pravil hlasem člověka polodřímajícího:

„Zítřa, při východu slunce . . . Bum!“

Na to vrátil se k ohradě, aby si tam nalezl pohodlné místo. Když je našel, lehl si na zem a neváhal usnouti nadobro.

Po tomto marném namáhání jakýsi klid ovládl plukovníka Munroa. Směr jeho myšlenek se změnil, i zapomněl úplně na osud, který ho očekával. Následkem zcela přirozené asociace myšlenek vzpomínal na své přátele, na své druhy. Tázal se, zda také oni nepadli do rukou jiné smečky Dakoatů, kteří se potloukají Vindhýi,

a není-li jim uchystán stejný osud jako jemu. A tato myšlenka svírala mu srdce.

Avšak skoro současně mu připadlo, že to není možná. Neboť, kdyby byl nabob žádal jejich smrt, byl by je odsoudil stejným způsobem. Byl by chtěl zdvojnásobit jeho úzkost úzkostí jeho přátel. Nel! Byl to pouze on, jistě on sám — pevně doufal — na němž chtěl Nana Sahib si schladiti zášť!

Co však činili Banks, kapitán Hod, Maucler, byli-li na svobodě? Vydali se na silnici k Džubbulporu, po které je ocelový obr, kterého Dakoatové nemohli zničit, rychle mohl dopravit? Tam museli naléztí pomoc! Co mohlo to však prospěti? Kterak mohli tušiti, kde se plukovník Munro nalézal? Nikdo nevzpomněl na tuto pevnůstku Riporskou, úkryt Nany Sahiba. A konečně, proč by jim jméno naboba přišlo na mysl? Nebyl Nana Sahib pro ně mrtev? Nepadl při srážce u pálu tanditského? Nel! Nemohli učiniti ničeho pro zajatce!

Se strany Gúmiho nemohl též ničeho doufati. Kálaganimu musilo na tom velice záležeti, aby se zbavil onoho věrného sluhu plukovníkova, a jestliže zde Gúmi nebyl, předešel svého pána na onen svět.

Počítati na nějakou jinou možnost záchrany, byla by bláhovost. Plukovník Munro nebyl mužem, který se oddává illusím. Hleděl na věci tak, jak skutečně jsou, i vrátil se ke svým prvním myšlenkám, ke vzpomínkám na dny štěstí, jež plnily jeho srdce.

Kolik hodin uplynulo, když takto vzpomínal, byl by mohl stěží říci. Noc byla dosud temna. Nic neukazovalo se dosud na vrcholcích hor na východě, co by nasvědčovalo prvnímu zásvitu nového dne. Tu, mohlo býti kolem čtvrté hodiny ranní, byla pozornost plukovníka Munroa vzbuzena úkazem dosti podivným. Až dosud, při svém pohřížení do svého dřívějšího života, díval se více do sebe než kolem sebe. Vnější svět, málo viditelný v této hluboké tmě, nedovedl ho vzrušiti; teď náhle upřely se jeho zraky na určitý bod a veškeré v jeho upomínkách obživlé obrazy vybledly pod jakýmsi zjevem stejně neočekávaným jako nevysvětlitelným.

Vskutku, plukovník Munro nebyl sám na výšině Riporské. Světlo, dosud nejasné, objevilo se na konci pěšiny, u brány pevnůstky. Poskakovalo sem tam, vzplanulo, hrozilo zhasnouti a zablesklo zase jasněji, jakoby neseno bylo slabou rukou.

V postavení, v jakém byl zajatec, každá maličkost mohla býti důležitou. Proto nespustil již světla s očí. Pozoroval, že z něho

vystupuje jakýsi smolný dým, a že plápolá. Z toho soudil, že světlo není pevně uzavřeno ve svítilně.

„Některý z mých druhů,“ pravil si plukovník Munro . . . „Snad Gúmil Však nel . . . Nepřišel by přece se světlem, jež by ho prozradilo . . . Co je to tedy?“

Plamen se pomalu blížil. Plížil se nejprve podél zdi starých kasáren, a sir Eduard Munro se počal obávat, aby nebyl zpozorován některým z Indů uvnitř spících.

Nestalo se to. Plamen přešel, aniž jej kdo pozoroval. Časem, když ruka, která světlo nesla, zimničně se pohnula, oživil a zazářil živěji. Brzy dostihlo světla zdi náspu a pohybovalo se podél ní, jako plamen svatého Eliáše v bouřlivé noci.

Pak podařilo se plukovníku Munroovi zhlédnouti jakýsi přízrak, bez určitého tvaru, „stín“, jež plamen strašidelně osvětloval. Bytost, která se takto pohybovala, byla zahalena v řasnaté roucho, v němž se ukrývaly její ruce i hlava.

Zajatec se nepohnul. Zadrže dech. Obával se, že postraší tento zjev a že uvidí shasnouti plamen, jehož záře ho vedla temnem. Byl zrovna tak nehybný, jako bezvládný kov, jenž jakoby ho držel ve svém ohromném jícnu.

Fantom zatím plížil se dále podél náspu. Nenarazí při tom na tělo spícího Inda? Ne. Ind ležel po levé straně děla a zjev blížil se s pravé strany, zastavil se chvílemi a pokračoval pak v pouti drobnými kroky.

Konečně přiblížil se dosti, aby ho plukovník Munro mohl jasněji pozorovati.

Byla to bytost prostředního vzrůstu, zahalená v dlouhém kusu látky. Z této látky vyčnívala ruka, držící zapálenou smolnou větev.

„Nějaký šílenec, který nejspíše častěji navštěvuje tábor Dakoatů,“ řekl si plukovník Munro, „a kterého si nikdo nevšiml! Ach, proč nemá na místo ohně dýku v ruce! . . . Snad bych mohl? . . .“

Nebyl to sice šílenec, avšak plukovník Munro málem uhořel.

Byla to šílená z údolí Nerbuddy, bytost bezvědomá, která po čtyři měsíce bloudila Vindhýi, vždy uctívaná a pohostěná od pověřivých Gundů. Ani Nana Sahib, ani jiný z jeho soudruhů nevěděl, jakou účast „Bludička“ měla při útoku u pálu tanditského. Potkávali ji často v tomto hornatém kraji Bundelkundu a nebyli nikdy překvapeni její přítomností.

Častokráte již, při svém neustálém putování, obrátila kroky k pevnůstce Riporské, a nikoho nenapadlo ji odtud zapuzovati. Byla to čirá náhoda, jež ji právě této noci přivedla sem na jejich

potulkách. Plukovník Munro nevěděl dosud ničeho o šílené. Neslyšel nikdy mluvit o „Bludičce“, a přece tento neznámý tvor, který se ho snad dotkne, snad na něj promluví, nutil jeho srdce k rychlému tlukotu.

Pozvolna přiblížila se šílená k dělu. Její větev šířila jen slabou zář, a zdálo se, že vězně ani nepozoruje, ačkoliv stála přímo u něho a ačkoliv její oči za suknem, opatřeným otvory jako kutna kajíc-nikova, byly skoro neviditelné.

Sir Eduard Munro se neozval. Ani pohybem hlavy, ani slovem nesnažil se vzbuditi pozornost tohoto cizího zjevu.

„Bludička“ obrátila se také brzy zpět a obešla ohromné dělo, na jehož povrch její smolná větev vrhala třpytivé odlesky.

Pochopovala šílená snad, k čemu slouží toto dělo jako dlouhá obluda, proč onen muž jest uvázán před jeho ústí, jež mělo při východu slunce vychrliti hrom a blesky?

Zajisté ne. „Bludička“ byla zde, jako byla vždy, bezvědomá. Bloudila této noci, jak to činila již častokráte, po výšině Riporské. Na to ji opustí, sejde po klikaté pěšině, odejde opět do údolí a obrátí kroky tam, kam ji požene její bláznovský rozmar.

Plukovník Munro, který mohl otáčeti volně hlavu, sledoval všecky její pohyby. Viděl ji kráčeti za dělo. Odtamtud obrátila se ke kamenné zdi, nejspíše, aby podél ní kráčela až tam, kde se připojuje k bráně.

Vskutku, „Bludička“ se tam ubírala, náhle však se zastavila před spícím Indem a vrátila se opět. Jaké neviditelné pouto bránilo jí jíti dále? Budiž tomu jakkoliv, nevysvětlitelný pud vedl ji k plukovníkovi Munroovi, i zastavila se nepohnutě před ním.

Tentokráte bilo srdce sira Eduarda Munroa tak prudce, že se pokusil zvednouti ruku, aby je utišil.

„Bludička“ přistoupila těsně k němu. Skrze otvory kutny svítily její oči příšernou září.

Plukovník Munro, neobyčejně dojat tímto ohněm, pohlcoval ji zraky. Na to levá ruka šílené zvolna rozevřela záhyb roucha. Obličej její se odvrátil, a v tom okamžiku její ruka pohnula větví, která rozšířila vůkol jasnější zář. Výkřik! — Výkřik zpola potlačený — vydral se z prsou zajatcových.

„Laurenciel Laurenciel!“

Obával se, že se minul s rozumem! . . . Zamhouřil na okamžik oči. —

Byla to lady Munroová! Ano! Lady Munroová — která teď stála před ním!

„Laurencie . . . ty . . . ty!“ opakoval.

Lady Munroová neodpověděla. Patrně ho nepoznala. Zdálo se dokonce, že ho neslyší.

„Laurenciel Šílená! Šílená, anol . . . avšak živá!“

Sir Eduard Munro nemohl se klamati sebe větší podobností. Obraz jeho mladé ženy byl příliš hluboko vryt v jeho duši. Ne, i po devítiletém tomto odloučení, jež se mu zdálo celou věčností, byla to lady Munroová, změněná sice, avšak dosud krásná, byla to lady Munroová, uniklá zázrakem katanům Nany Sahiba, a ta stála před ním.

Nešťastnice, když nasadila vše, aby zachránila svoji matku, zavražděnou před jejíma očima, padla trefena koulí. Raněná, ne však smrtelně, byla ve mdlobách vržena do studně v Kavnpuře jako jedna z posledních obětí na ostatní těla, která studnu skoro již naplňovala. Nastala noc, jakýsi pud sebezachování nutil ženu, aby vylezla na roubení studně — jen pud, poněvadž rozum následkem děsných výjevů ji opustil. Po všem tom, co od počátku onoho obležení v žaláři Bibi-Gharském na místě, kde se odbyvalo vraždění, zažila, kde musila patřit na usmrčení svojí matky, sešléla. Byla šílená, šílená, avšak žilal! Tak tedy setkal se s ní plukovník Munro. Šílená vystoupila ze studně, bloudila okolím, opustila město v okamžiku, kdy Nana Sahib a jeho soudruzi z něho po krvavé exekuci prchali. Šílená vrhla se do temnoty a kráčela napříč krajem. Vyhýbajíc se městům, míjejíc obydlené kraje, tu i tam přijata chudým rařotou, ctěná jako tvor rozumu zbavený, ubohá šílená putovala až k horám Sautpurským, až k Vindhyl! Bloudila tak neustále po deset let mrtva pro všecko, avšak s upomínkou na požár při obležení.

Ano, byla to vskutku onal!

Plukovník Munro ji volal opět . . . Neodpověděla. Co byl by dal za to, kdyby ji teď byl mohl stisknouti ve svých pažích, zvednouti, unésti, s ní započítí nový život, vrátiti jí rozum silou laskavé péče! . . . A on byl upoután k této kovové hmotě; po rukou kapala mu krev ze zářezů, způsobených provazy, a nic nemohlo ho osvoboditi z tohoto strašného postavení.

Jaká trýzeň, jaká muka, že ani ukrutná vynalézavost Nany Sahiba nemohla vymysleti krutějších! Ach, kdyby ten hanebník byl zde, kdyby byl věděl, že lady Munroová je v jeho moci, s jakou ďábelskou radostí byl by jednal! Co by asi nevymyslel, aby zvýšil trýzeň zajatcovů!

„Laurenciel! Laurenciel!“ opakoval sir Eduard Munro.

Odvážil se volati hlasitě, nedbaje nebezpečí, že vzbudí Inda, spícího několik kroků od něho, že přiláká Dakoaty, ležící v kasárnách, a dokonce Nanu Sahiba samého!

Avšak lady Munroová, nechápajíc, pohlížela dále na něho svým nestálým zrakem. Neviděla děsného utrpení, jež snášel tento nešťastník, který ji opět nalezl v okamžiku, kdy sám měl zemřít! Vrtěla jenom hlavou, jakoby nechtěla odpovědět.

Několik minut taktó uplynulo; pak spustila ruku, závoj zahalil její postavu, a žena na krok ustoupila.

Plukovník Munro se domníval, že chce opět odejít!

„Laurencie!“ zvolal naposled, jakoby jí dával poslední s bohem.

Avšak ne! Lady Munroová dosud nehodlala opustiti planinu Riporskou, a situace, jakkoli strašlivá, měla se ještě zhoršiti.

Vskutku, lady Munroová se zastavila. Patrně vzbudilo toto dělo její pozornost. Snad vzbudilo v ní nevysvětlitelnou upomínku na obležení Kavnpuru!

Vracela se tedy pomalu. Její ruka, držící větev, bloudila plamenem po rouře děla, a stačila jiskra, jež spadnouc do pánvičky, zapálila by náboj.

Má snad plukovník Munro dokonce zemřítí její rukou?

Tuto myšlenku nemohl snést! Raději zahynouti před očima Nany Sahiba a jeho druhů!

Chtěl křičet, vzbudit svoje katany! . . .

V tom cítil, že z vnitřku děla nějaká ruka tiskne jeho ruce, které byly svázány na zádech. Bylo to stisknutí přátelské ruky, která se snažila rozvázati jeho pouta. Brzy prozradil mu chlad ocelového čepele, jenž vnikal opatrně mezi provazy a jeho ruce, že v nitru tohoto nesmírného děla se nalézá, jakým však zázrakem! osvoboditel.

Nemohl se v tom klamat! Někdo přerázl provazy, jež ho poutaly! . . . Ve vteřině to bylo vykonáno! Mohl učiniti krok ku předu. Byl svoboden! Jakkoliv se dovedl přemáhat, výkřik by ho byl málem prozradil! . . .

Z děla črčela ruka . . . Munro ji uchopil, táhl, a člověk, který namáhavě vylezl z ústí děla, padl k jeho nohám.

Byl to Gúmil

Věrný sluha, když se mu podařilo prchnouti, vydal se na silnici džubtulporskou, na opačnou stranu jezera, kam se ubírala tlupa Nassimova. Když přišel na cestu Riporskou, musil se ukrýti po druhé. Byla tu rota Indů, hovořící o plukovníku Munroovi, že Dakoatové, vedení Kálaganim, jej odvedou do pevnůstky, kde



»Hurá ! Hurá našemu obrovi !« (Str. 298.)

Nana Sahib mu určil smrt dělem. Bez rozmyšlení plížil se Gûmi stínem až ke klikaté cestě, a dorazil k planině v okamžiku, kdy nikdo nebyl přítomen. Na to napadla ho hrdinná myšlenka, vléztí jako skutečný šašek do ohromné roury, a osvoboditi svého pána, dovolí-li tomu okolnosti a nebude-li to možné, zemřítí s ním stejnou smrtí! —

„Den brzy nastane!“ pravil Gûmi šeptem. „Prchněme!“

„A lady Munroová?“

Plukovník ukázal na šílenou, zkamenělou, nepohnutou. Její ruka spočívala v tomto okamžiku na rouře děla.

„V našem náručí . . . pane . . .“ odvětil Gûmi, nežádaje jiného vysvětlení.

Však bylo již pozdě! V okamžiku, kdy plukovník a Gûmi se k ní blížili, aby ji uchopili, lady Munroová, chtěc jim ujíti, zachytila se rukou děla, její větev spadla na pánvičku a strašlivý výbuch, sesílený ozvěnou hor Vindhjjských, naplnil hromovým rachotem celé údolí Nerbuddy.

KAPITOLA XIII.

Ocelový obr.

Při zahřmění tohoto výstřelu klesla lady Munroová bezducha do náručí svého manžela. Neztrácí ani okamžik, spěchal plukovník přes planinu, sledován Gûmim.

Ind, ozbrojený svým dlouhým nožem, vrazil jej hlídači do srdce, kterého výbuch vymrštil na nohy. Na to vrhli se oba na úzkou pěšinu, vedoucí na cestu Riporskou.

Sir Eduard Munro a Gûmi opustili sotva bránu, když tlupa Nany Sahiba, náhle probuzená, vyhrnula se na výšinu.

Mezi Indy nastal na okamžik zmatek, příznivý pro uprchlíky.

Vskutku. Nana Sahib málo kdy trávil noc v pevnůstce. Předšlého večera, když dal uvázati plukovníka Munroa k ústí děla, šel vyhledat některé náčelníky kmenů Guđvanských, jichž nenavštěvoval nikdy za jasného dne. Avšak v tuto hodinu se obyčejně vracel a mohl se každou chvíli objeviti.

Kâlagani, Nassim, Indové, Dakoatové, více než sto mužů, byli připraveni k pronásledování uprchlíků. Jedna myšlenka je ještě zdržovala. Nedovedli si naprosto vysvětliti, co se událo. Mrtvola Inda, který stál u plukovníka na stráž, nemohla jim podati vysvětlení. Z toho všeho mohli souditi pouze to, že se z nevysvětlitelné příčiny dostal k dělu oheň, před hodinou určenou k popravě, a že ze zajatce nezbyly nyní než neforemné kusy!

Vzteky Kâlaganiho a ostatních jevil se hlasitým proklínáním. Ani Nana Sahib, ani jiný, neměl toho potěšení, býti přítomným při posledních okamžicích plukovníka Munroa!

Avšak nabob nebyl příliš daleko. Musil rozhodně slyšeti výstřel. Vracel se proto rychle k pevnůstce. Co mu mají odpověděti, až bude žádati účty o zajatci, kterého zde zanechal?

Proto všichni váhali, čímž nabyli uprchlíci času, aby urazili kus cesty, aniž byli pozorováni.

Sir Eduard Munro a Gûmi, naplnění nadějí po tomto zázračném zachránění, spěchali co nejrychleji po klikaté pěšině. Lady Munroová, dosud omdlelá, netížila silné paže plukovníkovy. Ostatně tu byl jeho sluha, aby mu přispěl na pomoc.

Pět minut na to, když prošli branou, oba urazili jen polovic cesty mezi výšinou a údolím. Zatím však se rozednívalo, a první světelné paprsky vnikaly již až na dno hlubiny.

Zuřivé výkřiky ozvaly se jim nad hlavou.

Nakloněn přes násep, zpozoroval Kâlagani, byť i nejasně, siluety dvou prchajících mužů. Jeden z těchto mužů nemohl býti nikdo jiný než zajatec Nany Sahiba!

„Munro! Je to Munro!“ křičel Kâlagani, třesa se vztekem.

Vyřítit se brankou, vrhl se ven, sledován celou rotou.

„Jsme zpozorováni!“ pravil plukovník Munro, aniž zmínil krok. —

„Zarazím první!“ odvětil Gûmi. „Zabijí mne, vy ale snad získáte času, abyste se dostal na silnici!“

„Zabijí nás oba, anebo jim unikneme společně!“ zvolal plukovník Munro.

Plukovník Munro a Gûmi zrychlili kroky. Když přišli na dolejší, méně příkrou část cesty, mohli utíkat. Teď nepotřebovali již více než několik set kroků k cestě Riporské, která vede k hlavní silnici, po které mohli snadněji prchat.

Ovšem také pronásledování bylo snadnější. Hledati úkryt bylo zbytečno. Byli by oba brzy nalezeni. Bylo nutno předejítí Indy a proniknouti před nimi posledním průsmykem Vindhye.

Úmysl plukovníka Munroa byl pevný. Nechtěl již padnouti živý do rukou Nany Sahiba. Tu, jež mu byla vrácena, chtěl usmrtiti dýkou Gúmiho, než by ji vydal nabobovi, a touto dýkou probodne se konečně sám.

Oba byli asi o pět minut napřed. V okamžiku, kdy první Indové opouštěli branku, plukovník Munro a Gúmi spatřili již cestu, k níž se pojila pěšina, a silnice nebyla již vzdálenější než čtvrt míle.

„Rychle, pane!“ pravil Gúmi, hotov jsa krýti plukovníka svým vlastním tělem. „Než uplyne pět minut, budeme na silnici džubulporské.“

„Dejž bůh, abychom našli pomoc!“ bručel plukovník Munro. Pokřik Indů ozýval se z větší blízkosti.

V okamžiku, kdy uprchlíci vstoupili na silnici, zabočili dva rychle jdoucí muži na kraj pěšiny.

Bylo dosti jasno, aby se mohli navzájem poznat, a dvě jména jako dva výkřiky nenávisti zavzněla současně:

„Munrol“

„Nana Sahib!“

Nabob, uslyšev výbuch děla, spěchal co nejrychleji do pevnůstky. Nemohl si vysvětliti, proč jeho rozkaz byl vykonán předčasně. Jeden Ind ho doprovázel, nežli však mohl Ind učiniti krok nebo pohyb, padl k nohám Gúmiho, smrtelně raněn dýkou, která přeřízla i pouta plukovníkova.

„Sem!“ volal Nana Sahib, svolávaje celou rotu, která spěchala dolů. —

„Ano, k tobě!“ odvětil Gúmi.

A rychleji než blesk vrhl se na naboba.

Jeho úmyslem bylo — nebude-li ho moci usmrtiti první ranou — alespoň s ním zápasiti, aby poskytnul plukovníku Munroovi času k dostižení silnice; však železná ruka nabobova uchopila jeho ruku, z níž se mu nůž při tom vysmekl.

Rozzuřen, že byl odzbrojen, popadl Gúmi svého odpůrce kolem těla a tiskna ho pevně k prsům, zvedl ho silnýma pažema, hodlaje se s ním vrhnouti do první propasti, k níž dojde.

Zatím Kálagani a jeho druhové se blížili, dostihli již konce pěšiny, a zbývalo málo naděje, že jim uniknou.

„Ještě jen trochu vytrvalosti!“ řekl Gúmi. „Zdržím je dobře několik minut, udělaje si štít z jejich naboba. Prchněte, pane, prchněte beze mne!“

Nejvýše tři minuty dělily nyní uprchlíky od pronásledovatelů, a nabob volal Kálaganiho poloudušeným hlasem.

Náhle zavznělo dvacet kroků před nimi volání.

„Munrol Munrol“

Byl zde Banks na silnici Riporské, s kapitánem Hodem, Mauclerem, šikovatelem Mac Neilem, Foxem, Parazardem a sto kroků od nich, na silnici ocelový obr, vypouštěje kotouče dýmu a očkávající je se Storrem i Kálutem.

Po rozbití posledního vozu steam-housu zbývalo inženýru a jeho druhům již jen jediný: užití za povoz ocelového obra samého, jež rota Dakoatů nedovedla zničit. Na to, stísnění na ocelovém obru opustili záhy jezero Puturiu a zaměřili na silnici džubbulporskou. V okamžiku, kdy míjeli cestu vedoucí k pevnůstce, zahřměla strašná rána nad jejich hlavami, a oni se zastavili.

Tušení, pud, chceme-li, nutil je pustiti se na tuto cestu. Co doufali? Nedovedli to říci.

Budiž tomu jakkoliv, několik minut na to byl plukovník před nimi, volaje na ně:

„Zachraňte lady Munroovou!“

„A držte dobře Nanu Sahiba, pravého!“ křičel Gúmi.

Mrštil na zem poslední silou vzteku poloudušeným nabobem, kterého se zmocnili kapitán Hod, Mac Neil a Fox.

Na to, nežádající nijakého vysvětlení, Banks a jeho druhové pospíchali k ocelovému obru na silnici.

Na rozkaz plukovníka, jenž chtěl Nanu Sahiba vydati anglickým úřadům, byl Nana Sahib přivázán ke slonovu krku. Lady Munroovou uložili do věžičky a její manžel se usadil po jejím boku. Zabývá se zcela svojí ženou, která se počínala vzpamatovávat, pozoroval u ní záblesk rozumu.

Inženýr a jeho druhové se vyšinuli rychle na hřbet ocelového obra. Nastal den. První tlupa Indů objevila se již na sto kroků vzadu. Bylo nutno za každou cenu dostihnouti před nimi předních stráží posádky Džubbulporské, které jsou rozloženy u posledního průsmyku Vindhye.

Ocelový obr měl nadbytek vody a paliva, všeho, co bylo potřeba udržeti ho v činnosti a dáti mu největší rychlost. Avšak na této silnici s ostrými zátočkami nesmělo se jeti na slepo. Křik Indů se nyní zdvojnásobil, a celá tlupa se zdatelně k nim blížila.

„Bude nutno se brániti,“ pravil šikovatel Mac Neil

„Budeme se brániti!“ odvětil kapitán Hod.

Zbývalo jim ještě asi tucet patron. Bylo tudíž nutno, neztratiti ani koule, poněvadž Indové byli ozbrojeni, a záleželo na tom, udržeti je v patřičné vzdálenosti.

Kapitán Hod a Fox, karabiny v rukou, posadili se na hřbet slona, kousek za věžičku. Gúmi, napřed, pušku na rameně, seděl tak, aby mohl střílet na boky. Mac Neil, vedle Nany Sahiba, revolver v jedné ruce, dýku v druhé, byl připraven ho usmrtiti, kdyby Indové přišli až k němu. Kálut a Parazard, před roštem, opatřovali jej palivem, Banks a Storr řídili běh ocelového obra.

Pronásledování trvalo již deset minut. Nejvýše dvě stě kroků dělilo Indy od Banksa a jeho druhů. Mohli-li tito sice běžeti rychleji, umělý slon za to vydržel to déle než oni. Celá taktika záležela tedy v tom, zabrániti jim, aby se nedostali ku předu.

V tomto okamžiku zavznělo tučet výstřelů.

Koule zasvištěly nad ocelovým obrem, až na jednu, která trefila konec jeho chobotu.

„Nestřílejte! Nesmíme střílet leda na jisto!“ velel kapitán Hod. „Šetřme kouli. Jsme ještě příliš daleko!“

Banks, vida před sebou silnici vedoucí asi míli přímým směrem, otevřel regulátor více, a ocelový obr, zvětšiv svoji rychlost, nechal rotu několik set kroků za sebou.

„Hurá! Hurá našemu obrov!“ křičel kapitán Hod, který se nemohl udržeti. „Ahl ti bídnic! Nedostihnou nás!“

Avšak na konci této přímé silnice objevil se jakýsi hranatý a křivolaký průsmyk, poslední výběžek jižního hřbetu Vindhye, takže nutně musil zdržeti poněkud jízdu Banksa a jeho druhů. Kálagani a jeho druhové pozorovali to dobře a neustali od pronásledování.

Ocelový obr dostihl rychle této příkřejší cesty, která se vinula mezi dvěma vysokými stěnami.

Bylo nutno umenšiti rychlost a jeti jen s největší opatrností dále. Následkem tohoto opoždění získali Indové znenáhla, co ztratili. Neměli-li také již naděje osvoboditi Nanu Sahiba, chtěli alespoň pomstíti jeho smrt.

Brzy zavzněly nové výstřely, aniž však trefily někoho z těch, které nesl ocelový obr.

„Stává se to vážným!“ pravil kapitán Hod, překládaje karabinu k lícím. „Pozor!“

Gúmi a on vypálili současně. Dva nejbližší Indové, zasaženi do prsou, padli k zemi.

„O dva méně!“ pravil Gúmi, nabíjeje opětně svoji zbraň.

„Dvě procental!“ volal kapitán Hod. „To není dostil! Je nutno vykoupiti se draže.“

A karabiny kapitána Hoda a Gúmiho, ke kterým se přidružila puška Foxova, poranily smrtelně další tři Indy.

Křivolakým průsmykem nemohli jeti příliš rychle. Silnice nejen se zúžovala, nýbrž také, jak víme, stoupala velmi příkrě. Ještě půl míle a poslední hřeben Vindhye bude překonán; a ocelový obr bude jen sto kroků vzdálen od stráže a v dohledu stanice Džubbulporul

Indové nebyli muži, kteří se lekají střelby kapitána Hoda a jeho druhů. Jejich život neměl ceny, jednalo-li se o to, zachrániti nebo pomstíti Nanu Sahibal Deset, dvacet jich padlo koulemi, avšak osmdesát jich ještě bylo pohromadě, aby se vrhli na ocelového obra a přemohli malý hlouček, kterému sloužil za pohyblivou hradbu! Zdvojnásobnili svoje namáhání, aby dostihli těch, které pronásledovali.

Kálagani nevěděl ostatně, že kapitánu Hodovi a jeho soudruhům docházejí náboje a že pušky a karabiny budou brzy bezcennými zbraněmi v jejich rukou.

Vskutku spotřebovali prchající již polovici svého střeliva, které jim zbývalo, a brzy bude jim nemožno brániti se.

Přece však zahřměly ještě čtyři výstřely, a čtyři Indové padli. Kapitánu Hodovi a Foxovi nezbyvaly než dvě rány.

V tomto okamžiku Kalagani, který se dosud ukrýval, vyrazil v slepé zuřivosti ku předu.

„Ajl ty! Tebe dostanul“ zvolal kapitán Hod míře naň s největší chladnokrevností.

Koule vyletěla z pušky kapitánovy a trefila zrádce doprostřed čela. Zamával na okamžik rukama a pak se zapotácel a klesl.

V tom okamžiku objevil se jižní východ průsmyku. Ocelový obr podnikl poslední námahu. Karabina Foxova ozvala se naposled. Poslední Ind padl na zem.

Indové však pozorovali brzy, že palba utichla, a namáhali se dostihnouti slona, od něhož nebyli vzdáleni více než padesát kroků.

„Dolů! Dolů!“ volal Banks.

Ano! Nyní, jak se věci měly, bylo lépe opustiti ocelového obra a běžeti ku stráži, která nemohla býti příliš vzdálena.

Plukovník Munro, nesa svoji ženu v náručí, seskočil na šilnici.

Kapitán Hoď, Maucler, šikovatel a ostatní sestoupili rychle dolů. —

Jen Banks zůstal ve věžičce.

„A tento bídník!“ zvolal kapitán Hod, ukazuje na Nanu Sahiba, uvázaného na krku slona.

„Nech mne jednati, kapitáne!“ odvětil Banks zvláštním hlasem.

Na to, pohnuv naposled regulátorem, seskočil taktéž.

Všichni jali se prchatí, díky v ruce, odhodláni prodati draze svůj život. Zatím ocelový obr, puzen tlakem páry, ačkoliv byl ponechán sám sobě, ubíhal dále po svahu, nejsa však již řízen, vrazil brzy na skalní stěnu po levé straně silnice, jako beran, jenž se staví čelem, a sešinuiv se na bok, uzavřel cestu skoro úplně.

Banks a jeho drůhové byli již na třicet kroků vzdáleni od průsmyku, když Indové se vrhli hromadně na ocelového obra, aby osvobodili Nanu Sahiba.

Náhle otrásl vzduchem děsný výbuch, jako nejprudší úder hromu.

Banks, než opustil věžičku, obtížil značně parní záklopy. Tlak páry stoupl tím značně, a když ocelový obr vrazil na skalní stěnu, roztrhla pára, nemohouc již ucházeti píсты, kotel, jehož trubky rozletěly se na všechny strany.

„Ubohý obřel!“ vykřikl kapitán Hod, „zhynul jsi, abys nás zachránil!“

KAPITOLA XIV.

Padesátý tygr kapitána Hoda.

Plukovník Munro, jeho přátelé, jeho druzi, nemuseli se ničeho již obávat ani naboba, ani Indů, kteří poslouchali jeho rozkazů, ani Dakoatů, kteří tvořili postrach vzbuzující rotu v této části Bundelkundu.

Při zahřmění výbuchu vyběhli vojáci stráže Džubbulporské ve značném počtu. Co zbylo z čety Nany Sahiba, zůstalo bez vůdce a přchalo rychle.

Plukovník Munro se představil. Půl hodiny na to všichni dorazili do stanice, kde našli nadbytek toho, čeho se jim nedostávalo, a to zejména potravin, jichž měli nejvíce potřebí.

Lady Munroová byla dopravena do pohodlného hotelu, kde očekávala okamžik odjezdu do Bombaye. Tam doufal plukovník Munro také vzbuditi k životu duši té, která žila nyní jen tělesně a která byla pro něho dotud mrtva, dokud opět nenabude rozumu.

Vskutku žádný z jeho přátel nepochyboval o brzkém uzdravení lady Munroové. Všichni očekávali s důvěrou události, která jedině bovedla úplně změnití život plukovníkův.

Usnesli se, že se vydají již následujícího dne do Bombaye. První vlak měl dopravit veškeré cestující steam-housu do hlavního města západní Indie. Tentokrát byla to prostá lokomotiva, která je unášela plnou rychlostí, a ne již neúnavný ocelový obr, z něhož nezbyly nyní než neforemné trosky.

Avšak ani kapitán Hod, jeho nadšený obdivovatel, ani Banks, jeho důmyslný tvůrce, ani jiný z účastníků výpravy nemohl nikdy zapomenouti na to „věrné zvíře“, na které si zvykli pohlížeti jako na živého tvora. Dlouho ještě třesk výbuchu, který ho zničil, zněl v jejich upomínkách.

Proto také nesmíme se diviti, že před odchodem z Džubbulporu Banks, kapitán Hod, Maucler, Fox a Gúmi chtěli se vrátiti k jevišti katastrofy.

Ovšem nemuseli se ničeho již obávati od roty Dakoatů. Aby však neopomněli žádné opatrnosti, vzali s sebou oddíl vojska a okolo jedenácté hodiny dorazili ke vchodu do průsmyku.

Zde našli nejprve na zemi roztroušených pět nebo šest zohavených mrtvol. Byli to první pronásledovatelé, kteří se vrhli na ocelového obra, aby osvobodili Nanu Sahiba.

Avšak to bylo vše. Po zbytku roty nebylo již ani stopy. Místo, aby se vrátili do Riporu, nyní známého, poslední přívrženci Nany Sahiba se roztrousili po údolí Nerbuddy.

Ocelový obr byl úplně zničen výbuchem kotlu. Jedna z jeho ohromných tlap byla vržena do velké vzdálenosti. Část jeho chochotu, hosená na skalní stěnu, zavrtala se tam a vyčnívala jako ohromná ruka. Všude válely se kusy plechu, šroubů, čepů, roštů, trosek válců a vodících táhel. V okamžiku výbuchu, když přetížené záklopy nemohly již páře poskytnouti východu, dostoupilo napjetí její neméně než asi dvacíti atmosfér.

A nyní, z umělého slona, chlouby obyvatel steam-housu, z tohoto obra, který vzbuzoval pověřivý obdiv Indů, veděla mechaniky inženýra Banksa, tohoto skutečného snu fantastického radži Buthanského nezbylo nic než nepoznatelné a' bezcenné trosky.

„Ubohé zvíře!“ nemohl se zdržeti, aby nezvolal kapitán Hod před mrtvolou svého drahého ocelového obra.

„Můžeme zhotoviti jiného . . . jiného, který bude ještě mohutnější!“ pravil Banks.

„Nepochybuj o tom,“ odvětil kapitán, vzdychnuv hluboce, „to však nebude již on!“

Během tohoto pátrání napadlo inženýru a jeho druhům, zda by nemohli nalézt některé pozůstatky Nany Sahiba. Byť se i ne-

nalezla hlava nabobova, snadno poznatelná, stačila jen třeba ruka, na které chyběl prst, aby zjištěna byla jeho totožnost. Byli by rádi měli nepopíratelný důkaz smrti onoho muže, který nemohl býti již zaměňován s Balaem Raem, svým bratrem.

Avšak žádný z krvavých pozůstatků, které pokrývaly zemi, nezdál se patřiti k tělu Nany Sahiba. Odnesli snad fanaticové všechny jeho pozůstatky? Bylo to více než pravděpodobné.

Nezbytný následek toho byl, že pověst o Naně Sahibovi, o jehož smrti nebylo nepochybných důkazů, nabude zase svého práva, e nedostížitelný nabob v duších obyvatel střední Indie bude stále ještě pokládán za živého, až udělají z dřívějšího vůdce sipojů nesmrtelného boha.

Avšak, pro Banksa a jeho druhy nebylo pochybnosti, že Nana Sahib byl usmrčen při výbuchu.

Vrátili se do stanice, kamž kapitán Hod dopravil kus jednoho klu ocelového obra — drahou relikvii, kterou si chtěl uschovat na památku. Následujícího dne, 4. října, opustili všichni Džubbulpor ve vagonu, jenž byl nabídnut plukovníku Munroovi a jeho lidem. Čtyřicet hodin na to překročili západní Gháty, tyto indické Andy, které se prostírají v délce tří set šedesáti mil uprostřed lesů banánových, sykomorových, dubových, smíšených s palmami, kokosovníky, areky, pepřovníky, stromy santalovými a bambusy. Několik hodin na to dopravil je vlak na Bombayský ostrov, který s ostrovy Salcette, Elephant a jinými tvoří nádhernou rejdu a nese na svém jihovýchodním cípu hlavní město okresu.

Plukovník Munro nehodlal se zdržeti v tomto velkém městě, obydleném Araby, Peršany, Banyany, Abessinci, Parsy neb Guebry, Scindy, Evropany všech národností a také — zdá se — Indy.

Lékaři rozhodující o stavu lady Munroové doporučovali dopravit ji do villy na venkov, kde klid s nepřetržitou péčí, neustálou pozorností jejího manžela zajisté bude spojen s uspokojujícím výsledkem.

Uplynul měsíc. Ani jediný z druhů plukovníka, ani jediný sluha nepomýšlel na to ho opustiti. Onoho dne, který nebyl již daleko, kdy dalo se očekávati uzdravení mladé ženy, chtěli být všichni přítomni.

Konečně dočkali se této radosti. Znenáhla lady Munroová nabývala opět rozumu. Její duch počal opět mysliti. Z dřívější „bludičky“ nezbylo ničeho více, ani upomínka.

„Laurenciel Laurenciel!“ zvolal plukovník, a lady Munroová, poznavši ho konečně, sklesla mu do náručí.

Týden na to obyvatelé steam-housu byli shromážděni v bungalovu Kalkutském. Zde počal život značně rozdílný od onoho, jaký panoval dosud v tomto nádherném obydlí. Banks trávil zde čas, který mu jeho práce ponechávaly. Hod dovolenou, jakmile mu byla udělena. Mac Neil a Gúmi patřili k rodině a neodloučili se nikdy od plukovníka Munroa.

V tom čase byl Maucler nucen opustiti Kalkutu, aby se vrátil do Evropy. Bylo to v téže době, kdy kapitán Hod, jehož dovolená chýlila se ke konci, provázen oddaným Foxem, musil se vrátiti do vojenského ležení v Madrasu.

„S bohem kapitáne,“ pravil mu plukovník Munro. „Cítím se šťastným při myšlence, že nemusíte litovati naší cesty severní Indií, jedině snad, že vám nebylo možno zastřeliti vašeho padesátého.“

„On však je zastřelen, milý plukovníku.“

„Jakl že je zastřelen?“

„Zajisté,“ odvětil kapitán Hod s hrdým posunkem. „Devětačtyřicet tigrů a . . . Kâlagani . . . či by on nebyl mým padesátým?“

KONEC DRUHÉHO A POSLEDNÍHO DÍLU.

